

Teaterloven

*Betænkning
afgivet af udvalget vedrørende
revision af teaterloven*

BETÆNKNING NR. 1132

KØBENHAVN 1988

ISBN 87-503-7137-1

Ka 00-64-bet.

SCHULTZ GRAFISK A/S

Indholdsfortegnelse

Kap. I	<u>Indledning</u>	7
	1. Medlemmer, kommissorium og møder	7
	2. Resumé af udvalgets drøftelser og forslag	10
Kap. II	<u>Udvalgets generelle overvejelser</u>	27
	1. Hovedlinier i udvalgets arbejde	27
	2. Teatrets kvalitative udvikling	31
	3. Teaterstøttens opbygning	34
	4. Støtteordningernes administration	41
	5. Hovedtanken vedrørende lovrevisionen	44
	6. En ny teaterlov	45
Kap. III	<u>Det professionelle teater</u>	49
	1. Det Kongelige Teater	49
	2. Landsdelsscenerne	69
	3. Det rejsende teater	84
	4. Egnsteatre/lokalteatre	109
	5. Regionsteatre	119
	6. Teater for børn og unge samt opsøgende teater	121
	7. Særligt om danseteater mv.	133
	8. Mindre, stationære virksomheder, åbne spillesteder, "teater- laboratorier" mv.	136
	9. Enkeltprojekter, eksperimenter og særlige initiativer	139
Kap. IV	<u>Abonnementsordningen mv.</u>	143
Kap. V	<u>Dansk Dramatik mv.</u>	159
Kap. VI	<u>Statsstøtte til teaterbygninger og teknisk udstyr (teaterlovens kapitel 3)</u>	164

Kap. VII	<u>Amatørteatret</u>	171
Kap. VIII	<u>Andre støtteområder</u>	176
	1. Formidling af udenlandske gæstespil	176
	2. Kulturformidlende virksomhed, publikationer, internationale samarbejdsorganer mv.....	178
Kap. IX	<u>Teaterrådet</u>	182
Kap. X	Teateruddannelser.....	188
Kap. XI	<u>Forholdet til institutioner mv.</u> <u>uden for teaterlovgivningens område</u>	207
	1. Undervisningsområdet	207
	2. Medieområdet	212
Kap. XII	<u>Administrative forhold</u>	216
	1. Teatertilladelser.....	216
	2. Betingelser for ydelse af statsstøtte	217

Bilag

1	Lovudviklingen	223
2	Teaterstøtte i Norge	231
3	Teaterstøtte i Sverige	239
4	Bekendtgørelse nr. 900 af 15. december 1986 af lov om teatervirksomhed	246
5	Bekendtgørelse nr. 478 af 12. november 1985 om den landsdækkende teaterabonnementsordning	253
6	Brev af 22. august 1985 fra Det Rejsende Landsteater vedrørende Landsteatrets forhold og abonnementsordningen	256

7	Forslag til revision af teaterloven - fremsat af Børneteatersammenslutningen og Foreningen af små Teatre.....	262
8	Danmarks Teaterforeningers synspunkter i forbindelse med Teater lovrevisionen	271
9	Fortegnelse over betænkninger mv., som er indgået i grundlaget for teaterlovrevisionsudvalgets overvejelser.	277
10	Fortegnelse over ikke-optrykte forslag, redegørelser mv. modtaget under udvalgets arbejde,	278
11	Teatertal	281

KAPITEL I

Indledning.

1. Medlemmer, kommissorium og møder.

Den 16. januar 1985 nedsatte ministeren for kulturelle anliggender et udvalg, der fik til opgave at forberede en samlet revision af teaterloven.

Udvalgets kommissorium blev fastsat således:

"Udvalget har til opgave at foretage en fordomsfri vurdering af de eksisterende støtteordninger for dansk teater og på grundlag heraf fremkomme med forslag til en ny teaterlov, der omfatter alle sider af dansk teater, såvel det professionelle som amatørteatret.

Det forudsættes således, at en ny teaterlov skal udvides til at omfatte Det Kongelige Teater. Bestemmelserne om Det Kongelige Teater skal afløse loven om Det Kongelige Teater og Den kulturelle Fond, jf. betænkning 872/1979 fra udvalget om Det Kongelige Teaters målsætning.

Udvalget forventes endvidere at behandle teateruddannelsesområdet i sin helhed.

Forslaget til en ny teaterlov må udarbejdes under hensyntagen til vigtigheden af at bevare og udbygge alsidigheden og det nyskabende i teaterlivet.

Da der ikke på nuværende tidspunkt er udsigt til bevillingsforøgelser i forbindelse med den forestående lovgivning, bedes udvalget lade en prioritering af eventuelle forslag til nye aktiviteter og forslag om en ændret anvendelse af de eksisterende bevillinger indgå i udvalgets overvejelser.

Udvalget kan under sit arbejde rådføre sig med særligt sagkyndige inden for de enkelte områder af teaterlivet.

Udvalget skal give organisationer, institutioner mv., der er berørt af teaterlovgivningen, lejlighed til at afgive udtalelser til udvalget."

Udvalget har været sammensat således:

Kontorchef i Kultur- og Kommunikationsministeriet,
Niels-Jørgen Nielsen, formand

Teaterchef Henrik Bering Liisberg

Operachef Francesco Cristofoli

Teaterchef Preben Harris

Rektor Lone Hertz

Lektor Jørgen Hvidtfelt

Adjunkt Gunver Juul

Professor Kela Kvarn

Teaterchef Ebbe Langberg

Formand for Teaterrådet Bjørn Lense-Møller

Fhv. amtsrådsmedlem Inger Mikkelsen.

Sekretariat:

Fuldmægtig Bent Rasmussen

Mag. art. Stig Jarl Jensen har siden juni 1986 fungeret som særlig sagkyndig bistand for udvalget.

Kontorchef Hans Vilstrup har deltaget i udvalgsmøderne fra og med august 1986.

Kontorchef Lissi Snabe og fuldmægtig Regitze Oppenheim har ydet bistand ved behandlingen af uddannelsesspørgsmålene.

Stig Jarl Jensen har ved besøg i Oslo og Stockholm indhentet materiale om teaterforholdene i Norge og Sverige.

Udvalget har haft orienterende drøftelser med:

Dansk Skuespillerforbund,

Teaterteknikerforbundet

Børneteatersammenslutningen (BTS),

Foreningen af små Teatre (FAST),

Sammenslutningen af Danske Scenografer,

Foreningen af Danske Sceneinstruktører,

Danske Dramatikeres Forbund,

Danske Teaterlederes Fællesråd/Teaterlederforbundet,

Dansk Amatør Teater Samvirke,

Danmarks Teaterforeninger,

Det Rejsende Landsteater,

Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene

ARTE

Dansk Artistforbund,
Foreningen Ny Dans,
Foreningen Operaens Venner.

Udvalget har afholdt i alt 50 møder.

Udvalget har afsluttet sit arbejde i december 1987.

2. Resumé af udvalgets drøftelser og forslag.

Generelle overvejelser.

Udvalget har med henblik på gennemførelse af en samlet revision af teaterlovgivningen, søgt at anlægge en helhedsvurdering af teaterområdet.

Man har (Kapitel II. Udvalgets generelle overvejelser) undersøgt, hvilke mål, der skal søges fremmet gennem en teaterlovgivning, og har på dette grundlag vurderet, hvilke problemer, der foreligger i forbindelse med opnåelsen af disse mål og hvilke midler, der skal tages i anvendelse for at løse disse problemer.

Teaterlovgivningens hovedmålsætning må være at skabe grundlag for en fortsat udvikling af dansk teaterkunst og teaterkultur. Lovgivningen skal således fremme et teaterudbud, der er præget af kvalitet, mangfoldighed og udvikling. Forskellige publikumsgruppers behov skal søges dækket, og der skal sikres en geografisk spredning af teateraktiviteterne. Det understreges, at det ikke blot er en offentlig opgave at fremme en kunstnerisk udvikling inden for det professionelle teater, men at der også må skabes grundlag for amatørteatret, der spiller en vigtig rolle for udviklingen af dansk teater i bredere forstand.

Ved en gennemgang af teatersituationen i lys af denne målbeskrivelse har udvalget konstateret, at der generelt er behov for en styrkelse af den kvalitative udvikling af teatret i dets mange udtryk.

Med hensyn til spørgsmålet om fremme af den kvalitative udvikling af dansk teater peger udvalget især på nødvendigheden af en udbygning af uddannelsesmulighederne, ligesom man fremhæver vigtigheden af en forbedring af teatrenes bygningsmæssige forhold såvel i København som i provinsen. Man har endvidere navnlig hæftet sig ved, at der må gøres en indsats for at udbygge teateraktiviteterne uden for de større byområder. En bevillingsmæssig styrkelse vil være nødvendig på en række områder for at sikre såvel et rejsende teater af høj kvalitet som landsdelssceneområdernes rolle som centre for en kunstnerisk og kulturel udvikling.

Teaterstøtten skal baseres på en pluralistisk holdning til genrer, teaterformer og kunstneriske udtryk, men udvalget peger

navnlig på nødvendigheden af, at et repertoire, der henvender sig til børn og unge, kommer til at indtage en væsentlig plads i det samlede teaterudbud. Det fremhæves også, at det vil være ønskeligt at fremme en igangværende positiv udvikling inden for ny dansk dramatik og den moderne dans.

For så vidt angår spørgsmålet om de midler, der skal tages i anvendelse, er det, efter udvalgets opfattelse vigtigt, at teaterloven og dens støttesystemer udformes på en sådan måde, at de kan fremme de teaterpolitiske målsætninger, der peges på. Den gældende teaterlov er præget af den række af delrevisioner, der har fundet sted siden vedtagelsen af den første teaterlov i 1963, og denne udvikling har resulteret i en kompliceret lovgivning, som kan være vanskelig gennemskuelig og medføre en uhensigtsmæssig administration.

For så vidt angår den del af teaterstøtten, der administreres af Teaterrådet, har udvalget derfor overvejet mulighederne for at smidiggøre teaterlovens bestemmelser, således at administrationen kan gøres mere fleksibel i forhold til den kunstneriske udvikling og derved muliggøre en stimulering af de teateraktiviteter, der på et givet tidspunkt repræsenterer kunstnerisk vitalitet og kvalitet. Den eksisterende opdeling af de bevillinger til teaterdrift, der administreres af Teaterrådet, og som ydes med de på finansloven fastsatte bevillinger (§ 15, § 16 c, § 17, § 18 og § 19) foreslås ophævet. Det anbefales, at der i stedet fastsættes en samlet bevilling til støtte af teaterdrift, og at det i loven angives hvilke hensyn, som Teaterrådet skal tilgodese ved administrationen af bevillingerne.

Det drejer sig om følgende hensyn:

En væsentlig del af midlerne skal anvendes til teatervirksomhed, der henvender sig til børn og unge.

Der skal lægges vægt på at fremme en bred geografisk spredning af aktiviteterne.

Der skal lægges vægt på at fremme udvikling af nye teaterformer og anden eksperimenterende virksomhed.

Det foreslås endvidere, at Teaterrådets bevillingspraksis udformes således, at der med hensyn til sæsonstøtte skabes grundlag for at de støttede teatervirksomheder får bedre muligheder for at planlægge deres virksomhed.

Også på institutionsteaterområdet må der lægges vægt på at fremme udvikling og fornyelse bl.a. gennem udformning af regler om åremålsansættelse af den kunstneriske ledelse.

Med hensyn til teaterstøttens opbygning har udvalget drøftet opgavefordelingen og udgiftsfordelingen mellem staten og de lokale myndigheder, og man har overvejet, om en ændret opgave- og byrdefordeling på nogle områder kunne virke fremmende for de teaterpolitiske mål, som lovgivningen tilsigter. Udvalget har i denne forbindelse navnlig drøftet støtteordningernes betydning for den geografiske spredning af teaterudbuddet, og disse overvejelser munder ud i et forslag om, at produktionsstøtten til det rejsende teater gøres til en ren statslig udgift ud fra den hovedbetragtning, at der herved skabes de bedste forudsætninger for løsningen af denne opgave. Det turnerende teater skal efter forslaget støttes, dels ved oprettelsen af en statslig institution med et skuespilteater, et operateater og et danse-teater, dels ved en udvidelse af Teaterrådets bevillings- og beslutningsområde. Dette forslag indebærer således en nedlæggelse af de institutioner (Det Rejsende Landsteater og Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater), der i dag er baseret på en fælles statslig/amtlig finansiering.

Som modstykke hertil foreslås abonnements- og billetkøbsordningen henlagt til fuld lokal (amtlig) finansiering, ud fra hensynet til at etablere en klar forbindelse mellem den brug, lokalområdets beboere gør af teaterudbuddet, og lokalområdets udgifter hertil. Udvalget er opmærksom på, at en gennemførelse af dette forslag kan medføre en væsentlig udgiftsstigning for de amter, der har det største forbrug og udbud af teater (landsdelssceneamterne). Udvalget **peger** i denne anledning på nødvendigheden af at **sikre, at det lokale udgiftsniveau** til teaterproduktionsformål **opretholdes**. Det bemærkes i denne forbindelse, at forslaget **indebærer** en liberalisering af beslutning om **rabatniveauer i de enkelte amter**.

Udvalgets overvejelser **vedrørende opgave-** og byrdefordelingen mellem staten og de lokale myndigheder **er også resulteret** i et forslag om en **ændret udformning af støtteordningen vedrørende** egnsteatre. Det foreslås (jf. **nedenfor**), at den automatiske refusionsordning på dette område **ophæves**, og at der **udformes** en

tilskudsordning for lokal teatervirksomhed, som i højere grad muliggør at der ved statsstøtten kan varetages teaterpolitiske hensyn bl.a. med henblik på at sikre en rimelig geografisk spredning af udbuddet.

Med hensyn til den ændrede opgave- og byrdefordeling foreslås det endelig præciseret, at udgifter til opførelse af teaterbygninger - bortset fra landsdelssceneområdet - må være en lokal opgave, således at den statslige indsats kan koncentreres om støtte til teknisk udstyr, biler o.l.

For så vidt angår professionel teatervirksomhed (Kapitel III) har udvalget behandlet en række hovedområder,

Det Kongelige Teater.

Udvalget foreslår for så vidt angår Det Kongelige Teater (kapitel III, 1) i overensstemmelse med de anbefalinger "Udvalget om Det Kongelige Teaters målsætning" fremsatte i 1979, at Det Kongelige Teater gennem bevillingsforøgeIser over en årrække sættes i stand til at leve op til sine forpligtelser som nationalscene, dels ved at forøge aktivitetsniveauet inden for de enkelte kunstarter, og dels gennem ansættelse af flere kunstnere at styrke ensembleerne og dermed forbedre forestillingerne kvalitet og mangfoldighed til gavn for publikum og for dansk teater som helhed.

I forbindelse hermed foreslås, at der gennemføres en udbygning af nationalscenens turnéaktiviteter, og at det størst mulige antal af nationalscenens dertil egnede forestillinger søges overført til tv gennem de eksisterende fjernsynsselskaber.

Med henblik på, at et bredere udsnit af befolkningen skal få mulighed for at se Det Kongelige Teaters forestillinger, foreslås, at også Det Kongelige Teaters forestillinger på de faste scener i København skal udbydes med rabat i henhold til den landsdækkende teaterabonnementsordning.

Udvalget anbefaler, at bevillingsniveauet fastlægges for 4 år ad gangen med henblik på at øge teaterledelsens muligheder for at træffe bindende langsigtede beslutninger og dermed sikre en rimelig økonomisk og kunstnerisk drift.

Endelig peger udvalget på, at der inden for en overskuelig årrække bør opføres en ny større scene til erstatning for Nye Scene. Udvalget anbefaler, at der umiddelbart gennemføres en renovering af forholdene for publikum på Nye Scene, samt at der snarest muligt etableres en ny større intimszene i stedet for Gråbrødrescenen til brug for såvel skuespillet som balletten og operaen.

Udvalget har drøftet forskellige forslag til en administrativ og økonomisk selvstændiggørelse af kunstarterne, herunder en opdeling i en skuespilscene og en opera- og balletscene. Udvalget foreslår, at de fire kunstarter bevares under samme kunstneriske og administrative ledelse. Det foreslås i tilknytning hertil, at man fortsætter gennemførelsen af den interne decentralisering af beføjelserne, samtidig med at forsømte funktionsområder som marketings- og personalefunktionerne, herunder den interne efter- og videreuddannelse, styrkes.

Endelig foreslår udvalgets flertal, at den gældende ordning, hvorefter Folketinget udpeger et tilsynsråd, ophæves, og at ledelsen herefter, som det er tilfældet for andre statsvirksomheder, varetages af den af ministeren udpegede chef.

Landsdelsscenerne.

Udvalget konstaterer i kapitel III. 2, om landsdelsscenerne for så vidt angår scenerne i Odense, Århus og Ålborg, at det bevillingsmæssige grundlag skaber gode muligheder for at arbejde med faste ensembler, ligesom mulighederne for at tilrettelægge et varieret repertoire og for langtidsplanlægning er gode.

For så vidt angår Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene anbefaler udvalget, at der gennemføres en tilskudsmæssig ligestilling med de øvrige landsdelsscener dvs. at tilskuddet fordeles ligeligt mellem staten og de lokale myndigheder. Udvalget lægger herved vægt på, at det er af afgørende betydning for det storkøbenhavnske teaterliv, at den foreslåede ændrede byrdefordeling tilfører Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene øgede produktionsmidler. Baggrunden herfor er, at Den Storkøbenhavnske Landsdelsscenes økonomiske situation i dag er karakteriseret ved, at der budgetteres med urealistisk høje egenindtægter, hvilket bl.a. medfører u hensigtsmæssige begrænsninger i teatrenes muligheder

for at spille et varieret repertoire, bl.a. forestillinger, der er tilpasset de store scene- og tilskuerrum, der indgår i ordningen.

Udvalget anbefaler, at mangfoldigheden i Den Storkøbenhavnske Landsdelsscenes samlede udbud søges styrket gennem en klarere profilering af den enkelte scene og gennem forbedrede muligheder for at præsentere et repertoire, der passer til de enkelte teatres særlige forudsætninger.

For så vidt angår forholdet mellem Den Storkøbenhavnske Landsdelsscenes styrelse og de enkelte teatres styrelser, er det udvalgets opfattelse, at beslutninger af betydning for det enkelte teaters repertoirevalg og kunstneriske forhold i øvrigt bør henlægges til de enkelte teatres ledelser, således at den centrale styrelses opgave bliver, dels at repræsentere landsdelsscenen over for de offentlige myndigheder mv., og dels at træffe beslutninger af overordnet eller principiel karakter, herunder sikre at landsdelsscenernes samlede udbud lever op til ordningens formål. Udvalget finder i denne forbindelse, at den centrale styrelse bør sammensættes således, at den teaterfaglige sagkundskab styrkes.

Udvalget har endvidere drøftet fordele og ulemper ved samdrift af flere scener under Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene - eventuelt som alternativ til lukning af enkelte scener. Man har i denne sammenhæng debatteret mulighederne for at etablere fastere ensembler og for en mere rationel udnyttelse af tekniske og administrative faciliteter. Man har også været opmærksom på, at samdrift kan indebære risiko for repertoirets bredde og mangfoldighed.

Udvalget påpeger generelt, at eksperimenterende virksomhed bør indgå som et naturligt led i den samlede virksomhed, og man finder derfor ikke, at der bør afsættes specielle midler til at fremme den eksperimenterende virksomhed og særlige initiativer, således som der ved lovrevisionen i 1984 blev skabt bevillingsgrundlag for.

Det anbefales, at landsdelsscenerne i højere grad lægger vægt på turnerende virksomhed inden for landsdelen for dermed at bidrage til en større bredde i udbuddet af turnéforestillinger.

Udvalget peger endelig på, at en mulighed for en særlig indsats

i det sydjyske område, kan være at skabe en sydjysk landsdels-scene, der involverer såvel Sønderjyllands som Vejle og Ribe amter. Det er udvalgets opfattelse, at et sådant teater må have udgangspunkt i et lokalt initiativ.

Det rejsende teater.

Udvalget har (kapitel III. 3) drøftet den virksomhed, der udfoldes af de eksisterende turnéteaterinstitutioner samt disse støtteordningers administrative opbygning og økonomiske grundlag. Udvalget finder, at der kunne fremsættes en række forslag til ændringer inden for rammerne af den gældende ordning, men har valgt at fremsætte forslag om en ny udformning af det rejsende teaters organisation i lys af udvalgets generelle synspunkter på teaterlovgivningens målsætning. Det foreslås, at der etableres en 3-delt statsinstitution med et skuespilteater (Det Danske Teater), et operateater (Den Jyske Opera) og et danseteater (nyoprettet med placering i Århus), som skal sikre et stabilt og kontinuerligt udbud af kvalitetsforestillinger inden for de tre kunstarter på turnéområdet. Der skal være tale om selvstændige enheder med egen ledelse og bestyrelse, men således at turnéteatrets virksomhed koordineres af en overordnet styrelse.

Den foreslåede institution skal ikke have monopol på turnévirkomhed, men være den stabile grundstamme i et mangfoldigt turnéteaterliv, spændende fra større turnéteatre til mindre teatergrupper, som skal støttes af de generelle bevillinger til teaterdrift, som skal administreres af Teaterrådet.

Udvalget anbefaler en bevillingsmæssig styrkelse af turnéteaterområdet, således at man kan sikre et rimeligt antal produktioner samt forestillingspriser, der kan fremme den størst mulige geografiske spredning af teaterudbuddet.

Egnsteatre/lokalteatre.

Udvalget har (kapitel III, 4) gennemgået den eksisterende egnsteaterordning, og har konstateret, at ordningen har en række svagheder, som kan gøre det naturligt at overveje ændringer i

lovgrundlaget. Udvalgets overvejelser er mundet ud i et forslag om, at den eksisterende automatiske refusionsordning afløses af en tilskudsordning, hvorefter Teaterrådets sagkyndige vurdering er en forudsætning for, at der kan ydes statsrefusion af lokale udgifter til teatrene. Det foreslås endvidere, at statsrefusionen kan gradueres med henblik på at stimulere nye initiativer i områder med et begrænset teaterudbud og således medvirke til at fremme en geografisk spredning af teater-tilbuddene. Det foreslås endelig, at man opgiver den gældende lovgivnings forudsætning om, at et egnsteater først og fremmest skal producere børneteater og opsøgende teater. Betegnelsen egnsteater bør afløses af betegnelsen "lokalteater" bl.a. med henblik på at understrege, at den lokale satsning og ikke forestillingernes art er det væsentlige i ordningen

Regionsteatre.

I forbindelse med overvejelserne om en yderligere geografisk spredning af teaterudbuddet uden for landsdelssceneområderne har udvalget (kapitel III. 5) drøftet spørgsmålet om etablering af 4 såkaldte regionsteatre, der dels skulle producere stationære forestillinger, dels turnere i regionen. Udvalget er i princippet positiv over for denne tanke, der bl.a. kunne danne grundlag for etableringen af en række ensembler med mulighed for at tiltrække teaterfolk på et højt professionelt niveau.

Det påpeges dog også, at det kan forekomme tvivlsomt, om der findes tilstrækkelige ressourcer - økonomiske, talentmæssige og bygningsmæssige - til at opbygge en sådan virksomhed. Udvalget fremsætter derfor ikke forslag om, at sådanne regionsteatre søges opbygget på nuværende tidspunkt, men man peger på muligheden af, at et **velfungerende** lokalteater vil kunne udvikle sig til et teater, der dækker et større geografisk område.

Teater for børn og unge, opsøgende teater.

Med hensyn til teater for børn og unge (kapitel III, 6) er det for udvalget væsentligt, at forestillinger, som henvender sig til disse aldersgrupper, bliver en naturlig bestanddel af det samlede teaterudbud i dets forskellige former.

Der må skabes grundlag for en fortsat udvikling af den opsøgende del af børneteatervirksomheden på skoler, børneinstitutioner mv., men der bør også gøres en indsats for, at børn og unge får mulighed for og tilskyndelse til i øget omfang at opleve teaterkunsten i de egentlige teatterum. Blandt de forhold, der er af betydning for at fremme denne udvikling fremhæves arbejdet med et repertoire og en forestillingskvalitet, som kan tiltrække unge i konkurrence med andre tilbud til disse aldersgrupper. Der er behov for indsats over en bred front fra institutionsteatrene til de teatre, hvis virksomhed primært henvender sig til børn og unge. For så vidt angår den del af støtten, der administreres af Teaterrådet, finder udvalget, at det i loven eller dens forudsætninger bør angives, at en væsentlig del af bevillingen bør anvendes til teater for børn og unge.

En betydelig del af den statslige støtte til børneteateret og det opsøgende teater udgøres i dag af refusionen på 50 pct. af de kommunale udgifter til køb af forestillinger. Selvom der er fremført kritik af denne ordnings resultater, mener udvalget dog, at ordningen har haft så stor betydning for børneteaterets udbredelse, at det vil være betænkeligt at gennemføre ændringer på nuværende tidspunkt. Det foreslås, at præcisere refusionsordningens anvendelsesområde til teater for børn og unge.

Danseteater mv., eksperimenter og særlige initiativer.

For så vidt angår de øvrige områder for støtte til professionel teaterdrift (kapitel III. 7-9) fremhæver udvalget danseområdet som et eksempel på, at den aktuelle bevillingssituation og -praksis ikke har gjort det muligt i tilstrækkeligt omfang at støtte et område, der er inde i en betydningsfuld kunstnerisk udvikling.

Da kvalitet og udvikling for dansegruppernes vedkommende er særligt afhængig af kontinuerlig drift og daglig fælles træning, finder udvalget det vigtigt, at det bliver muligt for Teaterrådet at støtte et antal gruppers drift på sæsonmæssig basis. I sammenhæng hermed skal også ses udvalgets forslag om, at et danseteater skal udgøre en fast bestanddel af den foreslåede statslige institution på turnéteaterområdet, samt at grund-

uddannelse og videre uddannelse på de ikke-klassiske danseområder bør etableres, jf. nedenfor.

Der bør herudover overvejes andre skridt, der kan stimulere udviklingen, såsom en mere fast ordning med hensyn til lokaler til daglig træning og produktionsforberedelse og etablering af en scene, der kan placere sig i publikums bevidsthed som forum for danske dansegrupper og udenlandske gæstespil.

Hvad i øvrigt angår det område, som skal dækkes af Teaterrådets virksomhed, finder udvalget, at det er vigtigt fortsat at fremme dansk teaterlivs mangfoldighed ved at give øgede støttemuligheder for aktiviteter af meget varieret karakter: Såvel stationær som opsøgende virksomhed, teatre, som primært fungerer som spillesteder for forestillinger, der er produceret af andre teatervirksomheder, og teatre eller projekter, som beskæftiger sig med udforskning af teaterkunstens muligheder.

I forbindelse med drøftelse af støtten til enkeltprojekter har udvalget særlig overvejet, hvordan man bedst kan fremme de aktiviteter, som bidrager til at udvikle teaterkunsten bl.a. gennem eksperimenterende virksomhed og særlige initiativer.

Det er udvalgets opfattelse, at det generelt bør være bevillingsmæssigt muligt for teatrene at udvikle den kunstneriske formåen gennem eksperimentel virksomhed mv., og at Teaterrådet inden for sit område har til opgave at tage hensyn også til dette formål ved bevillingens fordeling.

Udvalget finder det derfor ikke hensigtsmæssigt fortsat at arbejde med bevillinger, som særligt er specificeret til eksperimenter o.l.

Abonnementsordningen mv.

I kapitel IV vedrørende publikumsarbejdet og abonnementsordningen konstaterer udvalget, at abonnementsordningen er blevet et vigtigt led i støtten til dansk teaterliv.

Det understreges, at det er vigtigt, at fastholde teaterabonnementsordningen som en landsdækkende ordning.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at abonnementsordningen vil kunne forbedres ved at henlægge en række beslutninger om

ordningens indhold til lokal afgørelse, således at det bliver muligt at imødekomme lokale ønsker og behov, eksempelvis begrundet i befolkningens sociale og aldersmæssige sammensætning.

Udvalget foreslår, at de gældende abonnements- og billetkøbsordninger videreføres som obligatoriske ordninger, således at abonnementsordningen overalt i landet skal omfatte:

1. En abonnementsordning (et abonnement skal omfatte mindst tre forestillinger) med dertil knyttet adgang til at købe billetter med rabat til forestillinger, der ikke indgår i det tegnede abonnement.
2. En ungdomsrabatorordning, der giver unge adgang til at købe billetter med rabat uden at have tegnet abonnement.

Det anbefales at rabatsatsen - i lighed med den gældende ordning - kan variere, således at der kan fastsættes en særlig høj rabat for unge under 25 år, og en særlig lav rabat for abonnenters køb af billetter til forestillinger der ikke indgår i det tegnede abonnement. Udvalget anbefaler som noget nyt, at der tillige bør være mulighed for at give en højere rabat for abonnenter, der sælges i på forhånd fastlagte kombinationer.

Udvalget foreslår, som modstykke til at finansieringen af støtte til produktion af turnéteaterforestillinger alene skal finansieres af staten jf. udvalgets forslag i kapitel III, 3. Det Rejsende Teater, at amterne alene fremover skal finansiere abonnementsordningen.

Udvalget har endvidere drøftet, hvorledes man kan sikre, at et varieret udbud af forestillinger kan tilbydes publikum i et større omfang, end det er tilfældet i dag, samt hvorledes man kan forbedre ikke-abbonenternes mulighed for at komme i teatret.

Udvalget peger på, at en øget produktionsstøtte vil gøre teatrene og teaterforeningerne mindre afhængige af billetindtægterne og dermed økonomisk muliggøre, at producenterne og foreningerne står friere ved valg af repertoire. Dette gælder navnlig de teatervirksomheder som i dag har et højt egenindtægtskrav (Den Storkøbenhavnske Landdelsscene og Teaterforeningerne).

Det foreslås endvidere, at teaterforeningernes økonomi styrkes gennem en forøgelse af administrationstilskuddene, samt at dette tilskud fremover ydes som et fast tilskud pr. opførelse og ikke pr. billet solgt med tilskud i henhold til abonnementsordningen, således som det er tilfældet i dag.

Ny dansk dramatik mv.

Med hensyn til den nye danske dramatisks stilling konstaterer udvalget (kapitel V), at der har fundet en positiv udvikling sted og at udbuddet af dansk dramatik i dag er større end nogen sinde tidligere. Det er vigtigt at fremme denne udvikling og i bevillingsmæssig henseende tage hensyn til, at der er tale om aktiviteter, der ikke på forhånd kan regne med stor publikumsinteresse. Udvalget finder derfor, at det er ønskeligt med en mere målrettet indsats end efter den gældende støtteordning, hvor der er tale om tilskud til honorering af en allerede udført indsats. Det foreslås derfor, at den gældende ordning afløses af en ordning, hvorefter Teaterrådet administrerer en bevilling til særlige initiativer, der kan fremme udviklingen på dette område. Der tænkes herved eksempelvis på etablering af husdramatikerordninger og lignende aktiviteter, der kan gøre dramatikerne mere fortrolig med en teatervirksomheds daglige arbejde. En sådan ordning må også kunne tilgodese andre grupper af ophavsmænd under teaterloven som fx koreografer og komponister.

På amatørteaterområdet anbefaler udvalget en udbygning af den gældende ordning til fremme af samarbejdet med danske dramatikere.

Teaterlokaler og teknisk udstyr.

For så vidt angår teaterbygninger og teknisk udstyr påpeger udvalget (kapitel VI), at der må gøres en øget indsats på dette område, først og fremmest for at sikre, at der flest mulig steder i landet findes lokalemæssige rammer og teaterteknisk udstyr for teateropførelse af kvalitet. Der må herved tages hensyn til den rivende teatertekniske udvikling og de stærkt stigende krav, både fra publikum og teaterfolk, til lys- og lyd kvalitet som er opstået under påvirkning fra andre medier og kunstarter.

Ved nyopførelser og renovering af bygninger til teaterformål må der i videst muligt omfang tages hensyn til handicappedes muligheder for at få adgang til teateroplevelser.

Udvalget foreslår, at statens tilskud som hovedregel fremover begrænses til støtte til indretning til teaterformål og køb af teknisk materiel, og at det i en ny teaterlov fastsættes som vilkår for ydelse af statslån til indretning af teaterlokaler, at det samlede projekt har været forelagt Teaterrådet.

Det foreslås, at Teaterrådet får mulighed for - også i tilfælde, hvor der ikke ydes statslån - at yde konsulentbistand med hensyn til de specielle krav, der stilles til teaterbyggeri.

For så vidt angår støtte til anskaffelse af teknisk materiel, foreslår udvalget at støtte hertil fremover ydes som drifts-tilskud. Baggrunden herfor er, at de lyd- og lysanlæg og biler som anskaffes, typisk er nedslidt inden for en periode på 5-10 år.

Udvalget peger på, at også i denne sammenhæng vil en indførelse af en ordning med 3-årige budgetperioder være hensigtsmæssig.

Amatørteatret.

1 kapitel VII gennemgår udvalget de aktiviteter på amatørteaterområdet, som varetages af eller støttes gennem den centrale organisation, Dansk Amatør Teater Samvirke.

Det konstateres, at dansk amatørteater er inde i en meget positiv udvikling, og det anbefales, at denne udvikling styrkes ved en forøgelse af de bevillinger, som gennem DATS kanaliseres til dette formål. Der tænkes herved både på en forbedring af samvirkets servicevirksomhed over for de tilknyttede foreninger og andre interesserede og på forbedrede muligheder for samvirkets støtte til en lang række aktiviteter på området, herunder eksperimenter og samarbejde med dramatikere mv. Mulighederne for en øget indsats på uddannelsesområdet må også prioriteres højt i denne forbindelse. Udvalget fremhæver betydningen af støtten til amatørteatret som et grundlag for væksten og mangfoldigheden i dansk teaterliv.

Andre støtteområder.

I kapitel VIII gennemgås en række formål, som efter den gældende ordning støttes via teaterloven eller på anden måde som fx ministeriets bevillinger til internationalt samarbejde. Hvad særligt angår formidling af udenlandske gæstespil finder udvalget det hensigtsmæssigt, at Teaterrådet får mulighed for at yde tilskud til planlægning og forberedelse af gæstespil, således at der også på dette område kan arbejdes på længere sigt. Finansieringen af konkrete gæstespil må fortsat ske ved særlige tilskud fra ministeriets internationale bevillinger, fra lokal side eller ved sponsorstøtte.

Med hensyn til deltagelse i internationale organisationers arbejde finder udvalget, at dette formål må støttes af ministeriet som led i dets almindelige støtte til denne virksomhed, og at det derfor ikke er nødvendigt, at dette område dækkes af teaterlovens bestemmelser.

Udvalget anbefaler, at Teaterrådet får øgede muligheder for at yde stipendiestøtte til videreuddannelse o.l. og det anbefales derudover, at stillingtagen til ansøgninger om støtte til tidsskrifter og andre publikationsformål henlægges til Teaterrådet.

Teaterrådet.

Udvalget har taget som udgangspunkt (kapitel IX), at der på teaterområdet fortsat skal være et organ - Teaterrådet - som skal have til hovedopgave at træffe selvstændige afgørelser om den konkrete fordeling af bevillingerne. Som det er fremgået, indebærer udvalgets forslag på en række områder (det rejsende teater, egnsteatre/lokalteatre, ny dansk dramatik, publikationer) en udvidelse af området for Teaterrådets kompetence. Udvalgets forslag om en opgivelse af "båseinddelingen" med hensyn til støtte til teaterdrift betyder også en understregning af Teaterrådets ansvar for gennemførelsen af en væsentlig del af teaterpolitikken.

Udvalget har i denne forbindelse drøftet, om der vil være behov for en ændring af rådets sammensætning og arbejdsform. Man er nået frem til, at det vil være mest hensigtsmæssigt at

opretholde et råd af samme størrelse og karakter som efter den gældende ordning. Under hensyn til de nævnte ændringer af kompetenceforholdene foreslås det, at der oprettes et kontaktudvalg, der beskikkes af ministeren efter forslag fra de betydende institutioner, organisationer og interessegrupper inden for dansk teater. Kontaktudvalget skal have til opgave at følge Teaterrådets virksomhed, drøfte dansk teaters situation, afgive udtalelser om principielle forhold samt forelægge rådets beretning for ministeren med de bemærkninger, udvalget ønsker at knytte hertil. Kontaktudvalget skal herudover have til opgave at fremkomme med forslag til beskikkelse af 2-3 medlemmer af rådet, hvis øvrige medlemmer udpeges af ministeren.

Teateruddannelser.

Udvalget fastslår (i kapitel X), at en styrkelse af uddannelsesaktiviteterne på en række områder vil være et af de væsentligste midler til at fremme teatrets kvalitative udvikling og prioriterer derfor hele uddannelsesområdet meget højt i det samlede teaterbillede.

Udvalget har vurderet dette spørgsmål på grundlag af den stedfundne gennemgang af det danske teaterliv samt det udvalgsarbejde, som tidligere har været gennemført om disse spørgsmål.

Udvalget understreger, at Statens Teaterskole er det centrale uddannelsessted for de dramatiske og teaterfaglige uddannelser. Det er derfor af afgørende vigtighed, at der snarest tilvejebringes tilstrækkelige bevillingsmæssige og lokalemæssige forudsætninger for en gennemførelse af målsætningen for skolens virksomhed.

Udvalget peger herudover særligt på, at der på nogle områder er behov for etablering af nye uddannelser.

Udvalget foreslår således, at der ved oprettelsen af en teaterteknikeruddannelse sikres uddannelsesmuligheder for de teaterteknikere, der med den stedfundne udvikling spiller en stadig større rolle for kvaliteten af den enkelte forestilling. Det påpeges, at det er nødvendigt, at teatret sikres kvalificeret ekspertise, der muliggør, at teatrene kan konkurrere med de tilbud, publikum i dag får fra fjernsyn, video- og filmbranchen.

For så vidt angår uddannelse af dramatikere foreslås det, at man søger at stimulere produktionen af dansk dramatik, dels gennem etablering af en dramatikeruddannelse på Statens Teaterskole, og dels gennem oprettelsen af et dramatikerværksted i et samarbejde med Statens Teaterskole.

Udvalget fremhæver behovet for, at der etableres en grunduddannelse inden for "moderne dans" og andre ikke-klassiske danseformer. Denne uddannelse foreslås placeret i Århus i sammenhæng med det turnerende statslige danse-teater og byens øvrige teater- og musikaktiviteter med sigte på at sikre en tilgang af veluddannede dansere til de dansekompanier, der producerer forestillinger af denne karakter.

Herudover peger udvalget på, at der er et påtrængende behov for at kunne tilbyde skuespillere, scenografer, instruktører m.fl. efter- og videreuddannelsesmuligheder, ligesom der fortsat er et behov for at kunne støtte alternative uddannelser bl.a. som de, der i dag finder sted på Odin Teatret og Tukak Teatret.

Udvalget drøfter endelig uddannelsesinitiativer for teaterpædagoger, dramaturger og teateradministratorer.

Forholdet til institutioner mv. uden for teaterlovgivningens område.

I kapitel XI gennemgås forholdet til to områder, der ikke dækkes af teaterlovgivningen, men som har stor betydning for gennemførelsen af denne lovgivnings målsætninger.

For så vidt angår undervisningsområdet, redegøres der for den aktuelle situation for de musiske fags placering i skolen og der omtales i denne forbindelse nogle projekter, der er udtryk for nye samarbejdsmuligheder mellem det professionelle teater og skolen. Også de aktiviteter som kan finde sted i henhold til fritidslovens bestemmelser indgår i redegørelsen.

Udvalget peger på den afgørende betydning, som det har for udviklingen på teaterområdet, at der sker en styrkelse af børns og unges muligheder for at udtrykke sig kreativt som led i undervisningsaktiviteterne. Man peger derfor på, at nær kontakt mellem de berørte ministerier er påkrævet bl.a. i forbindelse

med gennemførelsen af det nye udviklingsprogram for folkeskolen som lokalt kulturcenter. Udvalget understreger, at det er af betydning for en værdifuld udvikling, at der gøres en uddannelsesmæssig indsats for, at lærerne kan varetage den dramapædagogiske opgave på en forsvarlig måde. Man finder det i denne sammenhæng værdifuldt, at professionelle teatre kan indgå i et samarbejde med lærere om gennemførelse af projekter, hvor elever inddrages i et forestillingsforløb.

For så vidt angår medieområdet, beskæftiger udvalget sig navnlig med spørgsmålet om overførsel af teaterforestillinger til tv. Udvalget finder i princippet, at et udvidet samarbejde mellem det levende teater og tv er positivt af flere grunde. Tv-mediet kan viderebringe teateroplevelser til publikum, som fx af geografiske årsager har svært ved at få adgang til de direkte teateroplevelser, og det er også sandsynligt, at tv-optagelser kan styrke interessen for det levende teater bl.a. hos et publikum, som ikke i forvejen er fortrolig med denne kunstform.

En forudsætning for at anbefale en udbygning af denne virksomhed må imidlertid være, at der skabes tekniske og økonomiske produktionsvilkår, der kan sikre en varetagelse af de kunstneriske hensyn.

Administrative forhold.

I kapitel XII - administrative forhold - anbefaler udvalget, at det særlige teatertilladelsessystem ophæves ved den forestående revision af teaterloven.

De i den gældende teaterlov anførte betingelser for ydelse af støtte til produktion af teaterforestillinger forudsættes i øvrigt ikke ændret.

KAPITEL II

Udvalgets generelle overvejelser.

1. Hovedlinjer i udvalgets arbejde.

Udvalget er nedsat med henblik på forberedelse af en samlet revision af teaterlovgivningen, der igennem årene har været præget af en række delrevisioner.

Det har således været udvalgets opgave at foretage en helheds-vurdering af teaterlivet i Danmark med sigte på udformning af en lovgivning, der omfatter dels de områder, der er dækket af den gældende teaterlov, dels Det Kongelige Teater, der i dag er undergivet særskilt lovregulering.

Udvalget har endvidere vurderet, om der er formål, der ikke støttes efter den gældende lovgivning, som bør inddrages under en kommende teaterlov.

Udvalget har endelig drøftet forholdet til andre lovområder mv., der må antages at have betydning for bedømmelsen af den aktuelle og fremtidige teatersituation.

For så vidt angår bevillingsmæssige forhold, har udvalget på de enkelte områder foretaget et skøn over de udgiftsmæssige konsekvenser på kortere eller længere sigt, hvis man skal opnå de teaterpolitiske mål, som udvalget stiller forslag om.

Udvalget har indhentet og modtaget udtalelser og materiale fra institutioner, organisationer mv. på teaterområdet, jf. bilag 6-10.

Repræsentanter for en række af disse institutioner, organisationer mv. har endvidere haft lejlighed til under møder med udvalget at fremlægge deres synspunkter og drøfte disse med udvalgets medlemmer.

Udvalget har på dette grundlag foretaget en gennemgang af den danske teatersituation med henblik på en vurdering af, hvilke problemer, der foreligger i forbindelse med opfyldelse af teaterlovgivningens målsætning, og hvilke midler, der bør tages i anvendelse for at løse disse problemer.

Udvalget har taget udgangspunkt i en analyse af de mål, som er opstillet for den gældende teaterlovgivning og en vurdering af spørgsmålet, om der er behov for en revision af denne målsætning generelt eller på enkelte områder.

Til grund for udvalgets arbejde med disse spørgsmål har ligget en almindelig enighed om følgende principielle problemstillinger, der derfor ikke er gjort til genstand for mere udførlige drøftelser:

Det er ikke mindst gennem kunsten, at et samfund udtrykker og skaber sin bevidsthed om sig selv som samfund.

Det forudsætter imidlertid, at samfundet ved sine kulturpolitiske foranstaltninger stimulerer og muliggør, at kunsten kan opfylde denne ideelle funktion.

Det levende teater har en lang tradition som en sådan væsentlig faktor i dansk kulturliv, og gennem de seneste årtier er udbredelsen af og interessen for teater vokset meget væsentligt. Det gælder både det professionelle teater, og amatørteatret som forum for teaterinteresseredes aktive udfoldelse.

Nogle få teateraktiviteter vil økonomisk kunne hvile i sig selv, men offentlige støtteordninger vil i almindelighed fortsat være nødvendige for at opretholde og udvikle teateraktiviteter, som tilgodeser kulturpolitiske målsætninger.

Der er for udvalget ikke tvivl om, at behovet for at fremme de levende kulturaktiviteter i fremtiden må vokse i takt med det stadigt større udbud inden for den elektroniske kulturindustri (tv, video etc.).

Teatret kan således gennem sin direkte kontakt til publikum få betydning som et aktiviserende alternativ til de masseproducerede kulturprodukter, der i stadig større mængder vil blive stillet til bl.a. børns og unges disposition.

Udvalget, hvis kommissorium det er at **behandle teatrets vilkår**, ser sit arbejde som **led i en større kulturpolitisk sammenhæng**, der også **omfatter andre områder, som fx undervisningsområdet**. For så vidt angår undervisningsområdet er man således navnlig opmærksom på ønsket om, at de **kreative fag, herunder dramatik**, indgår som et naturligt led i **skolen lige fra de første klassetrin**, tanker der også **synes at være overensstemmende** med de aktuelle overvejelser om folkeskolen som et **kulturcenter** og den nye gymnasiereform.

Der er i udvalget enighed om, at teaterlovgivningens hovedmålsætning må være at skabe grundlag for en fortsat udvikling af dansk teaterkunst og teaterkultur.

Denne overordnede målsætning kan nærmere præciseres i en række delmål, som kan beskrives således:

Teaterudbuddets indhold skal være karakteriseret ved kvalitet, mangfoldighed med hensyn til genrer, holdninger mv. og udvikling.

Rammerne for teaterudbuddet skal ligeledes være præget af mangfoldighed, således at der skabes udfoldelsesmuligheder for teatrets forskellige udtryksformer (fx store teatre med varieret repertoire og mindre teatre med et repertoire af særlig karakter, institutionsteatre og gruppeteatre, stationære scener og rejsende teatre, faste ensembler og konkrete initiativer, forestillinger i teaterrum og opsøgende forestillinger).

- Teaterudbuddets omfang bør være sådan, at det kan dække forskellige publikumsgruppers behov og under hensyn til de her nævnte mål skabe de nødvendige udfoldelsesmuligheder for teatrets kunstarter.

Teaterudbuddets udbredelse skal sikre, at der er en rimelig geografisk spredning af teateraktiviteterne, og at der også ved formidlingen af disse aktiviteter tages hensyn til forskellige publikumsgruppers interesser og behov.

Det er udvalgets opfattelse, at denne målbeskrivelse er dækkende for de hensyn, som søges tilgodeset ved den gældende teaterlovgivning, og at disse overordnede mål tillige kan være retningsgivende for den udvikling, som en ny teaterlovgivning skal fremme.

Ved en gennemgang af den aktuelle teatersituation i lyset af målbeskrivelsen har udvalget navnlig hæftet sig ved følgende problemer:

For så vidt angår teaterudbuddets indhold finder udvalget, at der - såvel i provinsen som i København - synes at være en tendens til, at kunstnerisk udvikling og fornyelse af bl.a. bevillingsmæssige og bygningsmæssige årsager har for ringe muligheder for at gøre sig gældende.

Med hensyn til teaterudbuddets omfang, herunder spørgsmålet om udfoldelsesmulighederne for teatrets kunstnere, har udvalget hæftet sig ved, at der er områder, som må gøres til genstand for særlig opmærksomhed, hvis hensynet til dansk teaters udviklings- og fornyelsesmuligheder skal tilgodeses. Det er således udvalgets opfattelse, at der generelt - inden for alle teatrets udtryksformer - må tages særligt hensyn til, at et repertoire, der henvender sig til børn og unge, indgår i virksomheden. Ny dansk dramatik og den moderne dans er andre områder, hvor der synes at være behov for at fremme en igangværende positiv udvikling.

- Hvad endelig angår teateraktiviteternes udbredelse konstaterer udvalget, at der er relativt mange teatertilbud til befolkningen i hovedstadsområdet, Aalborg, Århus og Odense, og at der derfor må gøres en særlig indsats for at udbygge teateraktiviteterne i de dele af landet, som ligger uden for landsdelsscenerne.

Ved gennemgangen af de metoder, som den gældende teaterlovgivning anvender for at opnå lovgivningens formål har udvalget hæftet sig ved følgende forhold:

Lovgivningen er som tidligere nævnt præget af, at den gennem tiden har været genstand for en række delrevisioner, som udtrykker for at man i en given situation har ønsket at opnå bestemte formål.

Udvalget har forståelse for de hensyn, der ligger bag disse revisioner, men finder på den anden side, at de har resulteret i en kompliceret lovgivning, som kan være vanskelig gennemskuelig for ansøgerne, og som medfører en i visse henseender uhensigtsmæssig administration.

De administrative ordninger bør efter udvalgets opfattelse være enkle og fremme de kreative kræfters koncentration om det væsentlige ved teatret: Den kunstneriske proces og dens resultater.

Den gældende lovgivnings støtteordninger er i en række tilfælde baseret på finansiering fra såvel statslig som lokal side, og den administrative udformning af disse ordninger har givet udvalget anledning til overvejelser med hensyn til spørgsmålet

om en ændret opgavefordeling mellem staten og de lokale myndigheder.

Det er udvalgets opfattelse, at en ændret opgavefordeling på nogle områder vil kunne resultere i administrative ordninger, der i højere grad kan virke fremmende for de mål, som lovgivningen tilsigter.

2. Teatrets kvalitative udvikling.

Det er efter udvalgets opfattelse af afgørende betydning, at der kulturpolitisk lægges vægt på en kvalitativ udvikling af teatret i dets mange forskellige udtryk.

Den gældende lovgivning er baseret på en pluralistisk holdning med hensyn til den teatervirksomhed, som kan omfattes af de offentlige støtteordninger.

Udvalget finder det vigtigt, at man fastholder denne åbenhed over for teaterkunstens mange udtryk, herunder de fremtidige udtryk, som vi ikke kan kende endnu.

Denne opfattelse viser sig i udvalgets forslag vedrørende den fleksibilitet, som bør kendetegne støtteordningernes administration.

Med hensyn til fleksibiliteten i administrationen er det udvalgets hovedsynspunkt, at man bør undgå opbygningen af ordninger, der ved en administrativ automatik stiller sig i vejen for teatrets kunstneriske fornyelse.

Hensynet til fremme af en kunstnerisk kvalitet og udvikling må uundgåeligt komme i konflikt med de interesser, der ønsker bestemte forhold bevaret under henvisning til en "velerhvervet" position, traditionen eller til et ønske om trygge arbejdsforhold.

Der kan - ikke blot af økonomiske grunde - blive behov for i højere grad at foretage valg og prioriteringer bl.a. for at kunne skabe de bedst mulige arbejdsforhold og planlægningsvilkår for de teatre, som på et givet tidspunkt repræsenterer en kunstnerisk kvalitet og vitalitet.

Der er under udvalgets drøftelser peget på, at dansk teater står over for store problemer og udfordringer med hensyn til den

kvalitative udvikling, og at der må tages hensyn hertil, når der skal træffes beslutning om de skridt, der skal tages i forbindelse med en lovrevision.

Man har i denne forbindelse drøftet, om teaterudbuddets omfang er blevet for stort i forhold til talentmassen og til repertoiremulighederne.

Når der tales om problemer med hensyn til kvaliteten, tænkes der på en række forskellige forhold:

Det kan være spørgsmålet om skuespillernes eller andre medvirkendes faglige kunnen, jf. udvalgets forslag på uddannelsesområdet.

Det kan være spørgsmålet om, hvorvidt de ydre forhold giver teatret muligheder for at udnytte de talentmæssige ressourcer, jf. udvalgets forslag om en bevillingsmæssig styrkelse på en række områder. Der tænkes her på sådanne forhold som teaterbygninger, det tekniske udstyr og teatervirksomhedens driftsmæssige grundlag.

Og det kan være spørgsmålet om teatrets evne til - med faglig kunnen og gode ydre forhold - gennem de kunstneriske dispositioner at etablere et sådant forhold til et givet publikum, at det kan begrunde en offentlig støtte af aktiviteterne.

Det er efter udvalgets opfattelse en væsentlig forudsætning for ydelse af offentlige tilskud til teatervirksomhed, at teatret fastholder sin samfundsmæssige betydning ved stadig i sit repertoirevalg at udvikle de kunstneriske udtryk for menneskets liv som individ og samfundsborger.

En stillingtagen til disse spørgsmål vil være en afgørende forudsætning for, at teatret forudsat kan tiltrække et publikum i konkurrence med andre tilbud,

De foreliggende kulturstatistiske oplysninger viser, at der i forbindelse med indførelsen af abonnementsordningen i 70'erne skete en meget betydelig stigning i antallet af teaterbesøg.

Ser man på de undersøgelser, hvor man i 1975 og 1982 har spurgt: "Har De været i teatret i denne sæson?" konstateres det, at andelen, der svarer positivt, er næsten den samme - 16-17 pct. (Tabel 14.1).

Også andre undersøgelser (tabel 14.4 og 14.6) tyder på, at det er lykkedes at fastholde den andel af den voksne befolkning, som går i teatret.

Dette er bemærkelsesværdigt i en periode, hvor tv-udviklingen bl.a. har medført en kraftig stigning i befolkningens medieforbrug.

Tager man de forhold i betragtning, som erfaringsmæssigt har betydning for, om folk går i teatret (som fx alder og uddannelsesniveau), og ser man på den forventede udvikling i befolkningssammensætningen i perioden frem til år 2000, vil der fortsat være et betydeligt publikumsgrundlag for voksenteatret.

Ser man på de statistiske oplysninger om børns og unges fritidsvaner, kan man konstatere, at tallene for børn og unge, som oplever teater, ligger betydeligt over tallene for den voksne del af befolkningen. (Undersøgelser over de 9-12 åriges fritidsanvendelse i 1977-78 viste, at 86 pct. havde set teater én eller flere gange om året. Tabel 14.5).

Dette forhold kan utvivlsomt henføres til den udvikling, som gennem 60'erne og 70'erne er foregået inden for børne- og ungdomsteatret, herunder den opsøgende del af denne virksomhed.

Ud fra en samlet vurdering har publikumssituationen for så vidt positive træk, men udvalgets drøftelser giver dog anledning til at pege på en række forhold:

I forbindelse med gennemgangen af det rejsende teaters forhold peges der således på de problemer, der gør sig gældende med hensyn til den geografiske spredning af teaterudbuddet.

I forbindelse med gennemgangen af den landsdækkende abonnementsordning har udvalget drøftet spørgsmålet, om hvorvidt ordningens nuværende udformning i for høj grad retter sig mod det publikum, der i forvejen er teatervant.

I forbindelse med gennemgangen af teatersituationen for børn og unge peges der på betydningen af, at teatrene generelt i større udstrækning gennem repertoirevalget søger at henvende sig til disse aldersgrupper.

På kortere sigt vil publikumssituationen kunne forbedres ved reformer på disse områder samt med hensyn til markedsføring etc.

Men udvalget peger også på, at det for at opnå positive resultater på længere sigt - både for en kvalitativ udvikling af teatret og for publikums forståelse herfor - vil være nødvendigt i højere grad at satse på at fremme børns og unges kreative selvaktivitet inden for fritids- og undervisningssektoren, hvilket vil kræve en samordning med den virksomhed, som finder sted navnlig på undervisningsområdet.

3. Teaterstøttens opbygning.

Det er udvalgets opfattelse, at de problemer, som dansk teater har i dag, ikke blot er et spørgsmål om kvantitative, økonomiske ressourcer. De løsninger, der peges på, vedrører derfor ikke blot øgede bevillinger, men også støtteordningernes opbygning og administration.

Udvalget peger dog i en række tilfælde på, at en økonomisk styrkelse (øgede tilskud eller andre indtægter) vil være nødvendig, hvis man skal kunne nå nogle af de kvalitative mål, som opstilles.

Udvalget har ikke opstillet konkrete forslag til besparelser på det ene eller andet område, da man ikke mener at kunne pege på bestemte aktiviteter, som i dag støttes, og som det ikke i fremtiden vil være rimeligt at støtte i et vist omfang. Det er i denne forbindelse udvalgets vurdering, at en på forhånd fastlagt ressourceoverførsel fra et område til et andet ikke vil kunne bidrage til løsningen af opgaverne.

Udvalget stiller nogle forslag til ændringer i støtteordningernes opbygning og administration, bl.a. med sigte på en anvendelse af de givne ressourcer, der i højere grad kan fremme lovgivningens formål.

Disse forslag vedrører bl.a. opgavefordelingen mellem staten og de lokale myndigheder og vil derved have konsekvenser med hensyn til fordelingen af de økonomiske byrder, herunder den indbyrdes fordeling mellem de lokale myndigheder.

Udvalget har søgt at belyse disse konsekvenser (jf. tabel 15.1-5), men har ikke noget grundlag for at vurdere, hvorvidt og i givet fald hvordan og i hvilken takt forslagene praktisk vil kunne gennemføres, eventuelt som del af en større fordelingspolitisk sammenhæng.

Den gældende ordning, således som den har udviklet sig gennem de successive lovrevisioner, er baseret på en fordeling af opgaver og udgifter mellem stat, amter og primærkommuner.

Udgiftsfordelingen fremgår af oversigten i tabel 1.7. Det bemærkes dog, at oversigten ikke er fuldstændig, da den ikke omfatter de primærkommunale eller amtslige bidrag til teateraktiviteter (fx til teaterforeningernes virksomhed og amatørteaterformål), som ikke ydes i henhold til teaterlovgivningen.

Som det fremgår af oversigten, er en række opgaver rent statslige.

Nogle ordninger er baseret på en deling af udgifterne mellem stat og amter (samt Københavns og Frederiksberg kommuner).

Løsningen af andre opgaver er overvejende baseret på deling af udgifter mellem stat og primærkommuner, men på disse områder kan også amtslige bidrag udløse statslige tilskud.

Man har ved disse decentrale ordninger ønsket at animere til en lokal indsats på bestemte områder, og der er ved refusionsordningerne skabt en balance mellem den statslige og den lokale finansiering af disse aktiviteter.

I disse ordninger indgår der dog efter lovrevisionen af 1984 elementer af rent statslig støtte. Det gælder således tilskud til eksperimenter mv. ved landsdelsscenerne og Det Rejsende Landsteater samt tilskud til dækning af Landsteatrets rejseudgifter.

For så vidt angår de ordninger, der er baseret på en fordeling af udgifterne mellem stat og lokale myndigheder, konstaterer man, at ordningerne er udformet således, at beslutningerne om udgiftsniveau er henlagt til de lokale myndigheder, således at staten refunderer som hovedregel 50 pct. af de udgifter, som afholdes lokalt.

En særlig ordning gælder Det Rejsende Landsteater, som vel indebærer et lokalt initiativ ved budgetfastsættelsen, men hvor staten skal godkende budgettet, og hvor der i øvrigt er fastsat et bevillingsloft.

Generelt er det imidlertid karakteristisk for de decentrale ordninger, at der til de lokale myndigheder er udlagt kompetence til at træffe beslutninger med bevillingsmæssige konsekvenser for staten, som denne er uden indflydelse på.

Det fremgår af tabel 1.7 og 1.8, hvorledes forholdet er mellem statens andel af beslutningskompetencen og statens andel af udgifterne.

Udvalget har konstateret, at disse ordninger kan medføre budgetproblemer for staten under det gældende bevillingsmæssige "totalrammeprincip", idet uforudsete merudgifter må kompenseres med besparelser andetsteds.

De ordninger, som indebærer statslig refusion af lokale udgifter, vil endvidere medføre administrative mellemværender af mere eller mindre kompliceret karakter.

Udvalget har i denne forbindelse drøftet, om en ændret opgave- og byrdefordeling mellem stat og lokale myndigheder vil være anbefalelsesværdig ud fra en teaterpolitisk vurdering.

Man har herved hæftet sig ved, at der ved lovrevisionen af 1984 blev indført særlige statslige støtteordninger (til eksperimenter mv., og rejseudgifter) på de områder, som indtil da var baseret på som hovedregel ligelig udgiftsfordeling. Dette forhold kunne tyde på, at der er grund til i en større sammenhæng at undersøge, om de gældende fordelingsordninger fungerer tilfredsstillende under hensyn til de teaterpolitiske mål.

Udvalget har primært drøftet spørgsmålet om støtteordningernes betydning for den geografiske spredning af teaterudbuddet, herunder om der kan siges at foreligge en "skævdeling" af de offentlige tilskud til fordel for landsdelssceneområderne.

Det kan umiddelbart konstateres, at udbuddet af forestillinger er markant større i hovedstadsområdet og de 3 øvrige landsdelssceneområder end i resten af landet. De relativt mange teatertilbud til befolkningen i landsdelssceneamterne kan ikke alene henføres til de særlige landsdelssceneordninger. En geografisk opdeling af egnsteatrene viser, at der uden for landsdelssceneamterne kun findes 8 egnsteatre, mens der er 22 i landsdelssceneamterne, dvs. at ca. 70 pct. af egnsteatrene i sæsonen 1986/87 støttes af lokale myndigheder i områder, hvor der i forvejen er et omfangsrigt teatertilbud til befolkningen. Det er også bemærkelsesværdigt, at Det Rejsende Landsteaters forestillinger i betydeligt omfang købes af teaterforeninger, der er beliggende i landsdelssceneamterne.

Udvalget finder, at det er af betydning at få afklaret, hvorvidt disse forskelle afspejler en forskellig økonomisk formåen, eller om de er udtryk for en forskellig lokal prioritering af, hvilke opgaver, der skal løses med tilskud fra det offentlige.

Det kan konstateres, at det lokale tilskud pr. indbygger er markant større i landsdelssceneamterne end i andre amter. Det bemærkes endvidere, at når man sammenholder de lokale udgifter til teaterformål med udskrivningsgrundlaget for skatter, konstateres at landsdelssceneamterne bruger forholdsvis mere end de øvrige amter, jf. tabel 1.5.

Når der kan tales om en "skævdeling" af de offentlige midler til teaterformål, er det således til en vis grad udtryk for, at man lokalt - i overensstemmelse med ideen bag den decentralisering, der er indbygget i teaterloven - har foretaget en prioritering af de formål, som man ønsker at finansiere over skatterne.

Der vil naturligvis fortsat være et særligt stort teaterudbud i de større byer, og disse byers rolle som centre for kunstnerisk og kulturel udvikling må stimuleres.

Det bør imidlertid overvejes, om man ved udformningen af støtteordningerne også kan fremme en udvikling henimod en større geografisk spredning af teateraktiviteterne.

Som det fremgår af beskrivelsen af den gældende ordning synes refusionsprincippet ikke at have fungeret fuldt tilfredsstillende i denne retning.

Man har derfor overvejet, om ændringer med hensyn til opgave- og byrdefordelingen kan være en hensigtsmæssig fremgangsmåde.

Idet der i øvrigt henvises til den nærmere redegørelse i betænkningens enkelte afsnit, skal her fremhæves, at udvalgets overvejelser på dette område munder ud i et forslag om, at produktionsstøtten til det rejsende teater gøres til en ren statslig udgift ud fra den hovedbetragtning, at der herved kan skabes de bedste forudsætninger for varetagelsen af denne opgave. Som modstykke hertil foreslås abonnementsordninger henlagt til fuld lokal (amtslig) finansiering, da det forekommer rimeligt, at der etableres en klarere forbindelse mellem den brug, lokalområdet beboere gør af teaterudbuddet, og lokalområdets udgifter.

Endvidere foreslås for så vidt angår egnsteatre/lokalteatre, at man forlader princippet om en automatisk refusionsordning, således at det bliver muligt at administrere de statslige tilskud til formålet i overensstemmelse med mere overordnede teaterpolitiske målsætninger.

Endelig foreslås der en præcisering af opgavefordelingen med hensyn til støtte til teaterbygninger og teknisk udstyr.

Udvalget er opmærksom på, at det ikke er uden betænkeligheder at ændre på det gældende fordelingssystem. Turnéteaterområdets institutioner (Det Rejsende Landsteater og Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater) har i deres styrelser en betydningsfuld forankring i det lokalpolitiske liv, og der kan også ligge fordele i et fælles lokalt-statsligt ansvar for såvel produktionsstøtten til turnéteatret som for abonnementsordningerne.

Man er også opmærksom på det forhold, at eksistensen af en refusionsordning på det ene eller andet område fortsat spiller en væsentlig rolle for den lokale prioritering.

Endelig har man overvejet den konsekvens af forslaget vedrørende abonnementsordningens finansiering, at landsdelssceneamternes udgifter i denne forbindelse vil stige med deraf følgende risiko for, at støtten til teaterproduktioner i det pågældende område reduceres. Udvalget er i denne forbindelse særlig opmærksom på forslagets konsekvenser for udgiftsniveauet i hovedstadsområdet og peger på forskellige løsningsmuligheder for at sikre forbedrede produktionsvilkår.

Det er dog den overvejende opfattelse i udvalget, at reformer med hensyn opgave- og • byrdefordelingen kan have en række væsentlige fordele.

Støttesystemet kan blive mere gennemskueligt, og det politiske ansvar for dets forskellige elementer vil fremstå mere klart. Der etableres endvidere en mere direkte forbindelse mellem beslutninger og økonomisk ansvar. Hertil kommer lettelser i det administrative system, herunder forbedrede styringsmuligheder.

Man skal endelig pege på, at forslaget vedrørende det rejsende teater og abonnementsordningen skal ses i sammenhæng med udvalgets øvrige forslag med konsekvenser for opgave- og byrdefordelingen.

Som nævnt indledningsvis ydes en række kommunale tilskud til teateraktiviteter uden særlig tilknytning til teaterlovens bestemmelser. Der foreligger ikke nøjagtige oplysninger om størrelsen af disse tilskud, som hovedsageligt medgår til dækning af de lokale teaterforeningers underskud.

Udvalget finder det meget væsentligt, at de lokale myndigheder fortsat er opmærksom på varetagelsen af de opgaver på teaterområdet, som ikke er dækket af teaterlovgivningens ordninger.

Det er derfor den overvejende opfattelse i udvalget, at der bør findes veje, der kan sikre, at den enkelte primærkommune afsætter et beløb til teaterformål fx således at afsatte midler, der ikke anvendes i lokalområdet, indgår i en fond til anvendelse til teaterformål af fælleskommunal betydning.

Som tidligere nævnt vil offentlig støtte være en nødvendighed, hvis man skal fremme et teaterudbud, der opfylder kulturpolitiske målsætninger.

Men det er vigtigt, at denne konstatering ikke overskygger det forhold til publikum, som er teatrets eksistensberettigelse. Der må derfor udfoldes stadige bestræbelser på at øge teatrets publikum, og udvalget peger på en række skridt, der må tages med dette formål for øje såvel på kortere som på længere sigt.

Publikumsbetalingen må fortsat udgøre et væsentligt bidrag til teatrets indtægter, men man må være opmærksom på nogle forhold, som begrænser denne indtægtskildes betydning for teatrets samlede økonomiske grundlag.

Det er således bl.a. i internationale undersøgelser af vilkårene for teatrets og lignende aktiviteters økonomi påvist, at der vil være en tendens til øget forskel mellem driftsudgifter og egenindtægter.

Selvom det kan konstateres, at dele af publikum i særlige tilfælde er villig til at betale relativt høje billetpriser, er det udvalgets vurdering, at det generelt ikke vil være muligt at gennemføre væsentlige stigninger af billetpriserne uden risiko for, at dette vil medføre et fald i teaterbesøget og påvirke publikums sociale sammensætning.

Et højt billetprisniveau må således skønnes at gøre det vanskeligt for teatret at konkurrere med andre fritidstilbud,

ligesom det må skønnes, at det kan blive vanskeligere at tiltrække et andet publikum end det i forvejen teatervante.

Det må endvidere understreges, at såfremt der ved teatrenes budgettering generelt skal arbejdes med høje belægningsprocenter, vil det indebære en alvorlig risiko for den mangfoldighed i repertoiret, som må være en væsentlig kulturpolitisk målsætning.

Sammenfattende kan det således fastslås, at teaterstøtteordningerne og deres administration må udformes på en sådan måde, at der skabes mulighed for en afvejning af hensynet til på den ene side publikumsinteressen og på den anden side en teaterkunstnerisk udvikling, som ikke på forhånd eller på kortere sigt kan regne med et større publikums bevågenhed.

I forbindelse med overvejelserne vedrørende teatrenes indtægtsforhold er det naturligt at gøre nogle bemærkninger om den rolle som sponsorbidrag kan spille som tilskud til teaterdrift.

På grundlag af foreliggende undersøgelser af den sponsorstøtte, der i dag ydes til kulturelle aktiviteter, kan det konstateres, at kun en lille del af denne støtte ydes til teatervirksomhed.

De erfaringer, som indtil nu er indhøstet på området, efterlader også det indtryk, at sponsorstøtte primært kommer på tale i forbindelse med institutioner og begivenheder af bestemt karakter (fx annoncekampagnen for Det Kongelige Teater, tilskud til internationale gæstespil).

Udvalget finder det i princippet ønskeligt, at sponsorstøtte også kan komme teaterområdet til gode, idet det herved forudsættes, at en sådan støtte ikke indebærer risiko for indskrænkninger i teatrenes kunstneriske dispositionsfrihed.

Det må i lyset af de indhøstede erfaringer antages, at sponsorstøtte vil få begrænset betydning for teaterlivet i almindelig og for de mere eksperimentelle aktiviteter i særdeleshed.

Denne antagelse understreger betydningen af, at det offentlige fastholder sin forpligtelse til at opretholde et mangfoldigt teaterliv med et varieret repertoire af høj kvalitet.

4. Støtteordningernes administration.

Det er efter udvalgets opfattelse nødvendigt til stadighed at være opmærksom på, at ordningerne udformes og administreres på en sådan måde, at de kulturpolitiske målsætninger ikke tabes af syne.

Det er derfor betydningsfuldt, at støtteordninger udformes således, at de er fleksible og kan modstå tendenser til etablering og fastlåsning af udviklingen.

For så vidt angår den del af teaterområdet, som varetages af større institutioner som fx Det Kongelige Teater og landsdels-scenerne, er det vigtigt at sikre, at institutionernes styrelsesforhold udformes således, at der skabes grobund for en kunstnerisk fornyelse og udvikling.

Hvor teatret har en bestyrelse, må det understreges, at dette organ ikke har kompetence med hensyn til de konkrete kunstneriske forhold, der hører under teatrets kunstneriske ledelse, jf. den gældende teaterlovs § 9.

For så vidt angår den kunstneriske ledelse, er det endvidere af væsentlig betydning for teatrets udvikling, at ansættelse af teaterchefen eller af en kollektiv ledelse sker på åremål på fx 4-5 år, men med mulighed for forlængelse uden opslag fx i en 3-årig periode.

Der bør efter udvalgets opfattelse være en forpligtelse til opslag af stillingen efter udløb af 2 ansættelsesperioder. I forbindelse med stillingtagen til eventuel genansættelse er der mulighed for en teaterfaglig debat, der vil være af betydning for den vurdering, som den ansættende myndighed skal foretage af såvel hensynet til teatrets interne samarbejdsforhold som hensynet til en kunstnerisk udvikling og fornyelse.

Denne problemstilling får en særlig karakter, hvor den enkelte scene indgår i en større helhed, således som det er tilfældet med Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene. Der synes i dette tilfælde at være behov for, at den overordnede styrelse får en reel mulighed for at øve indflydelse på, om en genansættelse af den kunstneriske ledelse skal finde sted, således at hensynet til ordningens generelle formål kan varetages-

Teaterrådets kompetenceforhold og arbejdsgrundlag har afgørende

betydning for teaterlivets udfoldelse uden for de faste institutioner, og udvalget har derfor drøftet, hvordan de overordnede kulturpolitiske, hensyn kan tilgodeses for så vidt angår rådets virksomhed.

Et forhold, som står centralt i denne diskussion er fordele og ulemper ved et såkaldt "båsesystem" med opdeling af bevillingerne til bestemte støtteformål.

Udvalget er opmærksom på, at det kan have - og har haft - betydning for udviklingen på bestemte områder, at der i loven er taget udtrykkelig stilling til støttespørgsmålet.

Dette kan navnlig være tilfældet for mere udsatte dele af teaterlivet, såsom børneteater, musikdramatik og eksperimenter.

Uanset dette forhold er det dog udvalgets opfattelse, at den gældende teaterlovs opdeling efterhånden er blevet for kompliceret og uoverskuelig.

Det er i øvrigt også udvalgets indtryk, at denne opfattelse er vidt udbredt blandt de aktive teaterfolk.

Den stærke udspecificering af bevillingerne giver en uheldig låsning til bestemte definitioner, der er upraktisk for teatrets og den enkelte teatervirksomheds udvikling.

Dette medfører for det første en uklar situation for ansøgerne, der ofte må sammenstykke deres budgetter via parallelle eller supplerende ansøgninger til flere bestemmelser inden for bevillingsområdet.

For det andet medfører det for Teaterrådet en kompliceret administration og begrænser navnlig rådets muligheder for at anlægge en helhedsvurdering på området.

Dette hænger sammen med, at bestemte bevillinger er knyttet til de enkelte områder, enten gennem længere tids praksis ved udformning af finansloven, eller - som det blev gennemført ved lovrevisionen af 1984 - ved at bevillingen til et bestemt formål sættes i en procentuel relation til bevillingen på et andet område (i dette tilfælde bevillingen til Det Kongelige Teater).

Ud fra det hovedsynspunkt, at det er af afgørende betydning at skabe en lovgivning, der er åben over for udviklingen, er det udvalgets opfattelse, at man for så vidt angår støtten til

teaterdrift bør opgive en specifikation på enkeltområder af de bevillinger, som Teaterrådet administrerer.

Dette forslag ligger på linje med den tanke om en "teaterfond", som tidligere har været fremlagt.

Teaterloven bør herefter udformes således, at det i loven fastsættes, hvilke formål, der skal tilgodeses ved Teaterrådets virksomhed, men uden at støtten til de enkelte formål nærmere dimensioneres.

Teaterrådet må i en årlig beretning, som gennem et kontaktudvalg (jf. kapitel IX) afgives til ministeren, redegøre for, hvorledes bevillingerne er administreret under hensyn til lovens formålsangivelser og forudsætninger.

Et andet forhold, som er af væsentlig betydning ved drøftelsen af Teaterrådets virksomhed, er den bevillingspraksis - støtte til én sæson eller til et enkelt projekt - som nu er gældende.

Det er påpeget, at det vil være en fordel, hvis teatervirksomheder med en regelmæssig drift på mindst én årlig produktion kan arbejde på basis af 3-års budgetter.

En sådan ordning ville forbedre teatrenes planlægning og give sikrere drifts- og ansættelsesvilkår og forenkle administrationen.

Når fordeling har fundet sted, skal Teaterrådet følge udviklingen i teatrenes virksomhed og give signaler om opskrivninger eller nedsættelser af støtten på længere sigt.

Rådet skal således for disse teatre hvert år tage stilling til ændringer i teaterbilledet samt vurdere om bevillingsforudsætningerne holder stik.

Udvalget anbefaler, at der skabes grundlag for, at der på denne måde - ved siden af støtten til enkeltprojekter - gives teatergrupperne et bedre grundlag for planlægningen af deres virksomhed.

Det er i øvrigt lagt til grund, at Teaterrådet fortsat kun kan give bindende bevillingstilsagn inden for rammerne af en vedtagen finanslov.

5. Hovedtankerne vedrørende lovrevisionen.

Udvalget er på grundlag af disse overvejelser nået frem til en række anbefalinger og forslag vedrørende dels udformningen af en ny teaterlov og det administrative grundlag for en sådan lovgivning, dels de områder inden for dansk teater, som efter udvalgets opfattelse må tillægges særlig betydning ved gennemførelsen af den offentlige teaterpolitik i de kommende år.

Udvalget finder det endvidere vigtigt, at lovgivningen udformes således, at loven giver stimulans til udviklingstendenser inden for teaterlivet, både dem, som aktuelt kan iagttages og dem, som måtte opstå i fremtiden.

Lovgivningen bør endelig være baseret på en samlet overvejelse af, hvilke opgaver, der skal være en central, statslig forpligtelse og hvilke opgaver, der skal decentraliseres helt eller delvist i beslutningsmæssig og bevillingsmæssig henseende.

Ved udformningen af de administrative ordninger må der lægges afgørende vægt på, at disse ikke virker hæmmende på varetagelsen af lovgivningens kulturpolitiske hensyn.

For så vidt angår de områder, som bør tillægges særlig betydning, peger udvalget under henvisning til redegørelsen for målsætningsdiskussionen på følgende områder:

For at sikre dansk teaters kvalitetsniveau og fortsatte udvikling vil det være nødvendigt at skabe grundlag for en forbedring og udbygning af uddannelsesmulighederne.

For at sikre befolkningen en mere ligelig adgang til teateroplevelser vil det være nødvendigt at gøre en indsats for at fremme større geografisk spredning af teatertilbud af høj kvalitet.

Det vil endvidere være nødvendigt at stimulere aktiviteterne i København og i de øvrige landsdelsscenebyer som centre for kunstnerisk og kulturel udvikling.

For at sikre at børn og unge i videst muligt omfang får adgang til oplevelse af det levende teater og for at fremme teatrets fornyelse og udvikling, må der gøres en særlig indsats for at teatertilbud, der henvender sig til børn og unge, får en mere fremtrædende placering i repertoireet inden for alle teatrets udtryksformer.

For at muliggøre forestillinger, som med hensyn til rum, teknik og publikumsfaciliteter kan leve op til nutidig, kvalitativ standard for teateroplevelser, vil det være nødvendigt at gøre en indsats for en forbedring af de bygningsmæssige forhold.

Det er i det hele udvalgets opfattelse, at en bevillingsmæssig styrkelse på en række områder vil være nødvendig for at fremme teatrets muligheder for fornyelse og udvikling samt for at sikre det kvalitetsniveau, som er en afgørende forudsætning for teatrets muligheder for at tiltrække et publikum i konkurrence med de mange andre fritidstilbud, som foreligger i dag, og som i endnu højere grad vil gøre sig gældende i fremtiden.

6. En ny teaterlov.

En ny teaterlov må i overensstemmelse med de foranstående betragtninger dække hele teaterområdet fra det professionelle teater, herunder Det Kongelige Teater, til amatørteatret og med inddragelse af uddannelsesområdet.

Loven bør endvidere udformes på en klar og overskuelig måde, der letter forståelsen og administrationen for såvel borgere som myndigheder.

Loven bør indeholde bestemmelser om følgende forhold:

1. Generel formålsbestemmelse.
2. Det Kongelige Teater.
3. Den landsdækkende turnéteaterinstitution.
4. Landsdelsscener.
5. Lokalteatre.
6. Teaterrådet,
 - a. Støtteområder.
 - b. Sammensætning mv.
7. Abonnementsordningen mv.
8. Refusionsordning vedrørende køb af børneteaterforestillinger.
9. Amatørteater.
10. Uddannelse.
11. Administrative forhold.

Med hensyn til de enkelte afsnit bemærkes følgende:

ad 1

Teaterloven bør - ligesom filmloven - udformes med en overordnet formålsbestemmelse, der fastslår, at lovens formål er at fremme teaterkunst og teaterkultur i Danmark.

Hermed sigtes til, at det ikke blot er en offentlig opgave at fremme en kunstnerisk udvikling inden for det professionelle teater, men også at skabe grundlag for aktiviteter som fx amatørteater, der spiller en vigtig rolle for udviklingen af dansk teater i bredere forstand.

ad 2-4

Der indledes med bestemmelser om de statslige teatre dvs. Det Kongelige Teater og den landsdækkende turnéteaterinstitution, samt om landsdelsscenerne, herunder Den storkøbenhavnske Landsdelsscene.

Der er her tale om såkaldte institutionsteatre, og i formålsbestemmelserne for teatre af denne karakter bør indgå visse fælles træk. Disse teatre bør således have til opgave uden ensidighed at opføre såvel nyere som ældre dramatiske værker, herunder værker der henvender sig til børn og unge og med særlig hensyntagen til værker af danske ophavsmænd.

Der bør endvidere fastsættes bestemmelser om proceduren for ansættelse af den kunstneriske ledelse af teatre af denne karakter.

ad 5

Bestemmelsen om lokalteatre (egnsteatre) skal redegøre for forholdet mellem lokal og statslig støtte til disse teatervirksomheder.

Det er således en forudsætning for ydelse af statslig støtte, at der ydes støtte fra lokal side.

Det skal fremgå, at den statslige refusionssats kan gradueres fra sted til sted og over tid, samt at ydelse af statsrefusion forudsætter, at Teaterrådet efter en konkret vurdering kan anbefale dette.

Der skal ikke i loven fastsættes særlige bestemmelser om arten af lokalteatrene virksomhed, og disse teatre vil således kunne varetage opgaver som opsøgende teater, teater for børn og unge, voksenteatervirksomhed, samarbejde med amatører, egnsspil og deltagelse i dramapædagogisk arbejde.

ad 6

Et særligt afsnit vedrører Teaterrådet og de områder, hvor den statslige støtte administreres af rådet.

Bestemmelserne vedrørende støtteområderne udformes således, at følgende områder opregnes:

Professionel teatervirksomhed (stationær teatervirksomhed, turnéteatervirksomhed og opsøgende teatervirksomhed).

Ny Dansk Dramatik.

Teknisk udstyr mv.

Andre aktiviteter, der kan fremme lovens formål.

Det skal fremgå, at Teaterrådet kan støtte såvel løbende drift som enkeltstående projekter. Det skal endvidere angives, at Teaterrådet skal varetage sin opgave uden ensidighed og i øvrigt varetage følgende hensyn:

En væsentlig del af midlerne skal anvendes til teatervirksomhed, der henvender sig til børn og unge.

Der skal lægges vægt på at fremme en bred geografisk spredning af aktiviteterne.

Der skal lægges vægt på at fremme udvikling af nye teaterformer og anden eksperimenterende virksomhed.

Kapitlet skal endvidere indeholde bestemmelser om Teaterrådets sammensætning og funktion, herunder om nedsættelse af kontaktudvalg til at følge rådets arbejde.

ad 7

Det skal fremgå af loven, at der er tale om en landsdækkende ordning, og der må fastsættes visse rammer for ordningens indhold, herunder for dennes obligatoriske dele. Der bør i øvrigt som led i den ændrede opgavefordeling overlades til det enkelte amt nærmere at tilrettelægge abonnementsordningen.

ad 8

Den eksisterende refusionsordning vedrørende kommuners og amtskommuners køb af forestillinger for børn og unge forudsættes videreført.

ad 9

For så vidt angår amatørteatervirksomhed foreslås det, at det i lovbestemmelsen præciseres, at statsstøtten kanaliseres gennem amatørscenernes centrale organisation.

ad 10

For så vidt angår uddannelsesområdet foreslås det, at loven skal omfatte en bestemmelse om Statens Teaterskole, bestemmelser om skuespillerskolerne ved landsdelsscenerne samt bestemmelser om muligheden for at støtte alternative uddannelsesinitiativer og videre- og efteruddannelseskurser,

ad 11

Det eksisterende teatertilladelsessystem foreslås ophævet.

Afsnittet skal indeholde bestemmelser om generelle betingelser for ydelse af statsstøtte.

Endvidere skal der fastsættes bestemmelser om ydelse af tilskud til organisationer mv., der varetager teaterformidlingsopgaver.

KAPITEL III

Det professionelle teater.

1. Det Kongelige Teater.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

Det Kongelige Teater drives i henhold til lov nr. 48 af 14. februar 1935 om Det Kongelige Teater og om oprettelsen af en kulturel fond under overtilsyn af kulturministeren.

Teatrets opgave er som landets nationalteater uden ensidighed at opføre de bedste dramatiske arbejder inden for de 3 kunstarter: Skuespil, opera og ballet såvel af ældre som af yngre, navnlig danske forfattere og komponister. Dets virksomhed omfatter både hovedstaden og provinsen. Ved drift af de til teatret knyttede skoler skal teatret virke som uddannelsessted for dramatisk kunst og dansk talesprog.

Teatret ledes af en teaterchef. Et af Folketinget blandt dets medlemmer udpeget tilsynsråd, der er uden besluttende myndighed, har som opgave at følge og kontrollere teatrets drift. Ansættelse i pensionsgivende stillinger kan kun ske med rådets tilslutning.

Det bevillingsmæssige grundlag for teatrets aktiviteter fastsættes på de årlige bevillingslove (finansloven og tillægsbevillingsloven).

Teatrets status er med virkning fra 1987 ændret fra statsinstitution til statsvirksomhed, hvilket indebærer, at den på finansloven opførte fordeling af bevillingen alene er vejledende. Teatret kan frit disponere inden for de enkelte konti og skal alene overholde den fastsatte nettobevilling, der i 1987 andrager 216,4 mio. kr. Større indtægter end budgetteret kan anvendes til at afholde udgifter. Tilsvarende skal højere udgifter kompenseres ved øgede indtægter.

Statens udgifter til driften af Det Kongelige Teater er for 1987 budgetteret til 184,2 mio. kr. excl. forrentning og afskrivninger.

Til gennemførelsen af teatrets drift er der incl. teatrets indtægter 212,8 mio. kr. til rådighed fordelt på teatrets aktiviteter som følger:

Skuespil ca. 17,2 mio. kr. (8 pct.),
 opera ca. 30,8 mio. kr. (14 pct.),
 ballet ca. 28,8 mio. kr. (13 pct.),
 kapel ca. 29,6 mio. kr. (14 pct.),
 sceneteknik ca. 29,1 mio. kr. (14 pct.),
 produktionsværksteder og øvrig teknik
 og regie ca. 25,4 mio. kr. (12 pct.),
 bygningsdrift ca. 23,4 mio. kr. (11 pct.),
 turné ca. 5,8 mio. kr. (3 pct.),
 uddannelser ca. 6,3 mio. kr. (3 pct.),
 billet- og abonnementssalg ca. 6,1 mio. kr. (3 pct.),
 administration ca. 5,9 mio. kr. (3 pct.)
 presse og PR ca. 4,4 mio. kr. (2 pct.).

a) Målsætningsudvalgets overvejelser og forslag.

En ændring af loven om Det Kongelige Teater blev overvejet i forbindelse med fremsættelsen i folketingsåret 1980/81 af lovforslaget om ny- og ombygning af Det Kongelige Teaters Gamle Scene og om planlægning af opførelse af et nyt skuespilhus for Det Kongelige Teater.

Baggrunden herfor var betænkning nr. 872 "Det Kongelige Teater - en fremtid som hele landets teater" afgivet i 1979 af Udvalget om Det Kongelige Teaters målsætning med fhv. statsminister Hilmar Baunsgaard som formand.

Om målsætningen for Det Kongelige Teater som landets nationalscene anførtes i betænkningen bl.a., at der efter udvalgets opfattelse for samfundet foreligger en forpligtelse til at sikre et teater, der vil være i stand til at pleje en klassisk og nutidig teatertradition samtidig med, at der via eksperimentelle udfoldelsesmuligheder tilføres dansk teaterkultur nye initiativer og inspirationer, og at forpligtelsen gælder alle tre (fire) kunstarter, hvis eksistens må sikres på det højst opnåelige kunstneriske niveau.

Målsætningsudvalget beskæftigede sig ud over med målsætningen med teatrets fremtidige organisation og struktur.

Udvalget stillede således bl.a. forslag til teatrets fremtidige organisation og struktur. Udvalget lagde herved vægt på, at teatret fik mulighed for at danne sig et forholdsvis sikkert skøn over de økonomiske rammer for teatrets aktiviteter for perioder af 4 år, således at en langtidsplanlægning muliggøres.

Under hensyn til at hovedstadsområdetets befolkning har en særlig mulighed for at få glæde og nytte af teatrets virksomhed, fandt udvalget endvidere, at dette burde finde udtryk i en fordeling af udgifterne mellem staten og Københavns og Frederiksberg kommuner, Københavns, Frederiksborg og Roskilde amtskommuner.

Målsætningsudvalget foreslog derfor, at Det Kongelige Teater fik status som særlig offentlig institution, finansieret af driftsindtægter og ved tilskud fra staten og de nævnte kommuner og amtskommuner på henholdsvis 75 pct. og 25 pct. af nettoudgiften.

Man foreslog, at teatret skulle ledes af en styrelse som ansvarlig for teatrets drift, dog således at teaterchefen, der leder den daglige drift, var selvstændig ansvarlig for teatrets kunstneriske virksomhed.

Styrelsen skulle bestå af repræsentanter for de bevilgende myndigheder samt Amtsrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforening, medarbejderne ved Det Kongelige Teater, Danske Dramatikeres Forbund og Dansk Komponistforbund samt Kulturministeriet.

Som konsekvens af den foreslåede særlige status og finansieringsform forudsattes det, at den statslige andel af udgifterne bevilgedes under Kulturministeriets budget, men blev afholdt uden for ministeriets almindelige bevillingsramme.

Om bevillingsniveauet anførte målsætningsudvalget, at en realisering af byggeplanerne og en rationalisering og effektivisering af arbejdsgangene på teatret selvsagt ville åbne muligheder for økonomiske forbedringer, men ikke generelt ville ændre teatrets problemstilling. De hidtidige tilskud tillod ikke krav om den høje kunstneriske standard og det aktivitetsniveau, der burde være en selvfølge for en nationalscene.

Målsætningsudvalgets konklusion var, at der nødvendigvis må

stilles større beløb til rådighed, hvis alle tre (fire) kunstarter skal kunne opretholdes og bredt præsenteres for publikum.

En realisering af byggeplanerne og de nødvendige årlige bevillinger ville give muligheder for at tilføre nyt liv til dansk teater som helhed, samtidig med at der ville være tilvejebragt en nationalscene, som ville kunne blive til glæde for et større publikum end hidtil.

Merudgifterne ved de foreslåede aktivitetsudvidelser, der først og fremmest ville indebære en styrkelse af de fire kunstarters personaler, genetablering af Det Kongelige Teaters kunstneriske niveau og alsidighed i repertoire og forbedring af teatrets PR-virksomhed, androg 35 mio. kr. i forhold til den daværende bevilling på 110 mio. kr. (priseniveau januar 1978)

b) De udskrevne idé- og projektkonkurrencer med henblik på en løsning af Det Kongelige Teaters bygningsmæssige problemer.

Med henblik på at tilvejebringe tidsvarende og rimelige bygningsmæssige forhold for Det Kongelige Teater indbød kulturministeren i foråret 1978 til en offentlig idékonkurrence om et nyt skuespilhus til nationalscenen.

Konkurrencens formål var at fremkalde ideer til belysning af de funktionelle, arkitektoniske og byplanmæssige muligheder for placering og udformning af et nyt skuespilhus som led i et samlet teaterkompleks ved Kongens Nytorv.

I fortsættelse af idékonkurrencen blev 4 af præmietagerne i idékonkurrencen indbudt til en projektkonkurrence om den mere detaljerede udformning af et nyt skuespilhus. Formålet var at tilvejebringe et projektforslag, som kunne lægges til grund for den videre planlægning af det samlede teaterkompleks.

Dommerkomiteen for projektkonkurrencen indstillede i december 1979, at der blev tilvejebragt den fornødne bevilling, således at man kunne anmode vinderne af projektkonkurrencen, arkitekterne Knud Holscher og Svend Axelsson om i et samarbejde med kgl. bygningsinspektør, arkitekt Nils Koppel, der var udpeget til at forestå ombygningsarbejderne i forbindelse med Gamle Scene, at tilvejebringe en samlet generalplan med tilhørende økonomioversigt for det samlede teaterkompleks.

c) Den efterfølgende stillingtagen til løsning af Det Kongelige Teaters bygningsmæssige problemer.

Projektkonkurrencens modtagelse bl.a. på teatret og på Kunstakademiet viste, hvor vanskeligt det var at tilfredsstille alle ideelle hensyn.

Baggrunden herfor var, at man fandt det forbundet med overordentlig store vanskeligheder at løse de særlige problemer af arkitektonisk og byplanmæssig karakter og samtidig løse de teatermæssige problemer på en funktionel måde.

Dette var efter ministeriets opfattelse tilfældet, hvad enten man placerede skuespilhuset på Stærekassens grund i Tordenskjoldsgade eller i Holmens Kanal-karréen, idet begge løsninger ville nødvendiggøre omfattende indgreb i den eksisterende bebyggelse.

I helhedsbetragtningen indgik således hensynet til Kunstakademiet, til de omgivende fredede og bevaringsværdige bygninger og til Københavns kommunes planlægning for Gammelholm kvarteret.

Ministeriet fandt på denne baggrund, at opgavens løsning alene kunne ligge i at ændre forudsætningerne.

Kulturministeriet fremsatte derfor et forslag, der sigtede imod en ny- og ombygning af arealerne bag Gamle Scene omfattende bl.a. bagscene til Gamle Scene og nye værksteder og prøvesale samtidig med, at man undersøgte mulighederne for en placering af et skuespilhus andetsteds.

Under Folketingets behandling af lovforslaget gled forslaget vedrørende et nyt skuespilhus ud. Loven, der blev vedtaget i juni 1981, omfattede således alene den nu afsluttede ny- og ombygning af Gamle Scene. Ny- og ombygningen er gennemført således, at den muliggør en fremtidig placering af et skuespilhus såvel i Holmens Kanal-karreén som i Tordenskjoldsgade på Stærekassens grund.

Spørgsmålet om opførelse af et nyt skuespilhus har ikke siden været behandlet, men det har været tilkendegivet, at man efter afslutningen af ny- og ombygningen af Gamle Scene kunne overveje forbedringer af publikumsforholdene på Nye Scene.

Det var en forudsætning for Folketingets vedtagelse af ny- og ombygningen, at der med udgangspunkt i målsætningsudvalgets betænkning efter genforhandling af overenskomster og regulativer blev indgået aftaler, der sikrede en mere smidig og økonomisk rationel arbejdsgang på teatret.

d) Efterfølgende stillingtagen til målsætningsudvalgets forslag.

Kulturministeriet, der som helhed kunne tiltræde målsætningsudvalgets forslag, søgte gennem forhandlinger med Amtsrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforening, Københavns og Frederiksberg kommuner og Roskilde, Frederiksborg og Københavns amtsråd at tilvejebringe et grundlag for gennemførelsen af forslaget om den fremtidige finansiering af nationalscenen.

Da det ikke kunne lykkes at tilvejebringe en aftale herom, og da ministeriet ikke ønskede uden et aftalemæssigt grundlag at fremsætte lovforslag om en delt finansiering af teatret mellem staten og de kommunale enheder, var der efter ministeriets opfattelse ikke basis for på daværende tidspunkt at fremsætte forslag om revision af loven om Det Kongelige Teater, idet målsætningsudvalgets forslag til nye lovbestemmelser om ny organisationsstruktur, etablering af en styrelse m.m. forudsatte, at den foreslåede delte finansiering gennemførtes.

Ministeriet fandt imidlertid, at nedskæringerne af teatrets bevillinger i tiden frem til 1980 nødvendiggjorde en øjeblikkelig styrkelse af Det Kongelige Teaters driftsbevillinger med henblik på, at der med de givne lokaler kunne opnås en rimelig udnyttelse af nationalscenens kunstneriske kapacitet.

Styringsgruppen vedrørende rationalisering af Det Kongelige Teaters drift havde ligesom målsætningsudvalget peget på behovet for øgede bevillinger bl.a. med henblik på at tilvejebringe de personalemæssige forudsætninger for etablering af de foreslåede styringssystemer og en smiddiggørelse af aftaler og overenskomster.

I tilknytning til fremsættelsen af forslaget om ny- og ombygning af Det Kongelige Teaters Gamle Scene og om planlægning og opførelse af et nyt skuespilhus for Det Kongelige Teater blev

nationalscenens driftsbevilling på dette grundlag forøget med i alt 12 mio. kr. i løbet af 1981 og 1982. Den af målsætningsudvalget anbefalede yderligere styrkelse af nationalscenen blev sat i bero, indtil der kunne foretages en vurdering af de driftsøkonomiske konsekvenser, opførelsen af nye bygninger medfører.

Gennem genforhandling af overenskomster og fastsættelse af nye reglementsbestemmelser pr. 1. juli 1983 sikredes en mere smidig og økonomisk arbejdsgang på teatret.

e) Den aktuelle bevillingsmæssige situation.

Under hensyn til, at det ikke har været muligt inden for ministeriets budgetrammer at fastholde bevillingerne på det i 1982 fastlagte niveau, er Det Kongelige Teaters bevillinger gennem de senere år blevet reduceret, ligesom de blev det i årene frem til 1981.

I 1987 er der således gennemført en reduktion af teatrets driftsbevilling på 1,8 pct. eller 4 mio. kr. Ministeriet har for så vidt angår budgetoverslagsårene 1988,, 1989 og 1990 tilkendegivet, at stillingtagen til det fremtidige bevillingsniveau må bero på betænkning fra teaterlovrevisionsudvalget. På finansloven for 1988 er bevillingsniveauet uændret i forhold til 1987.

Besparelser er gennemført, dels ved personaleindskrænkninger i forbindelse med rationaliseringstiltag på de teknisk-administrative områder i tilslutning til ombygningen, dels ved gradvise indskrænkninger i bygningsvedligeholdelsen og diverse servicefunktioner (PR, billetsalg mv.), dels, men i mindst muligt omfang, ved indskrænkninger i de kunstneriske aktiviteter og personaler. Medens de gennemførte rationaliseringsbetingede besparelser er af permanent karakter, er de øvrige indskrænkninger af midlertidig karakter. Teatret har fremhævet, at det er væsentligt for teatrets drift på det hidtidige aktivitets- og kvalitetsniveau, at driftsbevillingerne snarest muligt øges, således at teatrets markedsføring og salgsapparat kan forbedres, den bygningsmæssige vedligeholdelse sikres og den kunstneriske kvalitet og mangfoldighed tilgodeses.

Teatret har siden 1979 haft adgang til at anvende merindtægter - ved aktiviteter ud over de der var forudsat på finansloven - til dækning af udgifter herved. Rammerne for denne adgang til at overskride den på finansloven fastlagte driftsbevilling har været fastsat på finanslovene eksempelvis ved forøget turné-aktivitet og koncertvirksomhed.

Fra og med 1987 kan Det Kongelige Teater som statsvirksomhed umiddelbart anvende merindtægter til at øge aktivitetsniveauet.

I tilknytning hertil bemærkes, at teatret på det sidste, efter at der i 1980'erne er gennemført en række betydelige forhøjelser af billetpriserne, har konstateret en stagnation i publikumsbesøget. Det er på den baggrund teatrets vurdering, at der ikke vil kunne opnås indtægtsforøgelse de nærmeste år ved yderligere forhøjelser af billetpriserne, men at der snarere vil være en risiko for, at prisforhøjelser vil føre til et samlet indtægts-tab.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Udvalget har drøftet dels Det Kongelige Teaters placering i det danske teaterliv, dels de konsekvenser, det har for teatrets virksomhed, at nationalscenen, når der ses bort fra Gråbrødre-scenen, er henvist til at producere sine forestillinger til opførelse på Nye Scene og Gamle Scene - to relativt store scener med en fastlåst, traditionel placering af tilskuerrum og scene - samt til turnéopførelser i ligeledes traditionelle teaterrum og ofte i rum af mindre størrelse.

Formål.

Udvalget har drøftet, **hvorvidt der fortsat er behov for en særlig formålsparagraf for nationalscenen.** Det er herved lagt til grund, **at der, efter udvalgets opfattelse** ved den forestående revision **af teaterloven, bør indføres** bestemmelser om lovens formål som helhed samt mere **generelle** bestemmelser om de forskellige teaterformers formål, **men at** man i øvrigt bør undgå at begrænse det enkelte teaters udfoldelsesmuligheder.

Udvalget finder ligesom målsætningsudvalget, at der er en forpligtelse for samfundet til at sikre en nationalscene, der vil være i stand til at pleje en klassisk og nutidig teatertradition samtidig med, at der tilføres dansk teaterliv nye initiativer og inspiration, bl.a. med henblik på at skabe grobund for skabelse af nye dramatiske og musikdramatiske værker.

Som tidligere anført bør alle aldersgrupper have mulighed for at kunne se teaterforestillinger, som henvender sig til deres alderstrin. Udvalget finder det imidlertid ikke formålstjenligt at pålægge det enkelte teater en nærmere bestemt pligt til at producere forestillinger, der henvender sig særskilt til bestemte aldersgrupper. Men udvalget finder, at sådanne forestillinger naturligt bør indgå også i nationalscenens repertoire, når de kunstneriske ressourcer, herunder såvel kunstnere som dramatiske og musikdramatiske værker., er til stede.

Udvalget finder generelt, at det vil være rigtigst at undlade gennem udformning af detaljeret formålsbestemmelse at lægge for specifikke rammer for nationalscenens aktiviteter.

Udvalget tillægger det stor betydning, at nationalscenens kunstneriske formåen sikres gennem opretholdelse af ensembler inden for alle kunstarterne, ligesom man finder, at det må være blandt nationalscenens opgaver at medvirke og inspirere til skabelsen af nye værker. Udvalget foreslår på denne baggrund, at formålet med Det Kongelige Teater fastlægges således:

Som Danmarks nationalteater, hvis virke omfatter hele landet, skal Det Kongelige Teater uden ensidighed opføre forestillinger af høj kvalitet baseret på nye og klassiske værker inden for ballet, opera og skuespil med en særlig hensyntagen til danske ophavsmænd.

Overvejelser vedrørende tilsynsråd o.l.

I forbindelse med drøftelser vedrørende teatrets fremtidige ledelsesstruktur har man overvejet om der generelt er behov for et råd eller en bestyrelse og i givet fald, hvilken kompetence rådet eller bestyrelsen skulle have.

Da teatrets daglige ledelse fortsat bør være kunstnerisk ansvarlig for driften af teatret, har man først og fremmest overvejet, om der ved etablering af et forum som en bestyrelse vil kunne opnås en større forståelse for teatrets virke.

Man har i denne forbindelse drøftet behovet for at opretholde et af Folketinget udpeget tilsynsråd med de kompetencer, der efter loven er henlagt til rådet. Der har været rejst tvivl om grundlaget for 1935-lovens ordning fortsat er til stede, og der er i denne forbindelse peget på den seneste udvikling med hensyn til ændringen af Det Kongelige Teaters status fra statsinstitution til statsvirksomhed. Udvalget finder det i øvrigt tvivlsomt, hvorvidt der generelt vil være behov for kollegiale organer (bestyrelse, kontaktudvalg etc.) til varetagelse af opgaver i forbindelse med teatrets ledelse.

Udvalgets flertal foreslår derfor, at man ophæver den gældende ordning, hvorefter Folketinget udpeger et tilsynsråd, og at ledelsen af Det Kongelige Teater og Kapel herefter som ved andre statsvirksomheder varetages af den af staten udpegede chef. Et af udvalgets medlemmer, Henrik Bering Liisberg, anser det dog fortsat for ønskeligt at bevare det af Folketinget nedsatte tilsynsråd som rådgivende organ af hensyn til kontakten mellem Folketinget og nationalscenen.

Den interne organisation og overordnede ledelsesstruktur.

Udvalget har drøftet forskellige ideer og forslag til en økonomisk-administrativ og kunstnerisk (og eventuel bygningsmæssig) selvstændiggørelse af de forskellige kunstarter, enten under samme overordnede ledelse eller med en opdeling i forskellige selvstændige enheder.

Ideerne og forslagene har spændt fra en total selvstændiggørelse af kunstarterne som autonome institutioner med pligt til indbyrdes samarbejde, over en opdeling i en musikdramatisk nationalscene (hvor ligevægten mellem balletten og operaen måtte sikres) og en nationalscene for skuespil, til en videreførelse af den interne decentralisering af det økonomisk-administrative ledelsesansvar for kunstarterne, som forsøgsvis er iværksat på teatret.

Udvalget har i tilknytning til en drøftelse af de kunstneriske aspekter af en økonomisk selvstændiggørelse af kunstarterne diskuteret, hvorvidt der er kunstneriske fordele ved at have de tre (fire) kunstarter under samme tag, herunder om kunstarterne er til gensidig inspiration. Der er i udvalget enighed om, at antallet af forestillinger, hvor man har direkte glæde af, at alle kunstarterne kan medvirke, af naturlige årsager er meget få, da kun et yderst begrænset antal eksisterende sceneværker stiller samtidige krav til de kunstneriske ensembles særlige kunnen inden for skuespil, klassisk opera og klassisk ballet.

Det er i denne forbindelse anført,, at en bevarelse af kunstarterne under samme tag og ledelse må forudsætte, at Det Kongelige Teater gennem skabelse af nye forestillinger udnytter de kunstneriske fordele, der skulle være forbundet med at have kunstarterne forenede.

For så vidt angår de rent økonomiske aspekter, har man drøftet de økonomiske fordele ved samdriften af kunstarterne (fælles faciliteter med værksteder, prøvesale, magasiner, garderober) over for mulighederne for en bedre ressourceudnyttelse ved opdelingen i mindre enheder med mere specifikke opgaver.

Såvel administrative-økonomiske som kunstneriske hensyn taler dog under de nuværende bygningsforhold - hvor ny- og ombygningen af Gamle Scene har skabt velegnede fællesfaciliteter, mens et nyt skuespilhus til erstatning af Nye Scene endnu ikke er bygget - efter udvalgsflertallets opfattelse for, at der nu med henblik på den bedst mulige udnyttelse af den økonomiske bevægelsesfrihed, som teatrets status som statsvirksomhed medfører, gennemføres en fortsat intern decentralisering af ansvarsbeføjelser under samme overordnede ledelse.

Et af udvalgets medlemmer, Preben Harris, mener dog, at kunstarterne snarest bør opdeles i en national ballet- og operascene og en national skuespilscene med forskellig ledelse og bygningsmæssig placering.

Udvalgets flertal foreslår, at den økonomisk-administrative decentralisering fortsættes og evalueres efter 5-6 år samtidig med, at forsømte funktionsområder som marketings- og personalefunktionerne, herunder den interne efter- og videreuddannelse, styrkes økonomisk.

Det er dog til enhver tid væsentligt, at såvel organisations- og ledelsesstrukturen som de forskellige ledelsesfunktioner og -stillinger kan tilpasses skiftende behov ud fra den udpegede teaterchefs erfaringer, kvalifikationer og ud fra de mulige personalekonstellationer på de nærmeste ledelsesposter.

Aktivitetsniveau.

For så vidt angår udviklingen i Det Kongelige Teaters aktiviteter henvises til oversigten i tabel 3.1.

I tilknytning til udvalgets stillingtagen til målsætningen, har man drøftet Det Kongelige Teaters fremtidige aktivitets- og bevillingsniveau, herunder de af målsætningsudvalget stillede forslag. Udvalget har herved bemærket sig, at målsætningsudvalget ved sine overvejelser og forslag forudsatte, at de i 1978 foreliggende bygge- og rationaliseringsplaner blev gennemført.

Ved gennemførelsen af ny- og ombygningen af Det Kongelige Teater har man fået væsentligt forbedrede prøve- og værkstedsfaciliteter samt en tilfredsstillende forbedring af adgangsvejene, hvorefter al transport kan foregå på vogne såvel til Nye Scene som til Gamle Scene. Skuespillets udfoldelsesmuligheder blev desuden forbedret i sæsonen 1981/82, hvor Gråbrødrscenen blev etableret som afløser for det mindre Comediehus som nationalscenens intimszene. Det Kongelige Teater har imidlertid ikke, som forudsat i 1978, fået et nyt skuespilhus,, indeholdende et fleksibelt tilskuer- og scenerum for 700-900 tilskuere samt en intimszene til 300 tilskuere.

Det Kongelige Teater har om rationaliseringsplanernes gennemførelse oplyst, at de i forbindelse med den endelige rationaliseringsundersøgelse udarbejdede handlingsplaner er gennemført i et ikke ubetydeligt omfang. Arbejdet har dog været vanskeliggjort som følge af ny- og ombygningsperioden. Det af rationaliseringskonsulenterne foreslåede aktivitetsstyrings-system, der er en central del af rapporten, er iværksat inden for de økonomiske og tekniske rammer, teatret råder over.

Det foreslåede edb-styrede abonnements- og billetsalgssystem påregnes taget i brug med virkning fra sæsonen 1988/89. På en række mindre områder er handlingsplanen fuldt ud gennemført.

Udvalget har på de nu givne forudsætninger taget de af målsætningsudvalget stillede forslag op til overvejelse. Man har i denne forbindelse drøftet behovet for etablering af en moderne skuespilscene samt i tilknytning hertil en mindre scene med 300-350 tilskuerpladser. Det er herved blevet anført, at en moderne (og fleksibel) mindre scene også vil kunne give såvel operaen som balletten muligheder for at gennemføre opførelser af såvel moderne, herunder eksperimenterende værker, som ældre værker, som ikke egner sig til opførelse på nationalscenens Nye Scene, Gamle Scene eller Gråbrødrescenen. Der henvises til afsnittet nedenfor om den bygningsmæssige situation.

Skuespillet.

Udvalget finder ligesom målsætningsudvalget, at antallet af nyproduktioner på de store scener bør være mindst 6 og antallet af produktioner til intimsenen mindst 2-3.

For at sikre det højst mulige kunstneriske niveau, herunder for at muliggøre en retablering af et ensemble af rimelig størrelse og variation, foreslås det på linje med målsætningsudvalget, at antallet af skuespillere over en periode forøges fra de nuværende 40 til 60.

Det har under udvalgets drøftelser været fremført, at skuespillerensemblet bl.a. for at kunne leve op til de krav, der må stilles til nationalscenens fremtidige turnévirkksomhed, på længere sigt bør være på 80 skuespillere. Der er herved tillige lagt vægt på, at Det Kongelige Teater som andre teatre bl.a. gennem etablering af ensembler bør have mulighed for at gennemføre en "produktudvikling".

Operaen.

Af hensyn til den kunstneriske udvikling af ensemblet og publikums behov bør antallet af nyproduktioner til de store scener omfatte 3-4 pr. sæson. Herudover bør operaen have mulighed for at producere forestillinger til en mindre scene.

Udvalget foreslår på linje med målsætningsudvalget, at der, med henblik på at sikre at et sådant aktivitetsniveau kan opnås, over en periode sker en udvidelse af antallet af operasolister til 40.

Balletten.

Det er udvalgets opfattelse, at balletten, som anført af målsætningsudvalget, må have mulighed for at producere mindst 3 nye programmer (helaftensballetter eller sammensatte programmer) pr. sæson til opførelse på de store scener. Balletten må derudover have mulighed for at producere balletter på en mindre scene.

Udvalget har taget til efterretning, at spørgsmålet om ændring af ballettens ansættelsesvilkår, herunder nedsættelse af ballettens afgangsalder, er taget op til forhandling mellem ministeriet og Foreningen Den Kongelige Ballet.

Udvalget finder under forudsætning af en for teatret tilfredsstillende udgang på disse forhandlinger, at der ikke er grundlag for at fastholde målsætningsudvalgets forslag om en udvidelse af balletkorpset med 20 dansere.

Kapellet.

Der er som anført af målsætningsudvalget et behov for at styrke teatrets orkesterressourcer.

Udvalget har drøftet mulighederne for at dette først og fremmest kunne ske gennem en udvidelse af det stedfindende samarbejde mellem Danmarks Radios faste orkestre og Det Kongelige Kapel og kun i begrænset omfang ved udvidelse af fastansatte musikere i kapellet.

Det er herved blevet anført, at forskellene i de opgaver, Det Kongelige Kapel og radioens orkestre skal løse, sætter snævre grænser for omfanget af et videregående samarbejde.

Udvalget finder, at det fortsat vil være ønskeligt og naturligt at undersøge mulighederne for periodisk koordinering af orkestrenes virksomhed fx i forbindelse med et orkestres fravær på grund af længerevarende turné.

Under hensyn til at kapellets nuværende størrelse indebærer, at det er begrænset hvor mange store musikforestillinger, der kan opføres i en periode, samtidig med at der afholdes prøver på nye forestillinger, finder udvalget, at der bør søges gennemført en

udvidelse af kapellet på op mod 30 musici. Det musikdramatiske repertoire vil herved kunne blive mere alsidigt, ligesom det vil gøre det muligt at spille i hvert tilfælde mindre ressourcerkrævende musikforestillinger på teatret, også i de uger hvor der afholdes symfonikoncerter. Det vil desuden skabe større mulighed for at gentage symfonikoncerterne uden for København, ligesom turnéer med musikdramatiske forestillinger til provinsen i langt flere tilfælde end nu vil kunne realiseres. Der vil således kunne spilles mellemstore musikforestillinger samtidig på turné og på Det Kongelige Teater.

Turnévirkksomheden.

Det Kongelige Teater bør til teaterforeningerne uden for hovedstadsområdet pr. sæson tilbyde mindst 2 særligt egnede skuespilopsætninger.

I takt med at der opføres egnede spillesteder i hele landet, bør der tillige ske en udbygning af Det Kongelige Teaters turnéaktiviteter med større forestillinger, herunder operaens og ballettens forestillinger, ligesom der bør søges gennemført gentagelser af Det Kongelige Kapels koncerter i koncertsalene i provinsen.

Nationalscenens turnévirkksomhed forudsættes, hvor dette måtte være forbundet med tekniske og administrative fordele, at ske i et samarbejde med andre turnerende teatre, herunder særligt den foreslåede statslige turnéteaterinstitution.

Fjernsynstransmissioner.

Det må være teaterledelsens opgave at tage initiativet **til**, at der årligt transmitteres det størst mulige antal af nationalscenens dertil egnede forestillinger inden for de forskellige kunstarter.

Ved ophævelse af Danmarks Radios monopol bl.a. gennem etableringen af et selvstændigt TV 2 vil det imidlertid næppe være formålstjenligt at forudsætte, at transmissionerne fortsat skal videreføres i overensstemmelse med de vilkår, der er fastlagt i den mellem Danmarks Radio, Det Kongelige Teater og de kunstneriske personaler på Det Kongelige Teater indgåede overenskomst.

Det Kongelige Teater bør således få mulighed for gennem forhandlinger med de eksisterende fjernsynsselskaber at sælge retten til transmission af teatrets forestillinger til det fjernsynsselskab, der ud fra teatrets vurdering bedst muligt imødekommer teatrets økonomiske og kunstneriske krav. Udvalget finder, at det vil være helt i overensstemmelse med nationalscenens nye status som statsvirksomhed, at teatret udnytter denne mulighed for indtjening, samtidig med at de kunstneriske ønsker, der i dag skærpes ved konkurrencen fra udenlandske tv-produktioner, tilgodeses bedst muligt.

Der henvises i øvrigt til kapitel XI. 2, om forholdet til medieområdet.

Abonnementsordning for Det Kongelige Teaters forestillinger.

I tilslutning til drøftelserne af nationalscenens bevillings- og aktivitetsniveau har man drøftet Det Kongelige Teaters placering i forhold til den landsdækkende abonnementsordning.

Det Kongelige Teaters turnéforestillinger indgår som andre turnéforestillinger i de lokale teaterforeningers udbud, og publikum kan til disse forestillinger opnå tilskud i henhold til abonnements- og billetkøbsordningerne på samme vilkår som til de andre forestillinger, der udbydes med støtte i henhold til ordningen.

Ved opførelse af forestillinger på Det Kongelige Teaters scener i København kan publikum alene opnå abonnementsrabat, idet rabatkuponordningen og ungdomsrabatordningen ikke gælder til nationalscenens forestillinger i København. Abonnenten får i dag kun 10 pct. rabat mod de på de andre teatre normale 40 pct. Rabatten ydes i dag alene af Det Kongelige Teater uden refusion fra stat og bopælsamt.

Det Kongelige Teater har sin egen ungdomsrabatordning og en særlig pensionistordning, hvorefter billetter kan købes 3 dage **før** forestillingen, **før** bosiddende udenfor det storkøbenhavnske område dog 4 dage før forestillingsdagen, med 50 pct. rabat betalt af teatret. Det almindelige forsalg åbner 7 dage før forestillingsdagen.

Under udvalgets drøftelser af denne specielle ordning for landets nationalscene er det fremført, at såvel Det Kongelige Teater som nationalscenens publikum herved er udsat for en urimelig forskelsbehandling. Til nationalscenen, som hele landets teater, bør publikum have adgang på samme vilkår som til de teaterforestillinger, der i øvrigt indgår i den landsdækkende teaterabonnementsordning. De enkelte amter bør, som det er tilfældet i den landsdækkende teaterabonnementsordning i øvrigt, yde tilskud til dets borgeres køb af billetter med rabat.

Det er udvalgets opfattelse, at udbud af Det Kongelige Teaters forestillinger på scenerne i København med rabat i henhold til den landsdækkende teaterabonnementsordning vil betyde, at et bredere udsnit af befolkningen får mulighed for at se Det Kongelige Teaters forestillinger. Nationalscenen vil få et nyt publikum, hvilket er kulturpolitisk ønskeligt.

Udvalget foreslår derfor, at den landsdækkende teaterabonnementsordning udvides til også at omfatte nationalscenens forestillinger på de faste scener i København.

Udgifterne herved skal i henhold til den foreslåede ændrede finansiering af den landsdækkende teaterabonnementsordning afholdes af de amter, for Københavns og Frederiksbergs vedkommende af den kommune, hvor publikum har bopæl.

Forslaget om at udvide den landsdækkende abonnementsordning til også at omfatte nationalscenens forestillinger på de faste scener i København, og forslaget om ændret finansiering af den landsdækkende teaterabonnementsordning, skal ses i sammenhæng med forslaget om, at det fremover kun er staten, der yder tilskud til produktion af turnéteaterforestillinger.

Det bemærkes herved, at udvalget i sit forslag om den landsdækkende teaterabonnementsordning forudsætter, at det som hidtil er det enkelte amtsråd, i hovedstadsområdet Teaterudvalget for Storkøbenhavn, der fastsætter de nærmere bestemmelser om udbud i abonnement, herunder antal forestillinger, der indgår i det enkelte abonnement, dog mindst 3 forestillinger.

Udvalget anbefaler, at Det Kongelige Teater i givet fald kan videreføre sine hidtidige abonnementsserier, hvor publikum er sikret billetter til et vist antal - for tiden 8 - forestillinger pr. sæson, men hvor det ikke på forhånd er fastlagt, hvilke forestillinger, der indgår i abonnementet.

I den landsdækkende abonnementsordning er hidtil udbudt forestillinger med angivelse af titel og medvirkende og ikke som i henhold til Det Kongelige Teaters egen ordning "8 forestillinger".

Ændret regnskabsår m.m.

Udvalget har drøftet Det Kongelige Teaters ønske om, at teatret får en selvstændig bevilling på finansloven uden for ministeriets budget. Det Kongelige Teater skulle herved kunne opnå, at man undgår at få reduceret sine bevillinger, når ministeriet - for at overholde totale bevillingsrammer - må gennemføre reduktioner af de under ministeriet hørende bevillinger (ekskl. de lovbundne tilskud). Man har endvidere drøftet teatrets ønske om at få ændret regnskabsåret fra finansåret til perioden 1. august - 31. juli samt om at få egentlige 4-årige budgetperioder og ikke som nu bevilling for det kommende finansår samt budgetoverslag for de efterfølgende 3 år, der ikke kan anvendes som noget sikkert økonomisk besluntingsgrundlag.

Man har endelig drøftet et af Det Kongelige Teater fremsat ønske om gennem en oprettelse af en kostskole for eleverne på Den Kongelige Ballets elevskole at sikre mulighederne for en rekruttering fra hele landet og ikke kun fra det nærkøbenhavnske område.

Udvalget kan tilslutte sig Det Kongelige Teaters ønske om, at man søger at få ændret teatrets regnskabsår fra finansåret til perioden 1. august - 31 juli, subsidiært 1. juli - 30. juni, således at bevillingerne i stedet for et kalenderår fastlægges for én sæson, således som det er tilfældet for de øvrige støttede teatre.

Man kan endvidere anbefale, at bevillingsniveauet søges fastlagt for perioder af 4 år ad gangen, idet bemærkes, at denne anbefaling omfatter alle faste teatre, hvis drift i væsentligt omfang er baseret på offentlige tilskud.

Det bemærkes herved, at en rimelig økonomisk og kunstnerisk drift af et teater forudsætter, at teaterlederen har mulighed for at træffe bindende langsigtede beslutninger vedrørende de kommende sæsoner.

Dette er af særlig betydning for de internationale kunstarter som opera og ballet.

For så vidt angår Det Kongelige Teaters ønske om at etablere en balletkostskole henvises til kapitel X.

Den bygningsmæssige situation.

Udvalget har ved de fremsatte forslag taget udgangspunkt i den nuværende situation, hvor Det Kongelige Teater råder over to store scener, Gamle Scene og Nye Scene samt en mindre intimszene, Gråbrødrescenen.

Udvalget finder imidlertid, at nationalscenens bygningsmæssige problemer snarest bør søges løst i overensstemmelse med de intentioner, der lå til grund ved gennemførelsen af såvel idé- som projektkonkurrencen om nyt skuespilhus til Det Kongelige Teater.

Det er således udvalgets opfattelse, at der inden for en overskuelig årrække bør opføres en ny større scene til erstatning for Nye Scene samt en mindre scene til brug for nationalscenens mere værkstedsprægede opsætninger.

Det har under udvalgets drøftelser været påpeget, at såvel den nye større scene som den mindre scene bør indrettes til brug for såvel skuespillet som for operaen og balletten og med mulighed for at etablere en ikke-traditionel opbygning af tilskuerrum og scene.

Udvalget skal anbefale, at der umiddelbart gennemføres en renovering af forholdene for publikum på Nye Scene, samt at der snarest muligt etableres en ny intimszene i stedet for Gråbrødrescenen, til brug for såvel skuespillet som operaen og balletten. En sådan ny og midlertidig intimszene med plads til 300-350 tilskuere kunne indrettes i en eksisterende bygning, fx fabrikshal eller pakhus.

En alternativ løsning kunne være udnyttelse af en eksisterende teaterbygning eventuelt i samarbejde med det rejsende teater og andre producenter.

Økonomiske overvejelser.

De af udvalget foreslåede udvidelser af Det Kongelige Teaters aktivitetsniveau såvel kvantitativt som kvalitativt skønnes at indebære årlige merudgifter til driften på mellem 45 og 50 mio. kr .

Udvalget tillægger det ligesom Udvalget om Det Kongelige Teaters Målsætning stor betydning, at man sikrer en rimelig udnyttelse af de kunstneriske ressourcer, nationalscenen råder over, således at man kan få fuldt udbytte af de bevillinger, der er til rådighed for driften af Det Kongelige Teater og Kapel.

Udvalget foreslår, at bevillingsforøgelsen gennemføres over en periode på fx 5 år.

2. Landsdelsscenerne.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

1. Indledning.

Landsdelsscenerne omfatter de store, faste teatre i de tre største købstæder: Odense Teater, Aarhus Teater og Aalborg Teater samt institutionen Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene.

Teaterlovens §§ 11 - 13a vedrører landsdelsscenerne, således at § 11 omhandler støtten til landsdelsscenerne, § 12 angiver teatrenes repertoiremæssige forpligtelser samt at landsdelsscenerne skal samarbejde indbyrdes, mens §§ 13 og 13 a omtaler teatrenes selskabs-, styrelses- og ledelsesform mv.

Med ændringen af teaterloven i 1984 blev indført en ny bestemmelse, hvorefter staten kan yde en særlig støtte til en landsdelsscene "til fremme af den eksperimenterende virksomhed eller særlige initiativer".

Det budgetterede tilskudsbehov for de fire landsdelsscener er for sæson 1987/88:

Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene (11 teatre)		59,3 mio.kr.
Odense Teater	27,9 mio.,kr.	
heraf værdi af egen abonnementsordning	2,4 mio.kr.	
	25,5 mio.kr.	25,5 mio.kr.
Aarhus Teater	43,7 mio.,kr.	
heraf værdi af egen abonnementsordning	<u>2,5 mio., kr.</u>	
	41,2 mio.kr.	41,2 mio.kr.
Aalborg Teater	24,1 mio.kr.	
heraf værdi af egen abonnementsordning	<u>1,7 mio.kr.</u>	
	22,4 mio.kr.	22,4 mio.kr.

Da landsdelsscenerne i Odense, Århus og Aalborg har indregnet udgiften til den landsdækkende abonnementsordning i deres driftsbudgetter, er denne andel - for at sammenligningsgrundlaget bliver reelt - trukket ud med et skønsmæssigt anslået beløb, der dels omfatter værdi af givne rabatter, dels værdi af administration.

Vedrørende beregning af værdien af provinslandsdelsscenernes udgift i henhold til den landsdækkende abonnementsordning henvises i øvrigt til tabel 4.3.

2. Landsdelsscenerne i Odense, Århus og Aalborg,

a) Grundlaget.

Allerede i midten af 50'erne blev det en fast praksis, at staten dækkede halvdelen af underskuddet ved landsdelsscenerne, når der fra anden side - hvilket især var de pågældende primærkommuner - blev ydet et tilskud af tilsvarende størrelse.

Med teaterloven af 1963 blev det i lovens § 14 fastslået, at statstilskuddet til landsdelsscenerne andrager halvdelen af det regnskabsmæssige underskud ved den egentlige teaterdrift og 3/4 af udgiften til teaterbygningens drift og afdrag på lån, under den forudsætning, at teatret var sikret den øvrige støtte fra anden side.

Med teaterloven af 1970 blev det bestemt, at den lokale støtte til landsdelsscenerne skulle ydes af amtskommunerne, samt at udgifterne til bygningernes drift indgik i det almindelige driftsregnskab, hvor staten dækkede halvdelen af underskuddet.

Baggrunden for ændringen af de lokale tilskudsforhold var, at de nye amtskommuner, der dannedes ved kommunalreformen i 1970 var bedre økonomisk funderet. En undersøgelse fra Handelshøjskolen i Århus, havde også vist, at den overvejende del af teaterbesøgene ved landsdelsscenerne blev aflagt af folk med bopæl uden for teatrets hjemkommune, og blandt disse havde langt størstedelen bopæl inden for amtskommunen.

På baggrund af et initiativ fra et lokalt arbejdsudvalg med deltagelse af repræsentanter for myndigheder og teaterinteresse-rede kredse i Sønderjylland kom teaterloven fra 1963 til at indeholde en bestemmelse, hvorefter "statstilskud til andre landsdelsscener (end scenerne i Odense, Århus og Aalborg) kan ydes efter tilsvarende regler", dog således, at tilskuddet - efter en konkret vurdering - kunne ydes i et andet forhold (teaterloven af 1963 § 14, stk. 2).

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgik det, at man ved

formuleringen havde tilsigtet, at "åbne mulighed for, at der også kunne oprettes nye landsdelsscener, først og fremmest må man her tænke på de sønderjyske landsdele".

Ved udarbejdelsen af teaterloven i 1970 blev bestemmelsen fra loven fra 1963 videreført.

Af bemærkningerne fremgik det, at et forslag om en forsøgsmæssig igangsættelse af en turnerende sønderjysk landsdelsscene i mindre målestok var forelagt de lokale myndigheder til overvejelse af, om man på denne måde kunne oparbejde den tilstrækkelige lokale interesse med henblik på en senere etapevis opbygning af landsdelsscenen i overensstemmelse med betænkningens forslag.

Med ændringen af teaterloven i 1984 bortfaldt bestemmelsen om lovhjemmel til oprettelse af nye landsdelsscener, idet man ikke skønnede, at der var aktuelle planer, og hvis sådanne skulle opstå, fandt man det rigtigst, at der - i lighed med hvad der var tilfældet ved oprettelsen af Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene - blev fremsat selvstændigt lovforslag herom.

b) Repertoire- og turnéforpligtelser.

Det fremgår af teaterlovens § 12, at "Landsdelsscenerne i Århus, Odense og Aalborg skal bidrage til at dække teaterbehovet i landsdelen ved opførelse af et alsidigt repertoire, bestående af såvel ældre som nyere dramatiske værker med særlig hensyntagen til værker af danske dramatikere".

Endvidere, at "når det er påkrævet af hensyn til dækningen af landets behov for musikdramatiske opførelser, skal landsdelsscenen give plads for opera- og balletforestillinger, der gennemføres i samarbejde med andre teatre eller institutioner".

Medens teaterloven af 1963 ligeledes pålagde landsdelsscenerne turnerende virksomhed inden for landsdelen og gav en mulighed for yderligere statstilskud hertil gennem lovens § 18 om tilskud til faste teatres turnerende virksomhed, er der ikke i den nuværende lov nogen særlig bestemmelse herom.

Dog nævnes det i bemærkningerne til teaterloven af 1970, at man forventede, at landsdelsscenerne turnerede inden for landsdelen, og at udgifterne hertil ville indgå i den normale underskudsfordeling.

c) Styrelsesforhold.

Landsdelsscenerne kan drives som selskaber eller selvejende institutioner, hvis vedtægter skal være godkendt af de tilskudsgivende myndigheder (amtskommunen og staten).

Hver af landsdelsscenerne ledes af en bestyrelse, der skal omfatte repræsentanter for vedkommende amtskommune og af personligt valgte medlemmer.

Bestyrelsen for Odense Teater består således af 11 medlemmer, hvoraf 6 vælges af og blandt Fyns amtsråd, 2 af og blandt teatrets personale og 3 er personligt valgte. Disse sidste vælges blandt teaterinteresserede borgere på Fyn af Fyns amtsråd efter vejledende indstilling af den siddende bestyrelse.

Bestyrelserne for Århus Teater og Aalborg Teater er med 15 respektive 13 medlemmer sammensat efter samme principper dog med den undtagelse, at repræsentanterne for Nordjyllands amtsråd i Aalborg Teater ikke tilsammen udgør et flertal i styrelsen.

Af vedtægterne for de enkelte landsdelsscener fremgår det, at bestyrelsen har til opgave at tilvejebringe de årlige budgetter og regnskaber samt indstille disse til godkendelse hos de bevilgende myndigheder.

Bestyrelsen antager teaterchefen efter opslag, og det er alene bestyrelsen, der kan afskedige teaterchefen.

Teaterchefens ansættelsesperiode **løber** i 3 år med mulighed for forlængelse.

3. Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene,

a) Grundlaget.

En væsentlig del af **teatrene i hovedstadsområdet** modtager støtte som medlemmer af Den **Storkøbenhavnske Landsdelsscene**.

Grundlaget **herfor er teaterlovens § 11**, hvoraf det fremgår, at "underskuddet **ved** driften af **Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene** dækkes med 40 pct. af staten og 60 pct. af Københavns amtskommune og Københavns og **Frederiksberg kommuner**".

Bestemmelsen stammer fra teaterlovsrevisionen af 1975 og trådte i kraft **den 1. april 1976 (med teatersæsonen 1976/77)**.

Idéen om en storkøbenhavnsk landsdelsscene var i 1973 fostret af Teaterudvalget for Storkøbenhavn, et udvalg, der havde til opgave at administrere teaterabonnementsordninger for Storkøbenhavn, og ~~sorti~~ bestod af medlemmer fra Københavns amtskommune, Københavns og Frederiksberg kommuner samt fra Arte.

Baggrunden var, at en række københavnske teatre i begyndelsen af 1970'erne havde alvorlige økonomiske vanskeligheder trods stigende publikumsinteresse. Dels var teatrenes direkte statsstøtte ikke fulgt med pristallet, dels havde teatrene vanskeligt ved at disponere som følge af, at beslutningen om tilskuddenes størrelse blev truffet fra år til år og på et sent tidspunkt i forhold til den kommende teatersæson.

Efter Teaterudvalgets plan og det oprindelige lovforslag skulle en række københavnske teatre samles under én selvejende institution - Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene - der oppebar tilskud efter samme regler som landsdelsscenerne i Århus, Odense og Aalborg - dvs. at underskuddet ved driften blev dækket med 50 pct. af staten og 50 pct. af de involverede kommunale myndigheder. Inden 2. behandlingen i Folketinget, forhandlede lovforslaget i Kulturudvalget, hvorefter kulturministeren fremsatte det senere vedtagne ændringsforslag om en ændret tilskudsfordeling, således at underskuddet dækkes med 40 pct. af staten og 60 pct. af Københavns amtskommune og Københavns og Frederiksberg kommuner. Det var endvidere tanken, at ministeriet skulle forhandle med amtsrådene i Roskilde og Frederiksborg om at deltage i afholdelsen af de kommunale udgifter ved driften af Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene.

De deltagende teatre og deres tilskudsforhold.

Af bekendtgørelsen om Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene (senest ændret pr. 8. december 1986) fremgår det, at beslutning om udvidelse eller indskrænkning i kredsen af de teatre, som udgør Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene, træffes af de tilskudsgivende kommuner og staten på grundlag af en indstilling fra landsdelsscenens styrelse.

I sin første sæson omfattede Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene følgende otte teatre: Det Ny Teater, Folketeatret, Scala, Gladsaxe Teater, Alléscenen, Bristol Music Center, Fiolteatret og Strøghus Teatret.

Siden er landsdelsscenen udvidet med ABC-Teatret og Aveny Teatret (som oprindeligt var forudsat inddraget i ordningen), Amagerscenen og Riddersalen. Rialto Teatret erstattede i 1981 Strøghus Teatret, samtidig med at Bristol Music Center blev nedlagt.

I 1985 besluttede landsdelsscenestyrelsen som følge af økonomiske problemer at udelukke Fiolteatret fra og med sæson 1986/87, hvilket blev godkendt af de tilskudsgivende myndigheder.

Umiddelbart før sæson 1986/87 blev Fiolteatret dog genoptaget i landsdelsscenen, idet man havde opstillet et budget med et reduceret tilskudsbehov for Fiolteatret samtidig med, at der var foretaget visse mindre besparelser i landsdelsscenens øvrige budget.

Det budgetterede tilskudsmæssige grundlag i 1987/88 for teatrene under Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene fremgår af nedenstående oversigt:

Det Ny Teater	5,5 mio. kr.
Folketeatret/Hippodromen	7,7 mio. kr.
Nørrebro Teater	5,0 mio. kr.
Gladsaxe Teater	6,5 mio. kr.
Betty Nansen Teatret	5,1 mio. kr.
ABC-Teatret	3,1 mio. kr.
Aveny-Teatret	5,3 mio. kr.
Fiolteatret	1,6 mio. kr.
Rialto Teatret	3,2 mio. kr.
Riddersalen	1,5 mio. kr.
Amagerscenen	<u>2,6 mio. kr.</u>
	47,1 mio. kr.
Fællesudgifter/Sekretariat	8,1 mio. kr.
Særbevilling til ombygning	<u>4,1 mio. kr.</u>
	<u>59,3 mio. kr.</u>

b) Repertoireforpligtelse.

I teaterlovens § 12, stk. 3 er formuleret en formålsparagraf for Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene: "Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene skal bidrage til at dække teaterbehovet i hovedstadsområdet ved opførelse af et alsidigt repertoire,

afpasset efter de deltagende teatervirksomheders størrelse og beliggenhed, kunstneriske holdning og det publikum, der særligt er knyttet til det enkelte teater. I repertoirevalget skal der tages hensyn til værker af danske dramatikere."

Bortset fra bestemmelsen om særligt hensyn til dansk dramatik, der blev tilføjet ved lovændringen i 1984, stammer formålsparagraffen fra teaterlovsrevisionen i 1975.

c) Styrelsesforhold.

Det fremgår af teaterlovens § 13, at Den Storkøbenhavnske Landsdelsscenens vedtægter skal godkendes af såvel kulturministeren som af de kommunale råd, samt at nærmere regler fastsættes af kulturministeren efter forhandling med de kommunale råd (§ 13 a).

Disse regler er formuleret i bekendtgørelsen om Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene, som senest er ændret i december 1986.

Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene ledes af en styrelse på 11 medlemmer, hvoraf de 7 er udpeget af de kommunale råd (Københavns amtskommune: 3 medlemmer, Københavns kommune: 3 medlemmer, Frederiksberg kommune: 1 medlem); kulturministeren udpeger 1 medlem som repræsentant for publikum; teatercheferne ved landsdelsscenens teatre udpeger 1 medlem, og Dansk Teaterforbund udpeger 2 medlemmer.

Da Dansk Teaterforbund i dag alene repræsenterer skuespillere og teknikere, er en del medarbejdergrupper udelukket fra repræsentation i styrelsen (fx sceneinstruktører, scenografer, dramatikere). Samtlige styrelsesmedlemmer udpeges for en periode, der svarer til den kommunale valgperiode (4 år).

Styrelsen vælger selv formand og næstformand og fastsætter selv sin forretningsorden. Styrelsen har valgt at lade et forretningsudvalg, bestående af formanden og 3 styrelsesmedlemmer, varetage de daglige forretninger i samarbejde med landsdelsscenens sekretariat. I forretningsudvalget er hver af de tilskudsgivende kommuner repræsenteret.

Styrelsen har til opgave at følge de under landsdelsscenen hørende teatres drift, godkende budgetter og regnskaber samt ansætte teaterchefer eller kollektiv ledelse efter indstilling fra vedkommende teaters bestyrelse.

Forholdene omkring Den Storkøbenhavnske Landsdelsscenens styrelse har ofte været genstand for diskussion.

Teaterrådet påpegede således i 1975 i sin indstilling til forslaget om etableringen af ordningen, at en stor overbygning under kommunal ledelse kunne virke som et styrende organ for de i ordningen involverede teatre. Rådet fandt, at det var bedst stemmende med den kunstneriske frihed, at et sådant fællesorgan kun blev budget- og regnskabsindstillende.

d) Teatrenes budgetter.

De enkelte teatre i Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene disponerer i henhold til udgiftsbudgetter, som er godkendt af styrelsen. Tilskuddet udbetales direkte fra Landsdelsscenens sekretariat, hvortil teatrene ligeledes indbetaler hele billetindtægten.

Ordningen har således etableret en økonomisk solidaritet landsdelsscenens teatre imellem, idet de enkelte teatre ikke selv direkte mærker konsekvensen af over- eller underskud i forhold til det budgetterede.

Af tabel 4.5 fremgår, at der ikke er noget teater, der inden for ordningen siden 1978/79 har haft indtægter, der overstiger udgifterne.

Under et tidligere budgetnorm-system skulle udgifterne budgetteres i forhold til for hvert teater individuelt fastsatte normer for henholdsvis basisomkostninger og produktionsomkostninger.

Dette budgetteringsprincip viste sig uhensigtsmæssigt og blev afskaffet med **ændringen af teaterloven i 1984.**

Budgetteringen af indtægterne fastsættes af styrelsen gennem beslutning om antallet af de udbudte forestillinger og en forventet belægningsprocent.

Til og med sæsonen **1982/83 var udgangspunktet 220 opførelser pr. teater med en værdibelægning på 60 pct.**

Fra og med sæson 1983/84 budgetteres med 160 opførelser pr. teater og en værdibelægning på 70 pct.

e) De enkelte teatres bestyrelser.

Ved oprettelsen af Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene fortsatte de enkelte teatres bestyrelser uændret.

I 1982 blev der imidlertid indført fællesregler for sammensætningen af teaterbestyrelserne, der herefter skal bestå af 7 medlemmer, hvoraf 3 vælges af og blandt personalet, 1 udpeges af bygningsejeren, hvis denne ønsker sig repræsenteret, og de øvrige 3 udpeges af styrelsen, heraf 2 efter indstilling fra teatret, den tredje efter indstilling fra de tilskudsgivende kommuner.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

For så vidt angår landsdelsscenerne i Odense, Aalborg og Århus har udvalget konstateret, at der ikke synes at være behov for fremsættelse af forslag til ændringer af den gældende ordning, der giver et godt arbejdsgrundlag for de pågældende scener.

Det bevillingsmæssige grundlag skaber mulighed for at arbejde med faste ensembler, ligesom mulighederne for langtidsplanlægning er gode.

Scenerne har således forudsætninger for at leve op til den forpligtelse til at præstere et alsidigt teaterudbud, som ligger i den gældende lovs formålsbestemmelse, og som må anses for naturlig for teatre af denne størrelse og karakter.

Fremme af eksperimenterende virksomhed og særlige initiativer, som der ved lovrevisionen af 1984 blev skabt et særligt bevillingsgrundlag for, bør også for landsdelsscenerne indgå som et naturligt led i den samlede virksomhed. Der bør derfor ikke afsættes specielle bevillinger til dette formål.

Udvalget har drøftet ønskeligheden af, at landsdelsscenerne i højere grad får mulighed for at turnere med deres forestillinger og dermed bidrage til en større bredde i udbuddet af turnéforestillinger.

Det anbefales, at landsdelsscenerne i deres virksomhed i højere grad lægger vægt på turnerende forestillinger inden for den pågældende landsdel. Udvalget er dog opmærksom på, at turné-

virksomhed i øget omfang i landsdelen enten nødvendiggør udvidede ensembler eller samtidig begrænsning i forestillingsaktiviteten på hjemmescenerne.

Det har været anført, at der burde gøres en særlig indsats for at oprette en landsdelsscene i det sønderjyske område.

Udvalget peger på som en mulighed at skabe en sydjysk landsdelsscene eller et regionsteater, hvor man involverede såvel Sønderjyllands som Vejle og Ribe amter.

På denne måde kunne man sikre en større afsætning af forestillinger, hvilket ville gøre en sådan scene bedre økonomisk funderet.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at et sådant forslag må tage sit udgangspunkt i et lokalt initiativ.

For så vidt angår tilskudsniveauet til landsdelsscenerne i Odense, Aalborg og Århus, har udvalget overvejet, om egenindtægten kunne øges gennem forhøjelse af billetpriserne. Man har dog afstået fra at stille forslag herom, da man i øvrigt er af den opfattelse, at det relativt lave prisniveau er af væsentlig betydning for at tiltrække bl.a. et ungt publikum. Tilskudsforholdene er også af afgørende betydning for landsdelsscenernes mulighed for at opfylde repertoireforpligtelsen med hensyn til fx nyere dansk dramatik.

Udvalget har i denne forbindelse konstateret, at den decentrale budgetgodkendende myndighed i princippet kan skabe vanskeligheder for statens muligheder for en styring af udgifterne til teaterformål, men at ordningen på landsdelssceneområdet må antages at have betydning for de lokale myndigheders engagement i det pågældende teaters drift.

For så vidt angår Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene har udvalget konstateret, at der ikke synes at være behov for fremsættelse af forslag til ændringer med hensyn til den gældende ordnings overordnede principper vedrørende landsdelsscenens formål, den fælles styrelse og det fælles økonomiske grundlag.

Der er efter sagens natur tale om en kompliceret ordning, og udvalget har derfor drøftet, om det vil være muligt at gennemføre forenklinger som fx et fælles lønningskontor eller fællesskab om andre administrative faciliteter.

Sådanne bestræbelser må dog ikke komme i strid med det hovedsynspunkt, som har gjort sig gældende, hvorefter det afgørende hensyn må være at styrke den enkelte scenes selvstændighed og identitet. Dette forhold kan bl.a. tale for at opretholde de enkelte teatres egne bestyrelser.

I denne forbindelse har udvalget overvejet, hvorvidt den nuværende kompetencefordeling mellem den overordnede styrelse og de enkelte teatres bestyrelser vedrørende ansættelser af teaterchefer er hensigtsmæssig. Der er peget på, at henlæggelsen af den fulde kompetence til det enkelte teater kan være et led i styrkelsen af teatrets identitet, men det er også påpeget, at en sådan ordning kan indebære en risiko for indavl. En sådan risiko kan siges også at ligge i den gældende ordning, hvorefter indstilling fra en enig teaterbestyrelse reelt fratager styrelsen indflydelse på ansættelsen, selvom det er styrelsen (og ministeren), der har det formelle ansvar.

Det er udvalgets almindelige vurdering, at beslutninger vedrørende spørgsmål af betydning for det enkelte teaters repertoirevalg og kunstneriske forhold i øvrigt bør henlægges til de enkelte teatres ledelse, således at den centrale styrelses opgave alene bliver dels at træffe beslutninger af overordnet eller principiel karakter dels at repræsentere landsdelsscenen overfor de offentlige myndigheder mv.

Det foreslås herefter, at man ved virksomhedens tilrettelæggelse lægger afgørende vægt på at sikre det enkelte teater mulighed for at opretholde og udvikle sin kunstneriske selvstændighed og identitet.

Hensynet til den enkelte scenes selvstændighed mv. skal afvejes overfor det overordnede hensyn til at sikre, at ordningens formål opfyldes på tilfredsstillende måde, herunder at landsdelsscenens samlede udbud repræsenterer den mangfoldighed, som ordningen tilsigter, og at hensynet til en eventuel påkrævet kunstnerisk fornyelse tilgodeses, jf. også udvalgets generelle overvejelser, kapitel II. 4.

Med henblik på en forsvarlig varetagelse af denne overordnede funktion bør styrelsen sammensættes således, at den teaterfaglige sagkundskab styrkes.

For så vidt angår landsdelsscenens virksomhed, har udvalget bl.a. drøftet de problemer, der er forbundet med at sikre trygge arbejdsforhold for de enkelte teatre og samtidig holde landsdelsscenen åben for fornyelse. Udvalget har drøftet, om det er rimeligt under hensyntagen til ordningens formål, at denne omfatter rene lystspilscener, som eventuelt kunne drives kommercielt, og ordningens økonomiske solidaritet er i denne forbindelse blevet fremhævet. Man har endvidere diskuteret fordele og ulemper ved indførelse af en form for samdrift af to eller flere scener. Ved samdrift gives mulighed for at etablere et fastere ensemble, hvad der må skønnes at være af væsentlig betydning for den kunstneriske udvikling, ligesom det kan fremme en rationel udnyttelse af administrative og tekniske faciliteter. På den anden side må man sikre, at samdrift af flere scener under én kunstnerisk leder ikke spærrer for den mangfoldighed i repertoiretilbudet, som bør være et mål for landsdelsscenens samlede udbud.

Det har i denne forbindelse været påpeget, at teatrene både kunstnerisk og konkurrencemæssigt ville stå stærkere gennem en klarere profilering, og at muligheden for at definere et enkelt af landsdelsscenens teatre som musikteater burde undersøges nærmere.

Udvalget har drøftet mulighederne for at søge de enkelte teatre profileret fx i forbindelse med opslag af teaterchefstillinger og afsætning af puljer til bestemte formål.

Det er heroverfor påpeget, at desto flere detaljer, der fastlægges på forhånd, desto større bliver risikoen for, at man får indbygget en stivhed i systemet, der kan hindre en fremtidig udvikling.

Udvalget har endvidere drøftet Den Storkøbenhavnske Landsdelsscenens forhold til det øvrige københavnske teaterliv. Med hensyn til spørgsmålet om at optage Østre Gasværk Teater i landsdelsscenen, mener udvalget, at det vil være betydningsfuldt, om man vil kunne sikre en løbende teaterdrift i dette rum, der har vist sig at åbne mulighed for store teateroplevelser.

Udvalget finder imidlertid ikke, at der kan fastslås et behov for en kvantitativ forøgelse af det samlede teaterudbud i Københavns-området, og etablering af en ny større scene til

bl.a. gæstespil og enkeltprojekter må derfor forudsætte en tilsvarende reduktion af det øvrige udbud.

Man har overvejet mulighederne for, at en københavnsk scene, eventuelt i et samarbejde mellem landsdelsscenen og det rejsende teater, kunne anvendes som scene for det rejsende teaters forestillinger, eventuelt i kombination med en turnévirkomhed af de teatre, der er omfattet af landsdelssceneordningen.

Et flertal finder, at denne mulighed må anbefales med henblik på at styrke det rejsende teaters stilling i publikums bevidsthed.

Et mindretal kan ikke anbefale en sådan løsning af hensyn til konkurrencen med øvrige teaterudbud i hovedstadsområdet.

Udvalget anbefaler, at mangfoldigheden i landsdelsscenens samlede udbud søges styrket gennem en klarere profilering af den enkelte scene og gennem forbedrede muligheder for at præsentere et repertoire, der passer til de enkelte teatres særlige forudsætninger.

Centralt i udvalgets drøftelser har stået landsdelsscenens ønske om en ligelig fordeling af tilskuddet mellem på den ene side staten og på den anden side Københavns amt og Københavns og Frederiksberg kommuner, dvs. en i tilskudsmæssig henseende ligestilling med landsdelsscenerne i Odense, Århus og Aalborg. Forslaget skal ses i sammenhæng med en forventning om, at en sådan ligestilling ville betyde en forøgelse af de offentlige tilskud til landsdelsscenens virksomhed og derved lette den økonomiske situation, der i dag er karakteriseret ved, at der budgetteres med urealistisk høje egenindtægter. Det er herved blevet påpeget, at de budgetmæssige vilkår medfører uhensigtsmæssige begrænsninger i teatrenes muligheder for at spille et varieret repertoire, bl.a. forestillinger, der er tilpasset de store scenerum, der indgår i ordningen.

Udvalget anbefaler under hensyn til disse forhold en tilskudsmæssig ligestilling med de øvrige landsdelsscener, idet man i øvrigt henviser til de mere overordnede overvejelser vedrørende omfanget af teaterudbuddet i Københavns-området og byrdefordelingen mellem staten og de lokale myndigheder.

For så vidt angår forslaget om at gøre abonnementsordningen til en lokal opgave, lægger udvalget vægt på at understrege

vigtigheden af, at der ikke sker en forringelse af det lokale tilskudsgrundlag for områdets teaterproduktion. Man må her henlede opmærksomheden på, at det er af afgørende betydning for det storkøbenhavnske teaterliv, at byrdefordelingen (50/50) tilfører Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene øgede produktionsmidler.

Det må således indgå i de videre overvejelser, hvordan en negativ virkning på teaterudbuddets standard kan undgås, og udvalget peger på muligheden af en gradvis gennemførelse af forslaget om en ny opgavefordeling, fx med hensyn til tanken om Det Kongelige Teaters inddragelse i den landsdækkende abonnementsordning.

Endvidere henleder man opmærksomheden på, at det indgår i forslaget vedrørende abonnementsordningen, at man lokalt tager stilling til rabatsatsernes størrelse. Andre muligheder for kompensationer kan også indgå i overvejelserne som fx en udvidelse af det amtslige grundlag for det lokale tilskud til landsdelssceneordningerne.

Man har i tilknytning hertil, for så vidt angår landsdelsscenernes stationære opførelser, overvejet den mulighed, at amterne skulle betale et beløb pr. billet, der købes af amtets borgere til forestillinger, der opføres uden for hjemamtet. Alle amter kommer herved til at bidrage til dækning af de udgifter, som ikke dækkes gennem billetindtægterne inklusive tilskud i henhold til abonnementsordningen.

For så vidt angår de almindelige retningslinjer for landsdelsscenernes virksomhed foreslås det, at landsdelsscenerne omfattes af fælles principper for formålsbestemmelser for institutionsteatrene, hvorefter det påhviler de pågældende scener uden ensidighed at opføre et repertoire, bestående af såvel ældre som nyere dramatiske værker, herunder værker, der henvender sig til børn og unge, og med særlig hensyntagen til værker af danske ophavsmænd.

For Den Storkøbenhavnske Landsdelsscenens vedkommende må det dog understreges, at mangfoldigheden i udbud gælder de deltagende sceners samlede repertoire og ikke de enkelte teatre.

Økonomiske overvejelser.

Den af udvalget foreslåede ligedeling af udgifterne for Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene, således at staten på samme måde som for de øvrige landsdelsscener dækker halvdelen af driftsudgifterne, vil med det aktuelle lokale udgiftsniveau indebære en merudgift for staten på 11 mio. kr.

Udvalget finder, at det er af afgørende betydning, at de lokale tilskud opretholdes på det hidtidige niveau, således at det øgede statstilskud kommer til at betyde, at Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene tilføres øgede midler.

3. Det rejsende teater.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

1. Teaterlovens bestemmelser om støtte til rejsende teater for voksne og for børn.

Grundlaget for den gældende ordning er teaterlovens § 14, hvorefter staten og amtskommunerne yder støtte til Det Rejsende Landsteater, der består af Det Danske Teater, Den Jyske Opera og et antal andre turnerende teatre samt lovens § 15, efter hvilken der gives statsstøtte til anden rejsende teatervirksomhed, herunder de faste teatres turnéer. Tilskud til rejsende børneteater og til opsøgende teater ydes over lovens § 16 (til egne teatre jf. kapitel III, 4), over § 16 a (til den selvejende institution Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater jf. nedenfor under 4.) samt over § 16 c (statsstøtte til børneteater og opsøgende teater jf. kapitel III, 6).

Idet der i denne sammenhæng ses bort fra Det Kongelige Teaters og landsdelsscenernes turnévirksomhed, bemærkes at der endvidere turneres med forestillinger, der er produceret med støtte over §§ 17, 18 og 19.

2. Det Rejsende Landsteater,

a) Grundlaget.

Det var ændringen i teaterloven i 1976, der skabte hjemmel for oprettelsen af Det Rejsende Landsteater pr. 1. januar 1977.

Allerede teaterkommissionens betænkning fra 1961 indeholdt skitse til en centralisering af det rejsende teater, og op gennem 60'erne og begyndelsen af 70'erne havde der været forskellige initiativer til ordninger, som støttede en central distribution og produktion af turnéteater - delvis efter inspiration fra Rigsteater-systemerne i Sverige og Norge.

Da Folketingets Kulturudvalg skrev betænkning i forbindelse med behandlingen af lovforslaget om Den Storkøbenhavnske Landsdels-scene i 1975 blev det anført:

"I anledning af udvalgets drøftelser om provinsens teaterliv er flertallet enig om at bede ministeren ved først givne lejlighed at fremsætte lovforslag om Det Danske Teaters status som rejsende landsdelsscene, idet det er åbenbart, at der overalt i landet uden for landsdelsscenebyerne er et betydeligt behov for kvalitetsforestillinger ikke mindst på baggrund af det landsdækkende abonnementssystemets indførelse pr. 1/4-1975". Udvalget udtalte, at ministeren straks burde optage forhandlinger med Amtsrådsforeningen for at skabe grundlag for en økonomisk fordeling af byrden ved en sådan landsdelsscene.

Amtsrådsforeningen og Kulturministeriet enedes om at søge oprettet et rejsende landsteater bestående af Det Danske Teater, Den Jyske Opera og et antal andre turnerende teatre, idet man ikke fandt det rigtigt, at Det Danske Teater kom til at indtage en monopolagtig stilling på turnéteaterområdet.

b) Det Danske Teater.

Det Danske Teater var dannet som en selvejende institution i 1963 ved en fusion af de tre store turnerende teaterselskaber: Andelsteatret, Arte og Dansk Folkescene og modtog fra starten støtte fra Kulturministeriet.

Med teaterloven af 1970 blev Det Danske Teater direkte nævnt i lovteksten, og i bemærkningerne var anført, at det for at nå frem til en tilfredsstillende betjening af det rejsende teaters publikum var "nødvendigt at give den største turnerende virksomhed "Det Danske Teater" mulighed for inden for en nærmere fremtid at få rådighed over faste prøvelokaler og for engagement af et fast ensemble..."

c) Den Jyske Opera.

Den Jyske Opera, som sammen med Det Danske Teater skulle være fast medlem af landsteatret, var oprettet i 1947 som en ren stationær Århusopera.

Fra begyndelsen af 60'erne havde Den Jyske Opera et mindre samarbejde med Det Danske Teater og Arte om turnerende operavirksomhed, ligesom der i 70'ernes begyndelse blev gjort flere forsøg på at skaffe økonomisk grundlag for en landsopera med støtte fra amtskommunerne.

Siden 1974 har operaen haft et fast samarbejde med landsdels-orkestrene, og fra samme år påtog man sig at turnere med operetter med den særlige støtte, som et privat turnéselskab tidligere havde modtaget.

d) De løse medlemmer og landsteatrets repertoire.

Foruden de 2 faste medlemmer af Det Rejsende Landsteater knyttes et antal teatre til Landsteatret som løse medlemmer, normalt for en 3-års periode med adgang til forlængelse. Undertiden tilknyttedes kun en enkeltproduktion fra et teaters repertoire for en del af en sæson.

Et teaters tilknytning til landsteatret kan dog fra begge sider opsiges med et års varsel.

Af bemærkningerne til lovforslaget fra 1976 fremgår det, at der ved beslutning om hvilke øvrige teatre, der skal indgå i Landsteatret, bør lægges vægt på, at disses repertoire så vidt muligt bliver forskelligartet. Da Det Danske Teater har en forpligtelse til at spille et alsidigt repertoire af både klassisk og moderne dramatik, fandt man det "ønskeligt, at der blandt teatrene inden for Det Rejsende Landsteater er en mindre, turnerende scene, der fortrinsvis beskæftiger sig med moderne dramatik og i sin form er fleksibel og utraditionel".

Enhver turnéteaterproducent kan hvert år indsende ansøgning - ledsaget af budget og repertoireplaner - om at være deltager i Landsteatret.

Formålsbestemmelsen for Det Rejsende Landsteater, der oprindeligt var formuleret i Kulturministeriets bekendtgørelse om Det Rejsende Landsteater (bekendtgørelse nr. 492 af 27. september 1976), blev ved teaterlovændringen i 1984 ændret og direkte anført i loven:

"Det Rejsende Landsteater skal bidrage til at dække behovet for teater- og musikdramatiske forestillinger i hele landet ved gennem de tilknyttede teatres forskellighed at repræsentere et alsidigt repertoire bestående af såvel ældre som nyere dramatiske værker med særlig hensyntagen til værker af danske dramatikere og komponister."

For så vidt angår repertoiret blev der samtidig vedtaget en ny bestemmelse (§ 14, stk. 6 a), hvorefter der kan ydes særlig statsstøtte til en teatervirksomhed under Det Rejsende Landsteater til eksperimenterende virksomhed eller særlige initiativer.

e) Styrelsen.

Det Rejsende Landsteater er en selvejende institution, der ledes af en styrelse, bestående af 24 medlemmer, hvoraf et flertal repræsenterer amtskommunerne.

Sammensætningen af styrelsen er således:

- a) 1 repræsentant for hver af de tilskudsgivende amtsråd, i alt 14.
- b) 1 medlem, der udpeges af kulturministeren.
- c) 2 medlemmer, der udpeges af Det Danske Teater (teaterchefen og et bestyrelsesmedlem).
- d) 2 medlemmer, der udpeges af Den Jyske Opera (operachefen og et bestyrelsesmedlem).
- e) 1 medlem fra de øvrige af Landsteatret omfattede teatre, udpeget af Landsteatrets styrelse efter indstilling af teaterlederne.
- f) 2 medlemmer, der udpeges af Danmarks Teaterforeninger.
- g) 2 personalerepræsentanter for de af Landsteatret omfattede teatre, udpeget af styrelsen efter indstilling af teatrene.

Styrelsen har nedsat et forretningsudvalg.

Styrelsen administrerer - via en sekretariatsfunktion, der varetages af Amtsrådsforeningen i Danmark - Landsteatrets fællesanliggender og skal påse, at institutionens formål følges.

Det er styrelsen, der hvert år - efter indhentet udtalelse fra Teaterrådet - beslutter, hvilke af de turnerende teatre, som har søgt om optagelse, der sammen med Det Danske Teater og Den Jyske Opera skal indgå i Det Rejsende Landstesiter, samt hvorledes den årlige bevilling skal fordeles. 1 lovebemærkningerne er det forudsat, at det samlede tilskud fordeles med 5/13 til Det Danske Teater, 5/13 til Den Jyske Opera samt 3/13 til de løse medlemmer.

Styrelsens beslutning om, hvilke teatre, der skal indgå i Landsteatret samt med hvilket tilskud, skal godkendes af kulturministeren.

I Det Rejsende Landsteaters godkendte budget for sæsonen 1987/88 er den samlede ordinære bevilling på 29.264.000 kr. fordelt således:

Det Danske Teater	10.844.600 kr.
Den Jyske Opera	10.844.600 kr.
Øvrige teatre	6.506.800 kr.
heraf	
(Hvidovre Teater	2.309.914 kr.)
(Jørgen Blaksted Turnéen	2.309.914 kr.)
(Nyt Dansk Danseteater	943.486 kr.)
(Ungdommens Teater af 1985	683.214 kr.)
(Bådteatret	208.218 kr.)
(Vandrefalken	52.054 kr.)
Fællesudgifter og sekretariat	1.068.000 kr.
(heraf rådighedsbeløb	300.000 kr.)
I alt	<u>29.264.000 kr.</u>

Den ordinære bevilling er siden budgetgodkendelsen reguleret for de budgetmæssige konsekvenser af overenskomstfornyelse i foråret 1987 med 1,1 mio. kr. Den samlede ordinære bevilling i sæsonen 1987/88 andrager herefter 30,4 mio. kr.

Hertil skal lægges den særlige statsstøtte, der ydes i henhold til teaterlovens § 14, stk. 6 a og b til eksperimenterende virksomhed og til rejseomkostninger, der incl. en særlig støtte til praktikant ved Den Jyske Opera i sæsonen 1987/88 andrager knap 2,2 mio. kr.

Endvidere har styrelsen til opgave at vedtage og godkende institutionens budgetter og regnskaber samt at fastsætte priser for teatrenes forestillinger.

Forestillingspriserne differentieres mellem større og mindre spillesteder, således at der ydes 10 pct. rabat på forestillingsprisen for teatersale med 350-450 pladser og 20 pct. rabat for teatersale med under 350 pladser.

f) Fællesudvalg.

I bekendtgørelsen om Det Rejsende Landsteater var det forudsat, at teatrene under Landsteatret nedsatte et fællesudvalg, hvis hovedopgave skulle være

"a) Fælles tilrettelæggelse af produktion af forestillinger.

b) Udarbejdelse af en fælles turnéplan.

c) Fælles anskaffelse og udnyttelse af materiel, brug af prøvefaciliteter, dekorationer og kostumer."

(Bekendtgørelse nr. 492 af 27/9 1976 § 7).

Fællesudvalget skulle i øvrigt varetage samarbejdet med teatre uden for Landsteatret.

Det har imidlertid først og fremmest været koordinationen af teatrenes repertoire samt diskussion af lønudviklingen på turnéteaterområdet, som fællesudvalget har beskæftiget sig med.

Flertallet af turnéteatrene har ikke ønsket, at der blev oprettet en fælles teknik-bank, men at der blev satset på de enkelte teatres individuelle produktionsapparat, idet de løst tilknyttede teatre ellers ville have svært ved at klare sig uden for ordningen, ligesom man kunne frygte,, at administrationen af fællesudstyr kunne skabe modsætninger teatrene imellem.

Man har heller ikke været interesseret i, at salget af forestillingerne skulle foregå centralt, idet de deltagende teatre har ønsket at prioritere den individuelle profil og den direkte kontakt mellem teater og teaterforening højt.

g) Det tilskudsmæssige grundlag og landsdelssceneamternes betaling.

Det Rejsende Landsteaters tilskudsmæssige grundlag er fastlagt i lovens § 14, stk. 4, hvorefter det fremgår, at det budgetterede underskud ved driften af Det Rejsende Landsteater dækkes med 50 pct. af staten og 50 pct. af de amtskommuner, der ikke yder tilskud til landsdelsscenedrift.

Til Den Jyske Opera ydes de amtskommunale tilskud dog af samtlige amtskommuner.

Da de 4 landsdelssceneamter havde store udgifter til deres landsdelsscener, fandt man det ikke rimeligt, at de tillige skulle deltage fuldt ud i underskuddækningen af Det Rejsende Landsteater. Imidlertid blev det nævnt i bemærkningerne til lovforslaget, at landsdelssceneamterne bør betale et efter forhandling fastlagt tilskud efter forbrug af forestillinger.

Efter en årrække med fastsættelse efter forhandling enedes amtskommunerne i 1981 om en fast fordelingsnøgle for landsdelssceneamternes tilskud.

I 1984 reducerede Københavns amt imidlertid sit tilskud betydeligt, og i 1985 fulgte de øvrige landsdelssceneamter Københavns eksempel. Af tabel 5.3 fremgår landsdelssceneamternes forbrug af Landsteatrets forestillinger.

Amtskommunernes tilskud til Det Rejsende Landsteater for 1985/86 sammenholdt med de pågældende amters forestillingsforbrug fremgår af tabel 5.2.

h) Bevillinger til Det Rejsende Landsteater.

I lovbemærkningerne og bekendtgørelsen om Det Rejsende Landsteater var den samlede pulje til dækning af Landsteatrets underskud fastsat til 13 mio. kr. i 1975-niveau. Bevillingen, der ikke må overskrides, skulle årligt reguleres for pris- og lønstigninger.

Ifølge lovforslaget skulle statens andel af tilskuddet til Det Rejsende Landsteater udgøre 6.500.000 kr. i 1975/76-priser, hvilket i 1976/77-priser svarer til 7.150.000 kr.

Imidlertid blev den statslige bevilling til Det Rejsende Landsteater for 1977 kun på 6.900.000 kr.

På grund af det lave udgangsniveau for bevillingen i 1977, hvis realværdi kun udgjorde ca. 91 pct. af det i bekendtgørelsen fastsatte 1975-niveau, samt fordi den årlige regulering frem til 1983 ikke altid fulgte de faktiske pris- og lønstigninger, har Landsteatret siden starten i 1977 for så vidt angår de ordinære bevillinger oparbejdet et efterslæb som Amtsrådsforeningen har beregnet til 11,1 mio. kr. (1986-priser).

Ved ekstraordinære bevillinger i finansårene 1979-81 og 1983-84 har Landsteatret imidlertid fået særlige tilskud til at

kompensere for meromkostninger i forbindelse med overholdelse af arbejdsmiljølovens regler om hviletid og fridøgn, merudgifter på grund af indgåelse af ny teknikeroverenskomst i 1980 samt de forøgede transportomkostninger som følge af de store stigninger i benzin- og oliepriserne.

Med lovændringen i 1984 fik Landsteatret en særlig statsstøtte til eksperimenterende virksomhed og særlige initiativer (§ 14, stk. 6 a) samt til dækning af rejseomkostninger (§ 14, stk. 6 b).

Bevillingernes udvikling og den samlede afvigelse fremgår af tabel 5.1.

Medregnes såvel de særlige tilskud i 1979-83 samt støtten til dækning af rejseomkostninger og til eksperimenterende virksomhed og særlige initiativer, ligger bevillingsniveauet i finansåret 1987 over niveauet for bevillingen som fremskrevet efter årlige pris- og lønstigninger.

i) Aktivitetsniveau.

I bemærkningerne til lovforslaget om Det Rejsende Landsteater var det forudsat, at forslaget ville betyde en væsentlig udvidelse af såvel antallet af produktioner som antallet af opførelser i forhold til det daværende niveau:

"Inden for det fastsatte tilskud vil der kunne produceres forestillinger fordelt med 6-8 produktioner fra Det Danske Teater, 4-6 forestillinger produceret af de andre teatre samt 4-6 produktioner fra Landsoperaen. Med et gennemsnit på 75 opførelser af hver enkelt forestilling kan Det Rejsende Landsteater producere ca. 1.050 teaterforestillinger og ca. 130 opera- og operetteforestillinger."

Det reelle aktivitetsniveau er blevet noget lavere, jf. tabel 2.1.

j) Det rejsende teaters forestillingspriser og teaterforeningernes økonomiske forhold.

De rejsende teatre sælger deres forestillinger til de ca. 90 teaterforeninger, der er placeret jævnt over hele landet.

Forestillingerne udbydes bl.a. i den turnéteaterbrochure, som Danmarks Teaterforeninger udsender hvert år i februar måned.

Som detailed skal de enkelte teaterforeninger herefter afsætte billetter til de forestillinger, man har købt. Langt størstedelen af disse billetter sælges i abonnement.

Udviklingen i teaterforeningernes billetsalg til voksentater, fordelt på salgsformer for de seneste seks sæsoner fremgår af tabel 5.5.

Bortset fra eventuelle stationære teatre (landsdelsscener, egnsteatre og andet) har den enkelte teaterforening en monopolstilling som formidler af teaterbilletter med støtte fra den landsdækkende abonnementsordning.

Teaterforeningen bærer den økonomiske risiko, der er forbundet med dækningen af udgifterne til køb af forestillinger samt øvrige omkostninger (lokaleleje, annoncering mv.).

Ud over det administrationstilskud pr. billet, som gives via abonnementsordningen, modtager størstedelen af teaterforeningerne primær- eller amtskommunale tilskud til deres virksomhed. Samlet er sidstnævnte tilskud for 1985/86 på ca. 5 mio. kr. fra primærkommunerne og ca. 1 mio. kr. fra amtskommunerne. Det bemærkes, at visse tilskud, fx fritagelse for betaling af salsleje ikke indgår i dette beløb.

I de enkelte kommuner er der meget forskellig praksis med hensyn til teaterforeningernes tilskud. Visse kommuner giver under-skudsdækning; andre yder et fast beløb; endnu andre giver tilskud i forhold til teaterforeningernes salsstørrelse.

En del primærkommuner giver tilskuddet - eller øremærker en del af tilskuddet - til nedbringelse af billetprisen for unge under uddannelse og pensionister.

Teaterforeningernes organisation - Danmarks Teaterforeninger - har gentagne gange påpeget, at teaterforeningernes økonomiske situation er uholdbar som følge af, at forestillingspriserne er steget mere end teaterforeningernes indtjeningsmuligheder. Teaterforeningerne har herved anført, at deres publikum ikke har mulighed for at betale højere billetpriser.

I billetprisfastsættelsen indgår bl.a. det synspunkt, at publikumsfaciliteterne fx med hensyn til foyer, salsindretning

samt stolekvalitet mange steder er af en lavere standard end i de faste teatre, hvorfor en lavere pris synes rimelig.

For at vurdere sammenhængen mellem udviklingen af henholdsvis billetpriser, administrationstilskud og det rejsende teaters forestillingspriser er der foretaget en beregning, hvor udviklingen er skitseret for fire fiktive teaterforeninger med henholdsvis 300, 400, 525 og 650 pladser.

Den samlede billetindtægt og administrationstilskuddet er sammenholdt med prisen for en "stor forestilling" fra Det Danske Teater.

Endvidere er teaterforeningens egendækning (billetindtægter og administrationstilskud i pct. af forestillingsprisen) udregnet.

Af tabel 5.6 ses, at selv for teaterforeninger med store sale kan det være svært med billetindtægten alene blot at dække forestillingsprisen.

Hertil kommer udgifterne til annoncer, salsleje, mv. Ofte er lejeudgiften en betydelig omkostning for teaterforeninger, der anvender større sale.

Af oversigten ses, at udviklingen for perioden har været ujævn, dog har der i de seneste år været en kraftig stigning i forestillingspriserne.

Det er oplyst, at mens teaterforeningerne tidligere kunne opnå en økonomisk fordel ved at udbyde både små, prisbillige forestillinger og større, dyre forestillinger, er prisniveauet for de mindre turnéforestillinger steget betydeligt, hvorfor teaterforeningerne nu har vanskeligere ved at opnå økonomisk balance.

Lokale tilskud er således nødvendige for at sikre teaterforeningernes fortsatte virksomhed.

I øvrigt bemærkes det, at teaterforeningerne har holdt billetpriseniveauet konstant de seneste sæsoner, idet dog en væsentlig stigning blev gennemført fra sæson 1985/86.

3. Ancien rejsende teatervirksomhed.

Efter teaterlovens § 15 kan der "ud over støtten til Det Rejsende Landsteater, ydes statsstøtte til anden rejsende teatervirksomhed, herunder de faste teatres turnéer."

Denne bestemmelse, der stammer fra teaterlovrevisionen i 1976, skulle, som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, være med til at dække behovet for støtte til turnéforestillinger, der ikke indgik i Det Rejsende Landsteater.

Under hensyn til, at Det Rejsende Landsteater ud over Det Danske Teater og Den Jyske Opera som faste medlemmer også består af et antal andre rejsende teatre, der indgår i Landsteatret for kortere eller længere tid, er bestemmelsen i § 15 således både forudsætningen for en vis fleksibilitet inden for Det Rejsende Landsteater og grundlaget for et supplement til dette.

Men det betyder også, at først når Det Rejsende Landsteaters styrelse har truffet sin endelige beslutning på grundlag af Teaterrådets indstilling, kan Teaterrådet fordele midlerne på § 15.

Indtil ændringen af teaterloven i 1985 afgav Teaterrådet indstilling til kulturministeren om fordelingen af midlerne på § 15. Fra og med sæsonen 1986/87 har Teaterrådet haft kompetence til at træffe den endelige afgørelse.

I de første år efter lovændringen i 1976 indstillede Teaterrådet, at bevillingen på teaterlovens § 15 blev anvendt til støtte for teatergrupper, der i kraft af deres repertoire kunne supplere det mere traditionelle udbud fra Det Rejsende Landsteater.

Fra og med sæsonen 1979/80 har Teaterrådet imidlertid hovedsagelig indstillet teatervirksomheder, der havde søgt, men ikke opnået medlemsskab af Det Rejsende Landsteater, til støtte efter § 15.

I sæsonen 1986/87 er følgende teatre støttet:

Tribunen (500.000 kr.), Ungdommens Teater af 1985 (288.800 kr.).

Bevillingen til § 15 er for 1987 på 788.800 kr.

4. Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater (RBOT).

a) Grundlaget.

Med ændringen af teaterloven i 1979 skabtes det lovmæssige grundlag for oprettelsen af en støtteordning for de rejsende børneteatre og de opsøgende teatre.

Ordningen finansieres af amtskommunerne og staten, idet staten refunderer halvdelen af amtskommunernes udgifter efter nærmere regler.

Det rejsende Børneteater og Opsøgende Teater (RBOT) blev oprettet som en selvejende institution med det formål at administrere de bevillinger, der blev stillet til rådighed af de amtskommuner, der deltager i støtteordningen, samt den dertil svarende statsrefusion.

Det retlige grundlag for institutionen findes herudover i en bekendtgørelse (nr. 114 af 14. marts 1980), udarbejdet af Kulturministeriet efter forhandling med Amtsrådsforeningen samt i institutionens vedtægter, der er godkendt af Amtsrådsforeningen og ministeriet.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 4, at institutionen skal bidrage til dækning af behovet for rejsende børneteater og opsøgende teater i hele landet, og at institutionen ved administrationen af bevillingen skal påse, "at der som helhed fremkommer et i alle henseender varieret og alsidigt udbud af teaterforestillinger af kunstnerisk kvalitet, således at støtten fordeles rimeligt mellem de forskellige teaterformer og forskelligartede forestillinger".

b) Den amtskommunale deltagelse.

I modsætning til hvad der gælder for Det Rejsende Landsteater, er deltagelse i RBOT frivillig for amtskommunerne.

For at skabe den fornødne ro og kontinuitet i arbejdet er det dog i bekendtgørelsens § 5 fastsat, at et amtsråds tilslutning til støtteordningen har virkning indtil eventuel udtræden meddeles til institutionen inden en 1. januar med 1½ års varsel.

At det har været frivilligt for amtskommunerne at deltage i finansieringen af RBOT har også betydet, at ordningen har været

sårbar over for påvirkning - blandt andet med hensyn til hvilke teatre, der optages, idet dette spørgsmål har kunnet spille ind ved de enkelte amtskommuners stillingtagen til deltagelse i ordningen.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 12, at de amtskommunale udgifter fordeles forholdsmæssigt mellem de deltagende amtskommuner på grundlag af antal indbyggere pr. 1. januar.

Af tabel 5.9 fremgår hvilke amtsråd, der har deltaget i ordningen.

c) Styrelsen.

I følge vedtægterne ledes RBOT af en styrelse, der består af højst 24 medlemmer. Af disse udpeger hvert af de amtsråd, der yder støtte, et amtsrådsmedlem som medlem af styrelsen. 10 medlemmer udpeges med hver et af henholdsvis Børneteatersammenslutningen, Foreningen af Små Teatre, Fællesforbundet for Teater, Film og TV (nu: Dansk Teaterforbund), Danmarks Teaterforeninger, Danmarks Lærerforening, Foreningen Skole og Samfund, Landsorganisationen af Elever, Pædagogisk Kartel (nu nedlagt), Bibliotekarforbundets Faggruppe for Børnebibliotekarere og Kommunernes Landsforening.

Det er endvidere i vedtægterne fastsat, at såfremt de af amtsrådene udpegede medlemmer ikke udgør et flertal i styrelsen, udpeger Amtsrådsforeningen det fornødne antal supplerende medlemmer blandt amtsrådsmedlemmer.

Amtsråd, som ikke yder støtte til RBOT, kan udpege et amtsrådsmedlem som observatør til at følge styrelsens arbejde.

Styrelsens valgperiode følger den amtskommunale, valgperiode. Den siddende styrelse er således konstitueret for perioden 1. januar 1986 til 31. december 1989.

Styrelsen har endvidere til opgave at godkende budgetter og regnskaber for de deltagende teatre samt udarbejde samlet budgetforslag og regnskab for hele institutionen.

Institutionen køber sekretariatsfunktion hos Amtsrådsforeningen.

Institutionens budgetforslag sendes til udtalelse i de deltagende amtskommuner.

I henhold til styrelsens beslutning reguleres bevillingen til RBOT årligt for pris og lønstigninger i overensstemmelse med Amtsrådsforeningens budgetvejledning.

d) De deltagende teatre.

I Det rejsende Børneteater og Opsøgende Teaters budget for 1987/88 er den samlede bevilling på 9.324.000 kr., fordelt således:

Jytte Abildstrøms Teater	948.620 kr.
Baggårdteatret	1.406.216 kr.
Bjørneteateret	581.485 kr.
Bådteatret	212.482 kr.
Fair Play	1.406.216 kr.
Fiolteatret	532.955 kr.
Kaskade Teatret	948.620 kr.
Skifteholdet	1.797.516 kr.
Turnus	948.620 kr.
Sekretariatsudgifter m.m.	541.270 kr.
I alt	9.324.000 kr.

Styrelsen indkalder ansøgninger fra børneteatre og opsøgende teatre og træffer - efter at have indhentet udtalelse fra Teaterrådet - beslutning om fordelingen af den til rådighed værende bevilling.

Ved sit forslag til sammensætning af RBOT tager Teaterrådet hensyn til, "at der for de til rådighed stående midler skabes et alsidigt og kvalitativt højtstående repertoire med hensyn til kunstnerisk form, aldersgrupper, oprindelsessted og turné-virkomhedens fordeling over sæsonen."

I RBOTs første sæson (der kun omfattede foråret 1980) blev - efter indstilling fra Teaterrådet - optaget fem teatervirkomheder.

Da det var Teaterrådets opfattelse - og i overensstemmelse med intentionerne i loven - at både institutionen RBOT og de enkelte teatervirkomheder var bedst tjent med, at teatrene fik mulighed for at fungere inden for RBOT over flere sæsoner, idet der herved skabtes såvel tilfredsstillende arbejdsvilkår og sikre økonomiske forhold for det enkelte teater som gode og stabile

kontakter til det publikum, som de pågældende teatre henvendte sig til, indstillede Teaterrådet, at de oprindeligt udpegede medlemmer af RBOT fik mulighed for at fortsætte i flere sæsoner.

I lighed med Det Rejsende Landsteater, har dette medført, at en række teatre, hvis tilknytning til institutionen egentlig var tænkt for en kortere (3-4 årig) periode, nærmest er blevet "faste medlemmer".

Nedenstående oversigt viser de forskellige teatres medlemsperioder af RBOT fra starten i foråret 1980 til og med sæsonen 1987/88:

Fair Play	- siden 1980
Kaskade Teatret	- siden 1980
Skifteholdet	- siden 1980
Vester 60	1980-1984/85
Paraplyteatret	1980-1985/86
Gentoftescenen	1980/81-1982/83
Ungdommens Teater	1980/81-1982/83
Baggårdsteatret	- siden 1981/82
Susanne Theils Børne- og Ungdomsteater	1982/83-1985/86
Jytte Abildstrøms Teater	- siden 1983/84
Turnus	- siden 1983/84
Bjørneteateret	- siden 1985/86
Bådteatret	- siden 1985/86
Månegøgl	sæsonen 1986/87
Fiolteatret	- siden 1987/88

I sin indstilling til styrelsen for sæsonen 1985/86 fastslog Teaterrådet, at selvom den kontinuitet, der havde bestået inden for RBOT med hensyn til deltagende teatre, indebar en kvalitet både for producent og aftager, var det af betydning, at RBOT kunne ændre og forny sig.

Derfor foreslog Teaterrådet, at styrelsen udsendte varsel om udtræden af RBOT til samtlige af institutionens teatervirksomheder for den næstfølgende sæson (1986/87) som en markering af, at institutionen er tænkt som bevægelig og åben for at føre sine midler derhen, hvor aktiviteterne er mest interessante og kvaliteten højest.

I sin indstilling til styrelsen for sæson 1986/87 gjorde

Teaterrådet opmærksom på, at de samlede midler til § 16 a og 16 c burde betragtes under et.

Samtidig mente rådet dog ikke, at det kunne gøres til en nødvendig forudsætning for udtrædelse af RBOT, at det pågældende teater skulle støttes ad anden vej for eksempel over § 16 c.

5. Rejsende teatervirksomhed i øvrigt.

Som tidligere berørt omfatter den rejsende teatervirksomhed mere end de ovennævnte ordninger.

Udover den turnévirksomhed, som udfoldes af Det Kongelige Teater og landsdelsscenerne i provinsen, indgår turnéprojekter i den virksomhed, som drives med støtte efter §§ 17, 18 og 19.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Udbuddet af teater i de egne af landet, hvor der ikke er stationære scener, tilvejebringes som beskrevet af det rejsende teater i dets forskellige former på såvel voksen- som børne-teaterområdet. En del af dette udbud kommer også de egne tilgode, hvor der er stationære scener, og det er særskilt behandlet (kapitel II. 3), hvorvidt der kan siges at være tilvejebragt et udbud, der i rimeligt omfang dækker de dele af landet, hvor der ikke er stationære scener med et bredt repertoire.

Finansieringen af formidlingen af det rejsende teaters tilbud - fortrinsvis gennem den landsdækkende abonnementsordning og gennem refusion af kommunale tilskud til køb af forestillinger med børne- og opsøgende teater - gøres til genstand for særlig drøftelse i forbindelse med udvalgets overvejelser om de pågældende ordninger (kapitel IV og kapitel III. 6).

Under udvalgets drøftelser har det været fremført, at man på voksenteaterområdet i højere grad må arbejde for at udbygge de stationære sceners turnerende virksomhed fremfor at fortsætte med en egentlig turnéteaterordning. Det er i denne forbindelse blevet anført, at det kan være et problem for teaterudbuddets kvalitet at arbejde med særlige turnéproduktioner, som bl.a. kan have svært ved at tiltrække kvalificerede medarbejdere.

Heroverfor er det blevet anført, at selv om man må se med sympati på øgede turnémuligheder for stationære sceners forestillinger, vil det fortsat være nødvendigt at arbejde med egentlige turnéproduktioner, som kan tilpasses de forskellige sceneforhold, som findes rundt omkring i landet. Hvis turnétilbuddet udelukkende skulle baseres på stationære sceners forestillinger, ville ordningen blive meget bekostelig.

Det er udvalgets generelle opfattelse, at hensynet til teaterudbuddets kvalitet kan tale for at arbejde henimod et større antal stationære scener i de forskellige egne af landet, da en sådan teaterform vil muliggøre opbygningen af ensembler og i det hele skabe bedre produktionsgrundlag (se om regionsteatre kapitel III. 5).

Det må imidlertid fortsat anses for nødvendigt at have et turnerende teater i sædvanlig forstand, såvel på voksenteatrets som på børneteatrets område, og udvalget finder, at der må gives høj prioritet til tilvejebringelse af forudsætningerne for et udbud af kvalitet og tilstrækkeligt omfang over så store dele af landet som muligt.

For så vidt angår, de bygningsmæssige forholds betydning for visning af turnéteater henvises til omtalen i kapitel VI.

For så vidt angår de eksisterende støtteordninger for produktion af rejsende teater, har udvalget bl.a. drøftet følgende forhold:

Det Rejsende Landsteater.

Det Rejsende Landsteater er i dag opbygget af faste og løse medlemmer under en fælles styrelse, og man kan rejse det spørgsmål, om denne opbygning har vist sig at være hensigtsmæssig.

Det er ofte påpeget, at der kan være en tendens til, at løse medlemmer får en relativ fast tilknytning til institutionen, og at dette forhold har sammenhæng med, at der i realiteten ikke har eksisteret et bevillingsmæssigt alternativ til landsteatrets støttemuligheder på voksenteaterområdet.

Det har i denne forbindelse været drøftet, om man bør overgå til en ordning, hvor der ikke findes faste medlemmer, men hvor en styrelse, eventuelt med rådgivning fra Teaterrådet, tager

stilling til turnéudbuddets sammensætning på en sådan måde, at der er mulighed for en stadig fornyelse.

Det er heroverfor blevet anført, at en sådan ordning ikke ville skabe det nødvendige grundlag for produktion af forestillinger af tilstrækkelig kvalitet, og at det må anses for nødvendigt, at det turnerende teater har et fast element af teatervirksomheder, der har en særlig teknisk/administrativ ekspertise med hensyn til denne form for teater.

For så vidt angår den nuværende organisation, er den karakteriseret ved, at der er tale om et samspil mellem en overordnet styrelse og bestyrelserne for de enkelte teatre, der indgår i Landsteatret.

Som i andre organisationer med denne opbygning er der tale om en afvejning mellem varetagelse af på den ene side de overordnede kulturpolitiske og økonomiske hensyn og på den anden side hensynet til de deltagende teatres identitet.

Det er anført, at en sådan organisationsform kan medføre uheldige uklarheder i kompetenceforholdet.

Det er også blevet anført, at organisationsformen kan have uheldige konsekvenser med hensyn til det administrative omkostningsniveau.

Med hensyn til styrelsens sammensætning er det påpeget, at den i for høj grad er præget af den politiske repræsentation, der er baseret på de bevillingsmæssige forhold.

Det er endvidere anført, at det i princippet kan være betænkeligt, at chefer ved de implicerede teatre er repræsenteret i styrelsen, der bl.a. skal tage stilling til optagelse af "løse" medlemmer.

For så vidt angår repertoiret, er det blevet nævnt, at det i forbindelse med styrelsens optagelse af løse medlemmer kan være uheldigt, at publikum gennem Danmarks Teaterforeninger er repræsenteret i styrelsen. Det er dog heroverfor blevet fremhævet, at det også har positive sider, at der gennem denne repræsentation sikres en kontakt med aftagerleddet.

Det Rejsende Landsteaters repertoire er undergivet en i loven fastsat formålsbestemmelse.

Det er efter udvalgets opfattelse naturligt, at der i lovgiv-

ningen fastsættes almindelige retningslinier for en teater-virksomhed af den karakter, som Landsteatret udøver. Det er i denne forbindelse blevet påpeget, at det kan være uheldigt at anvende begrebet "alsidighed" i sådanne bestemmelser, da denne forpligtelse i praksis synes at indebære en risiko for et midtpunktsøgende repertoire.

Udvalget finder, at ændringer i det rejsende teaters organisationsform og styrelsesform vil kunne medvirke til at fremme en mere rationel drift samt skabe et bedre grundlag for et varieret repertoire jf. nedenfor.

For så vidt angår det økonomiske grundlag for Det Rejsende Landsteaters virksomhed har udvalget drøftet de synspunkter, som er fremlagt af institutionen med hensyn til udgiftsniveau og bevillingsforhold, (jf. bilag 6. Det Rejsende Landsteaters brev af 22. august 1985).

Udvalget har lagt til grund, at udgiftsudviklingen med hensyn til de tjenesteydelser mv., som især har betydning for det rejsende teater, har medført sådanne priser på Landsteatrets forestillinger, at teaterforeningerne i mange tilfælde har problemer med at aftage forestillingerne.

Det er derfor efter udvalgets opfattelse vigtigt, at der gøres en indsats for at nedbringe niveauet for forestillingspriserne, dels ved at skabe grundlag for en bedre tilrettelæggelse af virksomheden, dels ved en bevillingsmæssig styrkelse af det rejsende teater.

For så vidt angår de tilskudsmæssige forhold, finder udvalget det uheldigt, at den gældende ordning ikke i tilstrækkeligt omfang tager hensyn til den anvendelse, som landsdelsscena-amerne gør af Landsteatrets forestillinger. Det må dog samtidig konstateres, at andre amter ikke yder tilskud til landsdels-scenernes drift, selv om deres borgere i vidt omfang gør brug af disse teatre.

Den ordning, som lovrevisionen af 1984 gennemførte med hensyn til særlige statslige bevillinger til bestemte formål (rejse-udgifter, eksperimenter mv.), rejser også spørgsmålet om hensigtsmæssigheden af at opretholde de gældende bevillings-principper på dette område.

Anden rejsende teatervirksomhed.

Det er udvalgets opfattelse, at bevillingen i henhold til den gældende lovs § 15 har været utilstrækkelig til at sikre den fleksibilitet i forholdet til Det Rejsende Landsteater, som bl.a. har været bevillingens formål.

Dette forhold bør indgå i overvejelserne vedrørende et mere hensigtsmæssigt lovgrundlag for det turnerende teater.

Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater.

Der er tale om en ordning, der er tænkt som fleksibel og åben, og opnåelsen af dette mål har derfor haft sammenhæng med spørgsmålet, om det er muligt på anden måde (§ 16 c) at sikre en fortsættelse af værdifulde teatervirksomheder, som går ud af ordningen.

Der er under udvalgets drøftelse af dette forhold - ligesom ved drøftelsen af Det Rejsende Landsteater - rejst tvivl om det praktiske i at arbejde med særlige ordninger, der indebærer sådanne udskiftningsproblemer.

Der er endvidere sat spørgsmålstejn ved det rationelle i at arbejde med en ret kompliceret organisation til administration af en relativ begrænset bevilling til formål, som også støttes på anden måde.

Udvalget har endelig drøftet, om det fortsat er administrativt hensigtsmæssigt - som på § 16-området i øvrigt - at arbejde med ordninger, der kombinerer teatervirksomhed med børn og unge som målgruppe med teatervirksomhed, der er karakteriseret ved opførelsesstedet (opsøgende teater).

Udvalgets overvejelser og forslag på dette område skal i det hele ses i sammenhæng med tanker om dels ønskeligheden af i højere grad at søge teater for børn og unge integreret i en mere omfattende teatervirksomhed, dels en ændret opgave- og byrdefordeling mellem staten og de lokale myndigheder.

Hensynet til den kontinuitet og mulighed for planlægning, som for det enkelte teater har ligget i optagelse i ordningen, mener udvalget bør tilgodeses som led i en ændret administration af de almindelige støttebevillinger, jf. kapitel II. 4.

Udvalgets forslag.

Udvalget har overvejet at formulere ændringsforslag inden for rammerne af den gældende ordning.

Man har således drøftet forskellige modeller, der adskiller sig fra den gældende ordning på det ene eller det andet punkt, som har været drøftet ovenfor, såsom organisation, styrelsesforhold og udgiftsfordeling.

Frem for at stille forslag om justering af den gældende ordning, har udvalget valgt at beskrive en ny udformning af det rejsende teaters organisation, som ligger på linie med udvalgets generelle synspunkter på teater lovgivningen.

Udvalget finder det vigtigt, at der fortsat dels er et meget bredt og varieret professionelt teaterudbud af høj kvalitet på det rejsende og opsøgende teaters område og dels en fast institution, der har den landsdækkende turnévirkksomhed som hovedopgave og dermed kan sikre en stabilitet og kontinuitet på højeste kvalitetsniveau.

Den faste turnéteaterinstitution.

Det foreslås derfor, at der i stedet for Det Rejsende Landsteater etableres en tredelt statsinstitution med et skuespilteater (Det Danske Teater), et operateater (Den Jyske Opera) og et danseteater (nyoprettet), som skal sikre et stabilt og kontinuerligt udbud af kvalitetsforestillinger inden for de tre kunstarter på turnéområdet.

De tre deltagende teatre skal være selvstændige produktionsenheder med selvstændig kunstnerisk og administrativ ledelse og bestyrelse, mens det overordnede ansvar for den samlede virksomheds omfang og karakter lægges hos en styrelse af begrænset størrelse.

Ministeren udpeger den overordnede styrelse (eventuelt for visse medlemmers vedkommende efter forslag fra berørte organisationer), idet der ved sammensætningen lægges vægt på medlemmernes personlige kvalifikationer.

De tre deltagende teatre skal være fast tilknyttet institutionen, der ikke som Det rejsende Landsteater skal have løse og

faste medlemmer. Med forskellige geografiske hjemsteder og en vis lokal stationær virksomhed skal hovedopgaven for alle tre enheder være den landsdækkende turnévirksomhed.

Institutionen skal omfattes af de fælles principper for institutionsteatrene, hvorefter det påhviler disse uden ensidighed at opføre et repertoire, bestående af såvel ældre som nyere dramatiske og musikdramatiske værker, herunder værker for børn og unge, med særlig hensyntagen til værker af danske dramatikere, komponister koreografer mv.

Som omtalt under afsnittet om dans (kapitel III. 7) finder udvalget det væsentligt, at man, for at give danseteatret bedre udfoldelsesmuligheder - og som en opfølgning af Det Rejsende Landsteaters initiativ på dette område - søger at etablere et fast teater, der med såvel stationær som rejsende virksomhed, kan sikre den kontinuitet i virksomheden, som er en væsentlig forudsætning for en kvalitativ udvikling.

Denne nye del af den statslige turnéteaterinstitution udover Det Danske Teater og Den Jyske Opera, tænkes derfor at skulle bestå af et nyoprettet danseteater med hjemsted i Århus i tilknytning til det miljø, som findes omkring Musikhuset og andre relevante institutioner. Det er vigtigt, at dette danseteater i tilslutning til turnévirksomheden over hele landet kan gennemføre en vis stationær virksomhed, primært i Århus, men også i andre større danske byer, hvor publikumsunderlaget giver mulighed for længere opførelsesperioder, således også på en eventuel kommende åben gæstespilscene i København.

Der bør være mulighed for, at de tre teatre kan samarbejde om særlige ko-produktioner, ligesom der bør kunne etableres et løbende teknisk/administrativt samarbejde med Det Kongelige Teaters turnévirksomhed.

Bevillingsniveauet for det statslige turnéteater må på skuespilområdet muliggøre et produktionsantal for Det Danske Teater på mindst 6-8 produktioner med 360-480 opførelser, for Den Jyske Opera 3-5 produktioner med 80-100 opførelser og for danseensemblet en sæsonvirksomhed, hvis omfang må vurderes nærmere efter de erfaringer, som er indhøstet under den gældende ordning.

For Den Jyske Opera må det være en målsætning inden for en

overskuelig årrække at få mulighed for at udvikle institutionen til et egentlig opera-ensemble med bl.a. fast tilknyttede solister og korsangere.

Bevillingsniveauet skal endvidere muliggøre forestillingspriser, som teaterforeningerne kan klare under hensyn til billetprisniveauet og de lokale tilskud til foreningsarbejdet.

Udvalget finder derfor, at det bevillingsmæssige spørgsmål bør vurderes uafhængigt af de oprindelige forudsætninger med hensyn til et "bevillingsloft" for denne virksomhed og under hensyntagen til de forhold, der gør turnerende virksomhed særlig bekostelig.

Anden turnéteatervirksomhed.

Det er vigtigt, at en sådan central institution ikke får monopol på turnévirksomhed, og der må derfor fortsat være støttemuligheder uden for den centrale ordning.

Det foreslås derfor, at anden rejsende teatervirksomhed - såvel voksenteater som børneteater, såvel teater beregnet på teaterrum som opsøgende teater, såvel sæsondrift som enkeltprojekter - skal kunne støttes af de generelle bevillinger, som skal administreres af Teaterrådet. Rejsende teater kan i denne forbindelse støttes enten som en selvstændig aktivitet eller som del af en mere omfattende virksomhed. Som tidligere nævnt bør støtten gives på basis af 3-års budgetter, men således, at Teaterrådet hvert år vurderer, om bevillingsforudsætningerne holder stik.

Ved fastsættelsen af bevillingerne må der tages hensyn til, at den gældende ordning med "løse medlemmer" af Det Rejsende Landsteater foreslås ophævet, og at institutionen RBOT ikke foreslås videreført.

Teaterrådet skal på dette område, som i sin virksomhed i øvrigt, være forpligtet til at påse, at der ved fordelingen af bevillingerne i væsentligt omfang lægges vægt på at fremme teateraktiviteter, der henvender sig til børn og unge, jf. kapitel III. 6.

Med henblik på at sikre bl.a. eksistensen af et rejsende teater, der er bredt dækkende i såvel geografisk som repertoiremæssig

henseende, foreslås det, at der i tilknytning til Teaterrådets administration etableres et kontaktudvalg med repræsentanter for berørte organisationer mv., jf. kapitel IX.

Økonomiske overvejelser.

Udgiften ved driften af den af udvalget foreslåede nye statsinstitution på turnéteaterområdet, omfattende et skuespilteater (Det danske Teater), et operateater (Den jyske Opera) og et danse-teater vil på basis af foreliggende budgetsøn andrage knapt 35 mio. kr. nemlig 15 mio. kr. til henholdsvis Det Danske Teater og Den Jyske Opera og 5 mio. kr. til det nye danse-teater. Grundlaget herfor er en årlig produktion på 7 forestillinger på Det Danske Teater, på Den jyske Opera 4 forestillinger og på den nye danseinstitution 2-3 forestillinger.

For så vidt angår danseinstitutionen er budgettet beregnet på grundlag af, at antallet af dansere i den nye danseinstitution indtil videre forudsættes at blive 12, ansat på helårskontrakt.

Efter udvalgets opfattelse vil en produktion af dette omfang, suppleret med andre teatres turnévirkksomhed, kunne imødekomme behovet på en rimelig måde. På længere sigt må der påregnes en øget aktivitet og dermed øget tilskudsbehov.

I budgetskønnet er der regnet med en nedsættelse af forestillingspriserne.

Udgiften på 35 mio. kr. til driften af det nye statslige turnéteater skal ses i relation til den aktuelle udgift ved driften af de tilsvarende teatre, der i dag indgår i Det Rejsende Landsteater. De ordinære bevillinger til Det Danske Teater og til Den Jyske Opera andrager i sæsonen 1987/88 22,5 mio. kr. Driftstilskuddet til den dansevirksomhed, der i dag indgår i Det Rejsende Landsteater (Nyt Dansk Danse-teater) andrager godt 0,9 mio. kr. Hertil kommer andel af de særlige statstilskud på omkring 1,5 mio. kr. - i alt 25 mio. kr.

Merudgiften ved oprettelsen af det nye statslige turnéteater andrager på dette grundlag 10 mio. kr.

For amternes vedkommende bliver der som følge af forslaget om, at udgiften til den pågældende virksomhed afholdes alene af staten, tale om en besparelse på 11,7 mio. kr.

For staten bliver merudgiften i forbindelse med oprettelse af den statslige turnéteaterinstitution således knap 22 mio. kr. (10 mio. kr. plus 11,7 mio. kr.)

For så vidt angår udgiften ved driften af de til Det rejsende Landsteater hidtil løsere knyttede teatre (excl. Nyt Dansk Danseteater) og for så vidt angår Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater henvises til kapitel IX. Teaterrådet.

4. Egnsteatre/lokalteatre

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

Egnsteaterordningen stammer - sammen med de øvrige dele af den nuværende lovgivning omkring børneteater og opsøgende teater - fra lovrevisionen i 1979. Oprettelsen af en særlig paragraf for egnsteatervirksomhed var bl.a. fremkaldt af de decentrale tendenser, der i begyndelsen af 70'erne blev tydelige inden for dele af gruppeteatret, og som betød en prioritering af geografisk tilknytning til en bestemt egn og et samarbejde med en lokal befolkning frem for turnélivet. Grundlaget for den gældende ordning er teaterlovens § 16, hvorefter staten refunderer 50 pct. af kommuners og amtskommuners udgifter til drift af egnsteatre, der udøver virksomhed som børneteater og opsøgende teater.

Loven trådte i kraft 1. januar 1980, og afløste den hidtidige bestemmelse om, at staten refunderer 25 pct. af kommunernes udgifter til børneteater og opsøgende teater (§ 16 i lov nr. 308 af 10. juni 1976).

Baggrunden for forøgelsen af statens refusion til kommunerne fra 25 pct. til 50 pct. var et ønske om, at den konstaterede kommunale interesse i lokale teaterinitiativer blev fulgt op i en form og i et omfang, som kunne virke animerende på kommunerne.

I bemærkningerne til lovforslaget blev det fremhævet, at det er "en underliggende forudsætning for forslaget om ydelse af statsrefusion af kommunale udgifter til et egnsteater, at den kommunale beslutning om at yde bevilling til teatret som grundlag bl.a. har en kvalitativ vurdering". Kulturministeriet ville derfor pålægge Teaterrådet at stille sin sagkundskab til rådighed for kommunerne.

Af bemærkningerne fremgår endvidere, at "Hovedformålet med bestemmelsen er at hjemle statsrefusion for kommunale og amtskommunale udgifter til børneteater og opsøgende teater. Der stilles dog efter forslaget ikke krav om, at teatret udelukkende skal beskæftige sig med disse former for teatervirksomhed. Hensynet til teatrenes kunstneriske frihed kræver, at deres

virksomhed betragtes som en kunstnerisk helhed ud fra det samlede repertoire, og der kan derfor inden for de fastsatte normer ydes refusion af udgifterne til den samlede teatervirksomhed, selvom den for en del har bestået af forestillinger af en anden karakter".

I tilknytning til loven blev efter forhandling med Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og Københavns og Frederiksberg kommuner udarbejdet et cirkulære om statsrefusion af kommuners og amtskommuners udgifter til børneteater og opsøgende teater (af 3. januar 1980), hvoraf det fremgik, at et egnsteaters budget skal godkendes af vedkommende kommune og/eller amtskommune.

Støtten til egnsteatret blev knyttet til teatrets lønudgifter, således at statens refusion af kommunale og amtskommunale udgifter ikke kunne overstige 50 pct. af teatrets samlede lønudgifter. Samtidig fastsattes en højeste budgetnorm for udgifter, hvoraf der kunne ydes statsrefusion, på 200 lønmåneder.

I erkendelse af at en budgetnorm, baseret på lønmåneder var vanskelig at administrere, og at teatrenes tilskudsbehov oversteg lønudgifterne, ophævedes de særlige normer for budgettering ved teaterlovrevisionen i 1984. Man ønskede imidlertid fortsat et generelt maksimum for udgiften, hvoraf der kunne ydes statsrefusion. Dette maksimum fastsattes som et konkret beløb, beregnet med udgangspunkt i udgiften til 200 lønmåneder, der opføres som tekstanmærkning til finansloven. Beløbet, der hvert år reguleres for pris- og lønstigninger, er i 1987 på 3.350.000 kr.

1979-loven var baseret på et forslag fra et udvalg om børneteater og opsøgende teater, som havde fået til opgave at redegøre for de eksisterende forhold for børneteatrene og de opsøgende teatre samt "fremsætte forslag om en ordning, der økonomisk, geografisk og på anden måde kan bidrage til at sikre udbud og afsætning af teaterforestillinger, der inden for et samlet alsidigt repertoire kan dække behovet for disse teaterformer".

Udvalget valgte at definere egnsteater som "teater der arbejder i, udgår fra og i væsentlig grad beskæftiger sig med en bestemt

egn". Kulturministeren anmodede imidlertid udvalget om at medvirke ved udarbejdelsen af ministeriets lovforslag, hvorfor betænkningen om børneteater og opsøgende teater først blev færdig et halvt år efter, at loven derom var vedtaget af Folketinget.

I årene umiddelbart efter sin vedtagelse var egnsteater loven udsat for en del kritik.

Teatrene havde påpeget, at deres situation var for usikker, da der ofte ikke forelå en egentlig kontrakt mellem teater og lokal myndighed, men blot en godkendelse for en enkelt budgetperiode. Spørgsmålet om risikoen for en meget tæt politisk styring på det lokale plan var også blevet rejst. Endelig var det blevet anført, at den budgetteringsnorm, som man arbejdede med (lønmåneder), var upraktisk.

Kommuner og amter havde navnlig været utilfredse med det forhold, at flere egnsteatre, for at forbedre deres indtægtsforhold, måtte turnere så meget uden for hjemkommunen, at egnstilknytningen blev for begrænset. Det var også blevet fremført, at de amter og kommuner, som påtager sig en egnsteaterforpligtelse, var for dårligt stillet i forhold til de kommuner, som blot købte forestillinger, der var produceret andetsteds.

Allerede det såkaldte "idéudvalg" var klar over nogle af problemerne ved den ny lov og opfordrede bl.a. til et "tættere samarbejde mellem kommunerne inden for samme amt for derved at give egnsteatret et større publikumsunderlag til de lokale forestillinger, så de kan undgå den dyre og tidskrævende landsomfattende turnévirksohmhed og i stedet udvikle teater-virksohmheden i deres egn af landet" (1981).

Udviklingen i støtten til egnsteatrene ses af tabel 6.1, der viser statens udgifter til refusion af kommunernes udgifter til egnsteater.

Udviklingen i antallet af egnsteatre og egnsteatrenes geografiske fordeling på amterne ses af tabel 6.2.

Opmærksomheden skal henledes på, at en teatervirksohmhed registreres som egnsteater, hvis den modtager tilskud fra en kommune eller amtskommune, og staten refunderer 50 pct. af dette

tilskud. Derfor betyder fx Svendborg kommunes støtte på 90.000 kr. i sæson 1986/87 til Baggårdteatret, at dette teater - der modtager sit overvejende tilskud på 1,3 mio. kr. fra RBOT - også registreres som egnsteater.

Af Danmarks Statistiks undersøgelser (jf. tabel 6.3) fremgår det, at egnsteatrene i sæson 1985/86 producerede 105 opsætninger, hvoraf de 57 (54 pct.) var børneteater. Forestillingerne blev i alt opført 3.405 gange, hvoraf 2.345 (69 pct.) af opførelserne var børneteater.

I Danmarks Statistiks undersøgelser omfatter "børn" aldersgruppen 0-13 år.

En udvidelse af denne alderskategori vil naturligvis medføre en større andel til børneteater.

Danmarks Statistik har endvidere undersøgt egnsteatrenes virksomhed i forhold til det samlede teaterbillede. For sæson 1985/86 konstateres, at egnsteatrene står for 30 pct. af samtlige produktioner og 33 pct. af samtlige opførelser.

Egnsteatre i Danmark - en oversigt 1986

TEATRETS NAVN	Støtte fra amt/kommune	Periode	Samlet til- skud 1986 kr.
Det Lille Teater	Københavns kommune	siden 1980	1.441.000
Marionetteatret	Københavns kommune	siden 1980	ca. 456.500
Teaterbutikken	Københavns kommune	siden 1980	ca. 1.143.000
Jan Zangenbergs Teater	Københavns kommune	siden 1980	ca. 700.000
Husets Teater	Københavns kommune	siden 1985	ca. 2.650.000
Jytte Abildstrøm	Frederiksberg komm.	siden 1980	654.000
Turnus	Albertslund kommune	siden 1980	812.000
Bellevueteatret	Gentofte kommune	siden 1981	3.714.000
Gladsaxe Børneteater	Gladsaxe kommune	1983 - 1986	442.800
Comedievognen	Herlev kommune	siden 1980	1.720.196
Vestvolden	Hvidovre, Rødovre og Brøndby kommune	siden 1984	1.104.350
Høje-Tåstrup Egnstea.	Høje-Tåstrup komm.	siden 1980	1.094.710
Ishøj Teater	Ishøj kommune	siden 1980	826.000
Dueslaget	Helsingør kommune evt. med flere	1987	364.000
Holbæk Egnsteater	Holbæk kommune	siden 1983	1.405.000
Masken	Storstrøms amt + Nyk. F kommune	siden 1980	816.000
Baggårdsteatret	Svendborg kommune	siden 1982	90.000
Banden	Odense kommune	siden 1980	1.800.000
Skægspire	Odense kommune	siden 1986	1.400.000
Møllen	Sønderjyll. amt + Haderslev kommune	siden 1980	1.372.000
Tukak	Ringkjøbing amt + Lemvig kommune	siden 1981	469.000
Odin Teatret	Holstebro kommune	siden 1980	1.856.000
Team Teatret	Ringkjøbing amt + Herning kommune	siden 1980	2.029.000
Punch	Herning kommune	siden 1985	220.000
Svalegangen	Århus kommune	siden 1980	3.150.000
Filuren	Århus kommune	siden 1980	1.703.000
Gruppe 38	Århus kommune	siden 1980	943.000
Århus Teater Akademi	Århus kommune	siden 1984	1.744.870
Vestenvinden	Randers kommune	siden 1985	ca. 890.000
Limfjordsteatret	Viborg amt + Morsø kommune	fra 1986/87	666.750
Vendsyssel Egnsteater	Nordjyll. amt + Hirsthals kommune + Hjørring kommune	siden 1984	1.080.082
Jomfru Ane	Aalborg kommune	siden 1980	1.864.000

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Efter udvalgets opfattelse repræsenterer lovgivningen om egnsteatre et væsentligt initiativ inden for dansk teaterpolitik. Ordningen har efter sin hensigt virket animerende på den lokale interesse i at skabe grundlag for en virksomhed, der bl.a. står for en stor del af den samlede produktion af børneteater og opsøgende teater.

Dette forhold er kommet til udtryk ved, at antallet af egnsteatre og bevillingerne hertil er steget i de senere år.

Udvalget har imidlertid konstateret, at ordningen har en række svagheder, som kan gøre det naturligt at overveje ændringer i lovgrundlaget. Således ser det ud **til**, at de økonomiske betingelser (især før ændringen i budgetteringsnormen i 1984) og manglen på stationære scener har tvunget teatrene til en omfattende turnevirksomhed, der har hindret den lokale tilknytning og de aktiviteter, som ikke resulterer i egentlige forestillinger, og som mange grupper stadig betragter som en væsentlig del af deres arbejde.

Udvalget har ved sine drøftelser vurderet egnsteaterordningen i relation til en række teaterpolitiske målsætninger.

Ordningen bygger på et lokalt initiativ og er som sådan udtryk for en værdifuld decentraliseringspolitik.

Ordningen er et væsentligt led i støtten til den del af teaterlivet ("små teatre", "gruppeteatre"), som udfoldes uden for institutionsteatret, og som varetager opgaver (opsøgende teater, børneteater, egnsspil, samarbejde med amatører, dramapædagogisk arbejde), som har ligget uden for institutions-teatrenes normale virksomhed. Denne side af teaterudbuddet er vigtig, uanset om virksomheden giver sig udslag i eksperimenter eller nye initiativer, og uanset at tanken om et særligt forhold til "egnens" befolkning - repertoiremæssigt og aktivitetsmæssigt - har vist sig vanskeligt at realisere, formentlig ikke kun af budgetmæssige årsager.

Ordningen kan ses som led i forsøget på at fremme et bredt teaterudbud over hele landet. En række egnsteatre fungerer dog i miljøer, som i forvejen er karakteriseret ved et stort teaterudbud.

Ordningen kan endelig ses som et led i forsøget på at fremme et bredt teaterudbud for børn og unge. Man må imidlertid konstatere, at udviklingen har medført, at dette repertoire for en række egnsteatre har fået mindre betydning.

Denne flerhed af mere eller mindre klart formulerede målsætninger kan efter udvalgets opfattelse give anledning til usikkerhed med hensyn til vurderingen af om lovgivningens mål er opnået.

I det foregående afsnit er gengivet de synspunkter, som er fremført dels af de berørte teatre dels af de berørte lokale myndigheder.

Udvalget har på baggrund af de stedfundne undersøgelser konstateret, at teatre, der støttes som egnsteatre, udgør et meget broget billede fra stationære voksenteatre over turnerende børneteatre og opsøgende teatre, eksperimenterende "laboratorieteatre" til ensembler, der er udsprunget af amatørteatret.

Udvalget har konstateret, at en række af de teatre, der støttes som egnsteatre, ikke har børneteater og opsøgende teater som hovedbestanddel i deres repertoire, samtidig med at de i øvrigt i høj grad har levet op til den del af egnsteaterdefinitionen, der vedrører teatrets forhold til den lokale befolkning.

Udvalget mener, at et egnsteater må defineres som et teater for en hel egnns befolkning, og ikke kun for en bestemt aldersgruppe, og at den væsentligste del af teatervirksomheden bør ligge inden for egnen eller lokalområdet. Det foreslås derfor, at man løser egnsteatret for bindingen til nødvendigvis eller hovedsageligt at skulle spille børneteater og opsøgende teater, idet det forudsættes, at der ad anden vej sikres den lokale befolkning det fornødne udbud af disse teaterformer.

Støtteordningens primære formål vil således være at fremme teateraktiviteter af en form og et indhold, som ikke kan varetages af institutionsteatret, uden at det forekommer nødvendigt skarpt at afgrænse disse aktiviteter.

Med hensyn til spørgsmålet om egnsteatrenes styreform finder udvalget på grund af ordningens lokale karakter ikke grundlag for at fremkomme med en vurdering af forholdet mellem de lokale myndigheder og teatrets ledelse. Det forudsættes herved, at der

ikke gøres nogen indskrænkning i teaterledelsens ret til frit og uafhængigt at træffe bestemmelse om kunstneriske spørgsmål jf. teater lovens § 9.

Udvalget har drøftet egnsteatrenes arbejds- og produktionsvilkår og i den forbindelse kvaliteten af egnsteatrenes forestillinger. Udvalget konstaterer, at rådighed over en stationær scene er af væsentlig betydning for udviklingen af forestillingernes kvalitet samt i øvrigt for etableringen af forbindelser til det lokale miljø. Man er endvidere opmærksom på, at kvaliteten ofte er en afspejling af de økonomiske betingelser, der arbejdes under.

Udvalget er klar over, at egnsteatre ofte har haft usikre planlægnings- og arbejdsvilkår som følge af kortvarige egns-teaterkontrakter eller mangel på egentligt kontraktgrundlag, og anbefaler derfor, at der indgås en aftale mellem egnsteatret og den tilskudsgivende myndighed, der sikrer dels en begyndelsesperiode på mindst 3 år dels et opsigelsesvarsel på 1 år til udgangen af en sæson. Et sådant varsel vil også forbedre teatrets muligheder for at søge støtte efter andre ordninger, hvis egnsteatervirksomheden ophører.

De løn- og arbejdsvilkår, som egnsteatrene og de øvrige børneteatre og opsøgende teatre hidtil har arbejdet under, har været ringere end forholdene på de øvrige offentligt støttede teatervirksomheder. Udvalget ønsker ikke specielt at debattere de overenskomstmæssige lønninger, men det er den overvejende opfattelse i udvalget, at der bør tilvejebringes et sådant økonomisk grundlag for et egnsteaters virksomhed, at det er muligt at tiltrække og fastholde et godt ensemble.

Spørgsmålet om forestillingernes kvalitet må endelig ses i sammenhæng med det behov, som bl.a. børneteatre og opsøgende teatre har for bedre uddannelsesforhold.

Flere forskellige modeller for egnsteatrenes finansiering har været overvejet.

Udvalget har drøftet en model, hvorefter egnsteatre alene finansieres af lokale (amts- og/eller primærkommunale) tilskud. Imidlertid frygter man, at en sådan løsning vil medføre en betydelig reduktion af antallet af egnsteatre, idet amts- og

primærkommuner ikke længere ville have et økonomisk incitament til at støtte denne virksomhed.

Udvalget har endvidere drøftet den model, som er fremlagt af Børneteatersammenslutningen, hvorefter bl.a. egnsteatre støttes af midler fra en pulje, som samtlige primærkommuner skal bidrage til i forhold til indbyggerantal, hvilket beløb så skulle fordobles af staten. Forslaget findes som bilag 7.

I denne model er indbygget en økonomisk styringsmekanisme, men udvalget er betænkelig bl.a. ved forslagets bevillingsmæssige konsekvenser.

Endelig har udvalget vurderet den gældende tilskudsmodel, hvorefter en procentdel (50 pct.) af de lokale udgifter til egnsteatre refunderes af staten. Udvalget har forståelse for hensynet til styringen af de statslige udgifter, og man har derfor diskuteret, hvorvidt bevillinger til egnsteaterformål alene bør kunne udløse statsrefusion efter en beslutning i det konkrete tilfælde og inden for rammerne af en given finanslov-bevilling. Man har i denne forbindelse drøftet varianter af den gældende tilskudsordning.

Det er udvalgets opfattelse, at egnsteatre fortsat bør oprettes på lokalt initiativ, og udvalget anbefaler, at man bevarer en ordning med mulighed for statsrefusion af kommunale og amts-kommunale udgifter til egnsteatre.

Udvalget har yderligere drøftet, hvilke initiativer, der kunne støtte bestræbelserne på at fremme et egnsteater af høj kvalitet og vil i den forbindelse understrege det kvalitetsprincip, der lå i egnsteaterlovgivningens intentioner. Udvalget mener derfor, at Teaterrådets sagkyndige vurdering og anbefaling bør være en forudsætning for statsrefusion af kommunale udgifter til egnsteater.

Endvidere mener udvalget, at man med henblik på en teater-politisk forsvarlig anvendelse af de økonomiske ressourcer bør forlade en automatisk refusionsordning, således at beslutningen om statslig refusion - med udgangspunkt i et 50 pct.-niveau - træffes af Teaterrådet efter en vurdering i det konkrete tilfælde.

Statsrefusionen bør kunne gradueres efter Teaterrådets nærmere

vurdering, således at man fx i særlig grad kan stimulere initiativer i områder med begrænset teaterudbud. Det foreslås, at man i denne forbindelse overvejer en ordning, hvorefter refusionsprocenten kan variere fra sted til sted samt over tid, således at der kan ydes særlig støtte i en igangsætningsfase.

Udvalget har konstateret, at det kan forekomme uheldigt, at det ikke er nærmere defineret, hvilket omfang en egnsteatervirksomhed skal have for at kunne opnå refusion. Efter udvalgets opfattelse er det væsentligt, at et egnsteater er udtryk for en lokal satsning af et vist omfang. Derfor bør der være et minimum for de kommunale og amtskommunale udgifter, der kan medføre statsrefusion. Da forskellige både lokale og teatermæssige forhold gør sig gældende, har udvalget ikke ment at kunne fastsætte et generelt minimum, men foreslår, at Teaterrådet efter forhandling med de enkelte teatre og disses tilskudsgivende myndigheder i hvert tilfælde fastsætter det minimumsgrundlag, der kan medføre statsrefusion.

Man kunne endelig overveje at betegne den støttede aktivitet som "lokalteater" for at understrege udgangspunktet i det lokale initiativ samt under hensyn til, at begrebet "egnsteater" sprogligt kan forekomme mindre velegnet til at beskrive de aktiviteter, som foregår.

Økonomiske overvejelser.

Under hensyn til, at de samlede udgifter dels fortsat vil bero på lokale afgørelser, dels efter forslaget vil indebære en konkret beslutning om den statslige udgift, er det efter udvalgets opfattelse ikke muligt, at afgive et nærmere skøn over omfanget af de samlede udgifter og statens andel heraf.

5. Regionsteatre.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

Grundlaget for udvalgets overvejelser har bl.a. været et forslag fra Danmarks Teaterforeninger om etableringen af 4 (3 i Jylland, 1 på Sjælland) såkaldte regionsteatre, der dels skal producere stationære forestillinger, dels turnere i regionen (jf. bilag 8, Danmarks Teaterforeningers skrivelse af 1. oktober 1985).

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Som nævnt under omtalen af det rejsende teaters forhold har udvalget overvejet spørgsmålet om etablering af et antal stationære scener i de forskellige egne af landet.

Udvalget er i princippet positivt indstillet over for denne tanke.

Regionsteatre kan medvirke til den spredning af teatertilbuddene uden for landsdelssceneområderne, som må anses for ønskværdig.

Etableringen af en stationær scene i et område vil endvidere være af betydning for dannelsen af et egentligt teaterensemble og dermed for muligheden for at tiltrække teaterfolk på et højt professionelt niveau.

Endelig indebærer en stationær scene mulighed for en nærmere kontakt mellem teatrets medarbejdere og dets publikum.

Det er dog også blevet anført, at det vil kræve en betydelig uddannelsesmæssig indsats, hvis der skal sikres tilstrækkelige talentmæssige ressourcer til at drive en sådan virksomhed på et højt niveau flere steder i landet.

Det er endvidere blevet påpeget, at de vanskeligheder, der har været forbundet med at udvikle egnsteatertanken, fx ved et samarbejde mellem flere lokalområder, tyder på, at det vil være betænkeligt at sprede de økonomiske midler over endnu flere aktiviteter.

I de økonomiske overvejelser må også indgå spørgsmålet, om det kan forventes, at der vil være tilstrækkeligt publikumsinteresse for en aktivitet af denne mere permanente karakter. Der har i

udvalget været rejst tvivl herom, men det er også blevet påpeget, at tilvejebringelse af gode bygningsmæssige forhold vil spille en stor rolle for publikumsinteressen.

Det er den overvejende opfattelse i udvalget, at der ikke på nuværende tidspunkt er grundlag for at fremsætte forslag om etablering af et antal regionsteatre.

Udvalget mener snarere, at man må være opmærksom på muligheden for, at et velfungerende egnsteater (lokalteater) vil kunne udvikle sig til et teater, der dækker et større geografisk område.

6. Teater for børn og unge samt opsøgende teater.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

1. Teaterlovens bestemmelser om støtte til børneteater og opsøgende teater.

Grundlaget for den gældende ordning er teaterlovens bestemmelser om tilskud til produktion af børneteater og opsøgende teater: "§ 16-området", som består af § 16 om statsrefusion af kommuners og amtskommuners udgifter til egnsteatre, der udøver virksomhed som børneteater og opsøgende teater (jf. kapitel III. 4), § 16 a om den selvejende institution Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater - RBOT (jf. kapitel III, 3) og § 16 c om statsstøtte til produktion af børneteater og opsøgende teater samt til teaterpædagogisk virksomhed.

Endvidere indeholder loven en bestemmelse om tilskud til køb af forestillinger, § 16 d, hvorefter staten refunderer 50 pct. af kommunernes og amtskommunernes udgifter ved køb af forestillinger af børneteater og opsøgende teater.

Endelig er der med hjemmel i lovens § 16 e nedsat et udvalg for børneteater og opsøgende teater - UBOT, med et sekretariat, Teatercentrum.

2. Lovudviklingen.

I den første teaterlov fra 1963 var støtte til teater for børn og unge alene udtrykt gennem bestemmelsen om statstilskud til skolescener, der modtog kommunalt tilskud.

Sammen med enkelte københavnske privatteatres efterårs- og juleferieforestillinger udgjorde skolescenernes opførelser praktisk talt de eneste teatertilbud for disse aldersgrupper.

Den kulturpolitiske målsætning med skolescenerne var dels at være et led i almindannelsen, dels at skabe et nyt publikum for dansk teater.

Rækken af teatergrupper, der dannedes i slutningen af 60'erne og begyndelsen af 70'erne definerede sig i høj grad i opposition til de bestående institutioner.

Det var karakteristisk for denne nye teaterbevægelse, at initiativerne udgik fra skuespillerne (ikke fra dramatikere, instruktører eller teaterchefer) og at man ønskede at nå et publikum på tværs af økonomiske og sociale skel.

Undersøgelser havde vist, at den del af landets befolkning, som gik regelmæssigt i teatret, tilhørte de uddannelsesmæssigt og socialt set bedst stillede grupper.

Bl.a. som en reaktion herpå ønskede mange teatergrupper at spille deres forestillinger opsøgende, dvs. i publikums eget miljø: på gaden, i skoler, på arbejdspladser, i sociale institutioner.

Børneteatret blev prioriteret højt - bl.a. fordi børnene opfattedes som en kulturforsømt gruppe.

Samtidig betød Dansk Skolescenes likvidation i 1968/69 frigørelse af såvel et marked for børneteater som nogle midler på Kulturministeriets finanslovkonti.

Med teaterloven af 1970 fastsattes følgende bestemmelse (§ 16): "Der kan ydes tilskud til opførelse af forestillinger for børn og unge samt til teaterpædagogisk virksomhed".

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgik det, at man ikke ønskede at oprette en institution til afløsning af Dansk Skolescene, men at der i stedet burde bygges videre på udviklingen i retning af oprettelse af børneteatre, hver med deres kunstneriske ansigt, således som i voksenteatret.

Det blev endvidere nævnt, at man burde stille øgede midler til rådighed, således at kvaliteten i produktionerne blev bedst mulig.

Et udvalg afgav betænkning vedrørende børne- og ungdomsteater (nr. 637) i 1973 og fremsatte en række forslag (bl.a. om forøgelse af § 16-bevillingen), som lå til grund for børneteaterdelen i forslaget til ændring af teaterloven i 1973.

Denne del af lovforslaget blev imidlertid ikke vedtaget.

Med ændringen af teaterloven i 1976 blev statsstøtten til børneteater (§ 16) kædet sammen med statsstøtten til opsøgende teater, som hidtil havde været omfattet af lovens § 14 om turnéteater, idet samme teatergrupper ofte havde modtaget støtte efter begge bestemmelser.

Lovændringen i 1976 indebar, at staten ud over den direkte statsstøtte til produktion af børneteater og opsøgende teater også refunderede 25 pct. af kommunernes udgifter til børneteater og opsøgende teater (både udgifter til produktion-/driftstilskud og udgifter til forestillingskøb).

I 1978 nedsatte kulturministeren et udvalg, der dels skulle fremkomme med en redegørelse for de eksisterende forhold på området børneteater og opsøgende teater - både hvad angår produktion og afsætning - og dels "fremsætte forslag om en ordning, der økonomisk, geografisk og på anden måde kan bidrage til at sikre udbud og afsætning af forestillinger, der inden for et samlet alsidigt repertoire kan dække behovet for disse teaterformer".

Som følge af politiske forhandlinger ønskede kulturministeren, at der blev fremsat lovforslag i samlingen 1978-79, hvorfor udvalget i højere grad koncentrerede sig herom og først afgav sin egentlige betænkning et halvt år efter, at lovændringen var vedtaget i Folketinget.

Denne revision af teaterloven i 1979 vedrørte alene området børneteater og opsøgende teater. Ved den lejlighed blev statens hidtidige refusion af 25 pct. af kommunernes udgifter til børneteater og opsøgende teater udvidet til 50 pct., og struktureret i tre bestemmelser: Egnsteater (§ 16), den selv-ejende institution Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater - RBOT (§ 16 a) samt forestillingskøb (§ 16 d).

Den hidtidige bestemmelse i lovens § 16 om statsstøtte til produktion af børneteater og opsøgende teater samt til teater-pædagogisk virksomhed blev videreført som den nye lovs § 16 c.

Med lovændringen i 1984 blev det vedtaget, at den bevilling, som afsættes på finansloven til § 16 c-formål skulle svare til 4 pct. af den bevilling der i samme finansår ydes til Det Kongelige Teater.

3. Bevillingerne til produktion af børneteater og opsøgende teater.

Af tabel 7.1 fremgår udviklingen af bevillingerne til produktion af børneteater og opsøgende teater på baggrund af teaterlovens bestemmelser, dvs. statsstøtten og den kommunale og amtskommunale støtte, som har udløst statslige tilskud.

Bevil lingsudviklingen vises fordelt på henholdsvis direkte statsstøtte (§ 16 - fra 1980: § 16 c), RBOT (§ 16 a fra 1980) og egnsteatre (§ 16 - fra 1980), og fordelt på statslige tilskud og kommunale/amtskommunale tilskud.

Den kommunale og amtskommunale støtte til børneteater og opsøgende teater, som i perioden 1976-79 udløste 25 pct. statsrefusion, er af beregningstekniske grunde ikke medregnet.

4. Produktionen af børneteater.

På baggrund af den statistik vedrørende de statsstøttede teatre, som Danmarks Statistik har udarbejdet siden 1980 er i tabel 7.4 opstillet en oversigt over produktion og opførelser af samt publikum til børneteater.

Det skal bemærkes, at Danmarks Statistik definerer børneteater som teater produceret for børn under 14 år, mens man i lovgivningen taler om aldersgruppen under 16 år.

5. Teaterpædagogisk arbejde.

Siden teaterloven af 1970 har det i forbindelse med støttebestemmelserne for børneteater været nævnt, at der kunne ydes tilskud til teaterpædagogisk virksomhed.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget i 1970, at det tilsigtes at give muligheder for at støtte initiativer, der går ud på at give børn og unge større kendskab til "den dramatiske kunst i vid betydning" fx via tilskud til oplysningsarbejde, diskussioner og demonstrationer på skolerne af drama fra forskellige epoker, skuespillets teknik, teaterhistorie, pædagogisk drama m.m.

I Folketingets betænkning over lovforslaget blev det præciseret, at det ikke derved er hensigten at støtte den skabende dramatik, hvor børnenes aktivitet er det vigtigste, idet denne form for

dramatik anses for at være et anliggende under Undervisningsministeriet.

Udvalget, der i 1972 afgav betænkning vedrørende børne- og ungdomsteater, tillagde det stor vægt, at virksomhed med skabende dramatik - uden hensyn til hvilket ministerium virksomheden hørte under - blev fremmet.

I et svar til Folketingets kulturudvalg i forbindelse med lovrevisionen i 1979 oplyste kulturministeren, at bestemmelsen ikke i de senere år havde været grundlag for hverken ansøgninger eller bevillinger. Bestemmelsen skønnedes dog med henblik på den videre udvikling fortsat at have principiel interesse".

Der har heller ikke senere direkte været ydet støtte til teaterpædagogisk virksomhed, men aktiviteter af pædagogisk karakter har indgået i bl.a. egnsteatrenes virksomhed, jf. i øvrigt om forholdet til undervisningsområdet, kapitel XI. 1.

6. Det lovgivningsmæssige grundlag for tilskud til forestillingskøb (statsrefusion).

Ifølge teaterlovens § 16 d refunderer staten 50 pct. af kommunernes og amtskommunernes udgifter ved køb af forestillinger af børneteater og opsøgende teater.

Princippet med statsrefusion af kommuners og amtskommuners udgifter til køb af børneteater og opsøgende teater har sit udspring i en skrivelse af 6. juni 1972 med hjemmel i den daværende teaterlovs § 27 stk. 3, som gav kulturministeren mulighed for at fastsætte nærmere regler om tilskud til billetkøbsordninger mv. - hvorefter staten ydede et tilskud på 25 pct. af billetprisen (ved børneteater i abonnement) eller af forestillingsprisen (ved en institutions køb af børneteaterforestillinger) under forudsætning af, at det kommunale tilskud udgjorde mindst 25 pct.

Ved teaterlovændringen i 1973, som fik virkning fra 1. april 1975, gennemførtes den landsdækkende abonnementsordning, men samtidig bortfaldt § 27, stk. 3, uden at der i loven var givet anden mulighed for statstilskud til køb af forestillinger af børneteater.

Lige som ordningen af 6. juni 1972 havde haft en positiv effekt på det samlede salg af børneteaterforestillinger, betød bortfaldet en salgsnedgang for børneteatrene.

Med 1976-lovrevisjonen genindførtes 25 pct. refusionen, og med 1979-10vrevisjonen kom den nuværende bestemmelse.

Til denne bestemmelse knytter sig Kulturministeriets cirkulære af 3. januar 1980 om statsrefusion af kommuners og amtskommuners udgifter til børneteater og opsøgende teater. Af cirkulæret fremgår det, hvilke udgifter, der er refusionsberettigede:

- a. Udgiften ved køb af forestillinger af børneteater og opsøgende teater, når disse købes af kommuner eller amtskommuner, kommunale eller amtskommunale institutioner, såsom skoler, børneinstitutioner, forsorgsinstitutioner eller biblioteker.
- b. Tilskud beregnet som et beløb pr. solgt billet til nedbringelse af billetprisen for børneteater. Der ydes refusion, uanset om billetten sælges til børn eller voksne.
- c. Tilskud til publikumsorganisationer, foreninger, arbejdspladser og ikke-kommunale institutioner til dækning af udgifter ved disses køb af børneteater og opsøgende teater.

I 1981 udsendte Kulturministeriet en "Vejledning med retningslinjer for, hvorvidt et arrangement kan udbydes med rabat/refusion i henhold til teaterloven".

Forestillinger, der er produceret med støtte i henhold til teaterloven opfattes automatisk som værende "teaterforestillinger i teaterlovens forstand".

Det salgsmateriale, som børneteatrene og de opsøgende teatre vil præsentere i den årlige børneteaterbrochure bliver forinden udleveret til Kulturministeriet/Teaterrådet, der på dette grundlag tager stilling til, om teatret/forestillingen er refusionsberettiget.

I børneteaterbrochuren, der omfatter præsentation af alle interesserede børneteaterproducenters repertoire, bringes en oversigt over de teatre, hvis forestillinger på udgivelsestidspunktet ikke af Teaterrådet er godkendt som refusionsberettigede.

Samme oversigt udsendes til kommuner og amtskommuner.

Af de ca. 100 teatervirksomheder, der indgår i refusionsordningen, modtager kun omkring de 20 driftsstøtte.

7. Bevillingerne til køb af forestillinger med børneteater og opsøgende teater.

I tabel 7.2 vises udviklingen i statens udgifter til refusion af kommunale udgifter til køb af forestillinger med børneteater og opsøgende teater i perioden 1980-1988.

8. Udvalget for børneteater og opsøgende teater mv.

Den generelle information om børneteater - udsendelse af sæsonbrochuren med børneteaternes repertoire, udgivelsen af Børneteateravisen, arrangement af den årlige Børneteaterfestival mv. - foregår gennem UBOT, Udvalget for Børneteater og Opsøgende Teater og dets sekretariat, Teatercentrum.

UBOT har 3 medlemmer, repræsenterende henholdsvis Danmarks Teaterforeninger, Børneteatersammenslutningen og Foreningen af Små Teatre.

Informations- og formidlingsopgaver blev allerede efter opfordring fra det udvalg, der i 1972 afgav betænkning om børne- og ungdomsteater, overdraget til det daværende Samarbejdsudvalg for Turnéteatervirksomhed.

Ved revisionen af teaterloven i 1976 ophævedes Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed, og de formidlingsopgaver, som udvalget havde haft i forbindelse med børne- og ungdomsteater, blev pr. 1. januar 1977 overgivet til et nyt Samarbejdsudvalg for Børneteater og opsøgende Teater mv. Udvalget fik sit nuværende navn ved lovændringen i 1979. Udvalgets vedtægter, der skal godkendes af Kulturministeriet, indeholder en oversigt over de arbejdsopgaver, der var tiltænkt udvalget.

Udvalget modtager et ordinært tilskud fra staten til driften af Teatercentrum på 1.139.500 kr. (1987).

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Udvalget har som grundlag for sine drøftelser bl.a. haft et notat fra Kulturministeriets Arbejdsgruppe om Børn og Kultur samt en udtalelse fra Børneteatersammenslutningen og Foreningen af små Teatre (bilag 7).

Der henvises til kapitel III, 3, og kapitel III, 4, om henholdsvis det rejsende teater og egnsteatre/lokalteatre.

Som det fremgår af udvalgets generelle overvejelser, er det udvalgets opfattelse, at teaterforestillinger, der henvender sig til børn og unge fortsat må være et væsentligt element i det danske teaterbillede, og at der teaterpolitisk må lægges vægt på at videreføre og udbygge den udvikling, der har været i gang i en år række.

Ved diskussionen af de midler, der skal tages i anvendelse for at fremme denne udvikling, har der i udvalget været enighed om, at der må sættes ind over en bred front, således at forestillinger for børn og unge kan blive en naturlig bestanddel af det samlede teaterudbud i dets forskellige former fra Det Kongelige Teater over landsdelsscenerne til egnsteatre/lokalteatre og opsøgende teatre, ligesom det naturligvis fortsat vil være vigtigt at have en række teatre, der primært henvender sig til disse aldersgrupper.

Der må således skabes gode udfoldelsesmuligheder for den opsøgende del af børneteatervirksomheden på skoler, børneinstitutioner mv., men det er i den aktuelle situation også vigtigt, at børn og unge får mulighed for at opleve teaterkunstens forskellige facetter ved forestillinger, der foregår i egentlige teaterum.

En billetprispolitik er af væsentlig betydning i denne forbindelse (jf. om ungdomsrabat kapitel IV), men det afgørende må naturligvis være arbejdet med et repertoire og en forestillingskvalitet, som kan give betydningsfulde oplevelser og i øvrigt tiltrække børn og unge i en situation, hvor der er mange andre tilbud til de berørte aldersgrupper - også på kulturområdet.

Betydningen af forbedrede uddannelsesmuligheder også for de skuespillere mv., der arbejder på dette område, er omtalt i betænkningens kapitel om uddannelsesspørgsmålet (kapitel X).

For så vidt angår institutionsteatrene foreslår udvalget, at det indgår i formålsbestemmelsen for disse scener, at deres repertoire også omfatter forestillinger for børn og unge.

Med hensyn til de øvrige teatre og projekter, hvor bevillingerne til produktionsstøtte administreres af Teaterrådet, finder udvalget, at det heller ikke på dette område er hensigtsmæssigt at arbejde med en særlig lovbestemmelse og dertil knyttet specificeret bevilling.

Udvalget er af den opfattelse, at en placering inden for bestemte paragraffer ikke i længden vil gavne udviklingen på børne- og ungdomsteaterområdet.

Man har i denne forbindelse drøftet, om der - hvis "båse-opdelingen" opgives - bør fastsættes en kvote af bevillingen, der over hele bevillingsområdet skal anvendes til teater for børn og unge, jf. ordningen på filmlovens område.

Ud fra det hovedsynspunkt, at der bør være færrest mulige bindinger på Teaterrådets faglige vurderinger, er det udvalgets opfattelse, at man ikke bør arbejde med en sådan kvoteordning, men at det i stedet for bør fastsættes i lovgivningen eller dens forudsætninger, at en væsentlig del af bevillingen skal søges anvendt til dette formål.

En betydelig del af den statslige støtte til børneteateret og det opsøgende teater udgøres i dag af refusionen på 50 pct. af de kommunale udgifter til køb af forestillinger mv. (§ 16 d).

Denne ordning har givet anledning til en del diskussion i teaterkredse, idet det bl.a. er blevet hævdet, at ordningen har medvirket til at fremme et meget stort udbud af forestillinger af svingende kvalitet. Det er også blevet påpeget, at ordningen, som andre refusionsordninger, kan indebære administrative problemer, herunder med hensyn til den bevillingsmæssige styring. Det er endelig i den offentlige debat blevet anført, at refusionsordningen er af begrænset betydning for brugerne, under hensyn til at den statslige refusion ikke går direkte til brugerinstitutionen men til kommunen.

Udvalget er opmærksom på disse forhold, men anser dog ordningen for at være af så stor betydning for den kommunale medvirken til udbredelsen af børneteateret over hele landet, at det vil være

betænkeligt på nuværende tidspunkt at ophæve ordningen og søge bevillingerne kanaliseret til formålet på anden måde.

For at sikre en såvel kvantitativ som kvalitativ styrkelse af børneteateret foreslår et antal af udvalgets medlemmer (Lone Hertz, Jørgen Hvidtfelt, Gunver Juul, Kela Kvarn og Inger Mikelsen), at kommunerne pålægges at stille et fast beløb (beregnet efter indbyggertal) til rådighed, øremærket til børneteaterformål.

Udvalgets øvrige medlemmer mener af hensyn til udvalgets generelle anbefaling af ophævelsen af det hidtidige, vanskeligt administrerbare, "båse"-system for forskellige teaterformer, at en sådan særordning for børneteaterformål vil stride mod betænkningens grundprincipper. Man anbefaler derfor, at det mere generelt pålægges såvel teatre som offentlige myndigheder at stimulere teater for børn og unge, jf. ovenfor.

Udvalget har i forbindelse med drøftelsen af refusionsordningen i henhold til § 16 d noteret sig, at der i de berørte teaterkredse foregår debat om den kvalitetsproblematik, som er berørt ovenfor.

Diskussionen af dette spørgsmål har nær forbindelse med ordningens administration, som indebærer, at det årlige udbud (som nævnt under I) publiceres i en brochure, der udgives af Teatercentrum som sekretariat for Udvalget for Børneteater og Opsøgende Teater.

Denne brochure omfatter såvel forestillinger, der er refusionsberettigede som forestillinger, der ikke er det.

Med hensyn til spørgsmålet om refusionsberettigelse er det lagt til grund, at ordningen er en del af teaterlovens bestemmelser om støtte af det professionelle teater, og at det er Teaterrådets opgave at foretage en vurdering af, om et givet teater eller arrangement er omfattet af ordningen. Det må understreges, at der ikke heri ligger en kvalitetsbedømmelse fra Teaterrådets side.

Løsningen af denne opgave har været forbundet med vanskeligheder under hensyn til det store udbud af forestillinger og den stadige fremkomst af nye teatre. Dette forhold har medført, at der i flere tilfælde hos brugerne har været uklarehed med hensyn til, om en forestilling er omfattet af refusionsordningen.

Det har derfor været overvejet, om man bør opgive en sådan vurdering og lade refusionsordningen være brugerstyret. Teaterrådet skulle så ikke tage stilling til refusionsberettigelsen, men brugerne måtte gennem brochuren gives den bedst mulige information om de enkelte grupper, herunder om gruppen beskæftiger professionelle og om den modtager støtte af teaterlovens bevillinger.

En sådan ordning ville indebære administrative fordele, men udvalget er på den anden side betænkelig ved risikoen for, at de offentlige midler i for høj grad bliver anvendt til forestillinger, der ikke er teater af professionel karakter. Da dette ikke vil fremme en kvalitativ udvikling af dette teaterområde, er det udvalgets konklusion, at man fortsat bør anvende Teaterrådet som den myndighed, der vurderer, hvilke forestillinger, der skal være omfattet af lovens refusionsordning.

Da bevillingen altovervejende har betydning for børne- og ungdomsteatret kunne det for den administrative klarheds skyld overvejes, at præcisere bevillingens anvendelse til forestillinger for disse aldersgrupper.

Udvalget finder, at det er vigtigt fortsat at sikre grundlaget for den formidlings- og informationsvirksomhed, som Teatercentrum varetager - bl.a. gennem udgivelse af brochure og "Børneteateravis" samt ved arrangement af børneteaterfestivaler.

Det kan forekomme tvivlsomt, om det er hensigtsmæssigt at have et særligt udvalg vedrørende børneteater og opsøgende teater med sådanne opgaver, som oprindeligt var tiltænkt dette organ.

Men der bør fortsat ydes tilskud til et sekretariat, der kan varetage de ovennævnte funktioner, og det vil formentlig være hensigtsmæssigt, om der til dette sekretariat (Teatercentrum) knyttes en styrelse med repræsentanter for de berørte organisationer.

Tilskuddet bør fastsættes efter en konkret vurdering af de opgaver, som skal udføres, og bevillingens størrelse bør heller ikke på dette område skematisk fastsættes i relation til andre bevillinger.

Med hensyn til spørgsmålet om støtte til teatergruppers deltagelse i "teaterpædagogisk" arbejde - en aktivitet, som i praksis snarere er af "dramapædagogisk" karakter - henvises til omtalen af forholdet til undervisningsområdet, kapitel XI. 1.

Økonomiske overvejelser.

For så vidt angår refusion af kommuners og amtskommuners køb af forestillinger mv. (§ 16 d) vil statens udgifter fortsat bero på, i hvilket omfang der lokalt træffes beslutninger om køb af forestillinger.

Under hensyn hertil er det efter udvalgets opfattelse ikke muligt at afgive et nærmere skøn over udgiftsudviklingen.

For amterne betyder forslaget om en ophævelse af institutionen RBOT en besparelse på 4,5 mio. kr. i henhold til budgettet for 1987.

Dette skal ses i sammenhæng med forslaget om ændret opgavefordeling i relation til abonnementsordningen, og opmærksomheden henledes på, at også børneteaterforestillinger vil kunne indgå i denne ordning.

For så vidt angår udviklingen i statens udgifter til teater for børn og unge (udgifterne i henhold til den gældende teaterlov til RBOT § 16 a og i henhold til § 16 c) henvises til bemærkningerne under kapitel IX. Teaterrådet.

7. Særligt om danseområdet og det musikdramatiske område i øvrigt.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

Efter teaterlovens § 17 kan der ydes statsstøtte til opera- og balletvirksomhed uden for Den Jyske Opera.

Bevillingen fordeles af Teaterrådet efter samråd med Statens Musikråd, som især interesserer sig for musikdramatiske initiativer og danseteatrets anvendelse af originalt skrevet og "levende" fremført musik.

Den altovervejende del af bevillingen anvendes til danseprojekter, som også dominerer ansøgerfeltet. I 1987/88 ydedes støtte til 10 danseprojekter og 1 operaprojekt. Antallet af ansøgninger var i alt 18, heraf vedrørte de 15 danseprojekter. I den overvejende del af danseprojekterne er det musikalske element, bl.a. af økonomiske grunde, ikke i overensstemmelse med Statens Musikråds primære interesser.

Der er endvidere siden 1985/86 - sideløbende med støtte fra tipsmidlerne - givet tilskud (1987 i alt 550.000 kr.) til en forsøgsvirksomhed med drift af et "Dansens Hus" med trænings- og prøvefaciliteter.

§ 17 bevillingens størrelse (1987 1,, 5 mio. kr.) åbner kun mulighed for meget begrænset støtte til de enkelte projekter, og kun én gruppe, Nyt Dansk Danseteater, har mulighed for en egentlig sæsonvirksomhed gennem optagelse i Det Rejsende Landsteater og støtte over såvel § 17 som § 19.

For så vidt angår de egentlige musikdramatiske projekter, har Musikrådet i sin betænkning om revision af musikloven (Betænkning nr. 1061/1985) konstateret, at det kun er en mindre del af de musikdramatiske aktiviteter, der opnår støtte af de statslige midler (teaterlov og musiklov), og rådet anbefalede bl.a. en forhøjelse af såvel musiklovens dispositionsmidler som af den del af § 17-bevillingen, der anvendes til dette formål.

For så vidt angår administrationen af midlerne til musikdramatiske formål, anbefalede Musikrådet i betænkningen, at den hidtidige samarbejdspraksis mellem Musikråd og Teaterråd blev

afløst af en mere indgående koordination og fællesfordeling af de samlede støttebeløb.

Som ovenfor nævnt har tillige bevillingerne til eksperimenterende virksomhed mv. dannet grundlag for støtte til såvel danseprojekter som musikdramatiske projekter i snævrere forstand. Også § 16 c (børneteater og opsøgende teater) har dannet grundlag for støtte.

For så vidt angår støtte til andre danseaktiviteter i henhold til teaterloven, skal nævnes det tilskud, som i en årrække er ydet af uddannelsesbevillingen til International Ballet Seminar, hvor dansere fra ind- og udland modtager undervisning i bl.a. Bournonvilleteknik og -repertoire.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Det musikdramatiske område og herunder navnlig danseområdet er efter udvalgets opfattelse et klart eksempel på, at de aktuelle støttemuligheder - § 17, suppleret af § 19, - er utilstrækkelige til at sikre en aktivitet af et rimeligt omfang på et tidspunkt, hvor danseteatervirksomheden er inde i en betydningsfuld udvikling, præget af stor kunstnerisk vitalitet.

Det kan konstateres, at det som hovedregel ikke er muligt at støtte dansegrupper til en sæsondrift, og at dette må forekomme særlig uheldigt på et område, hvor opretholdelsen af et ensemble med fællesskab om træning mv. må anses for at være af stor betydning for den kunstneriske udvikling.

Det er også påpeget, at det er uheldigt, at bevillingsforholdene stærkt begrænser mulighederne for et samarbejde med komponister og musikere om anvendelsen af original og levende musik.

For så vidt angår dansegruppernes virksomhed, finder udvalget det væsentligt, at der skabes bevillingsmæssigt grundlag, for at Teaterrådet (og Musikrådet) kan støtte en kvalitativ udvikling på området. Da kvalitet og udvikling for dansegruppernes arbejde er afhængig af en kontinuerlig drift med daglig fællestræning, bør det være muligt at støtte et antal gruppers drift på sæsonmæssig basis og med såvel stationær som turnerende virksomhed.

I denne sammenhæng skal også ses udvalgets forslag om, at et danseteater - på linje med et operateater - knyttes fast til den foreslåede statslige institution på turnéteaterområdet.

Det er udvalgets indtryk, at forsøgsprojektet "Dansens Hus" har været værdifuldt for dansemiljøet i København gennem de muligheder, det har givet for træning, produktionsforberedelse og fælles arrangementer.

"Dansens Hus" har ikke været planlagt som et egentligt uddannelsessted, men det vil måske vise sig hensigtsmæssigt at kæde en institution af denne karakter sammen med en gennemførelse af det forslag, som udvalget stiller med hensyn til uddannelsen på danseområdet (se kapitel X). I denne sammenhæng kunne også indgå en aktivitet som International Ballet Seminar.

I øvrigt bemærkes, at der må tages konkret stilling til spørgsmålet om en videreførelse af et "Dansens Hus", når en nærmere faglig vurdering af forsøgsprojektet har fundet sted.

Uanset hvilken løsning der vælges, vil det efter udvalgets vurdering være vigtigt, at der etableres en fast scene, som vil kunne placere sig i publikums bevidsthed som forum for de danske dansegrupper og udenlandske gæstespil, jf. også forslaget om en "åben scene" i Københavnsområdet.

Med hensyn til administrationen af bevillingerne til musikdramatiske formål under teaterloven og musikloven kan udvalget tilslutte sig Musikrådets anbefaling af den størst mulige koordination af Teaterrådets og Musikrådets sagsbehandling under hensyn til danse- og musikområdets berøringsflader og fælles problemstillinger.

Økonomiske overvejelser.

Der henvises til bemærkningerne under kapitel IX. Teaterrådet.

8. Mindre, stationære teatervirksomheder, åbne spillesteder, "teater laboratorier".

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

I dette afsnit behandles en række teateraktiviteter, som efter den gældende lovgivning støttes efter § 18 (anden teatervirksomhed end den, der støttes efter §§ 11-17), efter § 16 om egnsteatre, efter § 30 om teateruddannelse eller en kombination heraf.

Med hjemmel i § 18 kan der ydes støtte til teatervirksomhed, der ikke omfattes af lovens øvrige bestemmelser. Den del af bevillingen efter denne bestemmelse, der ikke anvendes til enkeltprojekter, ydes som driftsstøtte for en periode på indtil 1 år.

Bestemmelsen i § 18 stammer fra teaterloven af 1970 og gav indtil oprettelsen af Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene grundlag for tilskud til de københavnske privatteatre.

I forbindelse med lovrevisionen i 1975 blev det i bemærkningerne til lovforslaget nævnt, at når de større københavnske teatre blev samlet i en landsdelsscene, var der i bestemmelsen i § 18 tilstrækkeligt grundlag til at yde støtte til de resterende teatre i hovedstadsområdet og i provinsen.

Siden 1978/79 har Teaterrådet efter anmodning fra Kulturministeriet afsat en del af bevillingen til enkeltprojekter og særlige initiativer.

I tabel 8.1 er vist forholdet mellem fordelingen af bevillingen til stationære teatre og til enkeltprojekter.

I de seneste år er den del af § 18-bevillingen, som reserveres stationære teatervirksomheder, fordelt på nedennævnte teatre (sæson 1987/88): Caféteatret (1,1 mio. kr. = 49 pct. af bevillingen), Teatret ved Sorte Hest (0,8 mio. kr. = 36 pct. af bevillingen) og Københavneren (0,3 mio. kr. = 15 pct. af bevillingen).

Af Teaterrådets indstillinger og konklusioner fremgår det, at der for sæson 1987/88 var 11 teatervirksomheder, der ansøgte om støtte på i alt 11 mio. kr.

Teaterrådet bemærker, at "den til § 18 knyttede bevillingsramme umuliggør, at bestemmelsen kan fungere som en slags forvarsel for teatervirksomhedernes optagelse i mere sikre ordninger eller som sikkerhedsnet for dem, som måtte være trådt ud af sådanne ordninger.

Inden for de givne rammer ydes en forholdsvis høj aktivitet af kvalitet, men det må også stå fast, at rammerne giver arbejdsbetingelser, som hæmmer en kvalitativ udvikling, og at området har kunstnerisk kapacitet til en større aktivitet".

De mindre, stationære teatre, som støttes over teaterlovens § 18, fungerer alle i større eller mindre grad som åbne spillesteder for forestillinger fra teatervirksomheder uden egen scene og for enkeltprojekter.

De aktiviteter, som er kaldt "teaterlaboratorier", kan illustreres med eksemplerne Odin Teatret/Nordisk Teaterlaboratorium og Tukak Teatret, som i dag finansieres, dels af egnsteaterbevillingen, dels af bevillingen til uddannelsesformål, samt med Teaterværkstedet Den blå Hest, der støttes over § 16 c.

Der er her tale om virksomheder, som i et vist omfang manifesterer sig i forestillinger for publikum, men som tillige kommer til udtryk i uddannelsesforløb, seminarer mv.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

For så vidt angår de teatre, der støttes efter § 18, konstaterer udvalget, at disse teatre og den øvrige ansøgerkreds i repertoire og aktivitet kan sammenlignes med de mindre scener inden for Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene.

Når dette tages i betragtning, må det endvidere konstateres, at der er betydelige forskelle med hensyn til de reelle tilskud, som muliggøres af på den ene side landsdelssceneordningen og på den anden side § 18-bevillingen.

Udvalget er enig med Teaterrådet i, at den gældende bevillingsmæssige ramme for disse teatervirksomheder er utilfredsstillende i forhold til de kunstneriske muligheder. Man kan således anbefale, at der tilvejebringes grundlag for, at disse aktiviteter kan opprioriteres som led i en mere fleksibel administration af de samlede bevillinger.

Udvalget finder endvidere, at det har været værdifuldt, at visse scener i et vist omfang har kunnet fungere som åbne spillesteder, der har kunnet yde administrativ og teknisk bistand til gæsteprojekterne. Man henleder opmærksomheden på, at behovet for sådanne spillesteder, med eller uden tilknytning til en producerende teatervirksomhed, har vist sig stigende i takt med de øgede bevillinger til enkeltprojekter mv.

Udvalget finder det endelig vigtigt, at det ved siden af de publikumsrettede virksomheder er muligt at yde støtte til teatre eller projekter, som beskæftiger sig med udforskning af teaterkunstens muligheder, uden at dette arbejde nødvendigvis eller umiddelbart kommer til udtryk i forestillinger for et publikum.

Økonomiske overvejelser.

Der henvises til bemærkningerne under kapitel IX. Teaterrådet.

9. Enkeltprojekter, eksperimenter og særlige initiativer.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

Enkeltprojekter støttes hovedsagelig over §§ 18 og 19.

§ 18, som vedrører "Anden teatervirksomhed" dækker såvel stationær teatervirksomhed som enkeltprojekter. Ca. 1/3 af bevillingsrammen (sæson 1987/88 1,0 mio. kr.) fordeles til sidstnævnte formål.

Ved revisionen af teaterloven i 1984 blev der med virkning fra 1. januar 1985 afsat særlige bevillinger til eksperimenterende virksomhed m.m.

Der er i 1987 afsat 4,6 mio. kr. til støtte af enkeltstående projekter til udvikling af nye teaterformer eller anden eksperimenterende virksomhed (§ 19).

Herudover er der afsat 921.000 kr. til særlig støtte til en landsdelsscene til fremme af den eksperimenterende virksomhed eller særlige initiativer (§ 11, stk. 3) og 921.000 kr. til en teatervirksomhed under Det Rejsende Landsteater til eksperimenterende virksomhed eller særlige initiativer (§ 14, stk. 6 a).

Bevillingerne for det enkelte finansår beregnes som en given procentdel af den ordinære bevilling til Det Kongelige Teater (fraregnet det beløb, der specielt anvendes til Det Kongelige Kapel). Hensigten hermed er at sikre, at støtten til disse formål opretholdes på det niveau, som var forudsat ved fremsættelsen af forslaget om at sikre den eksperimenterende virksomhed ved at afsætte særlige bevillinger hertil.

Det blev under lovforslagets behandling i Folketinget fremhævet, at særlige bevillinger til eksperimenter m.m. - i afventen af en samlet lovrevision - måtte anses for nødvendige for at sikre denne vigtige del af teatrets virksomhed. Det blev bl.a. anført, at der ellers ville være risiko for, at de eksperimentelle forestillinger gled ud af teatrenes virksomhed under hensyn til de gældende bevillingsmæssige rammer.

Teaterrådet fordeler eksperimentbevillingen i henhold til § 19 som led i den samlede stillingtagen til ansøgninger om støtte efter §§ 15, 16 c, 17, 18 samt Kap. 3. Støtten i henhold til

§ 19 kan også ydes til teatervirksomheder, der modtager støtte i henhold til de nævnte bestemmelser i teaterloven.

For så vidt angår § 19, har Teaterrådet konstateret, at bestemmelsen har givet anledning til et stort antal projekter, som viser initiativrigdom med hensyn til at udvikle teatret på mange forskellige måder.

Teaterrådet afgiver indstilling til Kultur- og Kommunikationsministeriet for så vidt angår den særlige statslige eksperimentbevilling i henhold til § 11, stk. 3 og § 14, stk. 6 a. For så vidt angår disse bestemmelser, har Teaterrådet konstateret, at de hidtidige ansøgninger stort set har ligget på området "særlige initiativer", og at de næppe - bortset fra Den Jyske Opera's opførelse af "Nibelungens Ring" - var blevet gennemført uden en sådan særbevilling.

II. Udvalgets overvejelser og forslag.

Udvalget er enig i det hovedsynspunkt, som ligger bag de særlige bevillinger til dette formål, og finder således også, at det er nødvendigt at kunne støtte det usædvanlige og udviklingsfremmende, som indgår i begreber som "eksperimenter" og "særlige initiativer".

Man kan også med tilfredshed konstatere, at bevillingerne har givet anledning til en lang række projekter, og at det for så vidt angår landsdelsscenerne og Det Rejsende Landsteater har været muligt at støtte initiativer på områder, der må prioriteres højt, såsom fremme af ny dansk dramatik.

For så vidt angår den fremtidige ordning, har udvalget drøftet, dels hvorvidt der har været praktiske vanskeligheder ved at udskille de projekter, der er af eksperimenterende karakter, og dels hvorvidt sådanne særbevillinger må anses for hensigtsmæssige på længere sigt.

Med hensyn til administrationen af bevillingerne vedrørende landsdelsscenerne og Det Rejsende Landsteater har det kunnet konstateres, at der har været visse vanskeligheder med at indpasse de særlige projekter i de gældende ordninger. Der er efter sagens natur tale om risikobetonede projekter, og der synes at have været tale om en vis tilbageholdenhed fra

institutionernes side med hensyn til initiativer, som kan koste publikum og penge.

Med hensyn til administrationen af bevillingen til enkeltstående projekter kan det konstateres, at der, især det første år, fra ansøgernes side har været nogen usikkerhed med hensyn til, om en ansøgning om støtte til et projekt hørte hjemme under § 18 eller § 19. Teaterrådet har i øvrigt ikke fundet, at man har haft problemer med at vurdere hvilke projekter, der skulle henføres til eksperimentbevillingen og har anført, at den nye bevilling har understreget betydningen af, at der under hensyn til teatrets udvikling gives mulighed for særligt at stimulere vækstlagene.

Det er derfor efter udvalgets opfattelse klart, at der også ved gennemførelsen af en kommende teaterlov må lægges vægt på, at de pågældende hensyn kan tilgodeses.

Med hensyn til de administrative metoder, som skal tages i anvendelse, er det, som anført under de generelle overvejelser, udvalgets principielle opfattelse, at opdelingen af bevil-
lingerne på for mange specificerede formål kan have uheldige konsekvenser, bl.a. fordi det kan blive vanskeligt for Teater-
rådet at fungere tilstrækkeligt smidigt, når det skal tage stilling til fordelingen af de årlige bevillinger.

Udvalget finder, at disse forhold også gør sig gældende for de særlige bevillinger til eksperimenter, særlige initiativer m.m.

For så vidt angår de 4 landsdelsscener og Det Rejsende Landsteater, er det endvidere udvalgets opfattelse, at de scener, der er en del af landsdelsscenerne eller landsteater-
ordningen, inden for de ordinære bevillinger og som led i den almindelige drift, må have en forpligtelse til at medvirke til at udvikle teaterkunsten bl.a. gennem eksperimenterende virksom-
hed og særlige initiativer.

Udvalget foreslår derfor, at man ikke viderefører de i 1984 indførte særbevillinger til eksperimenterende virksomhed mv., idet man herved forudsætter, at det ved lovrevisionen tages i betragtning, at der inden for de samlede bevillinger skal være plads til, at dansk teaters kunstneriske formåen kan videre-
udvikles gennem eksperimentel virksomhed mv.

For så vidt angår konkrete projekter uden for landsdelsscenerne og landsteaterordningen, vil det være Teaterrådets opgave at lade de ovennævnte hensyn indgå i den samlede prioritering af de bevillinger, som Teaterrådet skal administrere.

Økonomiske overvejelser.

Der henvises til bemærkningerne under kapitel IX. Teaterrådet.

KAPITEL IV

Den landsdækkende teaterabonnementsordning.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

Grundlaget for den gældende ordning er teaterlovens § 27, hvorefter staten og amtskommunerne yder tilskud til nedsættelse af billetpriser samt til publikumsorganisationers administration af abonnementsordningen. Der ydes endvidere tilskud til centrale organisationer af teaterpublikum.

Baggrunden for etableringen af abonnementsordningen i begyndelsen af 1970'erne var en økonomisk krise, der truede det københavnske teaterliv.

Ved løsningen af denne krise ønskede man at sikre, at der også var et publikum til de forestillinger, der blev produceret. Man valgte derfor, i stedet for at yde støtte til produktion af teaterforestillinger, at søge at animere publikum til at gå i teatret. Abonnementsordningen blev således etableret som støtteordning for publikum, og således at tilskuddene - rabat til publikum og administrationstilskud - er knyttet til køb af billetter.

De nærmere regler om abonnementsordningen og om godkendelse af publikumsorganisationerne og deres virksomhed er i henhold til teaterloven fastsat af kulturministeren efter forhandling med Amsrådsforeningen.

Tilskuddene til abonnementsordningen ydes i dag i henhold til bekendtgørelse nr. 478 af 12. november 1985 om den landsdækkende teaterabonnementsordning som

- a) billettilskud til nedbringelse af billetprisen. Tilskuddene ydes dels til abonnenter og dels til børn og unge under 25 år. Ved køb af billetter i abonnement opnår abonnenten en rabat på 40 pct., mens rabatten ved køb af billetter til andre forestillinger end de, der indgår i det tegnede abonnement, er 25 pct. Et abonnement skal omfatte mindst 3 forestillinger. Rabatten, der ydes til børn og unge under 25 år, andrager 50 pct.

- b) administrationstilskud til de organisationer, der administrerer ordningen. Tilskuddet ydes pr. billet, solgt med rabat i henhold til ordningen, med et af ministeriet årligt fastsat beløb.
- c) brochurestilskud til dækning af udgifter ved fremstilling og distribution af teaterbrochurer med sæsonens teatertilbud. Tilskuddet ydes med et af ministeriet årligt fastsat beløb.

Rabatten på billetter i den dyreste prisgruppe kan af det enkelte amtsråd begrænses til at udgøre det beløb, der med en rabat på henholdsvis 40, 25 og 50 pct. ydes ved køb af billet i næstdyreste prisgruppe.

Abonnementstilskuddet på 40 pct. ydes kun til forestillinger, der indgår i en abonnementsrække. Tilskudsordningerne med en rabat på 25 pct. og på 50 pct. gælder for alle forestillinger, der indgår i en abonnementsrække, samt i det omfang, det enkelte amtsråd har godkendt dette, også ved køb af billetter til teaterforestillinger, der ikke indgår i en abonnementsrække.

Abonnements- og billetkøbsordningerne administreres af

- teaterforeninger
- stationære teatre
- og Teaterudvalget for Storkøbenhavn

Budgetter og regnskaber indsendes til de enkelte amtsråd (for teaterudvalgets vedkommende tillige til Københavns og Frederiksberg kommuner) til godkendelse.

De enkelte amtsråd har ved stillingtagen til teaterforeningernes og de stationære teatres budgetter mulighed for at påvirke billetpriserne og antallet af udbudte forestillinger/opførelser og udbudte pladser. Et amtsråd kan således beslutte, at der skal ske en begrænsning af antallet af forestillinger, der udbydes med offentlige tilskud, herunder undlade at imødekomme et teaters anmodning om optagelse i ordningen.

Den eksisterende ordning giver ikke staten mulighed for at styre udgifterne.

De enkelte amtsråd kan efter aftale med ministeriet fastsætte nærmere vilkår for optagelse af forestillinger i abonnementsordningen.

Sådan aftale er alene indgået for så vidt angår udbuddet af forestillinger gennem Teaterudvalget for Storkøbenhavn. Den er herved fastsat nærmere bestemmelser om minimum vedrørende spilleperiodens længde, betaling af gebyrer ved flytning eller aflysning af en forestilling samt om tilbagebetaling af eventuelt overskud.

Tilskuddene i henhold til abonnementsordningen ydes som garantibeløb.

De enkelte amtsråd kan indgå aftale om fordeling af den amtskommunale del af udgifterne. Sådan aftale er indgået for abonnenter og unge, som har bopæl i Københavns amt, Københavns og Frederiksberg kommuner. I henhold til denne aftale afholdes udgifterne af amtet og de 2 kommuner i fællesskab med indbyrdes fordeling efter aftale.

Udgifterne ved abonnementsordningen afholdes med halvdelen af staten og med halvdelen af den amtskommune, hvor abonnenten/den unge har bopæl.

De samlede udgifter beror på antallet af opførelser af forestillinger udbudt med tilskud i henhold til ordningen, antal udbudte pladser, billetpriser samt publikums udnyttelse af ordningen.

Er de statslige udgifter til abonnementsordningen højere end det beløb, der er afsat hertil på finansloven, skal ministeriet principielt gennemføre besparelser, der modsvarer denne merudgift.

I henhold til § 27, stk. 3, ydes der, uafhængig af teaterabonnementsordningen og dennes administration, et statstilskud til Danmarks Teaterforeninger, som i 1987 andrager 270.000 kr.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Vedrørende abonnementsordningen udformning.

Teaterabonnementsordningen må ses som et betydningsfuldt led i bestræbelserne på at styrke teaterinteressen og dermed teatrenes økonomi.

Abonnementsordningen har som forudsat ved ordningens gennemførelse animeret publikum til at gå i teatret og ført til et stærkt øget salg af teaterbilletter.

Ordningen har først og fremmest betydet en forbedring af økonomien for de teatre, der spiller det mere traditionelle eller lettere repertoire. Disse teatre har gennem en øget belægningsprocent fået forøget deres indtægter. For teatre, der spiller et mindre traditionelt, herunder et eksperimenterende repertoire, har abonnementsordningen ikke haft samme positive virkning.

For de storkøbenhavnske teatres vedkommende har overgangen fra salg af abonnementer i på forhånd fastlagte kombinationer af 3 forestillinger til den i dag gældende ordning, hvor publikum selv vælger kombinationer ud af de omkring 100 udbudte forestillinger, forstærket denne tendens til, at først og fremmest de kendte skuespillere og værker efterspørges af publikum.

Udvalget har med dette som udgangspunkt drøftet, dels i hvilket omfang, man skal prioritere støtte til produktion af forestillinger frem for støtte til formidling, og dels hvorvidt abonnementsordningen kan forbedres, eventuelt suppleres med alternativt udbud af forestillinger.

Man har desuden drøftet muligheden for at yde højere rabatter ved salg af abonnementer i på forhånd fastlagte kombinationer med henblik på at øge billetsalget til de mindre traditionelle og til de eksperimenterende forestillinger.

Udvalget har i denne forbindelse tillige drøftet den kulturpolitiske begrundelse for, at der gennem abonnementsordningen ydes offentlige tilskud til de rene lystspil og revyscener. Spørgsmålet er, om produktionen af sådanne forestillinger, som det generelt var tilfældet forud for vedtagelsen af teaterloven i 1963, bør bero på, om forestillingen kan løbe rundt økonomisk uden offentlig støtte. Man har blandt andet været inde på, at det kunne være rimeligere, at det offentliges udgifter til disse teaterforestillinger blev begrænset til de tilfælde, hvor man efter en konkret vurdering fandt den pågældende produktion støtteværdig.

For så vidt angår Det Kongelige Teater, er der som anført i afsnittet om Det Kongelige Teater, kapitel III. 1, i udvalget enighed om, at publikum bør have adgang til Det Kongelige Teaters forestillinger i København på samme vilkår som til de teaterforestillinger, der i øvrigt indgår i den landsdækkende teaterabonnementsordning.

Spørgsmål om supplerende rabatordninger.

Man har drøftet behovet for indførelse af en ordning, hvorefter pensionister ligesom unge skulle have adgang til at købe teaterbilletter på særligt gunstige vilkår.

Udvalget har herudover overvejet, om der er andre grupper, der bør tilgodeses ved at indføre særlige ordninger.

Andre økonomisk vanskeligt stillede grupper er yngre familier med børn, langvarigt arbejdsløse, modtagere af bistandshjælp m.fl.

Efter udvalgets opfattelse kan det være vanskeligt at finde en rimelig afgrænsning af de grupper, der ud fra sociale hensyn bør omfattes af særordninger.

Under hensyn hertil, samt til at særordninger indebærer øget administration, har man drøftet, hvorvidt man i stedet skal forenkle ordningen, således at der i henhold til teaterabonnementsordningen kun er én rabatsats.

Da ordningen for børn og unge bl.a. skal ses som udtryk for et ønske om at få disse aldersgrupper til at gøre det til en del af deres tilværelse nu og i fremtiden at gå i teatret, vil det være formålstjenligt fortsat at yde rabatten til børn og unge, også ved køb af billetter i løssalg.

Udvalget er opmærksom på, at en række kommuner og amtskommuner uden for rammerne af den landsdækkende teaterabonnementsordning i dag yder støtte til pensionisters køb af teaterbilletter. Der ydes herudover - ligeledes udenfor abonnementsordningen - lokal støtte til gruppers køb af teaterbilletter. I hovedstadsområdet sælges ligesom i en række byer verden over billetter med "sidste-øjeblikks-rabat".

Udvalget har på dette grundlag drøftet, om en mere fleksibel ordning vil være at foretrække. Man har i den forbindelse drøftet at fastholde rabat ved abonnementsstegning og rabat til børn og unge som obligatoriske ordninger, og i øvrigt overlade det til det enkelte amtsråds afgørelse at supplere disse ordninger med andre, fx pensionistordninger og grupperabatordninger, og således at det enkelte amtsråd kan beslutte rabatternes størrelse indenfor nærmere fastsatte rammer.

Efter udvalgets opfattelse vil der kunne opnås en mere hensigtsmæssig abonnementsordning ved at henlægge en række beslutninger om ordningens indhold til lokal afgørelse. Det bliver herved muligt at imødekomme lokale ønsker og behov, eksempelvis begrundet i befolkningens sociale og aldersmæssige sammensætning. Abonnementsordningens betydning, som et vigtigt led i støtten til dansk teaterliv, vil kunne styrkes gennem en sådan øget fleksibilitet.

Udvalget finder imidlertid tillige, at det er vigtigt at fastholde teaterabonnementsordningen som en landsdækkende ordning. Der må derfor fastsættes visse rammer for ordningens indhold, herunder bestemmelser om dens obligatoriske dele. Såvel for at lette administrationen som for at gøre det enkelt for borgerne, bør rabatsatserne være så få som mulige.

Udvalget foreslår, at de gældende abonnements- og billetkøbsordninger videreføres som obligatoriske ordninger, således at teaterabonnementsordningen overalt i landet skal omfatte

- 1) en abonnementsordning (et abonnement skal omfatte mindst 3 forestillinger) med dertil knyttet adgang til at købe billetter med rabat til forestillinger, der ikke indgår i det tegnede abonnement, og
- 2) en ungdomsrabatordning, der giver unge adgang til at købe billetter med rabat uden at have tegnet abonnement.

Udover disse obligatoriske ordninger kan der lokalt i de enkelte amtsråd træffes beslutning om etablering af supplerende ordninger, hvorved der kan varetages særlige sociale og kulturpolitiske hensyn.

Rabatsatsen bør - som efter den gældende ordning - variere, således at der kan fastsættes en særlig høj rabat for unge under 25 år, og en særlig lav rabat for abonnenters køb af billetter til forestillinger, der ikke indgår i det tegnede abonnement.

Efter udvalgets opfattelse bør der tillige være mulighed for at give en højere rabat for abonnenter, der sælges i på forhånd fastlagte kombinationer.

Under hensyn til at udvalget, som anført i afsnittet om finansieringen af ordningen, foreslår en ændret opgavefordeling, hvorefter der bliver tale om en af amterne finansieret

abonnementsordning, finder man, at spørgsmålet om fastsættelse af rabatprocenternes størrelse, herunder om der bør fastsættes ens procenter for hele landet for de obligatoriske ordninger, må bero på holdningen i Amtsrådsforeningen.

Såfremt man i Amtsrådsforeningen når frem til, at det enkelte amtsråd ud fra en vurdering af lokale behov og ønsker skal kunne fastsætte rabatsatserne også for de obligatoriske ordninger, indebærer dette, at rabatsatserne vil kunne variere efter, hvor forestillingen opføres. Bopælsamtet, der i henhold til ordningen skal yde tilskud til sine borgeres udnyttelse af abonnementsordningen også ved besøg uden for bopælsamtet, må da yde tilskuddene med de satser, der er fastsat af amtet, hvor forestillingen opføres. Forpligtelsen til at yde tilskud til teaterbesøg uden for bopælsamtet forudsættes som i dag kun at omfatte de obligatoriske ordninger.

Udbuddet af teaterforestillinger, billetpriser og rabatsatser.

Udvalget har drøftet, hvilken rolle abonnementsordningen spiller i forbindelse med tilvejebringelsen af et tilstrækkeligt varieret udbud af teaterforestillinger.

Svaret på dette spørgsmål hænger sammen med det behov for sikkerhed, som kravet om høj egenindtægt for teaterforeninger og teatre medfører.

Nødvendigheden af den størst mulige økonomiske sikkerhed indebærer, at der vil være tilbageholdenhed med hensyn til at producere og vise forestillinger, hvor man ikke på forhånd kan vente en stor publikumsinteresse. Dette forhold betyder, at der i praksis lægges vægt på gennem abonnementssystemet i videst muligt omfang at få solgt billetterne på forhånd.

Der vil derfor ofte være få billetter i løssalg, og det kan allerede af denne grund være vanskeligt at trække et nyt, ikke teatervant, publikum til teatret. Dette problem understreges også af det forhold, at de billetter, som sælges i løssalg, er relativt dyre.

Der er således i den aktuelle situation nogle tendenser, der kan indebære en risiko for, at teaterlivet stivner i fastlåste mønstre med hensyn til såvel repertoire som publikum.

Udvalget har på denne baggrund drøftet, hvorledes man kan sikre, at et varieret udbud af forestillinger kan tilbydes publikum i et større omfang, end det er tilfældet i dag, samt hvorledes man kan forbedre ikke-abonnenternes muligheder for at komme i teatret.

Udvalget peger på, at en øget produktionsstøtte vil være af betydning i denne henseende, idet det kan gøre teatrene og teaterforeningerne mindre afhængige af billetindtægterne og dermed økonomisk muliggøre, at producenterne og foreningerne står lidt friere ved valg af repertoire. Dette gælder navnlig de områder, som i dag har et særlig højt egenindtægtskrav (Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene og teaterforeningerne). For så vidt angår teaterforeningerne, er det en forudsætning for at nå dette mål, at en øget produktionsstøtte i denne sammenhæng anvendes til en regulering af forestillingspriserne, således at teaterforeningerne kan opnå en tilfredsstillende økonomi ved en lavere belægningsprocent end den, man i dag må budgettere med.

Som anført ovenfor kan ydelse af højere rabat på abonnementer solgt i på forhånd fastlagte kombinationer indgå som et led i bestræbelser på at øge salget af billetter til bl.a. de mindre traditionelle forestillinger.

I det omfang teatrenes/teaterforeningernes afhængighed af billetindtægterne mindskes, vil det være naturligt i højere grad at sikre, at der er et rimeligt antal billetter i løssalg, således at der er mulighed for at appellere til det ikke teatervante publikum og til en mere spontan interesse for en given forestilling. Det foreslås derfor, at de enkelte amtsråd får mulighed for at lægge vægt på, at der til hver forestilling udbydes en nærmere fastsat andel af billetterne i løssalg.

Udvalget henleder i denne forbindelse opmærksomheden på, at prisniveauet for billetter i løssalg er relativt højt, og at en mindre prisnedsættelse (for disse billetter) derfor kunne overvejes. Ved fastsættelsen af priserne må man bl.a. kunne tage hensyn til forestillingens art, idet det optimale prisniveau kan variere efter hvilken art forestilling, der er tale om, herunder efter hvilket publikum, de først og fremmest appellerer til. Da der ikke synes at være behov for en prisnedsættelse på abonnementsbilletterne - men måske snarere mulighed for en

mindre forhøjelse af publikumsbetalingen - kunne dette tale for en reduktion af rabatsatserne.

En nedsættelse af billetpriserne (og af rabatsatserne) vil ved et uændret abonnementssalg betyde, at det offentliges udgifter til tilskud til abonnementsordningen falder og dermed en mindreindtægt for teatrene og teaterforeningerne. Det måtte derfor nærmere vurderes, om denne mindreindtægt opvejes af en merindtægt ved et øget løssalg, eller om øget produktionstilskud vil blive nødvendigt.

Efter udvalgets forslag til en ny opgavefordeling tænkes ikke blot - som i dag - billetprisfastsættelsen, men også fastsættelsen af rabatsatser henlagt til amtslig afgørelse, og det vil derfor bero på en lokal vurdering, om man anser det for hensigtsmæssigt at tilrettelægge abonnementsordningen efter de nævnte retningslinjer.

Retningslinjerne vil som nævnt indebære en risiko for et fald i indtægterne for teatrene/teaterforeningerne, og deres anvendelighed må derfor ses i sammenhæng med mulighederne for i givet fald at opnå øgede produktionstilskud og disses anvendelse til at nedbringe indtægtsbehovet. For så vidt angår det turnerende teater, vil det efter udvalgets forslag til opgavefordeling være en statslig opgave at varetage produktionsstøtten. Ændringer i forholdet mellem den støtte, der ydes til formidling (abonnementsordning) og den støtte, der ydes til produktion, kan derfor nødvendiggøre nærmere forhandlinger mellem staten og amterne.

Teaterforeningernes vilkår, specielt vedrørende udbuddet af turnéforestillinger.

De økonomiske vilkår, hvorunder teaterforeningerne i dag virker, sætter for mange foreningers vedkommende snævre rammer for aktiviteten.

Foreningen afholder udgifter til køb af forestillinger, salsleje, administration m.m. Foreningens indtægter beror på, i hvilket omfang de udbudte forestillinger har publikumsinteresse.

Størrelsen af statens og amtskommunernes tilskud til dækning af foreningernes administrationstilskud beror ligeledes på, i

hvilket omfang billetterne til de af bestyrelsen valgte forestillinger sælges. Tilskuddet ydes endda ikke af billetter solgt i løssalg, men kun til billetter solgt med tilskud i henhold til abonnementsordningen.

Der er for udvalget ingen tvivl om, at disse økonomiske vilkår er en stærkt medvirkende årsag til, at de enkelte teaterforeningers bestyrelser, når de skal træffe beslutning om køb af forestillinger, ofte vælger de forestillinger, som man føler sig sikker på, at foreningernes medlemmer gerne vil se. De økonomiske vilkår fører ligeledes til, at bestyrelserne ofte søger at begrænse løssalget til det mindst mulige.

Dette opnås ved, at man sørger for at begrænse antallet af opførelser af hver forestilling, således at udbuddet af billetter ikke overstiger, hvad man føler sig sikker på at kunne sælge udelukkende eller næsten udelukkende i abonnement. Mange teaterforeninger har da også en meget høj belægningsprocent.

En forbedring af teaterforeningernes økonomi vil være en af vejene til at sikre et mere varieret udbud af teaterforestillinger. Danmarks Teaterforeninger har tidligere foreslået, at tilskuddet ydes pr. opført forestilling og ikke pr. billet solgt med tilskud i henhold til abonnementsordningen. Dette ville øge teaterforeningernes mulighed for ved valg af forestilling i mindre grad at sigte imod, at hver forestilling på forhånd skal sælges i abonnement.

Udvalget har tidligere foreslået, at støtten til produktion af turnéteaterforestillinger øges bl.a. med henblik på at nedbringe forestillingspriserne.

Udvalget foreslår herudover, at teaterforeningernes økonomi styrkes gennem en forøgelse af administrationstilskuddet, samt ved at dette tilskud fremover ydes som et fast ensartet tilskud pr. opførelse og ikke pr. billet, solgt med tilskud i henhold til abonnementsordningen.

For så vidt angår tilskuddene til direkte nedbringelse af billetpriserne er det udvalgets opfattelse, at disse tilskud fortsat skal ydes som en rabat til publikum pr. købt billet.

Det hidtidige brochuretilskud til teaterforeningerne foreslås opretholdt, således der også fremover ydes tilskud til udgivelse

af teaterbrochurer med oplysninger om de kommende forestillinger, billetpriser, rabatter m.m.

Det bør tilstræbes, at abonnementsordningens tilbud når ud til alle. Udvalget finder dog, at det bør overlades til afgørelse i det enkelte amt, hvorvidt der skal gennemføres en husstands-omdeling af teaterbrochurer.

Udvalget har drøftet, hvorledes man, udover gennem en forbedring af det økonomiske grundlag for teaterforeningernes virke, kan sikre et mere alsidigt udbud. Man har herved lagt vægt på, at det lokale udbud i teaterforeningens regi også under gunstige økonomiske betingelser vil bero på, hvad teaterforeningernes bestyrelsesflertal beslutter at købe af de udbudte forestillinger.

Spørgsmålet er bl.a., om det er muligt at afbøde virkningerne af det monopol på udbud af turnéteaterforestillinger, teaterforeningerne af praktiske og økonomiske grunde har i de enkelte lokalområder.

Man har i denne forbindelse drøftet, hvorvidt en producent, der måtte ønske det, fx fordi en forestilling ikke er købt i tilfredsstillende omfang af teaterforeningerne, skal have mulighed for, for egen regning men gennem den eksisterende teaterforening, at udbyde sine forestillinger.

Man har ligeledes overvejet, om andre foreninger eller grupper i lokalsamfundet, når de ønsker at se en bestemt forestilling, skal have mulighed for at arrangere en sådan forestilling med udnyttelse af den lokale teaterforenings administration og ekspertise og med tilskud i henhold til abonnementsordningen.

Udvalget har imidlertid ikke fundet grundlag for at stille forslag om, at andre end teaterforeninger og stationære teatre skal have adgang til at udbyde forestillinger med tilskud i henhold til abonnementsordningen. Man skal dog henstille, at man i teaterforeningerne og i de amtslige fællesudvalg er opmærksom på spørgsmålet og søger at imødekomme ønsker om opførelser af bestemte forestillinger eller om større variation i repertoiret.

Finansiering af ordningen.

Udvalget har som nævnt drøftet finansieringen af abonnementsordningen og i forbindelse hermed støtten til de turnerende teatre.

Som anført ovenfor, har udvalget foreslået en ændring af abonnementsordningen, hvorefter en række beslutninger om indførelse af særlige ordninger, rabatsatser m.m. overføres til afgørelse i amtsligt regi.

I fortsættelse heraf har udvalget drøftet en ændret opgavefordeling og foreslår i denne forbindelse, at amterne alene afholder udgifterne ved abonnementsordningen, og staten alene betaler tilskuddene til dækning af de turnerende teatres produktions- og administrationsudgifter.

En sådan omfordeling af opgaverne vil betyde væsentlige administrative forenklinger.

Desuden vil forslaget indebære, at man samtidig får løst det styringsproblem, der for staten er knyttet til den gældende abonnementsordning.

Udvalget lægger endvidere herved vægt på, at de enkelte amtsråds udgifter i højere grad kommer til at bero på amtets indbyggers udnyttelse af teatertilbuddene.

Udvalget har endvidere drøftet mulighederne for at nå frem til en ordning, hvorved primærkommunale tilskud kan indgå som en del af abonnementsordningen. Danmarks Teaterforeninger har i denne forbindelse påpeget, at mange teaterforeningers fortsatte eksistens er afhængig af de frivillige tilskud, de modtager fra såvel amtskommuner som primærkommuner. I henhold til en undersøgelse gennemført i 1981 modtog teaterforeningerne i 1978/79 og 1979/80 primærkommunale tilskud på henholdsvis 3.7 mio. og 4.8 mio. kr. Disse tilskud er derudover blevet anvendt til nedbringelse af billetpriserne for pensionister og unge.

Med henblik på at opnå det størst mulige økonomiske udbytte af disse tilskud har en række teaterforeninger ønsket, at disse tilskud skulle kunne indgå som en del af den andel af billetprisen, som abonnenten/den unge betaler og dermed udløse statslige/amtslige tilskud i henhold til abonnementsordningen.

Med de gældende rabatsatser på henholdsvis 40, 25 og 50 pct. udgør kundeandelen henholdsvis 60, 75 og 50 pct.

De primærkommunale tilskud kan i henhold til den gældende ordning ikke anvendes som hel eller delvis betaling af en del af kundeandelen, men naturligvis til at nedsætte billetprisen. Statens og amtskommunernes tilskud ydes som en rabat på den nedsatte billetpris.

Der har dog efter aftale med Amtsrådsforeningen været meddelt dispensation, således at primærkommunale tilskud bl.a. i 1986/87, har kunnet indgå som en del af betalingen af kundeandelen forudsat at det pågældende amtsråd har tilladt dette.

Udvalget foreslår, at det overlades til det enkelte amtsråd at beslutte, hvorvidt man vil tiltræde, at primærkommunale tilskud indgår som en del af kundeandelen af billetprisen, eller om man på anden måde vil søge at inddrage primærkommunerne i et samarbejde omkring abonnementsordningen, .

Det særlige statstilskud, der i henhold til § 27, stk. 3 ydes til driften af Danmarks Teaterforeninger, forudsættes opretholdt, jf. nedenfor under kapitel XII.

Hvilke forestillinger bør kunne udbydes med tilskud i henhold til abonnementsordningen?

Bl.a. med udgangspunkt i en drøftelse af de eksisterende ordninger i Norge og Sverige har udvalget overvejet, hvorvidt amatørteaterforestillinger bør kunne tilbydes publikum med rabat i henhold til abonnementsordningen.

I henhold til den gældende abonnementsordning kan alene professionelle teaterforestillinger udbydes med tilskud. Bag etableringen af abonnementsordningen lå den grundlæggende kendsgerning, at det professionelle teater som en særlig omkostningskrævende kunstart ikke havde mulighed for at tilvejebringe de nødvendige indtægter til at opretholde produktionen af forestillinger.

Udgangspunktet for indførelsen af abonnementsordningen i begyndelsen af 1970'erne var derfor et ønske om at styrke de

professionelle teatres økonomi og publikums interesse for disse teatres forestillinger. Udvalget er imidlertid opmærksom på, at det er blevet mere almindeligt med blandingsformer, hvor professionelle skuespillere og amatørskuespillere medvirker i samme forestilling.

Man har drøftet, hvorvidt andre forestillinger/arrangementer bør kunne udbydes med støtte i henhold til teaterloven.

Der ligger klart et afgrænsningsproblem i forhold til beslægtede arrangementer som cabaret, one-man forestillinger, cirkus m.m.

Tvivlstilfælde afgøres i dag af Teaterrådet, der ved sin stillingtagen løbende kan tage hensyn til den udvikling, begrebet "en teaterforestilling" gennemløber.

I relation til koncerter er udvalget opmærksom på, at man ved udformning af musikloven ikke har medtaget bestemmelser om tilskud til nedbringelse af billetpriserne. Man er endvidere opmærksom på, at man ved en tidligere revision af teaterloven var inde på at gøre det muligt at inddrage cirkusforestillinger i en abonnementsordning, men at en sådan ordning ikke blev søgt gennemført, da cirkusbranchen ikke ønskede at medvirke til at tilvejebringe de fornødne regnskabsmæssige oplysninger.

For så vidt angår oplæsning, er der normalt tale om et arrangement, der langt fra er forbundet med de samme produktionsomkostninger som en normal teaterproduktion. .

Udvalget finder, at der i forbindelse med udarbejdelsen af de nærmere regler om abonnementsordningen (og refusionsordningen i henhold til § 16 d) bør åbnes mulighed for en mere fleksibel administration i relation til arrangementer, som er beslægtet med teaterforestillinger i mere traditionel forstand. Udvalget skal i denne forbindelse pege på, at de høje omkostninger, der er forbundet med produktionen af fx egnsspil, kan tale for at lade sådanne forestillinger være omfattet af abonnementsordningernes rabatter.

Et af udvalgets medlemmer, Jørgen Hvidtfelt, ønsker at pege på, at i en sådan decentral, fleksibel administration bør teaterfællesudvalgenes opgave som indstillende organ styrkes og udvides til at omfatte hele teaterområdet inden for hvert amt.

Fastsættelse af økonomiske vilkår for optagelse i abonnementsordningen.

Udvalget har drøftet, hvorvidt det er muligt og ønskeligt at fastsætte økonomiske vilkår for producenters udbud af forestillinger, hvortil der sælges billetter med rabat i henhold til abonnementsordningen.

For så vidt angår udbuddet af forestillinger på teatrene i hovedstadsområdet, er det i dag et vilkår for optagelsen i abonnementsordningen, at de ydede tilskud kan kræves tilbagebetalt i det omfang, forestillingen har givet overskud, Tilskuddene i henhold til abonnementsordningen ydes således som garantibeløb. Udvalget er opmærksom på, at nogle producenter af turnéteaterforestillinger har gennemført disse med betydeligt overskud, og at tilskud, ydet gennem abonnementsordningen, indgår i dette overskud.

Der træffes imidlertid ikke ved opførelser af turnéteaterforestillinger nogen afgørelse om "optagelse" i abonnementsordningen. Dette sker indirekte ved hver enkelt teaterforenings beslutning om at købe den pågældende forestilling.

Da der ikke er nogen direkte sammenhæng mellem de billetpriser, teaterforeningens medlemmer betaler, og dermed mellem de tilskud, det offentlige betaler til nedbringelse af billetpriserne, og den pris, producenten får for forestillingen, vil et offentligt organ - det være sig Teaterrådet eller Amdsrådsforeningen - ikke have grundlag for at beregne, med hvilken andel tilskuddene, ydet i henhold til abonnementsordningen, indgår i producentens indtægter og eventuelle overskud.

Udvalget foreslår, at man fastholder bestemmelsen i § 8 i bekendtgørelse af 12. november 1985 om den landsdækkende teaterabonnementsordning, hvorefter der kan fastsættes nærmere vilkår for udbud af forestillinger, hvortil der sælges billetter med rabat i henhold til abonnementsordningen.

Det skal bemærkes, at i det omfang billetpriserne og rabatsatserne i henhold til abonnementsordningen reduceres, sker der en reduktion af de tilskud, ydet gennem abonnementsordningen, der kan indgå i private producenters overskud.

Udvalget foreslår ikke ændringer med hensyn til administrationen af abonnementsordningen, jf. de gældende bestemmelser i §§ 10-13 i bekendtgørelsen om abonnementsordningen.

Økonomiske overvejelser.

Den af udvalget foreslåede ændrede opgavefordeling indebærer ikke i sig selv ændringer i udgifterne. Det fremtidige udgiftsniveau vil imidlertid bero på det nærmere indhold, det enkelte amt ønsker at give abonnementsordningen.

Inddragelsen af Det Kongelige Teaters forestillinger i København i abonnementsordningen skønnes at medføre en merudgift på mellem 10 og 11 mio. kr.

For staten bliver der tale om en besparelse på mellem 30 mio. og 31 mio. kr. (28,4 mio. kr. på abonnementsordningen i forhold til 1986-regnskabstal, og 2,3 mio. kr. som følge af at Det Kongelige Teater ikke længere skal finansiere sin abonnementsordning).

For amterne bliver der tale om en merudgift på 39 mio. kr.

Der henvises herved til kapitel III. 3. Det rejsende teater (og kapitel IX. Teaterrådet) hvorefter fremgår de økonomiske konsekvenser af, at staten, som modstykke til at amterne overtager den fulde finansiering af abonnementsordningen, overtager den fulde finansiering af det turnerende teater.

De af udvalget fremsatte forslag indebærer som anført, at alle amter fuldt ud kommer til at betale i forhold til deres borgeres brug af abonnementsordningen, herunder af forestillinger produceret af turnéteatrene. Da landsdelssceneamterne hidtil kun i yderst begrænset omfang har ydet produktionstilskud til Det Rejsende Landsteater, og da disse amters borgere i et betydeligt omfang er aftagere af Det Rejsende Landsteaters forestillinger, indebærer den ændrede opgavefordeling, at landsdelssceneamterne, først og fremmest Københavns amt (og Københavns og Frederiksberg kommuner), må regne med væsentlige merudgifter, mens de øvrige amter med uændret "forbrug" af turnéteaterforestillinger kan regne med mindreudgifter.

KAPITEL V

Ny dansk dramatik.

I. Baggrunden for udvalgets drøftelser.

1. Dramatikerhonoreringen og dramatikerstøtten.

Honoreringen af dramatikeres arbejde har traditionelt været baseret på et royalty-princip, hvor dramatikerens fik en procentdel af billetindtægten, dog med et vist minimumsgarantibeløb.

Da teatrenes økonomi generelt har udviklet sig i retning af større afhængighed af (stadig større) offentlige tilskud, og billetindtægten således udgør en faldende del af teatrets økonomiske grundlag, har en fastholdelse af royalty-princippet betydet faldende indkomst for dramatikerne.

Først i 1980'erne har man kombineret royalty-princippet med direkte aftalemæssig honorarbetalning.

Allerede fra begyndelsen af 1960'erne blev der af midlerne fra Den Kulturelle Fond stillet beløb til rådighed til støtte af ny dansk dramatik.

I de første år gik bevillingen - 5.000 kr. pr. helaftenskuespil - efter ansøgning direkte til teatrene, som et særligt tilskud, der skulle animere til at spille ny dansk dramatik.

Dramatikernes honorar, der var beregnet i forhold til billetindtægten, var uafhængigt heraf.

Ved Danske Dramatikeres Forbunds medvirken blev praksis ændret til, at beløbet udbetaltes direkte til dramatikerens, som et supplement til den royalty, dramatikerens i øvrigt modtog. Samtidig fik Danske Dramatikeres Forbund gennemført, at der af bevillingen til fremme af ny dansk dramatik - som efter teaterloven af 1970 havde fået sin egen konto på finansloven - skulle anvendes beløb til "uddannelsesløn" for dramatikere.

Allerede i midten af 70'erne måtte Danske Dramatikeres Forbund, som til ministeriet foretager indstilling om fordelingen af

dramatikerstøtten, imidlertid konstatere, at antallet af ansøgninger om "antagelseshonorar" var så stort, at man ikke samtidig kunne bevilge "uddannelsesløn". Danske Dramatikeres Forbund valgte herefter at indstille, at hele bevillingen anvendes til honorarer.

"Antagelseshonorarets" størrelse, der fra ordningens gennemførelse i begyndelsen af 1960'erne blev fastsat til 5.000 kr. for et helaftenskuespil og 2.500 kr. for et mindre værk, andrager nu 15.000 kr. respektive 7.500 kr.

Ved sin indstilling til ministeriet medtager Danske Dramatikeres Forbund ikke ansøgninger vedrørende teatre, hvor honoraraftalerne skønnes tilfredsstillende.

Det gælder således Det Kongelige Teater og landsdelsscenerne i provinsen, hvor grundhonoreringen for et helaftensstykke til de store scener ligger omkring 125-140.000 kr. incl. 25/40 forestillinger.

For Den Storkøbenhavnske Landsdelsscenens vedkommende findes ingen aftale, men honoraret forhandles fra gang til gang.

På børneteaterområdet angiver overenskomsten mellem Børneteater-sammenslutningen og Danske Dramatikeres Forbund, at minimumshonoreringen for et originalt dramatisk værk skal svare til 4 månedslønninger, udregnet efter den gennemsnitlige månedsløn blandt teatrets fastansatte personale (i alt 48-60.000 kr.).

Den samlede bevilling til fremme af ny dansk dramatik (§ 28) er for finansåret 1987 på i alt 549.900 kr.

Udover den direkte støtte i henhold til § 28 anvendes driftsstøtte til teatervirksomhed til udvikling af dansk dramatik.

Der tænkes her på såkaldte "husdramatikerordninger", hvor et teater i en periode knytter en dramatiker til sig pl.a. med henblik på produktion af ny dramatik. Det forekommer også, at dramatikere ansættes i den periode, hvor et teater prøver på den pågældende dramatikers værk.

I kapitel VII om amatørteater er omtalt den særlige støtteordning til fremme af ny dansk dramatik for dette område.

2. Udbuddet af dansk dramatik.

For voksenteatrets vedkommende kan udviklingen de seneste 5 år aflæses af tabel 10.1, der giver en oversigt over forholdet mellem danske og udenlandske skuespilproduktioner i perioden 1980/81 - 1985/86 på de statsstøttede teatre.

Af oversigten ses, at dansk dramatik i perioden 1980/81 1985/86 har udgjort mellem 33 pct. og 51 pct. af det samlede antal produktioner.

Endvidere ses, at det hovedsagelig er nyere dansk dramatik, der kommer til opførelse. Mellem 26 pct. og 45 pct. af samtlige produktioner er dansk dramatik skrevet efter 1970. Urpremierer på dansk dramatik udgør mellem 21 pct. og 30 pct.

Det bemærkes, at dansk dramatik i vidt omfang opføres på teatre med et begrænset antal tilskuerpladser.

Antallet af tilskuere ved opførelser af dansk dramatik har været fra 22 pct. til 42 pct.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Som det fremgår af beskrivelsen under I, har der igennem en periode været en positiv udvikling i gang med hensyn til produktion af forestillinger med ny dansk dramatik. Udbuddet af dansk dramatik er i dag større end nogen sinde tidligere.

Den store vækst inden for børne- og ungdomsteatret har spillet en meget betydelig rolle i denne forbindelse, men også inden for voksenteatret er der på såvel de større som de mindre scener blevet taget værdifulde initiativer med hensyn til forestillinger, dramatikerkonkurrencer mv.

Også radio- og tv-teatret må nævnes som et meget væsentligt element i denne udvikling, ligesom der er grund til at pege på de "værksteds"-aktiviteter, der igennem en 10-årig periode er udfoldet i forskellig sammenhæng.

Det kan også konstateres, at der i de senere år er indhøstet værdifulde erfaringer med hensyn til støtteordningen på amatørteaterområdet, ordninger med husdramatikere, der knyttes til et teater for en bestemt periode, samt ordninger, der på anden måde

muliggør, at en dramatiker får lejlighed til ved kontakt til et teaters daglige virksomhed at gøre sig fortrolig med den dramatiske kunsts vilkår.

Udvalget anser det for meget væsentligt at styrke den nye danske dramatisks stilling inden for alle teaterlivets områder, og finder det nødvendigt, at der i bevillingsmæssig henseende tages hensyn til, at det drejer sig om at fremme aktiviteter, som ikke på forhånd kan påregne stor publikumsinteresse. Det forekommer også, at aktiviteter, som kan fremme en dramatisk udviklingsproces, ikke resulterer i en forestilling for et publikum.

Det konstateres, at den gældende ordning, der vedrører dels de såkaldte "antagelseshonorarer", dels "uddannelsesløn", i praksis indebærer, at bevillingen udelukkende anvendes til det førstnævnte formål.

Udvalget er opmærksom på den historiske baggrund for "honorar"-ordningens indførelse, ligesom man er opmærksom på, at de bevillingsmæssige forhold for en del teatervirksomheders vedkommende kan gøre det vanskeligt at vederlægge dramatikere på en rimelig måde.

Man finder det imidlertid principielt uheldigt, at der gennem lovgivningens støtteordning efterfølgende gribes ind på et område, der bør reguleres på aftalemæssig basis mellem de berørte parter, og hvor udgifterne må indgå i de enkelte teatres budgetter.

Man vil derfor finde det mere rimeligt, om de bevillinger, som kan tilvejebringes til formålet, rettes mod at stimulere skabelsen af og produktionen af forestillinger med ny dansk dramatik, for også på dette område at fremme en kvalitativ udvikling.

For så vidt angår institutionsteatrene, bør det indgå i formålsbestemmelsen, at der ved fastsættelsen af repertoiret tages særlig hensyn til værker af danske dramatikere mv.

For så vidt angår amatørteatret, anbefaler udvalget, at der skabes mulighed for en videreførelse og udbygning af ordningen til fremme af ny dansk dramatik på dette område, jf. kapitel VII.

For så vidt angår Teaterrådets administrationsområde, bør rådet ved sin fordeling af midlerne være opmærksom på hensynet til at fremme aktiviteter, der indebærer anvendelse af dansk dramatik.

Udvalget finder det herudover ønskeligt, at der i teaterloven opretholdes en bevilling, der muliggør støtte til særlige initiativer, der kan fremme udviklingen på dette område.

Der tænkes herved navnlig på støtte til etablering af husdramatikerordninger inden for de forskellige teaterformer eller gennemførelse af dramatisk "laboratorie"-virksomhed i tilknytning til en teatervirksomheds daglige arbejde.

Desuden bør der skabes grundlag for bestilling af værker, således at teatret får mulighed for at bære risikoen for, at værket ikke egner sig til opførelse.

Stipendieordninger til deltagelse i uddannelsesaktiviteter i udlandet er også af væsentlig betydning, ikke mindst på et område, hvor uddannelsessituationen i Danmark er uafklaret, og hvor i øvrigt dramatikernes meget forskellige baggrund kan tale for fleksible løsninger.

Udvalgets forslag på dette område skal i øvrigt ses i sammenhæng med de forslag, der stilles på uddannelsesområdet.

Den årlige bevilling til fremme af ny dansk dramatik bør fastsættes på finansloven efter en konkret vurdering af de foreliggende behov og muligheder og ikke som en procentdel af bevil- lingerne til (andre) teaterformål.

Udvalget har i dette kapitel udelukkende beskæftiget sig med ny dansk dramatik.

Det understreges imidlertid, at udvalgets anbefalinger af støtteordninger mv. på dette område naturligvis også dækker andre grupper af ophavsmænd under teaterloven som fx koreografer og komponister.

Økonomiske overvejelser.

Det foreslås, at der til afløsning af den gældende ordning afsættes et beløb på ca. 2 mio. kr. til Teaterrådets disposition. Merudgiften for staten andrager således 1,5 mio. kr.

KAPITEL VI

Statsstøtte til teaterbygninger og teknisk udstyr (teater lovens kapitel 3).

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

Ved fremsættelsen af forslag til den første teaterlov - vedtaget i maj 1963 - var teaterbygningssituationen ganske uholdbar.

Af 1930'ernes halve snes teatre i hovedstadsområdet var der kun 5 tilbage. Situationen var lige så alvorlig for de rejsende teatre. Lokaler, som var indrettet blandt andet til teaterformål, blev i vidt omfang nedlagt som teaterlokale, da det ud fra et forretningsmæssigt synspunkt ikke kunne betale sig at fastholde bygningens anvendelse til teater.

Teaterbygningssituationen var således et af de mest påtrængende spørgsmål, man søgte at løse med 1963-loven.

Kulturministeriet fik hjemmel til at yde lån til erhvervelse af teaterbygninger og til udvidelse og forbedring af disse.

Der blev endvidere givet mulighed for at yde driftstilskud til selvejende institutioner, der driver et teaterlokale, såfremt det måtte befrygtes, at lokalets anvendelse som lokale for turnerende teatervirksomhed ellers ville blive opgivet.

Lånene, der var rente- og afdragsfri, blev ydet mod sikkerhed i den faste ejendom og var i øvrigt betinget af, at der blev tinglyst en servitut om bygningens/lokalets anvendelse til teaterformål.

Lånene kunne ydes til selvejende institutioner, kommuner og bevillingshavere, der ejede det teater, de havde bevilling til at drive.

I det først fremsatte lovforslag var der ikke givet mulighed for at yde lån til kommuner. I erkendelse af at det ofte ville være kommuner, der påtog sig at tilvejebringe teaterlokaler for de rejsende teatre, indføjedes bestemmelse om, at lån også kunne ydes til kommuner, i det lovforslag, der blev vedtaget i maj 1963.

1963-loven indeholdt endvidere bestemmelser om lån til større anskaffelser og modernisering af teknisk udstyr. Disse lån kunne ydes til de rejsende teatre og anden teatervirksomhed.

For landsdelsscener gjaldt særlige bestemmelser.

Ved lovrevisionen i 1970 gennemførtes en sammenfatning og forenkling af lånereglerne. Kredsen af låntagere blev udvidet. Adgangen til at yde lån til anskaffelse af teknisk udstyr var ikke længere begrænset til "større anskaffelser og moderniseringer".

Bortset fra at et krav om at lån til erhvervelse, opførelse eller indretning og forbedring af bygninger, der anvendes til teaterformål, kun kan ydes mod sikkerhed i ejendommen, er suppleret med en bestemmelse om, at lån også kan ydes mod "anden passende sikkerhed" (i praksis kommunegaranti), er de i dag gældende lånebestemmelser identiske med de i 1970 fastlagte.

Landsdelsscenerne kan herefter over de årlige budgetter afholde bygningsudgifter og udgifter til fornyelse af anlæg og installationer - også af ekstraordinær karakter. Der er herudover hjemmel til i henhold til kapitel 3 (§ 24) at finansiere landsdelssceners egentlige investeringer ved støtte i form af statslån.

Ministeriet har som forudsat i loven fastsat nærmere regler for udlån til teaterbygninger og teknisk materiel. Reglerne blev fastsat i 1972 med finansudvalgets tilslutning.

Ydelse af lån til erhvervelse eller opførelse af bygninger til teaterformål forudsætter herefter de bevilgende myndigheds tilslutning. Lånet ydes mod sikkerhed i den faste ejendom eller anden passende sikkerhed, og det er rente- og afdragsfrit. Vilkaarene i øvrigt, herunder spørgsmål om lysning af servitut om ejendommens anvendelse, fastsættes af ministeriet.

Lån til indretning og forbedring af bestående teatre kan ydes inden for den på de årlige finanslove optagne bevilling til udlån i henhold til teaterloven. Overstiger lånesummen 1 mio. kr. skal sagen forelægges de bevilgende myndigheder. Der skal ligesom ved lån til opførelse og erhvervelse af teaterbygninger ydes sikkerhed, og der kan ligeledes stilles vilkår om lysning af servitut m.m. og om størrelsen af lån fra lokal side.

Lån til anskaffelse eller modernisering af teknisk udstyr ydes mod pantesikkerhed i løsøret. Det tekniske udstyr - typisk lys- og lydudstyr og biler - til de små stationære teatre og til de rejsende og opsøgende teatre - overgår til ministeriet mod kvittering af pantebrevet, såfremt låntageren ophører med teatervirksomhed.

Lånene er rente- og afdragsfri. Lånevilkårene tages op til overvejelse hvert 5. år. Lånene nedskrives således, at der fortsat er overensstemmelse mellem lånebeløbets størrelse og værdien af det udstyr, der er anskaffet for lånet. Pantebrevet kvitteres uden modydelse, når det pågældende løsøre er nedslidt.

Teaterrådet har i de senere år lagt vægt på en indsats med hensyn til en renovering af det rejsende og opsøgende teaters vognpark. Rådet har herved måttet lægge vægt på hovedsagelig at sørge for biler til de teatre, hvis produktion støttes.

Teaterrådet har konstateret, at der her er tale om et område med en prisudvikling, der er kraftigere end prisreguleringen af de offentlige bevillinger.

Bevillingen er efter Teaterrådets vurdering også utilstrækkelig til ved støtte til scenetekniske eller teatermæssige formål at supplere de initiativer, som i disse år i en række tilfælde tages på lokalt plan med hensyn til etablering eller renovering af teaterhuse.

Bevillingen i henhold til kapitel 3 andrager i 1987 3,3 mio. kr.

II. Udvalgets overvejelser og forslag.

For så vidt angår Det Kongelige Teaters og landsdelscenernes bygningsmæssige forhold henvises til omtalen heraf i kapitel III. 1. Det Kongelige Teater og 2. Landsdelscenerne.

Det er i øvrigt udvalgets generelle vurdering, at det er vigtigt, at der kan gøres en øget indsats på dette område, først og fremmest for at sikre, at der flest mulig steder i landet findes lokalemæssige rammer og teaterteknisk udstyr for teateropførelser af kvalitet.

Der må tages hensyn til den rivende teatertekniske udvikling og de stærkt stigende krav, både fra publikum og teaterfolk, til

lys- og lydkvalitet, som er opstået under påvirkning fra andre medier og kunstarter.

Det må endvidere være et krav, at man ved nyopførelse og renovering af bygninger til teaterformål i videst muligt omfang tager hensyn til handicappedes muligheder for at få adgang til teateroplevelser.

I tilknytning til udvalgets generelle overvejelser vedrørende en ændret opgavefordeling mellem staten og lokale myndigheder har udvalget drøftet, hvorledes man bedst kan sikre, at der er lokaler af en rimelig god standard til rådighed for den teatervirksomhed, som søges fremmet i henhold til teaterloven gennem tilskud til produktion og formidling.

Man har i denne forbindelse drøftet spørgsmålet om en opdeling af bevillingen mellem støtte til producenterne og støtte til spillestederne.

For så vidt angår spillestederne i provinsen, konstaterer udvalget, at der fortsat er et betydeligt behov for støtte, dels til etablering af teaterlokaler og dels til forbedring og modernisering af lokaler til teaterformål.

Under hensyn til de midler, der er til rådighed til ydelse af statslån til teaterbygninger og teknisk materiel, har det fra statslig side kun været muligt at yde begrænset støtte til disse formål (jf. tabel 13.1).

Selv om statsstøtte således ofte har været af næsten symbolsk karakter, er det en kendsgerning, at ydelse af statsstøtte har virket fremmende på mulighederne for på lokalt plan at få gennemført indretning af lokaler til teaterformål.

Omfanget af den lokale teateraktivitet, baseret på de rejsende teatres virksomhed i teaterforeningsregi, er imidlertid af begrænset omfang. Den varierer fra 3 forestillinger til 35-50 forestillinger årligt.

Opførelse af og indretning af lokaler til teaterformål til brug for de rejsende teatre sker således i praksis alene i tilknytning til byggeprojekter, som primært har andet formål, som oftest som led i opførelsen af sportshaller, kongrescentre og skoler. Ældre teatersale indgår ofte som en del af en hotelvirksomhed eller den lokale borger- og håndværkerforenings bygning.

Efter udvalgets opfattelse indebærer disse forhold, at teateraspektet i disse byggerier i de fleste tilfælde ikke tillægges den fornødne vægt ved projekteringen og gennemførelsen af byggeriet. Undertiden også fordi man ikke besidder tilstrækkelig viden om de krav, der må stilles til en velfungerende teatersal og scene. Ofte kunne man for en ringe merudgift eller uden yderligere udgift for byggeriet have fået et bedre teaterlokale.

Dels på baggrund af de relativt få midler, staten har stillet til rådighed herfor siden 1963, og dels under hensyn til den fordeling af opgaverne, som udvalget finder hensigtsmæssig, anses det for rigtigst, at bygningsmæssige foranstaltninger i fremtiden finansieres primært af de lokale myndigheder.

Udvalget foreslår på den ovennævnte baggrund, at statens tilskud som hovedregel begrænses til støtte til indretning af bygninger til teaterformål og til teknisk materiel, og at det i en ny teaterlov fastsættes som vilkår for statslån til disse formål, at det samlede projekt har været forelagt og godkendt af Teaterrådet.

Det foreslås endvidere, at Teaterrådet også i tilfælde, hvor der ikke ydes statslån, får mulighed for at yde konsulentbistand med hensyn til de specielle krav, der stilles til teaterbyggeri.

For så vidt angår teknisk materiel har udvalget drøftet hensigtsmæssigheden af at yde støtten til dette formål som en del af en driftsstøtte og ikke som lån.

De lyd- og lysanlæg og biler, som anskaffes for lånene, er typisk nedslidt inden for en periode på 5-10 år og kan næppe betragtes som egentlige investeringer, men snarere som driftsmidler, der forbruges over en periode på få år.

For låntagerne er låntagning forbundet med ikke ubetydelige udgifter til lysning af pantebrevene og ofte også til advokatbistand.

For staten er ordningen forbundet med en omfattende administration, dels i Teaterrådet og dels i Hypotekbanken som administrator af statens lån.

Den gældende låneordning må ses som udtryk for et ønske om at søge at sikre, at det pågældende materiel ved en teatervirksomheds ophør kan overføres til brug for anden teatervirksomhed.

Udvalget, der er bekendt med, at ministeriet tidligere har overvejet at foreslå ordningen med lån til anskaffelse af teknisk materiel afløst af driftstilskud, finder, at fordelene ved låneordningen må anses for begrænsede i forhold til de ulemper og udgifter, ordningen indebærer.

Det må herved tages i betragtning, at Teaterrådet har indseende med den økonomiske drift af den enkelte teatervirksomhed gennem regnskabsproceduren.

Udvalget foreslår derfor, at støtte til anskaffelse af teknisk materiel for fremtiden i de tilfælde, hvor der er tale om større anskaffelser, ydes som ekstraordinært tilskud i anskaffelsesåret, og at driftstilskuddene i øvrigt ydes med sådanne beløb, at det er muligt for det enkelte teater løbende at forny og udskifte nedslidt udstyr.

En indførelse af en ordning med en 3-årig budgetperiode for støtte til løbende teaterdrift vil også være hensigtsmæssig i denne forbindelse.

I udvalgets drøftelser er også indgået muligheden af at oprette en maskinstation for teaterteknisk udstyr.

Der har siden 1970 i henhold til § 23, stk. 2, været mulighed for at stille midler til rådighed for anskaffelse af teknisk udstyr med henblik på udlån. Baggrunden herfor har været, at man herved kunne sikre, at det kostbare materiel blev udnyttet optimalt og herunder undgå, at en teatervirksomhed i en periode havde uudnyttede anlæg, mens en anden måtte søge sit behov for samme slags anlæg tilgodeset gennem leje eller køb. Når en sådan maskinpark 17 år efter at hjemmel hertil blev indføjet i teaterloven, endnu ikke er etableret, skyldes dette bl.a., at teatrenes behov for at råde over teknisk materiel er koncentreret om de samme perioder.

I praksis kunne situationen, hvis man havde en maskinstation med bl.a. lys- og lydanlæg, hurtigt blive den, at de enkelte teatre planlagde deres produktion ud fra en (uholdbar) forudsætning om, at de tekniske faciliteter kunne lånes på den fælles maskinstation. Man kan heller ikke se bort fra, at oprettelsen af en sådan fælles maskinstation ville blive forbundet med en ikke ubetydelig administration og driftsudgift, herunder til vedligeholdelse og reparation af udlånte anlæg.

Udvalget er bekendt med, at behov for lån af teatertekniske anlæg i en række tilfælde er løst ved aftale teatrene imellem.

Udvalget finder på denne baggrund ikke, at tiden er inde til at foreslå, at der nu oprettes en central fælles maskinstation.

Økonomiske overvejelser

Efter udvalgets opfattelse vil en imødekommelse af kravene til lys- og lydanlæg og biler indebære et behov for en forøgelse af den statslige bevilling på ca. 10 mio. kr.

Udvalget har ikke haft grundlag for at foretage et skøn over de udgifter til bygningsformål, som efter forslaget skal dækkes fra lokal side.

KAPITEL VII

Amatørteatret.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

I teaterloven af 1963 var amatørteater nævnt som støtteformål i kapitlet om særlige støtteforanstaltninger sammen med bl.a. ny dansk dramatik og internationalt teatersamarbejde. I praksis blev der i hovedsagen kun ydet støtte til de enkelte amatørsceners indkøb af inventar og teknisk udstyr.

Med teaterloven af 1970 fik amatørteatret det selvstændige kapitel som kendes fra den nuværende lov: "Der kan ydes støtte til kunstnerisk arbejdende amatørsceners virksomhed og til amatørscenernes centrale organisationer." (§ 26).

Ved lovrevisionen i 1984 blev det tilføjet, at der til dette formål skulle afsættes en bevilling, svarende til 0,85 pct. af den bevilling, der i samme finansår ydes til Det Kgl. Teater. Bevillingen, der i 1987 er på 1.565.700 kr., gives direkte til amatørscenernes centrale organisation, Dansk Amatør Teater Samvirke (DATS).

DATS varetager kursusvirksomhed og informations- og sekretariatsarbejde samt rådgivende virksomhed dels via samvirkets ansatte konsulenter, dels via de ulønnede kredskonsulenter (erfarne teateramatører). DATS har endvidere oprettet det nu selvstændige teaterforlag Drama samt ydet støtte ved etablering af den selvejende institution Theatre Traffic of Scandinavia, der omtales nærmere i kapitel VIII. 1, om formidling af udenlandske gæstespil.

I henhold til fritidsloven modtager DATS via § 100 tilskud til dækning af 70 pct. af lønudgifterne for de ansatte konsulenter samt via § 101 tilskud til kursusvirksomhed for uddannelse af lærere og ledere i fritidsundervisningen. (Tilskud i 1987 759.000 kr.)

Tilskuddet over teaterloven anvendes sammen med egenindtægter fra bl.a. medlemskontingenter til driften af landssekretariatet,

herunder udgivelse af teatertidsskriftet "Rampelyset", samt til konsulenternes resterende lønudgift og disses drifts-omkostninger. Af bevillingen giver DATS endvidere tilskud til de enkelte amatørsceners deltagelse i nordiske og internationale amatørteaterfestivaler, tilskud til forskellige teaterprojekter samt tilskud til dækning af opførelsesafgifter for dansk dramatik. Endvidere ydes støtte til gennemførelse af stævner, festivaler og konferencer.

Ved bevillingsforøgeIsen efter lovrevisionen af 1984 blev det muligt at dække forretningsførerens løn over tilskuddet i henhold til teaterloven og i denne sammenhæng ansætte en ny konsulent til hjælp for amatørscenernes arbejde på landsplan.

I de senere år har DATS sammen med Danske Dramatikeres Forbund administreret en forsøgsbevilling på 200.000 kr. om året til samarbejde mellem på den ene Side amatørscener, foreninger og skoler og på den anden side danske dramatikere med henblik på at fremme ny dansk dramatik på dette område.

DATS modtager herudover tilskud af tipsmidlerne til diverse aktiviteter.

Inden for det ikke-professionelle teater kan man skelne mellem de aktiviteter, der finder sted inden for rammerne af paraplyorganisationen DATS, og øvrige aktiviteter, der virker selvstændigt fx i forbindelse med uddannelsesforløb, beskæftigelses- og ungdomsprojekter mv. Sidstnævnte aktiviteter støttes bl.a. af lokale bevillinger og af statslige bevillinger til kulturformidlingsformål.

DATS stiller ofte konsulentbistand til rådighed for sådanne aktiviteter. Det er i øvrigt kendetegnende for DATS' virksomhed, at alle teaterinteresserede, medlemmer som ikke-medlemmer, kan søge og modtage støtte fra DATS samt deltage i organisationens kurser.

Der henvises i øvrigt til bilag 5.11.1.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Det er udvalgets indtryk, at dansk amatørteater er inde i en meget positiv udvikling med en kraftig forøgelse af aktiviteterne gennem de senere år.

Der er tale om en udvikling både med hensyn til aktiviteternes antal og omfang (det er således oplyst, at der på 2 år er tilkommet 139 grupper) og med hensyn til aktiviteternes kvalitet.

Virksomheden er mangfoldig, men det kan være rimeligt at fremhæve den række af egnsspil eller lokalspil, som har været gennemført i en årrække, og som bl.a. er blevet stimuleret af den særlige bevilling til fremme af ny dansk dramatik for amatørteater.

Denne teaterform har også været bemærkelsesværdig ved de særlige muligheder, den indebærer, for at inddrage lokalbefolkningen på tværs af aldersgrænser i aktiviteterne og i øvrigt skabe kontakt til dele af befolkningen, som ikke i almindelighed får teateroplevelser.

Lokalspil har også gennem inddragelse af egnsteatre været med til at fremme samarbejdet mellem amatører og professionelle.

DATS har været af afgørende betydning for denne udvikling både gennem den centrale sekretariatsvirksomhed, og ved den store frivillige indsats, der udfoldes i amatørteatre og foreninger rundt omkring i landet. Tilskud til organisationens arbejde ydes som nævnt også i henhold til fritidsloven, og amatørteatret er således et af de områder, der illustrerer betydningen af en nær kontakt mellem de berørte ministerier med henblik på udformningen af en samlet politik.

Der har på amatørteatrets område udviklet sig en opgavefordeling mellem de offentlige myndigheder, der indebærer statslig støtte til DATS og initiativer herfra, mens amtskommuner og primærkommuner støtter henholdsvis det amtslige og lokale arbejde.

Den statslige støtte til DATS vedrører primært dækning af udgifter til landsorganisationens initiativer, men der indgår også beløb, der fordeles af DATS til forskellige aktiviteter på det lokale plan, som f.eks. projekter af eksperimenterende karakter og opførelser af dansk dramatik.

Det kan konstateres, at ejer fra amatørteatrets side er stor interesse for at udbygge samarbejdet med professionelle i forbindelse med gennemførelse af konkrete projekter og uddannelsesvirksomhed.

Man har haft gode erfaringer med hensyn til støtteordningen til fremme af ny dansk dramatik for amatørteater, og man har ønsket sådant samarbejde udvidet til at omfatte fx instruktører, scenografer og dramaturger.

Udvalget finder det værdifuldt for amatørteatrets udviklingsmuligheder, at der kan finde et udvidet samarbejdet sted med professionelle teaterkunstnere om konkrete projekter.

Det er udvalgets opfattelse, at amatørteatret må styrkes bevillingsmæssigt for at fremme en kvalitativ udvikling på området.

For så vidt angår den statslige støtte i henhold til teaterloven, bør der navnlig lægges vægt på en udbygning af konsulentfunktionen samt på mulighederne for at støtte de ovennævnte projekter, der indebærer et samarbejde med professionelle teaterkunstnere.

Også på amatørteatrets område vil det være vigtigt at prioritere uddannelsen højt, og der bør derfor tilvejebringes bevilling til en udbygning af den kursusvirksomhed, som DATS forestår, herunder kurser til videreuddannelse af landsorganisationens kredskonsulenter.

Udvalget finder det rigtigt at opretholde den gældende ordning, hvorefter støtten til amatørteatervirksomhed ydes i henhold til en særlig lovbestemmelse, og således at bevillinger til de konkrete aktiviteter fordeles gennem DATS.

Den årlige bevilling bør fastsættes på grundlag af et budgetforslag fra DATS, og det er udvalgets opfattelse, at støttens omfang må fastlægges efter en konkret vurdering af de foreslåede aktiviteter, og således ikke sættes i et procentuelt forhold til bevillingen på andre områder.

Økonomiske overvejelser.

De følgende bemærkninger vedrører støtten i henhold til teaterlovgivningen, idet det i øvrigt forudsættes, at øvrige finansieringskilder, såsom tilskud i henhold til fritidsloven, primærkommunale og amtslige tilskud samt medlemskontingenter, opretholdes.

Der vil efter udvalgets opfattelse være behov for en væsentlig forhøjelse af DATS' driftsbevilling, således at det vil være muligt at øge den almindelige service over for medlemmerne, udbygge kredskonsulentordningen samt såvel det dramapædagogiske som det socialpædagogiske arbejde fx i forhold til pensionister.

Der vil herudover være behov for at øge DATS' muligheder for at disponere over midler til støtte til lokale teaterprojekter, dækning af opførelsesafgifter, samarbejde mellem amatørscener og dramatikere mv., gæstespilsprojekter og festivaler.

Af særlig betydning vil det være at give bedre muligheder for uddannelsesaktiviteter, såvel egentlig grunduddannelse som større uddannelsesprojekter.

Udvalget skønner på dette grundlag, at et ønskeligt bevillingsniveau for støtte til amatørteaterformål i henhold til teaterloven vil være i størrelsesordenen 5 mio. kr.

KAPITEL VIII

Andre støtteområder.

1. Formidling af udenlandske gæstespil.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

Støtte til gennemførelse af gæstespil fra udlandet ydes fra såvel statslig som lokal side. Der er endvidere tale om en aktivitet, hvor privat sponsorstøtte spiller en betydelig rolle.

Den statslige støtte ydes primært af ministeriets bevillinger til internationale formål, herunder til gennemførelse af samarbejdet med de lande, der er indgået kulturaftaler med.

Indtil 1987/88 blev der af bevillingen til opera- og balletvirksomhed efter § 17 reserveret et beløb, som senest androg 275.000 kr., som projektstøtte til modtagelse af udenlandske gæstespil. Denne bevilling er nu overført til ministeriets internationale bevillinger.

Gennem en årrække er der af tipsmidlerne ydet støtte til DATS til aflønning af konsulent mv. til samvirkets internationale samarbejde i tilknytning til den selvejende institution Theatre Traffic of Scandinavia. Denne institution har siden 1975 formidlet udenlandske gæstespil i Danmark og i et vist omfang i det øvrige Norden. Gæstespillene er formidlet med vægt på kunstnerisk kvalitet og har i en række tilfælde været kombineret med pædagogisk virksomhed, kurser o.l.

Af tipsmidlerne er der endvidere i en række tilfælde ydet støtte - i sammenhæng med andre statslige og kommunale tilskud - til arrangementer, der gennemføres af institutionen Københavns Internationale Teater. Denne institution har siden 1979 arrangeret en række gæstespil, seminarer mv., i nogle år navnlig koncentreret om de såkaldte "Fools"-festivaler. Institutionen har haft som målsætning at drive en kontinuerlig virksomhed med en gennemgående kunstnerisk linje til fremme af eksperimenterende scenekunst.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Der er i udvalget enighed om, at det er vigtigt, at der i videst muligt omfang kan gennemføres gæstespil fra udlandet, som kan supplere og udgøre et alternativ til den danske teatervirksomhed og dermed inspirere både kunstnere og publikum.

Det gælder såvel formidling af gæstespil af umiddelbar tilgængelig karakter, som fx internationalt anerkendte balletkompagnier, som formidling af mere risikobetonede projekter, der stiller krav om en større formidlingsindsats, såsom eksperimenterende forestillinger, der udspringer af fremmedartede kunstneriske miljøer.

Hvad særligt angår aktiviteter af den sidstnævnte karakter, konstaterer udvalget, at bl.a. den virksomhed, som i de senere år er udført af Theatre Traffic of Scandinavia og Københavns Internationale Teater, har tilført det danske teaterliv værdifuld inspiration samt haft evne til at tiltrække nye publikumsgrupper.

Det er et problem for denne virksomhed, at de bevillingsmæssige muligheder for langtidsplanlægning har været begrænsede, og at det derfor kan være vanskeligt at tiltrække værdifulde gæstespil under de gældende vilkår.

Det anbefales, at Teaterrådet får bevillingsmæssig mulighed for, efter en konkret vurdering, at yde støtte til formidlingsvirksomhed på en sådan måde, at vilkårene for planlægning af fx festivalaktiviteter forbedres. Teaterrådet bør således også på dette område i forbindelse med en bevilling for en kommende budgetperiode kunne tilkendegive en hensigt til støtte for de efterfølgende 2 år.

For så vidt angår den konsulenttjeneste i tilknytning til DATS, der vedrører formidling af udenlandske gæstespil, går udvalget ud fra, at aktiviteten vurderes som led i behandlingen af samvirkets budget, jf. kapitel VII.

Bevilling til de konkrete gæstespilsarrangementer må fortsat primært søges tilvejebragt uden for teaterloven, bl.a. ved hjælp af ministeriets midler til internationalt kulturelt samarbejde.

Det forudsættes i denne forbindelse, at den nødvendige sammenhæng i aktiviteterne sikres derved, at Teaterrådet som hidtil fungerer som rådgiver ved ministeriets stillingtagen til de konkrete bevillingsansøgninger.

Mulighederne for at realisere gæstespil på rette måde beror naturligvis også på, at der findes egnede spillesteder til dette formål, herunder fleksible teaterrum, og der henvises i denne forbindelse til udvalgets bygningsmæssige overvejelser.

2. Kulturformidlende virksomhed, publikationer, internationale samarbejdsorganer mv.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser,

a. Kulturformidlende virksomhed.

I henhold til § 20 (almindelig kulturformidlende virksomhed) kan teatre anvende støtte, ydet efter §§ 11-19, til i begrænset omfang at gennemføre anden kulturformidlende virksomhed. Omfanget af denne virksomhed skal være forenelig med teaterdriften.

Bestemmelsen om kulturformidlende virksomhed, der blev indføjet i teaterloven ved lovrevisionen i 1970, skal ses i sammenhæng med, at man på dette tidspunkt havde besluttet ikke at gennemføre en lov om statsstøtte til kulturcentre. Ved en lovrevision i 1969 havde man allerede givet museerne mulighed for med tilskud i henhold til museumslovgivningen at udfolde kulturcenterlignende virksomhed. De aktiviteter, der tænkes på, er eksempelvis musikarrangementer, litteraturaftener, kunstudstillinger og filmforevisninger. Bestemmelsen synes ikke at have givet anledning til, at teatrene i et nævneværdigt omfang har gennemført kulturformidlende virksomhed af denne karakter.

Det bemærkes, at den landsdækkende teaterabonnementsordning kun omfatter teaterforestillinger, og at der således ikke er mulighed for, at teatrene kan lade fx musikarrangementer og oplæsningsaftener indgå som et led i udbuddet af teaterforestillinger med rabat efter teaterabonnementsordningen.

b. Publikationer.

Allerede teaterloven af 1963 gav mulighed for at yde tilskud til foranstaltninger til fremme af teaterinteressen samt til det internationale teatersamarbejde. Bestemmelserne herom er i dag samlet i § 29. Bevillingen i henhold til § 29 (1987 160.600 kr.), som administreres af ministeriet, er hovedsagelig blevet anvendt til støtte af dansk deltagelse i internationale samarbejdsorganer, jf. nedenfor under c. Herudover er der i enkeltstående tilfælde ydet støtte til udgivelse af bøger om teater bl.a. med dokumentation vedrørende en forestillings produktion og opførelse.

Som led i ministeriets generelle støtte over tipsmidlerne til udgivelse af tidsskrifter ydes der også støtte til udgivelse af "Teater 87". Som led i støtten til DATS ydes tilskud til udgivelsen af "Rampelyset".

c. Internationale samarbejdsorganer.

En del af bevillingen efter § 29 anvendes som forudsat i 1963 til det danske center under I.T.I. (International Theatre Institute), til Dansk Teaterunion, bl.a. som støtte til nordisk samarbejde, samt siden 1985 tillige til Dansk ASSITEJ, en underafdeling af den internationale børneteaterorganisation ASSITEJ (Association Internationale du Theatre pour l'Enfance et la Jeunesse).

På amatørteaterområdet findes det internationale amatørteaterforbund IATA (International Amateur Theatre Association), hvis sekretariat for tiden opretholdes med støtte fra de nordiske lande. Der findes endvidere en international dukketeatersammenslutning, der omfatter dukketeater på såvel amatør- som professionel basis.

For så vidt angår I.T.I., bemærkes, at organisationens formål er at formidle deltagelse i internationalt samarbejde, herunder faglige kongresser. Det er endvidere I.T.I.s formål at virke som central for information om teaterforhold og at udgive publikationer.

Som en del af bevillingen til I.T.I., ydes der tilskud til publikationen Theatre in Denmark/Teater i Danmark, der udgives hvert år, og som indeholder en oversigt over teatersæsonens forestillinger, medvirkende mv.

Støtte til nordisk og andet internationalt teatersamarbejde ydes endvidere af ministeriets bevillinger til dette formål, herunder til gennemførelse af de kulturaftaler, Danmark har indgået med en række lande. Der ydes i denne sammenhæng bl.a. tilskud til dækning af rejse- og opholdsudgifter i forbindelse med deltagelse i kongresser o.l.

d. Stipendier .

I henhold til § 31 kan der ydes stipendier til kunstnerisk og anden videreuddannelse inden for teatrets område. På finansloven for 1987 er der afsat 291.100 kr. til ydelse af sådanne stipendier.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

a. Kulturformidlende virksomhed.

Udvalget finder, at man bør fastholde den gældende teaterlovs adgang til i begrænset omfang at gennemføre bl.a. musikarrangementer, kunstudstillinger og litteraturaftener, som led i en virksomhed, der støttes efter teaterloven. Sådanne arrangementer kan supplere teateraktiviteterne, og kan desuden i det omfang, de gennemføres uden for teatrets normale spilletider, indebære en bedre udnyttelse af teatrenes lokaler og faciliteter.

b. Publikationer.

Der er efter udvalgets opfattelse et behov for, at der kan ydes støtte til publikationsformål, herunder teatertidsskrifter, for at muliggøre en mere omfattende og dybtgående debat om teatrets forhold. Der bør derfor under teaterloven afsættes bevillinger til publikationsformål, og administrationen af disse beløb, herunder stillingtagen til ansøgninger om støtte til teatertidsskrifter og andre aktiviteter til fremme af teaterinteressen, foreslås overført fra ministeriet til Teaterrådet.

c. Internationale samarbejdsorganer.

Støtte til deltagelse i internationale organisationers samarbejde ydes, som det fremgår af det ovenfor anførte, dels efter § 29

og dels af ministeriets bevillingen til internationale formål. Udvalget finder, at det vil være formålstjenligt at samle administrationen af bevillingerne til internationalt teatersamarbejde ét sted. I erkendelse af, at der ved stillingtagen til støtte til dette formål indgår generelle overvejelser om det internationale samarbejde, er det udvalgets opfattelse, at det er rigtigt at administrationen af de samlede midler varetages af ministeriet, men således at Teaterrådet kan fungere som rådgiver. Der synes derfor ikke at være behov for en særlig hjemmel i teaterloven til støtte til dette formål.

Det er i øvrigt udvalgets opfattelse, at der bør etableres et tæt samarbejde mellem Dansk I.T.I. og Dansk Teaterunion med henblik på at styrke den fælles indsats.

d. Stipendier .

Udvalget finder det vigtigt, at denne mulighed for uddannelse inden for teatrets område fastholdes i en ny teaterlov, og at der afsættes rimelige bevillinger til formålet bl.a. med henblik på at muliggøre deltagelse i kurser, der gennemføres uden for Danmark, herunder på nordisk plan. Som anført i kapitel X om teateruddannelserne finder udvalget, at det tillige er vigtigt, at der - også efter at en udbygning af uddannelserne på en række områder har fundet sted - fortsat afsættes bevillinger til gennemførelse af efteruddannelseskurser.

Økonomiske overvejelser.

For så vidt angår formidling af udenlandske gæstespil bemærkes, at der vil være behov for et beløb i størrelsesordenen 1 mio. kr. for at kunne muliggøre driftsstøtte til disse aktiviteter.

Udvalget finder endvidere, at der også bør skabes passende støttemuligheder for publikations- og stipendieformål.

Der henvises i øvrigt til de økonomiske overvejelser ad kapitel IX. Teaterrådet.

Kapitel IX

Teaterrådet

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

Ved vedtagelsen af teaterloven af 1963 blev det da eksisterende Teaterråds virksomhed udvidet.

Det første Teaterråd, der blev oprettet i 1926, havde som opgave at være rådgivende for justitsministeren i sager vedrørende teaterforhold, herunder først og fremmest med hensyn til spørgsmål om meddelelse af teaterbevilling.

Med teaterloven af 1963 fik rådet som opgave at være opmærksom på, hvad der kunne fremme teatervirksomheden og hjælpe teaterinteressen og om fornødent fremsætte hertil sigtende forslag.

Rådet skulle endvidere bistå ministeriet ved administrationen af de i loven omhandlede støtteordninger.

Antallet af rådsmedlemmer blev forøget fra 8 til 15.

Medlemmerne, der beskikkedes af ministeren, repræsenterede, bortset fra formanden, som tidligere en række teaterorganisationer og interessegrupper.

Ved lovrevisionen i 1970 udvidedes Teaterrådet til 30-35 medlemmer bl.a. med henblik på at imødekomme en række organisationers ønsker om at være repræsenteret i rådet. Der blev samtidig nedsat et forretningsudvalg på 7 medlemmer, hvoraf 3 medlemmer repræsenterede teaterledere, skuespillere og publikumsorganisationer. Forretningsudvalget fik som opgave på det samlede råds vegne at foretage den endelige behandling af de mange enkeltsager af ikke-principiel karakter, som ministeriet forelagde rådet til udtalelse.

Det viste sig imidlertid hurtigt, at dette repræsentativt og alsidigt sammensatte Teaterråd var for stort til at kunne løse sine rådgivende opgaver på en effektiv måde, og at selve rådets sammensætning af repræsentanter for teaterfaglige organisationer virkede hæmmende på rådets bestræbelser på at udforme en mere langsigtet støttepolitik.

I overensstemmelse med et af Teaterrådet udarbejdet forslag forlod man derfor ved lovrevisionen i 1973 repræsentationsprincippet, og Teaterrådet blev et af ministeren udpeget råd på 3 medlemmer.

Funktionsperioden blev i 1973 fastsat til 2 år uden genbeskikkelsesmulighed. Ved lovrevisionen i 1976 blev beskikkelsesperioden fastsat til 3 år med genbeskikkelsesmulighed på op til yderligere 3 år.

Man ønskede hermed at opnå, dels at kunne udnytte den specialviden og erfaring som rådet oparbejder i mindst 3 år, og dels, hvor forholdene taler derfor, en kontinuitet i rådets arbejde på op til 6 år.

Beslutningen om at muliggøre en forlængelse af rådets funktionsperiode til op til 6 år, skal ses i lyset af, at man fandt, at virkningerne af en eventuel ensidighed i bedømmelserne af ansøgningerne om støtte ville være begrænsede under hensyn til, at rådet alene havde en rådgivende funktion og ikke traf endelige afgørelser.

Ved lovrevisionen i 1984 udvidedes antallet af rådsmedlemmer til 5. Medlemmerne beskikkes af ministeren for en periode af 4 år. Der er ikke i loven hjemmel til genbeskikkelse.

Medlemmerne må, som det har været tilfældet siden 1973, i funktionsperioden ikke være knyttet til noget teater eller beklæde teaterfaglige tillidsposter. Ministeren kan dog i særlige tilfælde fravige denne bestemmelse.

Som led i regeringens planer for modernisering og effektivisering af den offentlige administration blev der i december 1985 gennemført en ændring af teaterloven, således at kulturministerens hidtidige beslutningskompetence på en række områder blev delegeret til Teaterrådet.

Bag ændringen lå samtidig den principielle opfattelse, at konkrete beslutninger om de forskellige former for kunststøtte o.l. bør henlægges til selvstændige organer.

Delegationen af beslutningskompetencen til Teaterrådet havde så klare administrative fordele (bl.a. forenkling af sagsbehandlingen og forkortelse af ekspeditionstiden), at man valgte at ændre loven på dette punkt i stedet for at afvente en samlet revision af teaterloven.

Teaterrådet fik ved lovændringen kompetencen til at træffe endelig afgørelse om fordelingen af støtte i henhold til § 15, Anden rejsende teatervirksomhed, § 16 c, Børneteater og opsøgende teater, § 17, Opera- og balletvirksomhed uden for Den Jyske Opera, § 18, Anden Teatervirksomhed, § 19, Eksperimenter m.m., § 22, Lån til indretning og forbedring af teaterlokaler, § 23, Lån til anskaffelse af teknisk udstyr og § 31, stipendier til kunstnerisk og anden videreuddannelse.

I forbindelse med kompetenceudvidelsen blev der gennemført en styrkelse af rådets sekretariat.

Teaterrådet afgiver som hidtil udtalelser til styrelsen for Det Rejsende Landsteater og styrelsen for Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater om henholdsvis hvilke teatre, der udover Det Danske Teater og Den Jyske Opera skal indgå i Det Rejsende Landsteater og om anvendelsen af den for Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater til rådighed værende bevilling.

Endelig afgiver Teaterrådet indstilling til ministeriet vedrørende de bevillinger, der fra 1985 er knyttet til § 11, stk. 3 og til § 14, stk. 6 a, vedrørende særlig statsstøtte til henholdsvis en landsdelsscene og til en teatervirksomhed under Det Rejsende Landsteater til fremme af den eksperimenterende virksomhed eller særlige initiativer.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

For så vidt angår udvalgets principielle overvejelser vedrørende Teaterrådets kompetence og arbejdsgrundlag henvises til omtalen i kapitel II. 4.

Det fremgår også af tidligere afsnit, at der på en række områder (vedrørende egnsteatre/lokalteatre, det rejsende teater, ny dansk dramatik, publikationer) stilles forslag, hvis gennemførelse vil betyde, at et fremtidigt Teaterråd vil få udvidede arbejdsopgaver i forhold til det eksisterende råd.

Som det fremgår af kapitel VI om statsstøtte til indretning af lokaler til teaterformål, foreslås det, at det gøres til en betingelse for ydelse af denne støtte, at det samlede projekt har været forelagt Teaterrådet til godkendelse. Ydelse af sådan

konsulentbistand må baseres på særlig sagkundskab, som knyttes til rådets sekretariat.

Der kan også peges på behovet for, at Teaterrådet får mulighed for i højere grad at virke som konsulent for teaterinitiativer med hensyn til tilrettelæggelse af den økonomiske drift.

Udvalget har noteret sig, at det fra Teaterrådets side er tilkendegivet, at allerede den ved lovrevisionen i december 1985 gennemførte udvidelse af rådets kompetence har givet visse forvaltningsmæssige problemer, idet hvervet som teaterrådsmedlem ligesom tidligere forudsættes varetaget i den tid, det enkelte medlem kan få til rådighed i forhold til sit hovederhverv.

Efter udvalgets overvejende opfattelse er det imidlertid næppe nogen tilfredsstillende løsning som almindelig regel at søge at heltidsansætte rådsmedlemmerne. Dette ville føre til, at rådet bliver en egentlig forvaltningsinstans med risiko for, at det vil blive vanskeligt at få folk fra teaterlivet og med særlig indsigt heri til at påtage sig arbejdet som rådsmedlem. Det bør dog være muligt ved vederlæggelsen at tage hensyn til medlemmer, der har rådsopgaven som hovedbeskæftigelse.

Man har i tilknytning hertil drøftet den mulighed at gennemføre en deling af kompetencen, enten således at Teaterrådet foretager den overordnede fordeling af midlerne og en videre fordeling varetages af råd eller konsulenter på afgrænsede områder inden for teaterlivet, eller således at Teaterrådet varetager fordelingen efter indstilling fra råd eller konsulenter.

Udvalget er betænkelig ved en sådan organisatorisk udbygning, der vil kunne virke kompliceret og fordyrende og i øvrigt indebære, at et større antal personer - først og fremmest fra teatrets egen verden - vil blive inddraget i administrative opgaver.

Udvalget peger i denne forbindelse på, at en forenkling af rådsarbejdet kan blive en følge af det forslag til en ændring af bevillingspraksis, som er omtalt i kapitel II, 4.

For så vidt angår rådets størrelse og sammensætning, vil det efter udvalgets opfattelse ikke være praktisk at udvide medlemstallet udover 5, og det kan inden for denne begrænsede kreds være problematisk at arbejde med en sammensætning fx efter teaterområder (børneteater, danseteater m.m.).

Udvalget har, som anført tidligere, fundet, at det kan være formålstjenligt, at Teaterrådet får mulighed for gennem et kontaktudvalg at få et forum for udveksling af synspunkter vedrørende den af Teaterrådet førte støttepolitik.

Da en række kontaktudvalg på enkeltområder formentlig vil medføre en for tung administration, finder udvalget, at det bør overvejes at etablere et mere generelt kontaktudvalg efter samme retningslinjer, som for de repræsentantskaber, der kendes fra andre institutioner på kulturområdet.

Et kontaktudvalg bør bestå af ca. 20 personer, der beskikkes af ministeren efter forslag fra de betydende institutioner, organisationer og interessegrupper inden for dansk teater. Ved sammensætningen af udvalget bør det sikres, at det kommer til at omfatte personer med et særligt kendskab til teaterforholdene uden for landsdelsscenebyerne samt personer med et særligt kendskab til teater for børn og unge. Man finder det ikke hensigtsmæssigt at lade amter og primærkommuner være repræsenteret som egentlige medlemmer i kontaktudvalget, men det forudsættes, at der under den ene eller anden form sikres en forbindelse mellem Teaterrådet og det lokalpolitiske liv.

Kontaktudvalget skal have til opgave at følge Teaterrådets virksomhed, drøfte dansk teaters situation, afgive udtalelser om principielle forhold samt forelægge rådets beretning for ministeren med de bemærkninger, udvalget ønsker at knytte dertil.

Kontaktudvalget bør have til opgave at fremkomme med forslag til beskikkelse af 2 til 3 medlemmer af Teaterrådet, medens de resterende medlemmer, som i dag, udpeges af ministeren.

For så vidt angår de medlemmer, der skal foreslås af kontaktudvalget, må det understreges, at der ikke tilsigtes en udpegning af rådsmedlemmer som repræsentanter for forskellige dele af det danske teaterliv.

Selv om det udbyggede sekretariat i et vist omfang kan sikre kontinuitet i rådets arbejde, må der dog, ved udformningen af de nærmere regler for rådets sammensætning, sikres rådet både fornyelse og kontinuitet, ved at udskiftninger af medlemmerne sker tidsmæssigt forskudt.

Økonomiske overvejelser.

De af udvalget stillede forslag vedrørende det rejsende teater, jf. kapitel III, 3, indebærer, at Teaterrådet for fremtiden - i stedet for at rådgive Det Rejsende Landsteater og RBOT - skal tage stilling til ansøgninger fra teatre, der hidtil har søgt optagelse i de pågældende institutioner. Bevillingerne (incl. de særlige statstilskud) til de løse medlemmer af Det Rejsende Landsteater excl. Nyt Dansk Danseteater andrager i 1987 ca. 6 mio. kr., og de samlede udgifter til RBOT i 1987/88 beløber sig til 9,3 mio. kr.

For så vidt angår de områder, der dækkes af den gældende lovs §§ 15, 16 c, 17, 18 og 19 ("de frie områder"), andrager udgifterne i sæsonen 1987/88 mellem 33 og 34 mio. kr.

Med henblik på at styrke kvaliteten af teaterudbuddet uden for institutionsteatrene, bl.a. ved at gøre det muligt at ansætte ensembler på helårskontrakt, foreslår udvalget, at der over en årrække på 3-5 år søges gennemført en bevillingsforøgelse på mellem 25 og 30 mio. kr. Denne forøgelse forudsættes tillige at dække behovet for ydelse af støtte til udgivelse af publikationer, ydelse af stipendier mv., jf. de af udvalget fremsatte forslag.

På længere sigt må det anses for nødvendigt med en yderligere bevilling på omkring 25 mio. kr., med henblik på at kunne yde støtte til flere af de teatervirksomheder og enkeltprojekter, der ud fra en kvalitativ vurdering findes støtteværdige.

For så vidt angår de bevillinger, som efter den gældende teaterlovs kapitel 3 ydes som lån (i 1987 på i alt 3 mio. kr.) henvises til kapitel VI. Statsstøtte til teaterbygninger og teknisk udstyr (teaterlovens kapitel 3).

KAPITEL X

Teater uddannelser.

Indledning.

Det er en af hovedlinjerne i udvalgets arbejde, at der i de kommende år ikke mindst må gøres en indsats for at forbedre kvaliteten af de forestillinger, som tilbydes publikum.

Et af de væsentligste midler til at nå dette mål vil være en styrkelse af uddannelsesaktiviteterne på en række områder.

Udvalget har foretaget sine overvejelser vedrørende dette spørgsmål på grundlag af den stedfundne gennemgang af det danske teaterliv i alle dets former.

Som grundlag har man endvidere haft det omfattende udvalgsarbejde, som tidligere har været gennemført om disse spørgsmål.

Endelig har udvalget haft lejlighed til at drøfte uddannelsesspørgsmålene med repræsentanter for berørte institutioner og organisationer bl.a. på grundlag af oplæg, udarbejdet fra organisationsside.

Udvalget har set det som sin opgave på dette grundlag, at pege på de områder, hvor der synes at være et særligt behov for at sætte ind.

En mere teknisk vurdering af de enkelte uddannelsers udformning og tilrettelæggelse må finde sted, når der er taget stilling til den overordnede prioritering.

Udvalget finder det nødvendigt, at teateruddannelsen ses i et større perspektiv, under hensyn til at en stor del af de kunstnere mv., der uddannes til teatret, vil få en meget væsentlig del af deres fremtidige arbejdsopgaver inden for film, radio og tv.

Det er derfor vigtigt, at man inden for teateruddannelsen lægger vægt på forbindelsen til uddannelsen til medierne, dels ved udformning af undervisningstilbud inden for teateruddannelsen, dels ved kontakt til andre institutioner, der forestår uddannelse til medierne.

Udvalget er opmærksom på, at det også på uddannelsesområdet vil være nødvendigt at foretage en prioritering af de opgaver, som efter udvalgets opfattelse bør tages op til løsning i forbindelse med en samlet revision af teaterloven.

Tidligere udvalgsarbejde.

Teateruddannelserne har i nyere tid været genstand for behandling i 2 betænkninger og 1 rapport:

Betænkning nr. 402 om oprettelse af et teaterakademi (1965).

Betænkning nr. 849 om teateruddannelserne i Danmark (1978).

Rapport fra arbejdsgruppen vedrørende revision af teaterloven (1981).

Betænkning nr. 402 gik ind for, at der blev oprettet et teaterakademi for hele landet med hjemsted i København.

Akademiet skulle omfatte skoler til uddannelse af skuespillere, instruktører, dramatikere, scenografer og scenf teknikere samt kursus bl.a. for teateradministratorer og kritikere.

I betænkning nr. 849 blev foretaget en vurdering af de eksisterende teateruddannelser.

I betænkningen konkluderedes:

"Ingen af de eksisterende teaterskoler er fuldt ud i stand til at opfylde de krav, som teaterhåndværket i dag stiller.

Der savnes en tilfredsstillende uddannelse for børne- og gruppeteater, og den del af uddannelsen, der retter sig mod medvirken i film, tv og radio, er utilstrækkelig.

Instruktør- og scenografuddannelsen ved Statens Teaterskole har lidt af væsentlige mangler.

Sceneteknikere og dramatikere står uden uddannelsesmuligheder.

Den kendsgerning, at Statens Teaterskole ikke har haft en "publikumsvendt" scene, har begrænset uddannelsesmulighederne på denne skole, idet den manglende tilknytning til producerende teatervirksomhed har ført til isolation.

Skuespillereleverne ved landsdelsscenernes, skuespillerskoler har kunnet drage nytte af skolernes tilknytning til

producerende teatervirksomhed, herunder har de kunnet opnå sceneerfaring i det 3. uddannelsesår.

På denne baggrund foreslår udvalget, at grunduddannelsen for skuespillere forbedres på samtlige skoler, og det både kvalitativt og kvantitativt, således at den omfatter alle teatrets udtryksformer og teaterretninger, og således at uddannelsen omfatter medieuddannelse.

Der bør tillige gives eleverne ved samtlige skoler adgang til at stå over for et publikum i uddannelsestiden.

Skuespilleruddannelsen bør som følge af de større uddannelseskrav gøres 4-årig.

Uddannelsen i almen teaterpraktik ved Statens Teaterskole bør efter udvalgets opfattelse afskaffes og erstattes af 4-årige uddannelser for instruktører og scenografer, herunder lys- og lyddesignere, samt uddannelser for dramatikere og sceneteknikere (regissører, rekvisitører mv.), ligesom der bør tilvejebringes mulighed for uddannelse af andre teatermedarbejdere bl.a. på grundlag af EFG-uddannelse."

Arbejdsgruppen fra 1981 mente, at enhver form for teateruddannelse skal bygge på en balance mellem teori og praksis. Der kunne efter gruppens opfattelse ikke herske tvivl om, at før en teaterarbejder går i praktik, skal en grundlæggende teoretisk og teknisk uddannelse finde sted; men heller ikke om, at en teaterarbejder ikke kan uddannes i isolation fra publikum og de producerende teatre.

Gruppen gennemgik betænkningen fra 1978 og konstaterede, at ingen af dennes forslag er gennemført.

Man fandt generelt, at den tidligere betæknings forslag stadig var aktuelle og fremhævede særlig de forslag, der sigtede på at etablere uddannelse for de grupper, der i dag står helt uden uddannelsesmuligheder, dvs. dramatikere og den meget sammensatte gruppe, der benævnes teaterteknikere.

Gruppen fandt det meget vigtigt, at der påbegyndes en forbedring og udbygning af uddannelserne inden for teaterområdet. Dels for at teatrene ikke uden tilstrækkeligt kvalificerede medarbejdere vil kunne udvikle sig og nå de kunstneriske resultater, som må til for i længden at kunne fastholde et levende forhold til

publikum; og dels fordi de mennesker, der ønsker at arbejde inden for teatret - ligesom alle andre - må kunne tilbydes en grundlæggende uddannelse, der sætter dem i stand til at beherske deres fag.

Udvalgets overvejelser.

Det nuværende teaterlovrevisionsudvalg - i det følgende kaldet udvalget - har gennemgået og gjort sig overvejelser om såvel de eksisterende uddannelser som nye uddannelser efter følgende opstilling:

I. Eksisterende uddannelser.

- 1) Statens Teaterskole.
Skuespilleruddannelsen.
Instruktøruddannelsen.
Scenografuddannelsen.
- 2) Uddannelserne ved Århus og Odense Skuespillerskoler.
- 3) Uddannelserne på Det Kongelige Teater.
- 4) Alternative uddannelser.

II. Nye uddannelser.

- 1) Teaterteknikeruddannelse.
- 2) Danseuddannelse uden for Det Kongelige Teater.
- 3) Dramatikeruddannelse.
- 4) Teaterpædagoguddannelse.
- 5) Dramaturguddannelse.
- 6) Teateradministratoruddannelse.
- 7) Anden uddannelse.

III. Efter- og videreuddannelseskurser mv.

I. Eksisterende uddannelser.

1. Statens Teaterskole.

Bevillingen til driften af Statens Teaterskole andrager i 1987, hvor det samlede elevtal udgør 42 elever, 10,5 mio. kr. Der henvises i øvrigt til tabel 12.1 og 12.2.

1978-betænkningen anbefalede Statens Teaterskole videreført i dens nuværende form, således,

at skuespilleruddannelsen forbedres såvel kvalitativt som kvantitativt, rettede sig mod alle teatrets udtryksformer og teaterretninger og tillige tagende sigte på medvirken i film, radio og tv,

at Statens Teaterskole udstyres med en "publikumsvendt" scene, der giver alle uddannelsessøgende mulighed for at opnå praktisk teatererfaring under uddannelsen,

at uddannelsestiden for skuespillere forlænges fra 3 til 4 år,

at uddannelsen i almen teaterpraktik erstattes af uddannelser for instruktører, scenografer og sceneteknikere, idet uddannelsen for sidstnævntes vedkommende tillige kan gennemføres i et andet uddannelsesforløb, og

at der etableres uddannelse for dramatikere såvel i samarbejde med Statens Teaterskole som de producerende teatervirksomheder.

Arbejdsgruppen fra 1981 gik ind for en markant styrkelse af uddannelsesområderne. Gruppen fandt, at opgaven bedst løses af en central uddannelsesinstitution, der skal være centrum for alle dramatiske og teaterfaglige uddannelser. Skolen skal også kunne varetage overgangsprocesserne fra den teoretiske undervisning til det praktiske teaterarbejde inden for det producerende teater. Statens Teaterskole var efter gruppens opfattelse en naturlig grundstamme i opbygningen af en sådan institution.

Ifølge bekendtgørelse af 18. december 1984 (som ændret ved bekendtgørelse nr. 71 af 28. februar 1985) om Statens Teaterskole har skolen til opgave at uddanne skuespillere, instruktører og scenografer og meddele videregående uddannelser såvel til disse grupper som til andre inden for teatret beskæftigede.

Undervisningen ved teaterskolen er delt i grunduddannelse og videregående uddannelse. Grunduddannelsen omfatter 3 uddannelsesgrene for henholdsvis skuespillere, instruktører og scenografer.

Ved bekendtgørelsen er skuespilleruddannelsen gjort 4-årig, men udvalget er bekendt med, at iværksættelsen af den 4-årige uddannelse er blevet udskudt med 1 år, således at det første uddannelsesforløb efter denne ordning afsluttes i 1989/90.

Instruktør- og scenografuddannelserne er gennemført som 4-årige uddannelser.

I bekendtgørelsen er som løfteparagraf (§ 3) optaget en bestemmelse om, at der til skolen og dens undervisning søges knyttet et af skolen ledet teater, hvor de studerende får lejlighed til at opsætte og gennemspille forestillinger under vilkår, der svarer til det professionelle teater.

Ved bekendtgørelsens § 4 gives hjemmel til at indføre videreuddannelse (1-årig) ved Statens Teaterskole. Uddannelsen tilrettelægges inden for det normale undervisningsår og varetages af henholdsvis de ved skolen ansatte lærere og lærere, som midlertidigt engageres til undervisningen.

Videreuddannelse kan principielt foranstaltes for det professionelle teaters personalegrupper såvel som for andre, der beskæftiger sig med teatervirksomhed.

Der har ikke været økonomiske midler til oprettelse af et teater eller til gennemførelse af den 1-årige videreuddannelse. For så vidt angår sidstnævnte spørgsmål er det endvidere uafklaret, hvorledes deltagelse i undervisningen skal finansieres. Der er i denne forbindelse peget på, at Teaterrådet bør kunne yde stipendiestøtte til dette formål.

Udvalget må konstatere, at de for skolen fastlagte økonomiske rammer ikke har gjort det muligt, at gennemføre de i bekendtgørelsen fastsatte målsætninger for skolens virksomhed.

Endvidere konstateres, at de eksisterende lokaler ikke er tilstrækkelige til den nuværende undervisning. Den ønskede faglige udbygning af skolen, herunder den 4-årige integrerede uddannelse, uddannelse med sigte på børneteater og den medierettede undervisning, vil være umulig, hvis ikke der tilvejebringes nye lokalemæssige rammer.

Teaterskolen er det centrale uddannelsessted for de dramatiske og teaterfaglige uddannelser. Det er derfor af afgørende vigtighed, at der skaffes de nødvendige bygningsmæssige forhold til skolens egen virksomhed og de øvrige teatermæssige uddannelser, der søges knyttet til skolen (jf. senere under II.) Skolens økonomi bør i det hele styrkes, således at bekendtgørelsens forudsætninger kan opfyldes, herunder med hensyn til

oprettelse af et af skolen ledet teater, hvor de studerende får lejlighed til at opsætte og gennemspille forestillingerne med offentlig adgang.

Mediekommissionen fandt det rimeligt at overveje, om Statens Teaterskole og Den Danske Filmskole inden for fælles lokaliteter kunne etablere et samarbejde omkring fælles prøvelokaler og film- og tv-studier.

Udvalget kan anbefale, at der sker en udflytning af skolen, og at der i denne forbindelse etableres en tæt kontakt til filmskolen også lokalemæssigt.

For så vidt angår praktikspørgsmålet på skuespiller-, instruktør- og scenograflinien, lægger udvalget vægt på, at der i størst muligt omfang etableres et pædagogisk forsvarligt samarbejde mellem Statens Teaterskole og Det Kongelige Teater.

Man ser også gerne et sådant samarbejde etableret med de øvrige københavnske teatre.

Teatrets kunstnere vil herved kunne blive inspireret fx til nye arbejdsmetoder, og teaterskolens unge få en kunstnerisk udvikling gennem kontakter med det professionelle teater og de krav og kvaliteter, som det repræsenterer.

Udvalget finder, at det kunne være en fordel, at Teaterskolen tilføres bevillinger med henblik på afholdelse af lønudgifter i forbindelse med praktikperioder.

2. Uddannelserne ved Århus og Odense Skuespillerskoler.

Bevillingerne til driften af Århus og Odense skuespillerskoler andrager i 1986/87 henholdsvis 2,5 mio. kr. og 2,7 mio. kr., hvoraf staten betaler de 75 pct. og Århus og Fyns amtskommune hver de resterende 25 pct. Der er henholdsvis 18 og 21 skuespillerelever under uddannelse.

1978-betænkningen udtalte generelt, at skuespilleruddannelsen ved landsdelsscenernes skuespillerskoler burde forbedres både kvalitativt og kvantitativt - som ved Statens Teaterskole.

Uddannelsen ved skuespillerskolerne burde desuden tilrettelægges og gennemføres således, at den i større udstrækning omfatter de forskellige teaterformer.

Betænkningen anbefalede endvidere, at der i uddannelsen i større omfang end hidtil muligt blev integreret sådanne fag, som er nødvendige for på professionel måde at kunne arbejde inden for børne- og gruppeteater.

Endelig burde uddannelse med henblik på massemedierne udbygges, således at de færdiguddannede skuespillere har større kendskab til den teknik og udtryksform, som disse medier kræver.

De nærmere regler for driften af skuespillerskolerne ved landsdelsscenerne er fastsat i vedtægter for institutionerne.

Ifølge disse vedtægter drives skuespillerskolerne i Odense og Århus i nøje tilknytning til de pågældende landsdelsscener.

Udvalget konstaterer med tilfredshed, at der principielt er truffet beslutning om ved de 2 skoler at gennemføre den 4-årige uddannelse for skuespillere, således at det første hold elever med 4-årig uddannelse bliver færdige i foråret 1989.

Udvalget finder generelt, at de 2 skoler bør arbejde efter samme overordnede principper som Statens Teaterskole.

3. Uddannelserne på Det Kongelige Teater.

Udgifterne ved driften af teatrets skoler, dvs. Operaakademiet, den almindelige læseskole for ballettens børn og danseskolen indgår, i Det Kongelige Teaters budget med et samlet beløb i 1987 på 6,5 mio. kr.

Operaakademiet.

Operaakademiet blev oprettet i 1956 og har siden fungeret under fælles ledelse af Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Det Kongelige Teater med en forstander fra hver af de to institutioner. Udgifterne ved Operaakademiets drift afholdes af konservatoriets og teatrets budgetter. Uddannelsen er i dag normalt 3-årig.

Udvalget er bekendt med, at der er et ønske om at få udvidet studietiden til 4 år samt at få etableret en form for praktikanttjeneste ved Den Kongelige Opera eller Den Jyske Opera. Det er oplyst, at Operaakademiet, gennem et periodisk samarbejde med radio og tv samt landsdelsorkestrene og i

samarbejde med Statens Teaterskole om konkrete projekter, søger at bidrage til, at operaakademieleverne i uddannelsesperioden deltager i praktisk arbejde bl.a. med henblik på at opnå en bedre dramatisk standard.

Udvalget har noteret sig de fremsatte ønsker, hvis realisering man finder vil give uddannelsen større vægt.

Udvalget har endvidere noteret sig, at der, på grund af aldersfordelingen i operakor og operasolistgrupper i landet, i de kommende 4-8 år vil være behov for en større tilgang af uddannede operasangere. Operaakademiets årlige driftsbevillinger fra såvel Det Kongelige Teater som Det Kongelige Danske Musikkonservatorium bør derfor øges med henblik på optagelse af flere elever.

Udvalget er endvidere bekendt med, at der er fremsat ønske om at ændre akademiets status til en selvstændig institution med én forstander. For så vidt angår dette spørgsmål mener udvalget, at de videre overvejelser må gennemføres af de berørte institutioner.

Den Kongelige Balletskole.

Den Kongelige Balletskole omfatter en danseskole og en læseskole.

Danseskolen sorterer under balletmesteren og læseskolen under en læreruddannet forstander (skoleinspektør).

Udgiften ved skolernes drift afholdes af Det Kongelige Teaters budget.

Danseskolens formål er at give en grundig og bredt dækkende uddannelse med henblik på senere beskæftigelse som danser, specielt ved Den Kongelige Ballet. Den daglige, generelle undervisning på danseskolen bygger på den klassiske balletskoles principper.

Læseskolens formål er det samme som folkeskolens, med den udvidelse og begrænsning, som dens særlige tilknytning til Det Kongelige Teater medfører. Undervisningen må primært give eleverne et såvel fagligt som kulturelt grundlag for deres kunstneriske udvikling.

Udvalget er bekendt med, at Den Kongelige Ballet har et behov

for at udvide rekrutteringsgrundlaget ved optagelse af elever, og at man i denne forbindelse prioriterer oprettelsen af en kostskole som den ideelle løsning.

Udvalget har forståelse for det fremsatte ønske, da rekrutteringsgrundlaget i dag stort set er begrænset til børn med bopæl inden for hovedstadsområdet, og kan anbefale, at forslaget søges indarbejdet i Det Kongelige Teaters budget.

Teaterskrædderuddannelse.

Det Kongelige Teater har etableret en egentlig teaterskrædderuddannelse. Først som almindelig skrædderuddannelse og senere i form af en egentlig specialiseret udbygning af efg-uddannelsen.

Uddannelsen er nu på 4½ år incl. basisår.

Skoleuddannelsen er henlagt til Håndværkerskolen i Sønderborg.

Det Kongelige Teater har til stadighed ca. 9 elever, incl. to modistelever.

Teatermaleruddannelse.

Som en forsøgsordning har Det Kongelige Teater etableret en 4-årig teatermaleruddannelse.

Uddannelsen, der er påbegyndt 1. august 1987, består af en praktisk del på teatrets malersal og af en teoretisk del på Det Kongelige Danske Kunstakademi.

Uddannelsens indhold er fastlagt af et fagligt udvalg, bestående af repræsentanter for Det Kongelige Teater, Det Kongelige Danske Kunstakademi og Teaterteknikerforbundet.

Det Kongelige Teater har p.t. to elever.

Uddannelsens forløb følges af det faglige udvalg.

4. Alternative uddannelser.

Nordisk Teaterlaboratorium/Odin Teatret.

Odin teatrets virksomhed, som siden 1966 har haft sit hjemsted i Holstebro, vedrører dels den interne træning og uddannelse af egne skuespillere, dels en bredere pædagogisk virksomhed for fagligt interesserede fra hele verden - gennem seminarer, publikationer mv.

Udvalget mener på den anden side, at der kan være kulturpolitiske fordele forbundet med en placering af nye aktiviteter uden for København.

Man har herved navnlig haft opmærksomheden rettet mod Århus, som ved sit kunstneriske miljø - med landsdelsscene og skuespiller-skole, Musikhus, musikkonservatorium og andre højere læreanstalter, en række teatre og Danmarks Radios største studie med særlig erfaring på danseområdet, med sit universitet med teaterfaglige studieretninger - synes at være velegnet til etablering af en uddannelse på danseområdet.

Det foreslås derfor, at der søges etableret en danseuddannelse i Århus i tilknytning til et hjemsted for et fast dansekompani, jf. udvalgets forslag vedrørende det rejsende teater.

Man har drøftet, om der vil kunne skaffes lærerkræfter ved at placere uddannelsen i Århus, men man mener ikke, at pædagogbehovet vil give anledning til problemer. En del af lærerne må under alle omstændigheder hentes fra udlandet.

Lone Hertz har tilkendegivet, at såfremt forslaget om en danseuddannelse i Århus gennemføres, bør der endvidere etableres en danseuddannelse i København i tilknytning til Statens Teaterskole.

3. Dramatikeruddannelse.

I betænkning nr. 402 af 1965 blev der foreslået oprettet en dramatikeruddannelse i tilslutning til teaterakademiet.

Uddannelsen skulle være praktisk orienteret og strække sig over 4 år.

I 1978-betænkningen anførtes, at det ville være rimeligt at sigte mod en 2-årig grunduddannelse af dramatikere i tilknytning til Statens Teaterskole og Den danske Filmskole, omfattende praktik ved et eller flere teatre.

Arbejdsgruppen fra 1981 gav ikke konkrete forslag til, hvad dramatikeruddannelsen skal omfatte, men påpegede, at en styrkelse af uddannelsesområderne - herunder grunduddannelse og efteruddannelse - bedst løses ved en institution, der skal være centrum for alle de dramatiske og teaterfaglige uddannelser.

7. Ancien uddannelse.

Udvalget har modtaget forslag fra Dansk Artistforbund om oprettelse af en artistskole, der ud over teatermæssige uddannelser skulle omfatte entertainere, artister m.fl. Herudover foreligger der ønsker om statslig anerkendelse af uddannelser i showdans m.m. og i tilknytning hertil om anerkendelse af uddannelser på private skoler.

Efter udvalgets opfattelse bør den ønskelige og påkrævede udbygning af de teatermæssige uddannelser finde sted i overensstemmelse med de foran fremsatte forslag, og først og fremmest på de allerede eksisterende, anerkendte uddannelsesinstitutioner.

Uddannelse af artister, entertainere m.fl. falder uden for den opgave, der er stillet udvalget.

Udvalget har endvidere modtaget et forslag om etablering af en 3-årig dukketeateruddannelse.

Man er opmærksom på, at sådan uddannelse findes i udlandet. Udvalget anerkender betydningen af, at også dukketeatret har høj kvalitet, men man finder ikke, at der er grundlag for på nuværende tidspunkt at etablere en dukketeateruddannelse i Danmark.

Kvalificerede bør have mulighed for at deltage i uddannelseskurser i udlandet.

III. Efter- og videreuddannelseskurser mv.

Af bevillingerne i henhold til § 30 ydes der, ud over tilskud til skuespillerskolerne i Århus og Odense samt til eksperimenterende virksomhed inden for teateruddannelse og forskning, tillige tilskud til gennemførelse af kursusvirksomhed. I 1987 med et beløb på ca. 1 mio. kr.

Støtten ydes først og fremmest til efter- og videreuddannelseskurser, arrangeret af Dansk Skuespillerforbund, Sammenslutningen af Scenografer, Instruktører og Filmarbejdere, Teater- og Teknikerforbundet og Danske Dramatikeres Forbund. Herudover ydes der tilskud til gennemførelsen af det balletseminar, der arrangeres hver sommer af International Ballet Seminar.

Efter udvalgets opfattelse er der på disse områder tale om en uddannelsesaktivitet, som i den aktuelle situation har stor betydning for opretholdelsen af og fremme af dansk teaters kvalitative niveau. Det anbefales, at der fortsat afsættes bevillinger i de kommende år, som gør det muligt at indhente det alvorlige efterslæb, som findes i forskellige faggrupper, og afhjælpe de behov, der måtte opstå, efter at den foreslåede udbygning af uddannelserne på en række områder har fundet sted.

Økonomiske overvejelser.

Indledningsvis må det konstateres, at en fuld udbygning af Statens Teaterskoles nuværende 3 linier ifølge den undervisningsplan, der er grundlaget for bekendtgørelsen af 1984, vil være forbundet med årlige merudgifter på 4,5 mio. kr. En lokalemæssig udflytning må anses for nødvendig, og denne udflytning skønnes ved den ideelle løsning med et fællesskab med filmuddannelsen at medføre etableringsudgifter på ca. 70 mio. kr.

Der er ikke i de nævnte beløb taget højde for de merudgifter (større vedligeholdelsesudgifter m.m., drift af elevscene), der vil være en følge af en udflytning af skolen til nye lokaler.

Den foreslåede gennemførelse af en teaterteknikeruddannelse skønnes, med 10 teknikere pr. årgang, fuldt udbygget at medføre udgifter på 3-4 mio. kr. årligt, alt efter om uddannelsen bliver 3 eller 4 årig.

Gennemførelsen af en dramatikeruddannelse med 2 elever pr. årgang er beregnet til at ville medføre udgifter på 1 mio. kr. årligt for den fuldt udbyggede uddannelse. Den af udvalget foreslåede etablering af en workshop for dramatikere vil med 12 readings årligt medføre udgifter på ca. 1,6 mio. kr. årligt.

En forbedring af og forøgelse af efteruddannelseskurserne mv. samt af de alternative uddannelser skønnes at medføre merudgifter på mellem 1 mio. kr. og 2 mio. kr.

KAPITEL XI

Forholdet til institutioner mv. uden for teaterlovgivningens område.

1. Undervisningsområdet.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

For så vidt angår teater for børn og unge som opsøgende teater i skoler og andre institutioner, henvises til omtalen i kapitel III. 6, om teater for børn og unge.

For så vidt angår øvrige spørgsmål i relation til undervisningsområdet, har udvalget indhentet materiale fra ministeriets Arbejdsgruppe om Børn og Kultur.

Arbejdsgruppen om Børn og Kultur har redegjort for følgende forhold:

Arbejdet i Undervisningsministeriets såkaldte "Skolestartudvalg" - med det kommissorium bl.a. at se på mulighederne for at styrke undervisningens helhedspræg i folkeskolens yngste klassetrin - førte til en ændring i folkeskoleloven i 1985, som har til hensigt bl.a. at udvikle og fremme de praktisk-musiske fags stilling i den "samordnede indskoling". Man satser i den forbindelse på at indarbejde værkstedspræget undervisning i børnehaveklasserne og de første 2 skoleår, og i ministeriets oplæg indgår også "musisk-kropslige" værksteder, hvor børn arbejder med deres krop og fantasi for at opleve, gøre erfaringer og udtrykke sig fx i form af drama, dukketeater og musikudøvelse.

I 3.-5. klassetrin har man flere steder eksperimenteret med at slå de praktisk-musiske fag sammen i en pulje, hvor eleverne i kortere eller længere perioder også har kunnet vælge et teaterforløb. Der er herudover få tilbud, ikke mindst fordi faget drama ikke indgår i læseplanerne for de mellemste klassetrin.

Nogle skolevæsener har blandt valgfagene i 8.-10. klassetrin tilbudt faget drama/teater, men erfaringerne er ofte, at

eleverne afstår fra at vælge et fag, som de aldrig har haft før i deres skoleforløb. Manglen på uddannede faglærere er desuden meget udpræget.

Enkelte steder har man derfor lavet integrerede fag, hvor man fx i form af "musikteater" tilbyder et fag, som både omfatter musik, formning, sløjd og håndarbejde, samlet i et decideret teaterprojekt.

For fuldstændighedens skyld skal det nævnes, at der er tradition for skolekomedie på mange skoler, og mange skoler arrangerer desuden emne- eller featureuger, hvor teater ofte indgår. Skolerne kan desuden tilbyde frivillig undervisning efter lovens § 3, stk. 3, hvor interesserede lærere har mulighed for at lægge nogle af deres timer om eftermiddagen uden for den normale undervisningstid. Denne ordning bruges dog fortrinsvis til musik og idræt, og kun i begrænset omfang til drama/teater.

Arbejdsgruppen har endvidere redegjort for en række projekter fra de senere år, som er udtryk for nye samarbejdsmuligheder mellem det professionelle teater og skolen, mellem skuespillere, lærere og elever. Der er tale om projekter, som søger at ophæve skellet mellem teater for børn og teater med børn gennem tilrettelæggelse af et forløb, hvor eleverne indgår som medspillere sammen med skuespillerne. Projekterne - som bl.a. har fundet sted i egnsteater-sammenhæng - er ofte gennemført under vanskelige bevillingsmæssige og administrative forhold.

Undervisningsministeriet har i de sidste 3 år gennemført et forsøgs- og udviklingsprogram for folkeoplysning og voksenundervisning under betegnelsen "10 punkts-programmet". Programmet har taget sigte på at udbygge samarbejdet mellem forskellige lokale grupperinger inden for fritiden i bred forstand. Denne ordning har bl.a. været benyttet ved en del projekter på tværs af generationerne og institutionerne, og heriblandt en del projekter, som har givet børn og unge muligheder for at udfolde sig kreativt med andre medier og aktiviteter end de traditionelle. Dette forsøgsprogram er ved at være afsluttet nu, og erfaringsindsamlingen er i gang med henblik på en omfattende evaluering i 1988.

I maj 1987 vedtog Folketinget et udviklingsprogram for Folkeskolen og skolen som lokal kulturcenter - kaldet "7-punkts-

programmet". Programmets punkt 2 er sålydende: "Undervisningen må give eleverne mulighed for at afprøve og udvikle deres praktiske evner, arbejde med teoretisk stof samt udfolde sig musisk og kreativt - i en stadig vekselvirkning. Undervisningsforløbene tilrettelægges således, at der kan brydes med den stærkt time- og fagopdelte skole, ved at der fx indgår periodelæsning og kursusuger." Dette punkt vedrørende forsøg med undervisningens indhold rummer en række muligheder for at afprøve nye tværgående undervisningsformer og stiler helt åbenbart mod en styrkelse af de kreative fags position og status i skolen. Der er til udviklingsprogrammet afsat 100 mio. kr. årligt i en 4-årig periode, og i betragtning af bevillingens meget store omfang skulle der være åbnet for spændende muligheder, også for teater/drama som fagområde.

Børns muligheder for at stifte bekendtskab med teater i deres fritid er først og fremmest knyttet til de rammer, som fritidsloven lægger op til. En del drama/teateraktiviteter foregår i ungdomsskoler og interessegrupper, og derudover er der de muligheder, som ligger i fritidshjem, fritidsklubber og ungdomsklubber, (institutionsformer, som alt efter deres baggrund er knyttet til enten Undervisningsministeriet eller Socialministeriet). Fælles for disse tilbud er imidlertid, at det er meget tilfældigt, hvor de foregår, og hvor ofte, fordi de i meget høj grad er afhængige af den enkelte institutions prioritering og medarbejdernes interesser.

I fritidslovens kapitel 4 er desuden åbnet en mulighed for statsrefusion i forbindelse med de såkaldte "supplerende kulturelle arrangementer" i tilknytning til de førnævnte grupper og institutioners aktiviteter i øvrigt.

Endelig er der de muligheder, som ligger i amatørteatrenes aktiviteter, og som ofte foregår med støtte fra kommunerne og ofte i foreninger, som er tilknyttet. Dansk Amatør Teater Samvirke. Dette arbejde opfattes imidlertid ikke som et egentligt idébetonet børne- og ungdomsarbejde, og modtager derfor langtfra de store kommunale tilskud, som kommer fx idrætten, spejderbevægelsen o.l. til del.

Arbejdsgruppen om Børn og Kultur har formuleret en række forslag til, hvordan børns muligheder for at møde teatret i - og med -

skolen kan udvikles for at skabe rigere oplevelser i børnenes liv og stimulere deres teaterinteresse. Arbejdsgruppen peger i denne forbindelse særligt på nødvendigheden af et samspil mellem teaterlovgivningen, fritidslovgivningen og folkeskolelovgivningen, når opgaver vedrørende børn, skole og teater skal løses. Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at Undervisningsministeriet opfordres til at indføre konsulenter i faget drama/teater, og at lovgivningen åbner mulighed for støtte til gennemførelse af et teaterforløb i skolen med bistand fra professionelle teatre.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Nærværende udvalg har tidligere fremhævet, at man i teaterpolitikken må lægge vægt på en bred indsats for at fremme teater af kvalitet for børn og unge. Man har også peget på, at det er af afgørende betydning for udviklingen på kulturområdet og herunder på teaterområdet, at der sker en styrkelse af børns og unges muligheder for i skolen ikke blot at opleve forskellige kunstformer, men også at udtrykke sig kreativt som led i undervisningsaktiviteterne.

Udvalget er derfor enig med Arbejdsgruppen om Børn og Kultur i, at en nær kontakt mellem de berørte ministerier er meget påkrævet bl.a. i forbindelse med det udvalgsarbejde, som for tiden foregår i Undervisningsministeriet på en række områder af betydning i denne sammenhæng.

Der tænkes her på Perspektivudvalget, der har til formål mere generelt at inspirere til udvikling inden for folkeskolen, Læreruddannelsesudvalget, der har til formål at revidere læreruddannelserne, Folkeoplysningsudvalget, der har til formål at revidere fritidsloven og tilknyttede love, og endelig Udviklingsrådet, der er reorganiseret i forbindelse med vedtagelsen af det nye udviklingsprogram for folkeskolen som lokalt kulturcenter (det såkaldte "7-punkts-program").

Det er efter udvalgets opfattelse af væsentlig betydning for en værdifuld udvikling på området, at der gøres en indsats for, at lærerne kan varetage den dramapædagogiske opgave på en forsvarlig måde.

Dramapædagogik indgår i undervisning på skoler, andre undervisningsinstitutioner og i grupper, der dyrker selvaktiviserende

virksomhed (amatører). Denne undervisning kan omfatte almen teaterkundskab, rollespil, workshops, dramaforløb og processer, der sigter direkte mod produktion.

I et samfund med øget fritid og stigende behov for selvaktivitet vil også efterspørgslen efter dramapædagoger vokse. En lang række højskoler tilbyder et til flere teaterkurser. Endvidere lægger gymnasireformen, der indfører drama som tilvalgsfag i 2. og 3. gymnasieklasse, og tankerne om folkeskolen som kulturcenter op til en øget efterspørgsel. Således oplever universiteterne, at stadigt flere gymnasielærere ønsker et bifag i dramaturgi eller teatervidenskab for at få mulighed for at undervise i de kreative fag.

Udvalget er opmærksom på, at der eksisterer en række institutioner og organisationer, der mere permanent eller på forsøgsbasis beskæftiger sig med uddannelse til dramapædagogik i relation til skole- og fritidsundervisning, amatørteaterarbejde mv.

I øjeblikket undervises der i pædagogisk dramatik på Herning Højskole (det mest sammenhængende tilbud), inden for DATS, på enkelte lærerseminarier og lærerhøjskoler og på universiteterne (Institut for Dramaturgi i Århus og Teatervidenskabeligt Institut i København). De sidste to institutioners undervisningstilbud henvender sig hovedsageligt til folk, der skal undervise i gymnasiet og på tilsvarende institutioner (fx højskoler).

Hvad angår folkeskolen, finder udvalget det særlig uheldigt, at der - bortset fra kurser i dramatik på enkelte seminarier og lærerhøjskoler - ikke eksisterer uddannelses- eller videreuddannelsesmuligheder i formidlingsleddet.

Udvalget anbefaler, at læreruddannelsesspørgsmålet rejses overfor Undervisningsministeriet, og man kan i denne forbindelse tilslutte sig forslaget fra Arbejdsgruppen om Børn og Kultur om, at der søges indført fagkonsulenter i faget drama/teater.

I denne forbindelse bør det også undersøges, om der kan etableres et samarbejde med Statens Teaterskole.

I sammenhæng med disse anbefalinger skal udvalget udtale, at man finder det værdifuldt, at professionelle teatre kan indgå i et samarbejde med lærere om gennemførelse af projekter, hvor elever inddrages i et forestillingsforløb.

Sådanne aktiviteter bør således også kunne indgå i teatervirksomhed, der støttes efter teaterlovens bestemmelser.

2. Medieområdet.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

Medieudviklingens indflydelse på publikumssituationen for det levende teater er behandlet i Mediekommissionens betænkning nr. 1029. Med hensyn til behandling af spørgsmålet om, hvorvidt den fremtidige udvikling på medieområdet i sig selv vil begrænse den såkaldte aktive kultur- og fritidsanvendelse, fandt kommissionen ikke, at den hidtidige udvikling kunne bekræfte en sådan antagelse. Det anførtes, at der ikke er noget, der tyder på, at medieforbruget i fremtiden vil erstatte væsentlige dele af befolkningens fritids- og kulturaktiviteter.

Mediekommissionen pegede i denne forbindelse på sammenhængen mellem mediepolitik og kulturpolitik i almindelighed og fremhævede betydningen af - i en periode hvor medieudbuddet vokser - at fastholde den hidtidige bredde i kultur- og fritidspolitikken med tilbud til hele befolkningen, dvs. at opretholde og helst forstærke det kulturpolitiske beredskab generelt.

Medieudviklingen og dens forhold til de levende kulturaktiviteter omtales i den offentlige debat ofte på en sådan måde, at det overskygger radioens og tv's store betydning for bl.a. den dramatiske kunst.

Det er tidligere omtalt, at radio- og tv-teatret i Danmarks Radio har spillet en meget væsentlig rolle for udviklingen af dansk dramatik, og at seerinteressen for tv-teatrets opførelser er betydelig.

Det er også nævnt, at filmens og radio/tv-mediets store betydning som arbejdsplads for teatrets kunstnere gør det nødvendigt i øget omfang at inddrage forholdet til medierne i teateruddannelsen.

Ved siden af radio- og tv-teatrets rolle som selvstændige dramatiske kunstformer er det navnlig spørgsmålet om tv-transmissioner af sceneopstillinger, som har været genstand for overvejelser i teaterpolitisk sammenhæng. Radiotransmissioner af

fx musikdramatiske forestillinger synes ikke at have givet anledning til debat.

For så vidt angår teater og tv, kan der være tale om flere forskellige former for samarbejde, og man kan i denne forbindelse pege på nogle hovedgrupper, alt efter hvilke muligheder, der findes for at tilpasse forestillingen til tv-mediet.

Der kan være tale om den direkte optagelse af en forestilling, der i øvrigt er produceret udelukkende med sceneopførelse for øje.

Udover den direkte optagelse, som man kender fra transmissioner fra Det Kongelige Teater, findes en række andre modeller for overførsel af teater til tv, hvor der i større eller mindre omfang tages hensyn til de særlige krav, som overførslen til tv stiller.

Endelig kan der være tale om en egentlig optagelse af forestillingen i tv-studiet dvs. en samproduktion mellem teatret og tv.

Ved drøftelsen af transmissionsspørgsmålet har debatten navnlig gået på betænkelighederne ved en udsendelsesvirksomhed, der ikke i tilstrækkeligt omfang har mulighed for at tage hensyn til de forskellige kunstneriske krav, der stilles til henholdsvis tv og det levende teater. Der er peget på, at de direkte optagelsers billed- og lyd kvalitet må betragtes som kunstnerisk mindre tilfredsstillende, hvortil kommer spørgsmålet om den pågældende forestillings egnethed til tv-overførsel.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Ved vurderingen af den fremtidige udvikling på dette område er det efter udvalgets opfattelse ønskeligt at afklare såvel formålet med som forudsætningerne for et samarbejde mellem det levende teater og tv.

Det må her som udgangspunkt understreges, at et udbygget samarbejde ikke skal ske på bekostning af hverken det levende teater eller tv-teatret som selvstændig kunstform.

Formålet må være at viderebringe teateroplevelser til større kredse end det teaterpublikum, der har mulighed for at komme i teatret.

Omfanget af den offentlige støtte til teaterproduktion gør det naturligt at sikre, at resultaterne via tv også kan komme det publikum til gode, som fx af geografiske årsager har svært ved at få adgang til de direkte teateroplevelser.

Hertil kommer, at tv-optagelser også kan medvirke til at styrke interessen for teaterkunsten og dermed efter al sandsynlighed for det levende teater, bl.a. hos et publikum, som ikke i forvejen er fortrolig med denne kunstform.

Et udvidet samarbejde må endvidere ses som udtryk for et ønske om at styrke den danske dramatiske produktions placering i tv-sammenhæng i en situation, hvor der sker en betydelig udvidelse af det udenlandske tv-tilbud til de danske seere.

En udbygning af aktiviteten på dette område kan også have det positive træk, at det vil betyde en udvidelse af kredsen af de teatre og dermed de kunstnere, hvis præstationer kan komme et større publikum til gode.

Med hensyn til de forskellige former for samarbejde bemærker udvalget, at den direkte transmission naturligvis kan have interesse som reportage, men at transmissioner af denne art i almindelighed ikke på tilfredsstillende måde kan gengive teaterværkets kunstneriske udformning.

Hvad i øvrigt angår tv-optagelse af forestillinger i teatret, må det derfor være en forudsætning for at anbefale en udbygning af denne virksomhed, at der skabes tekniske og økonomiske produktionsvilkår, der kan sikre en varetagelse af de kunstneriske hensyn.

Udvalget har bemærket sig, at der for nylig er skabt aftalemæssigt grundlag for en 2-årig forsøgsordning med tv-transmissioner i Danmarks Radio af teaterforestillinger eller "tv-overførsler af teaterforestillinger" også fra andre teatre end Det Kongelige Teater. Ifølge aftalen vil der årligt kunne gennemføres forsøg med indtil 6 forestillinger fra landets forskellige teatre, og det er tanken, at ordningen skal muliggøre eksperimenter med genren.

Det foreligger endvidere oplyst, at der foregår forhandlinger mellem Dansk Skuespillerforbund og film- og videoproducenterne bl.a. i TV 2-perspektivet.

Udvalget kan således konstatere, at der foregår en udvikling, som kan give øget erfaringsgrundlag for de videre overvejelser om værdien af denne form for teaterformidling.

Udvalget peger i denne forbindelse på, at det bør indgå i disse overvejelser, om der bør tilvejebringes støtteordninger, som kan medvirke til at løse de særlige økonomiske problemer for teatrene, som en kunstnerisk forsvarlig varetagelse af opgaven vil rejse. Udvalget har konstateret, at der i Sverige er indført en støtteordning til dækning af teatrenes merudgifter i forbindelse med gennemførelse af bl.a. tv-produktioner af opsætninger, der er opført på et teater, såsom udgifter til forlænget prøvetid og eventuelt indtægtstab på grund af lukkedage.

Kapitel XII

Administrative forhold m.m.

1. Teatertilladelser.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

Allerede under behandlingen i Folketinget af teaterlovforslaget i 1963 blev det foreslået at ophæve bevillingssystemet og indføre fri teaternæring. Det blev imidlertid besluttet at udskyde spørgsmålet om indførelse af fri næring til overvejelse i forbindelse med den kommende lovrevision.

Ved lovrevisionen, der fandt sted i 1970, indførtes det gældende system med teatertilladelser. I praksis var der hermed indført fri adgang til at drive teater. Ret til teatertilladelse har således personer, ansvarlige interessentskaber og kommanditselskaber og aktieselskaber, der er registreret her i landet. Det samme gælder andre her i landet hjemmehørende selskaber, foreninger og selvejende institutioner. Kommuner har også ret til at få tilladelse.

Tilladelse til andre end personer er betinget af, at der ansættes en leder.

Lederen af et teater skal være myndig, ikke være under konkurs samt have bopæl her i landet. Det sidste krav bortfalder dog i det omfang, dette strider mod international aftale, herunder EF-reglerne. Det er endvidere et vilkår, at indehaveren af tilladelsen skal drive teatret for egen regning, og at vedkommende ikke må drive eller have økonomiske interesser i en teaterforlagsvirksomhed samt at vedkommende (ved selskaber den ansatte leder) personligt driver virksomheden.

Ministeriet kan i særlige tilfælde dispensere for de nævnte betingelser.

Meddelelse af teatertilladelser er henlagt til politimestrene.

Betingelserne for meddelelse af teatertilladelser svarer til de betingelser, som efter næringsloven i almindelighed kræves for at drive næring her i landet.

Når der fortsat eksisterer et polititilladelsessystem på teaterområdet, er dette uden tvivl historisk betinget. Ministeriet har derfor som led i regeringens almindelige regelsaneringsarbejde overvejet en ophævelse af dette polititilladelsessystem. Afgørelsen af spørgsmålet er imidlertid sat i bero på nærværende udvalgs overvejelser.

Justitsministeriet har i denne forbindelse tilkendegivet, at man ikke har bemærkninger til, at de særlige regler i teaterlovgivningen om polititilladelse mv. ophæves. Det er herved en forudsætning, at offentlig forevisning af teater på gader, veje, pladser eller i gårde alene kan ske efter forudgående indhentelse af politiets tilladelse. Regler herom vil i givet fald kunne fastsættes ved en mindre udvidelse af området for normalpolitivedtægtens § 49.

Det fremgår i øvrigt, at politiets beskæftigelse med offentlige forlystelser hovedsageligt er knyttet til færdselsmæssige overvejelser og anden sikring af, at der ikke sker forstyrrelse af den offentlige orden.

Ved forslag til filmlov, fremsat 1987, er det særlige tilladelsessystem foreslået ophævet for så vidt angår filmforevisninger.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Udvalget kan ikke se nogen begrundelse for at opretholde et særligt teatertilladelsessystem og anbefaler derfor, at systemet ophæves ved den forestående revision af teaterloven.

2. Betingelser for ydelse af statsstøtte.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

Teaterlovens §§ 7 - 10 omhandler en række betingelser (ud over de i afsnittet om teatertilladelser anførte), der skal være opfyldt såfremt der ydes statsstøtte i henhold til §§ 11 - 20 om produktionsstøtte mv.

Statsstøtte i henhold til §§ 15-19 samt § 27 ydes som garanti, dog således at støtten udbetales forud for gennemførelsen af forestillingerne, men med pligt til at betale tilbage, såfremt produktionen giver overskud.

Ifølge praksis er der for at sikre den fortsatte virksomhed ydet tilskud til teatre i kontinuerlig drift med henblik på nedbringelse af opståede underskud, ligesom der er givet tilladelse til, at et overskud er overført til et teaters videre drift eller for så vidt angår enkeltprojekter til en ny produktion. I henhold til bekendtgørelsen om den landsdækkende teaterabonnementsordning (teaterlovens § 27) er det fastlagt, at den tilskudsgivende amtskommune kan godkende, at en publikumsorganisation kan overføre et overskud til videreførelse af driften eller til et andet godkendt formål.

Er der tale om en teatervirksomhed, der drives af en person, skal denne have de fornødne teatermæssige og administrative forudsætninger. De samme krav stilles til en leder af en teatervirksomhed, der drives af et selskab, en forening eller en selvejende institution. Til selskabet, foreningen eller den selvejende institution stilles endvidere det krav, at det/den skal have det fornødne økonomiske grundlag for sin teatervirksomhed.

Det er endvidere en betingelse, at selskabets, foreningens eller institutionens vedtægter er godkendt af ministeriet, samt at kontrakten med lederen er godkendt af ministeriet. I den anledning er der af ministeriet udarbejdet vejledende standardvedtægter for selvejende institutioner og vejledende kontrakt for teaterledere.

I teaterlovens § 9 fastslås, at der ikke uden kulturministerens godkendelse kan gøres indskrænkninger i teaterlederens ret til frit og uafhængigt at træffe bestemmelse om repertoire, engagementer og øvrige kunstneriske spørgsmål. Den, der driver teatervirksomheden, er pligtig at afgive enhver oplysning, som er nødvendig for at bedømme, om betingelserne, jfr. §§ 7 - 9, for ydelse af støtte efter §§ 11 - 20 er opfyldt. Der er endvidere pligt til at give enhver oplysning om teatervirksomhedens økonomi, som ministeriet måtte forlange.

Når der til selskaber, foreninger og selvejende institutioner, og ikke til enkeltpersoner, stilles krav om egenkapital, skal dette ses i sammenhæng med den begrænsede hæftelse, der er forbundet med driften af selskaber, foreninger og institutioner.

Selvejende institutioner hæfter således alene med deres formue for de forpligtelser, som lederen og styrelsen for institutionen lovligt pådrager denne.

For så vidt angår enkeltpersoner, anså man det ved ophævelsen af bevillingssystemet i 1970 for en selvfølge, at man ved afgørelser om ydelse af statsstøtte i videst muligt omfang vil sikre sig, at teatervirksomheden vil kunne drives med de midler, som ansøgeren råder over, heri inkluderet den statsstøtte, man agter at yde.

Man fandt således, for så vidt angår enkeltpersoner, ikke tilstrækkelig grund til at overføre 1963-lovens bestemmelser, hvorefter det var et vilkår for meddelelse af bevilling, at bevillingsansøgeren skønnedes at råde over den fornødne kapital til bevillingens udnyttelse.

For så vidt angår selskaber, foreninger og institutioner, blev dette krav som anført ovenfor en del af vilkårene for ydelse af statsstøtte.

Den særlige adgang for ministeriet til at kræve, at bevillingshaveren stillede sikkerhed for lønkrav og for forfatteres, komponisters og andres krav i henhold til ophavsretlovgivningen, blev ikke videreført ved 1970-revisionen af teaterloven.

Ved vedtagelsen i 1972 af lov om Lønmodtagernes Garantifond etableredes en generel sikkerhedsordning, der også omfatter krav fra ansatte i teatervirksomheder.

Der har ikke i teaterloven været fastsat nærmere retningslinjer for de kapitalkrav, der måtte stilles som forudsætning for meddelelse af bevilling i perioden 1963-1970 og efter 1970 for ydelse af støtte til selskaber, foreninger og institutioner.

Konkrete krav til kapital af en vis størrelse fremgår således alene af lovgivningen om aktieselskaber, anpartsselskaber og andelsselskaber og med virkning fra 1. januar 1985 af lov af 6. juni 1984 om erhvervsdrivende fonde.

I henhold til loven om erhvervsdrivende fonde er selvejende institutioner (og foreninger), der driver teatervirksomhed, forpligtet til at lade sig registrere i fondsregistret. Det er et vilkår, at der er tilvejebragt en grundkapital på mindst 300.000 kr.

Udviklingen gennem de seneste 10-15 år har medført, at mindre teatre, teatergrupper og teaterinitiativer, der alene sigter imod at gennemføre et enkelt projekt, i dag i vidt omfang er organiseret som selvejende institutioner. Det er karakteristisk for disse selvejende institutioner, at de ikke er i besiddelse af en egenkapital. Driften af virksomheden er baseret på den offentlige støtte samt på indtægterne.

Disse teatre er således normalt ikke i stand til selv at tilvejebringe en grundkapital på de mindst 300.000 kr., som nu fordres for at kunne etablere sig som selvejende institution.

Ministeriet har derfor forhandlet med Industriministeriet og Aktieselskabsregistret om at opnå dispensation fra lovens krav om registrering og om kapital. Der arbejdes med en stramning af vedtægtsbestemmelserne. Det er herved endvidere forudsat, at teaterloven revideres, således at det af lovteksten fremgår, hvilke krav til vedtægterne, der skal være opfyldt.

Situationen er endnu ikke afklaret. Det må imidlertid antages, at selvejende teatervirksomheder, der ikke støttes efter teaterlovens kapitel 2, ikke generelt vil blive fritaget for kravet om registrering og om at tilvejebringe en grundkapital på mindst 300.000 kr.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Udvalget anbefaler, at den hidtidige praksis, hvorefter tilskud kan ydes til nedbringelse af gæld via den fortsatte drift, samt at overskud kan godkendes overført til ny produktion eller andet godkendt teaterformål, videreføres og medtages i loven eller dennes bemærkninger.

Udvalget har drøftet konsekvenserne af de kapitalkrav, der i henhold til lov om erhvervsdrivende fonde nu stilles til selvejende institutioner, der ikke støttes efter teaterlovens kapitel 2.

Udvalget er opmærksom på, at teatervirksomhed som hidtil også kan drives af enkeltpersoner, anpartsselskaber, aktieselskaber og andelsselskaber.

Udvalget skal dog pege på, at nyordningen vedrørende selvejende institutioner øger behovet for, at der kan ydes offentlig støtte

til initiativer, der efter Teaterrådets vurdering må anses for støtteværdige. I modsat fald må det forudses, at de nye initiativer i et for begrænset omfang vil blive realiseret.

Hvad angår betingelser for statsstøtte i øvrigt, finder udvalget det vigtigt at fastslå, at teaterloven fortsat bør opretholde princippet om, at der ikke uden ministerens godkendelse må gøres indskrænkninger i teaterlederens ret til frit og uafhængigt at træffe afgørelser i kunstneriske spørgsmål.

3. Andre forhold.

I. Baggrunden for udvalgets overvejelser.

I henhold til § 27, stk. 3, kan der ydes statstilskud til centrale organisationer af teaterpublikum. Tilskud ydes til Danmarks Teaterforeninger, Sydslesvigsk Forening og Teatercentrum (i 1987 med henholdsvis 270.000 kr., 382.000 kr. og 1.139.500 kr.).

Der henvises i øvrigt for så vidt angår Danmarks Teaterforeninger til kapitel IV og for Teatercentrums vedkommende til kapitel III. 6.

II. Udvalgets drøftelser og forslag.

Udvalget anbefaler, at teaterloven fortsat indeholder hjemmel til, at ministeriet kan yde støtte til løsning af de opgaver, der i dag varetages af Danmarks Teaterforeninger, Sydslesvigsk Forening og Teatercentrum.

Lovudviklingen.

1. Medens Det Kongelige Teaters forhold tilbage til tiden efter enevældens ophævelse har været ordnet ved lov, jf. lov nr. 48 af 14. februar 1935, har der indtil 1963, bortset fra afgiftsbestemmelser i forlystelsesafgiftsloven og nogle særregler vedrørende repertoire for de københavnske privatteatre, ikke eksisteret nogen lovgivning om landets øvrige teatre.

Teatrenes forhold i almindelighed var reguleret af administrativ praksis.

De understøttelsesbeløb, der blev ydet op til 1959-60, var i det store og hele ydet af filmfondens midler. På finansloven 1959-60 blev der afsat et beløb til landsdelsscenerne. Da filmfondens midler var utilstrækkelige til at tilgodese såvel filmformål som teaterformål, fandt man det rigtigst at fremsætte forslag til en særlig teaterlov og derved skabe lovhjemmel for støtte til danske teatre, for at sikre at teatrets kunst at kunne trives i Danmark.

Vilkårene for teaterdrift havde frem til 1962 ændret sig fundamentalt.

Kun et enkelt teater havde, set over en længere periode, kunnet klare sig uden tilskud.

2. Lovforslag blev fremsat i 1962 og loven trådte i kraft den 1. august 1963.

I henhold til 1963-loven kunne der ydes støtte til 1) Landsdelsscener. Kommunale teatre, 2) Det rejsende teater, 3) Anden teatervirksomhed, 4) Til erhvervelse, indretning og forbedring af teaterlokaler, 5) Opera- og balletvirksomhed, 6) Teateruddannelse, 7) Skolescener og 8) Billetkøbsordninger for unge under uddannelse, (administration af) publikumsorganisationers arbejde med at skabe faste abonnementsordninger og 9) fremme af teaterinteressen (amatørteater, nutidig dansk dramatik og internationalt samarbejde).

Loven indeholdt endvidere bestemmelser om en videreførelse af bevillingssystemet og om nedsættelse af et teaterråd med den opgave at rådgive og bistå myndighederne.

Man så i opretholdelsen af bevillingssystemet bl.a. en mulighed for, at det kunne hjælpe med til at opretholde et rimeligt forhold mellem underholdningsteatret og det litterære teater.

Kun for så vidt angår landsdelsscener indeholdt loven nærmere regler om størrelsen af de statstilskud, der skulle ydes. Statstilskuddet til landsdelsscenerne i Odense, Århus og Aalborg androg 50 pct. af det regnskabsmæssige underskud på den egentlige teaterdrift og 75 pct. af udgiften til bygningernes drift og afdrag på byggelån.

Teaterloven indeholdt i øvrigt kun hjemmel til at yde støtte og dette var også tilfældet for kommunale teatre, der ikke er omfattet af landsdelsscenebestemmelserne.

Bevillingernes størrelse fastsattes på de årlige finanslove.

3. Lovrevisionen af 1970.

Det var forud for lovrevisionen i 1970 det almindelige indtryk, at 1963-loven havde virket efter sin hensigt, men at hovedproblemet var de utilstrækkelige finanslovbevillinger, der havde været til rådighed.

Teaterrådet havde derfor den opfattelse, at det burde der rådes bod på ved at søge gennemført flere lovbundne tilskudsordninger, således at også andre teatre end landsdelsscenerne kunne få krav på tilskud i forhold til godkendte budgetter. Heroverfor stod imidlertid de statsfinansielle betænkeligheder ved en udvidelse af området for lovbundne tilskud, idet man herved unddrager tilskudsytelsen den almindelige bevillingskontrol. Hertil kom, at man fandt det naturligt, at afgørelsen af om der skal ydes tilskud for de områder, der her var tale om, stadig kom til at afhænge af (et af ministeren udøvet) skøn over, om den pågældende teatervirksomheds kvalitet, betydning og økonomiske forhold kan begrunde ydelse af tilskud.

Ved lovrevisionen lovfæstede den lokale forpligtelse til at bidrage til driften af landsdelsscenerne. Pligten blev pålagt de

berørte amtskommuner og man frigjorde de hidtil tilskudsydende kommuner. Staten og de berørte amtskommuner dækkede herefter 50 pct. af underskuddet ved driften af landsdelsscenerne i Århus, Odense og Aalborg. Landsdelsscener fik en lettere adgang til at indarbejde bygningsudgifter i driftsbudgetterne, og samtidig ophævedes den særlige refusionssats på 75 pct. af udgifter ved bygningernes drift m.m.

I erkendelse af at stigende udgifter havde medført vanskeligheder for såvel de større som de mindre privatteatre, og kun enkelte scener havde kunnet klare sig uden støtte fra det offentlige, udformedes bestemmelserne om støtte til anden teatervirksomhed med henblik på at forbedre støttemulighederne for de større privatteatre. Ydelsen af tilskud beroede fortsat på et skøn, men der fastsattes nærmere retningslinier, for hvad tilskuddet i givet fald normalt skal udgøre.

Ved 1970-loven åbnedes mulighed for, at de teatre, der har de fornødne bygningsmæssige og personalemæssige forudsætninger herfor, kunne tage bredere kulturformidlende opgaver op i et begrænset omfang.

Blandt andet med henblik på opførelse af nye teaterbygninger i provinsen, hvor mangelen på egnede lokaler til teaterformål mange steder var følelig, indførte man en almindelig hjemmel til at yde lån til opførelse af teaterbygninger. Baggrunden var desuden tanker om etablering af en selvstændig eksperimentalscene med alle muligheder for fleksibel udnyttelse til brug for eksperimenterende teatergrupper uden eget teater, eller af teatre, der ikke på egen scene havde mulighed for at imødekomme de nødvendige tekniske krav.

For så vidt angår støtte til publikumsarbejdet, indføjedes en adgang til at yde støtte til centrale organisationer af teaterpublikum, fortrinsvis til disses arbejde med udvidelse af abonnementsordninger eller med oprettelse af nye lokale publikumsorganisationer. Kredsen af unge under uddannelse, der omfattedes af billetkøbsordninger, blev udvidet til at omfatte også elever fra 1. til 8. skoleår. Rabatten nedsattes til 50 pct., hvorefter staten ydede de 25 pct. og kommunen de 25 pct. Rabatten var hidtil ydet af staten, kommunen og det producerende teater med hver 20 pct., således af den unge selv betalte 40 pct.

Med hjemmel i 1970-loven indførte Kulturministeriet i 1972 en statsrefusion på 25 pct. af købsprisen i de tilfælde, hvor der ikke er tale om køb af billetter, men af en forestilling, fx en skoles køb af opsøgende teaterforestillinger.

Adgangen til at give statsstøtte til teatre for børn og unge, der tidligere var ydet i begrænset omfang af bevillingerne til rejsende teatre og til anden teatervirksomhed, blev nu samlet i en særlig paragraf vedrørende teater for børn og unge.

Reglerne om støtte til amatørteatret blev samlet i et særskilt kapitel.

Teaterrådet udvidedes til et bredt sammensat råd, idet der samtidig nedsattes et forretningsudvalg, som fik til opgave at behandle de mange enkeltsager, der blev forelagt rådet.

Endelig blev bevillingssystemet afskaffet og afløst af den gældende ordning, hvorefter der til offentlig opførelse af teaterforestillinger skal indhentes en tilladelse, som den for teatervirksomheden ansvarlige har krav på at få, såfremt visse objektive betingelser er opfyldt.

Der blev endvidere fastlagt en række betingelser, for at man kan få statsstøtte. En række af de hidtil gældende betingelser for meddelelse af teaterbevilling, bl.a. vedrørende krav med hensyn til organisation, egenkapital og ledelse, blev nu fastlagt som betingelser for at opnå statsstøtte.

4. Lovrevisionen af 1973.

Ved lovrevisionen i 1973 gennemførtes den landsdækkende teaterabonnementsordning, ligesom der blev vedtaget en ændring af bestemmelserne om Teaterrådet.

Antallet af medlemmer af Teaterrådet blev fastsat til 3. Forslag om en udbygning af rådets sekretariat samt om at knytte en fast teaterteknisk konsulent til rådet blev ikke vedtaget.

Forslag om at forbedre støttemulighederne for teater for børn og unge blev sat i bero.

Forud for lovrevisionen i 1973 var der med virkning fra sæsonen 1971/72, efter aftale mellem Kulturministeriet, Københavns amt,

Københavns og Frederiksberg kommuner, etableret en abonnementsordning til støtte for teatrene i hovedstadsområdet og disse teatres publikum. Blandt andet under hensyn til at teaterinteressen havde vist sig at være stærkt stigende i hovedstadsområdet efter indførelsen af abonnementsordningen, blev ordningen foreslået udvidet til at omfatte hele landet.

Man lagde vægt på, at man herved opnåede, at en væsentlig del af teaterstøtten blev sat i direkte sammenhæng med teaterbesøget.

Ydelsen af tilskud blev en forpligtelse for staten og de enkelte amtskommuner. Statsstøttens omfang forudsattes dog fortsat at skulle være afhængig af de midler, der måtte være til rådighed på de årlige bevillingslove.

De hidtidige bestemmelser om billetkøbsordninger for børn og unge, herunder bestemmelserne om statsrefusion af skolers og andre institutioners udgifter til køb af forestillinger, blev ophævet ved indførelsen af abonnementsordningen.

5. Lovrevisionen af 1975.

Med udgangspunkt i et forslag, fremsat af Teaterudvalget for Storkøbenhavn (Københavns amtskommune, Københavns og Frederiksberg kommuner), fremsattes i 1975 lovforslag om en samling af 9 københavnske teatre i en storkøbenhavnsk landsdelsscene.

Det blev under lovbehandlingen anført, at spørgsmålet om udvidelse af antallet af teatre i Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene løbende ville blive drøftet mellem staten og teaterudvalget. Det blev desuden oplyst, at de af lovforslaget omhandlede teatre ikke for al fremtid vil være sikret at være omfattet af landsdelssceneordningen. For så vidt angår bidragydere anførtes, at der agtedes optaget forhandlinger med Roskilde og Frederiksborg amtskommuner om at medvirke til den økonomiske sikring af den storkøbenhavnske landsdelsscene.

I henhold til bestemmelserne om den storkøbenhavnske landsdelsscene dækker staten 40 pct. og Københavns amtskommune, Københavns og Frederiksberg kommuner 60 pct. af underskuddet ved driften af denne landsdelsscene.

6. Lovrevisionen af 1976.

Med henblik på at skabe et varieret og tilstrækkeligt udbud af kvalitetsforestillinger i de amtskommuner, der ikke er hjemsted for en fast landsdelsscene oprettedes i 1976 et rejsende landsteater.

Det Rejsende Landsteater etableredes som en selvejende institution med en styrelse, hvori de amtskommunale repræsentanter har flertal.

Landsteatret kom til at bestå af Det Danske Teater, Den Jyske Opera som faste elementer samt et antal andre turnéteatre.

For så vidt angår teater for børn og unge, genindførtes ved lovrevisionen en statsrefusion til den enkelte kommune på 25 pct. af det samlede beløb, som en kommune anvender til børneteater og opsøgende teater.

Indførelsen i 1972 af refusionsordningen havde haft en meget gunstig virkning på det samlede børneteatersalg. Tilsvarende havde bortfaldet pr. 1. april 1975 af ordningen ført til en nedgang. Dette er baggrunden for, at man i 1976 genindfører refusionsordningen.

Beskikkelsesperioden for medlemmer af Teaterrådet udvidedes fra 2 til 3 år, og der indførtes en adgang til genbeskikkelse i yderligere 3 år. Når man kunne acceptere en samlet funktionsperiode på op til 6 år skyldtes dette, at rådet ikke var tillagt nogen selvstændig kompetence, men udelukkende en rådgivende funktion over for ministeriet.

7. Lovrevisionen af 1979.

Med henblik på at få øget kommunernes indsats og inddrage amtskommunerne, forøgedes statstilskuddet for så vidt angår egnsteater, der virker som børne- og opsøgende teater, fra 25 pct. til 50 pct. samtidig med, at der indførtes statsrefusion af amtskommunernes udgifter til børne- og opsøgende teater.

Med henblik på at få fastsat en øvre grænse for statens udgifter til det enkelte egnsteater, fastsattes regler, indeholdende bl.a. en største budgetnorm, baseret på lønmåneder.

Refusionssatsen ved kommuners køb af børneteater blev forhøjet fra 25 pct. til 50 pct., og ordningen udvidedes samtidig til at omfatte amtskommunernes køb af forestillinger.

Alsidigheden i udbuddet søgtes styrket gennem etableringen af Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater (RBOT), finansieret af amterne og staten, der ydede 50 pct. refusion af amternes udgifter. Det var op til det enkelte amt at beslutte, hvorvidt man ville være med i RBOT-ordningen.

1979-10vrevisionen indebar således en decentralisering, idet beslutninger om at yde støtte til børne- og opsøgende teater blev henlagt til kommuner og amtskommunale myndigheder.

Teaterrådet blev pålagt at stille sin sagkundskab til rådighed for styrelsen for RBOT og for kommuner, der henvender sig om råd og vejledning.

8. Lovrevisionen af 1984.

Ved lovrevisionen i 1984 besluttedes det, i afventen af en generel revision af teaterloven, gennem særlige statsbevillinger at sikre, at der blev ydet støtte til eksperimenterende virksomhed eller særlige initiativer inden for landsdelsscenerne og Det Rejsende Landsteater samt til de frie teatre/teatergrupper (inkl. enkeltprojekter).

For egnsteatrene ophævede man ved fastsættelsen af højeste budgetnorm tilknytningen til lønudgiften. Maksimum for statsrefusion af udgifter til det enkelte egnsteater fastsættes herefter på de årlige finanslove.

Desuden indførtes særlige statsbevillinger til dækning af rejseudgifter for teatre under Det Rejsende Landsteater og Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater (RBOT).

Endelig blev der fastsat en ramme for bevillingen til amatørteatervirksomhed.

Antallet af teaterrådsmedlemmer blev udvidet fra 3 til 5 medlemmer. Det blev i lovteksten udtrykkelig fastslået, at teaterabonnement kan tegnes af enhver, der er tilmeldt et folkeregister i Danmark.

9. Lovrevisionen af 1985.

Teaterrådet fik med virkning fra 1986 tillagt besluttende myndighed ved fordelingen af støtte til de formål, der er nævnt i teaterlovens § 15, § 16 c, § 17, § 18, § 19, § 22, § 23 og § 31.

Teaterstøtte i Norge.

1. I Norge findes ikke nogen direkte lovgivning om teaterstøtte.

Den statslige støtte til teaterformål udgør for 1986 291 mio. n.kr., svarende til næsten 30 pct. af den samlede statsstøtte til kulturformål.

En række af tilskudsordningerne indebærer bidrag fra såvel stat som lokale myndigheder (fylker og/eller kommuner).

Bidragene er afhængige af hinanden, men hver myndighed er budgetgodkendende. Der er således ingen "automatik" med hensyn til statsrefusion, som vi kender det fra dansk teaterlovgivning.

2. Den Norske Opera.

Den Norske Opera modtog tidligere tilskud fra både staten og Oslo kommune, men er fra 1983 alene statsstøttet.

Ud over opera- og balletvirksomhed på den stationære scene i Oslo har Den Norske Opera ansvaret for "riksopera-virksomhed" - dels egne turnéer, dels gennem at stille professionelle kræfter (solister) til disposition for samarbejde med lokale kor og orkestre rundt om i landet.

3. De store stationære teatre (Landsdelsscenerne).

Der er seks store stationære teatre i Norge:

I Oslo:	Nationaltheatret
	Det Norske Teatret (spiller på nynorsk)
	Oslo Nye Teater
I Bergen:	Den Nationale Scene
I Trondhjem:	Trøndelag Teater
I Stavanger:	Rogaland Teater.

Tilskuddet til disse teatre dækkes med 60 pct. fra staten og 40 pct. fra de lokale myndigheder (fylker og kommuner).

Både staten og de lokale myndigheder er budgetgodkendende.

Der har i de senere år været en klar tendens til ved budgetgodkendelsen at kræve stadig større egenindtægter af teatrene. Alle beklager imidlertid "egenindtægts-tyranniet", som man mener er ved at styre repertoirevalget.

Bortset fra Oslo, der både er fylke og kommune og næsten dækker hele det lokale tilskud alene, deles fylker og kommuner om den lokale andel på 40 pct. af driftstilskuddet (oftest fifty-fifty).

Hvis det lokale bidrag mindskes, reduceres statens andel tilsvarende med umiddelbar virkning for teatrets drift og planlægning.

4. Regionsteatre.

Det første initiativ i retning af at etablere regionale teatre uden for de større byer var oprettelsen af Hålogaland Teaterselskab i 1954 - et amatørteater, som fra starten havde klare ambitioner om at udvikle sig til et professionelt teater for Nordnorge.

I dag findes der fem regionsteatre i Norge:

Hålogaland Teater (oprettet 1971/72)

Teatret Vårt (i Møre og Romdal, oprettet 1972)

Telemark Teater (oprettet 1975)

Sogn og Fjordane Teater (oprettet 1977)

Nordland Teater (oprettet 1979).

Et regionsteater er et hovedsagelig turnerende og opsøgende teater med et personale på 15-30 ansatte.

Regionsteatret har oftest kontor, værksteder, prøvelokale samt eventuel egen scene (eller adgang til scene) i hjembyens kulturhus.

Myndighedernes målsætning for regionsteatrene fremgår af Teaterrådets betænkning om regionsteatre fra 1978 - som senere er tiltrådt af departementet:

"Den langsigtede generelle målsætning for den regionale teaterpolitik er at give den enkelte region et professionelt teatertilbud som i nærmere angivet udstrækning kan bidrage til at dække regionens teaterbehov. Det er vigtigt, at en del af

dette behov dækkes gennem teaterproduktion i regionen, og at der således udvikles et aktivt regionalt teatermiljø.

Regionsteatret skal primært søge nye publikumsgrupper, men skal i samarbejde med Riksteatret sørge for, at teatertilbuddet i regionen øges for alle grupper.

Regionsteatrene skal udvikle et teater, som bygger på og styrker regionens kultur og derved skaber et samspil mellem regional og national kultur.

Denne målsætning kan realiseres ved at der etableres regions-teater på et centralt sted i regionen, som får til opgave:

1. at drive turnévirkksomhed i sin region; en virksomhed, som må have til opgave at nå længst muligt ud og ikke være så afhængig af scener, som Riksteatret er i dag,
2. at spille en del af sin produktion på den faste scene,
3. at spille for skolerne og være med til at stimulere til egenaktivitet,
4. at drive opsøgende virksomhed i virksomheder, foreninger, sygehuse, alderdomshjem o.l.
5. at støtte amatørvirksomheden gennem den stimulans og inspiration et aktivt producerende teatermiljø i regionen giver, og ved samarbejde på områder, hvor dette er naturligt,
6. at finde frem til særpræg og problemer, som præger regionen og præsentere dette gennem ny dramatik og lokal dramatik, samt
7. at samarbejde med aktive kunstnere og deres organisationer inden for de forskellige teaterdiscipliner (forfattere, malere, musikere/komponister, m.fl.) for at stimulere og fremme et alsidigt og aktivt kulturmiljø i regionen.

Teaterrådets syn er, at det inden for denne ramme bør være den enkelte regions opgave at konkretisere målsætningen og angive prioritering i løsning af opgaverne." (Regionsteatrene. Norges Offentlige Utredninger. 1978:45 p. 24.).

Regionsteatre oprettes i princippet på grundlag af ansøgning fra regionen (fylket).

Udgiften til regionsteatre fordeles således mellem staten og de lokale myndigheder: For 4 regionsteatre i Nordnorge dækker staten 75 pct. af tilskuddet - for de øvrige dækker staten 70 pct.

Ønsker et regionsteater at turnere uden for sin region, sker dette i samarbejde med Riksteatret og med økonomisk støtte herfra.

5. Riksteatret.

Riksteatret producerer forestillinger til turné og står for turnéer med øvrige teatres forestillinger.

Endvidere skal Riksteatret fremme nybygning og indretning af teaterlokaler.

Til dette sidstnævnte formål havde man allerede fra det første år tilknyttet en arkitekt. (Af teatrets årsberetning for 1984 fremgår det, at "Riksteatrets byggetekniske konsulentteam" havde behandlet mere end 40 forskellige bygge-/indretningsprojekter i 1984).

Riksteatret er 100 pct. statsfinansieret.

Departementet udpeger såvel styrelsen (for 4 år) som teaterchefen (for 5 år).

Det er formelt styrelsen, der ansætter Riksteatrets personale.

De øvrige statsstøttede teatre er forpligtet til at sende forestillinger på turné med Riksteatret, uden at omfanget af denne turnépligt dog er nærmere specificeret.

Samtidig er det præciseret, at Riksteatret skal være "koordinator" for turnéteatervirksomhed i Norge.

De øvrige teatres turnépligt omfatter dog kun "riksturnéer" - dvs. turnévirksomhed uden for teatrets eget nærdistrikt (oftest hjem-fylket).

I nærdistriktet står de enkelte teatre selv for egen turnévirksomhed, som dog skal koordineres med Riksteatret for at forhindre "kollisioner".

Riksteatret dækker de øvrige teatres ekstra omkostninger i forbindelse med turnéerne (dvs. diæter, transportomkostninger,

ekstra løn mv.) samt et bonusbeløb som kompensation for teatrets tab af indtægter på hjemmescenen.

Denne turné-bonus, der beregnes som et af staten fastsat beløb pr. medvirkende, er imidlertid ikke blevet reguleret siden 1972, hvorfor det ikke er attraktivt for teatrene at indgå i samarbejdsturnéer.

I løbet af de seneste år er Riksteatret begyndt at købe forestillinger fra de frie grupper til en fast pris og herefter sende dem på turné.

Riksteatret står selv som arrangør af forestillingerne i de enkelte byer; men det lokale, kommunale kulturkontor har pligt til at være praktisk organisator (dvs. stå for lokale, annoncering, billetsalg mv.) og modtager derfor 10 pct. af billetindtægten.

Der findes således ikke teaterforeninger, som man kender det i Danmark. Det er Riksteatret, der bestemmer repertoiret i de enkelte byer, turnéplan etc.

Denne ordning har været kritiseret bl.a. for ikke at kunne tiltrække et publikum.

I en plan for omorganisering af virksomheden (1987-1990) satser Riksteatret på en bedre lokal forankring samt på at udvikle et bredere samarbejde med både regionsteatre og gruppeteatre.

6. De frie grupper.

Støtten til gruppeteatre fordeles af departementet efter indstilling fra "Indstillingsudvalget for frie sceniske grupper".

Dette udvalg består af 5 medlemmer: 3 udnævnt efter forslag fra det rådgivende organ, Teaterrådet, 2 efter forslag fra Teatersentrum, de frie gruppers organisation. Udvalget sidder for tre år ad gangen.

Indstillingsudvalget har fastsat følgende retningslinier for tildeling af støtte:

En fri professionel teater- og dansegruppe er en gruppe dannet af medlemmerne, hvor medlemmerne har fuld bestemmelse over gruppens økonomi, repertoire og sammensætning, og hvor medlem-

merne har virksomhed inden for teater eller dans som profession og arbejdet i gruppen som hovedbeskæftigelse.

En gruppe må bestå af mindst to aktivt udøvende kunstnere. Der kan gøres undtagelser for dukketeater, hvor en person sammen sine dukker regnes som en gruppe.

For at kunne søge om tilskud som fri gruppe kræves det, dels at gruppens medlemmer har relevant erhvervsuddannelse eller to års professionel erfaring, dels at gruppen har fungeret i mindst 1 år.

De frie gruppers salg af forestillinger til kommuner foregår ofte således, at man ansøger fylket om tilskud til nedbringelse af forestillingsprisen (med 20-30 pct.), hvorefter kommunerne i fylket tilbydes forestillingen til reduceret pris.

I en del tilfælde er det dog ikke lykkedes at få kommunerne til at købe forestillinger i det omfang, som fylket har bevilget tilskud til.

I andre tilfælde køber kommuner forestillinger til fuld pris direkte af teatergruppen.

7. Amatørteater.

På finansloven er for 1986 afsat 2,4 mio. n.kr. i støtte til amatørteater; heraf skal 590.000 n.kr. gå direkte til Norsk Amatørteaterråd, der er samarbejdsorgan for den række af forskellige organisationer, som arbejder med ikke-professionelt teater.

Fylkerne havde i 1984 afsat 3,4 mio. n.kr. til diverse amatørteaterformål.

8. Abonnements- og rabatordninger.

Der findes ingen bestemmelser om offentlig støtte til nedbringelse af billetpriserne i form af tilskud til abonnementsordninger, ungdoms- eller pensionistrabat.

De fleste teatre har eget abonnementssystem, og Teatersentralen i Oslo - der er en slags publikumsorganisation med rod i fagbevægelsen og kontaktpersoner på arbejdspladser - formidler en stor del af abonnementssalget.

Ligeledes sælges mange billetter med grupperabat.

Det skønnes, at ca. 80 pct. af samtlige teaterbilletter sælges med rabat i "organiseret salg".

9. Dramatikerne.

Overenskomsten med Dramatikerforbundet i Norge sætter 70.000 n.kr. som minimumshonorar (Royalty 15 pct.) for nyskrevet skuespil til statsstøttede teatre, hvad enten der er tale om børne- eller voksendramatik eller om det er til hoved- eller biscene.

Ca. 20-25 pct. af repertoireet skønnes at være ny norsk dramatik.

Hvis et teater knytter en dramatiker til sig for en arbejdsperiode på tre måneder, kan staten dække 60 pct. af teatrets lønudgift hertil (p.t. 9.000 n.kr. pr. måned).

Når et nyt norsk skuespil har haft urpremiere, kan man ansøge Norsk Kulturfond om støtte til at få teksten oversat til engelsk eller tysk.

Fra dramatikerside er det foreslået, at man skulle præmiere de teatre, der satsede på ny norsk dramatik med et ekstra tilskud, således at det blev økonomisk attraktivt.

10. Bygningsforhold.

I såvel de store institutionsteatres som regionsteatrenes budgetter er afsat 10 pct. til vedligeholdelse, investeringer i teknisk udstyr mv. Nye teaterbygninger eller indretning af eksisterende lokaler, således at de kan modtage turnéforestillinger, støttes imidlertid over et selvstændigt kapitel i den norske finanslov: "Kulturbygg".

11. "Teaterudvalg" i Norge.

I februar 1986 blev nedsat et udvalg, der skal afgive betænkning om tilskudsordninger, turnévirkksomhed, forholdene for de frie grupper, for børneteateret, for danseteateret samt spørgsmål vedrørende gæstespil, lokale historiske spil, dukketeater, ny norsk dramatik, samarbejde mellem amatører og professionelle samt teatrene lokaleforhold.

12. Offentlig støtte til teater i Norge.

På grundlag af de statslige støtteordninger kan opstilles nedenstående skema:

1986 (budgettal) beløb i mio. norske kr.

	Staten	pct.	Lokale	pct.	I alt	pct.
Den norske opera	79,1	28	-		79,1	21
Rigsteatret (netto)	43,0	15	-		43,0	11
De store stationære teatre	124,8	43	83,2	89	208,0	55
Regionsteatre	27,3	9	10,0	11	37,3	10
Frige grupper	5,0	2	-(*)		5,0	1
Amatørteater	2,4	1	-(**)		2,4	1
Andet ***)	5,2	2	-		5,2	1
I alt	286,8	100	93,2	100	380,0	100

*) Fylkernes tilskud til turné med frige grupper var i 1984: 5,8 mio. norske kr.

**) Fylkernes tilskud til diverse amatørformål var i 1984: 3,4 mio. norske kr.

***) Omfatter bl.a. samisk teater med 0,7 mio. norske kr.

Teaterstøtte i Sverige.

1. Den offentlige støtte til teatervirksomhed i Sverige er ikke baseret på en direkte teaterlovgivning, men på Riksdagens beslutning fra 1974 om gennemførelse af en "ny kulturpolitik", som dels fastsatte målene og principperne for den statslige kulturpolitik, dels gav retningslinier for ansvarsfordelingen mellem stat, landsting og kommuner.

Statens Kulturråd fordeles en væsentlig del af den statslige støtte til kulturformål. På teaterområdet tager Statens Kulturråd således stilling til alle ansøgninger om statstilskud til teatervirksomhed - bortset fra ansøgninger fra Operaen, Dramaten og Riksteatern, som direkte søger Riksdagen om støtte.

Kulturrådet er en statslig myndighed, hvis styrelse udpeges af regeringen for en 3-årig periode.

Kulturrådets forskellige ansvarsområder er repræsenteret ved en række fagnævn, der ligeledes er udpeget af regeringen.

Under hvert fagnævn, og udpeget af dette for et år ad gangen, er nedsat en række permanente arbejdsgrupper, som efter retningslinjer givet af styrelsen har til opgave at levere forslag og udtalelser til fagnævnet.

Under nævnet for teater, dans og musik hører bl.a. arbejdsgrupper vedrørende frie teatergrupper, dansegrupper og amatørteater.

Kulturrådets beslutninger er endegyldige.

2. Operaen og Dramaten.

Operaen og Dramaten, der er Sveriges nationalteatre for henholdsvis opera/ballet og skuespil, er organiseret som aktieselskaber med staten som aktieejers.

Bestyrelserne består af medlemmer, udpeget af regeringen samt personalerepræsentanter.

Operaen og Dramaten får tilskuddet udbetalt på én gang, hvorfor der kan budgetteres med betydelige renteindtægter. Til gengæld skal teatrene selv tage højde for lønudvikling og lignende.

For at kunne udligne regnskabsresultaterne mellem sæsonerne, skal Operaen og Dramaten hver opbygge en "resultatutjæmningsfond" på 10 mio. sv. kr.

3. Regionale institutioner (Lans- og Stadsteatre).

Et af de væsentligste elementer i den nye (1974) kulturpolitik var fastlæggelsen af statens rolle i udviklingen af og støtten til det decentrale kulturliv. En stor del af teaterlivet uden for Stockholms to "nationalscener" havde længe fået støtte fra både stat og kommune/landsting; men med 1974-forordningen om "statsbidrag til visse teater, dans og musikinstitutioner" blev udformet faste principper for statens og de lokale myndigheders tilskud.

Teatre, som modtager støtte fra lokale myndigheder, kan søge Kulturrådet om tilskud som regional teaterinstitution. Der er dog ikke tale om en automatisk tilskudsordning. Tilskuddet beregnes som en tildeling af et antal såkaldte grundbeløb. Grundbeløbets størrelse svarer i princippet til en slags gennemsnitsårsløn og fastsættes hvert år af departementet. I praksis er antallet af bevilgede grundbeløb imidlertid ikke identisk med antallet af ansatte på helårsbasis på teatrene. Som regel har teatrene betydelig flere ansatte på helårsbasis end tildelte grundbeløb.

Statens tilskud til regionale teatre udgør 55 pct. af det (af Kulturrådet) tildelte antal grundbeløb.

De resterende 45 pct. skal dækkes af lokale tilskud. Herudover bidrager de lokale myndigheder i et vist omfang til lokale- og turnéudgifter mv.

I tilfælde af manglende lokale tilskud reduceres statstilskuddet forholdsmæssigt. I praksis forholder det sig imidlertid ofte således, at Kulturrådet ikke bevilger statsstøtte til så stort et antal grundbeløb, som de lokale myndigheder er indstillet på at bidrage til.

Kulturrådet har anbefalet, at regionale teatre som minimum bør have et tilskud på 35 grundbeløb.

Teatre, der støttes som regionale institutioner, har pligt til opsøgende virksomhed.

4. Riksteatern og teaterforeningerne.

Riksteatern er den centrale producent af turnéteater i Sverige.

Forestillingerne afsættes til de i alt 190 teaterforeninger, som med ét medlem hver tilsammen udgør kongressen - Riksteaterns højeste besluttende organ. Kongressen samles hvert 3. år for at vælge styrelse mv. Styrelsen, der leder institutionens virksomhed (og ansætter teaterchef), har 23 medlemmer: 12 vælges af kongressen, 2 udpeges af regeringen, 2 udpeges af personalet, 6 udpeges af forskellige organisationer; teaterchefen er født medlem.

Riksteaterns forestillingsvirksomhed omfatter:

1. Voksenproduktioner
2. Børne- og ungdomsproduktioner ("Unga Riks").
3. Cramérballetten
4. Cullbergballetten.
5. Sommerproduktioner til Folkeparkernes Centralorganisation.
6. Pionérteatern (opsøgende gruppe).
7. Tyst Teater (døveteater).
8. Samarbejde med og formidling af andre teatres produktioner (bl.a. Operaen og Dramaten).
9. Arrangement af udenlandske gæstespil.

Herudover administrerer Riksteatern gæstespilscenen Södra Teatern i Stockholm, 8-10 ugers danseteater på Cirkus i Stockholm, Teatertidsskriftet og Forlaget Entré, samt tilbyder foreningerne konsulenttjeneste inden for teaterteknik/bygning, børneteater, amatørteater, informations- og studiemateriale mv.

Ifølge Riksteaterns teaterpolitiske handlingsprogram opfattes teaterforeningerne som lokale repræsentanter for Riksteatern.

Riksteaterns centrale udbud af forestillinger tilbydes teaterforeningerne som herefter meddeler, hvilke forestillinger man er interesseret i. Herefter besluttet, i hvilket omfang de enkelte teaterforeningers ønsker kan opfyldes, hvorefter turnéerne fastlægges. Riksteaterns egne forestillinger udgør grundbestanden i teaterforeningernes repertoire, som suppleres med forestillinger fra regionsteatre, frie grupper og i visse tilfælde også amatørteatre.

Prisfastsættelsen for Riksteaterns forestillinger er afhængig af scenens størrelse (3 kategorier - jo større scene des højere pris) og regionens økonomiske forhold; medens antallet af medvirkende fx ikke har betydning for forestillingsprisen.

Den enkelte teaterforening udsender brochurer med sine abonnementsstilbud; men der er hverken centrale regler for eller tilskud til abonnementsordninger, som således fungerer individuelt, alt efter hvor i landet man befinder sig.

De lokale teaterforeninger er kommunalt støttede, uden at der dog er givet regler herfor.

De kommunale tilskud til de 190 teaterforeninger varierer fra 7.000 kr. til 1,6 mio. kr. Gennemsnittet ligger på ca. 90.000 kr.

I kalenderåret 1985 modtog teaterforeningerne i alt 17,5 mio. kr. i kommunal støtte.

Det skønnes, at kommunale tilskud dækker ca. 80 pct. af teaterforeningernes udgifter.

Riksteatern har sat som mål, at det kommunale tilskud svarer til en garanti for, at teaterforeningen kan udbyde minimum 6 ordinære aftenforestillinger pr. sæson.

5. De frie grupper.

Principperne for statslig støtte til teatergrupper er fastlagt i "Forordning om statsbidrag till teater, dans och musikverksamhet i mindre ensembler och fria grupper".

Grupperne ansøger Kulturrådet om støtte.

Af Kulturrådets retningslinjer for tilskud til professionelle, frie teatergrupper fremgår, at de teatergrupper, som kan søge tilskud, skal være kollektivt arbejdende enheder, hvor gruppe-medlemmerne har stor medindflydelse samt kunstnerisk og organisatorisk ansvar.

I forordningen er som grundlæggende retningslinjer fastsat, at statsstøtten skal fremme en mangesidig virksomhed, og at der skal tages særlig hensyn til behovet for at komplettere institutionernes virksomhed.

Endvidere at støtten skal rettes mod ensembler og grupper, hvis virksomhed vurderes at være af stor kunstnerisk eller kulturpolitisk værdi.

Foruden dette overordnede kvalitetskriterium har Kulturrådet i de seneste år lagt vægt på at prioritere grupper uden for Stockholmsområdet; at grupperne har været virksomme i en årrække og fungeret godt administrativt set; at statens bidrag, sammen med landstingenes og primærkommunernes tilskud og køb af forestillinger udgør et realistisk grundlag for den planlagte virksomhed; at gruppen vil arbejde med børne- og ungdomsteater og vil søge nye publikumsgrupper i foreningslivet, inden for forsorgen og blandt indvandrere.

20 pct. af bevillingen skal sættes af som projekt/udviklings-tilskud. Ved fordelingen af denne støtte skal prioriteres initiativer, "som indebærer udvikling og fornyelse, såvel kunstnerisk som kulturpolitisk".

Der er ingen regler for forholdet mellem statslig og lokal støtte til teatergrupperne; ligesom eventuel lokal støtte ikke automatisk udløser statsstøtte.

Teatergrupperne indgår i mange tilfælde en slags "egnsteater-aftale" med en kommune/landsting.

Et landsting kan således yde støtte til en teatergruppe, mod at gruppen udbyder sine forestillinger til halv pris til institutioner i lånet, eller en kommune kan forpligte sig til at købe en vis del af en teatergruppes årlige teaterproduktion eller dække udgifter til lokale og administration for gruppen.

Aftalemæssigt uafhængig heraf kan teatergrupperne modtage tilskud fra Kulturrådet.

6. Privatteatre.

Stockholms kommune giver støtte til privatteatrene gennem stiftelsen Teaterstod. Hertil overføres årligt et kommunalt bidrag på ca. 2 mio. sv. kr. Stiftelsen dækker i et vist omfang underskud på privatteatrene og støtter i øvrigt gennem tilskud til billetkøbsordninger.

Staten yder ikke støtte til privatteatrene.

7. Amatørteatre.

Staten støtter de centrale amatørteaterforbund med ca. 1,1 mio. sv. kr. (1985/86), som organisationen selv fordeler. Fra oplysningsforbundene modtager de enkelte amatørscener støtte til studiekredse.

8. Abonnements- og rabatordninger.

Der findes ingen centrale bestemmelser om offentlig støtte til nedbringelse af billetpriserne i form af tilskud til abonnementsordninger, ungdoms- eller pensionistrabat.

De fleste større teatre har eget abonnementssystem. Endvidere distribuerer institutionen Skådebanan billetter til sine medlemmer.

I Stockholm yder kommunen støtte til køb af privatteatrenes billetter som herefter distribueres af Skådebanan. Stockholms kommunes udgifter hertil var i 1985 ca. 1,3 mio. sv. kr. Denne ordning - som kaldes "Stadens billetter" - henvender sig især til pensionister, handicappede og værnepligtige.

Staten støtter Skådebanan som institution med andel af grundbidrag til de 7 regionale Skådebanor samt til den centrale organisation Riksskådebanans virksomhed (ialt ca. 6,7 mio. sv. kr.).

9. Dramatikerne.

Indtil 1985 gav Kulturrådet et tilskud til dramatikere, når de fik antaget ny svensk dramatik.

Efter at der er indgået en - for dramatikerne - fordelagtig overenskomst, er dette beløb (1985/86: 1,3 mio. sv. kr.) overført til Forfatterfonden, hvorfra det uddeles som "dramatiker-stipendier".

10. Teknik og bygninger.

Af statens lotteri-midler fordeles hvert år beløb som tilskud til teatrenes mindre, tekniske investeringer (1985: 4 mio. sv. kr.; 1986 kun 1 1/2 mio. sv. kr.).

Støtte til teaterbygninger og teaterforeningernes lokaler (bortset fra Operaen og Dramaten) gives lokalt.

11. Offentlig støtte til teater i Sverige

	Staten ¹		Kommunerne		Landsting		I alt	
	mio.sv.kr.	pct.	mio.sv.kr.	pct.	mio.sv.kr.	pct.	mio.sv.kr.	pct.
Operaen	150,7	27,2	-	-	-	-	150,7	16,8
Dramaten	87,0	15,7	-	-	-	-	87,0	9,7
Riksteatern	122,6	22,1	-	-	1,2 ²	1,9 ²	123,8	13,8
Regionale teatre	161,2	29,1	177,7 ²	63,9	50,9 ²	79,8	389,8	43,5
Frle grupper	21,4	3,9	11,7 ³	4,2	3,8 ³	6,0	36,9	4,1
Teaterforeningerne	-	-	17,5 ³	6,3	3,4 ³	5,3	20,9	2,3
Skådebanor	6,7	1,2	-	-	4,5 ¹	7,1	11,2	1,3
Øvrigt	4,6	0,8	71,4 ⁴	25,6	-	-	75,7	8,4
I alt	554,2	100,0	278,0	100,0	63,8	100,1	896,0	100,0
Fordeling	61,9 pct.		31,0 pct.		7,1 pct.		100 pct.	

Note: excl. teateruddannelse.

1) budget 1986/87. 2) regnskab 1983/84. 3) regnskab 1984/85. 4) regnskab 1981 (beregnet som differencen mellem kommunernes totale udgifter til teater og de udgifter som kan beregnes på grundlag af statens andel af udgifterne).

Bilag 4

Bekendtgørelse af lov om teatervirksomhed

Herved bekendtgøres lov om teatervirksomhed, jfr. lovbekendtgørelse nr. 34 af 5. februar 1985 med de ændringer, der følger af lov nr. 591 af 19. december 1985 og lov nr. 334 af 4. juni 1986.

Kapitel 1

Tilladelser

§ 1. Offentlig opførelse af teaterforestillinger må kun ske efter tilladelse, der gives af politimesteren, i København politidirektøren, i overensstemmelse med §§ 2—4

Stk. 2. Tilladelse gives enten til enkeltforestillinger eller til fast teaterdrift for perioder af indtil 5 år.

Stk. 3. Ministeren for kulturelle anliggender afgør, hvorvidt en forestilling skal anses for en offentlig teaterforestilling efter denne lov.

§ 2. Personer har ret til at få tilladelse, hvis de

- 1) har bopæl her i landet,
- 2) er myndige,
- 3) ikke er under konkurs.

Stk. 2. Kravet om bopæl her i landet bortfalder i det omfang, dette strider imod international aftale.

Stk. 3. Ansvarlige interessentskaber og kommanditselskaber har ret til at få tilladelse, hvis hver enkelt personlig ansvarlig deltager opfylder betingelserne i stk. 1.

Stk. 4. Aktieselskaber, der er registreret her i landet, har ret til at få tilladelse. Det samme gælder andre her i landet hjemmehørende selskaber med begrænset ansvar (herunder selskaber med vekslende medlemstal eller vekslende kapital), foreninger, stiftelser

og andre selvejende institutioner, hvis direktørerne og flertallet af bestyrelsesmedlemmerne opfylder betingelserne i stk. 1.

Stk. 5. Kommuner har ret til at få tilladelse.

§ 3. Tilladelse til andre end personer skal betinges af, at der antages en leder, som opfylder betingelserne i § 2, stk. 1.

Stk. 2. Der skal gives politimesteren, i København politidirektøren, meddelelse om, hvem der antages som leder.

§ 4. Indehaveren af tilladelsen skal drive virksomheden for egen regning.

Stk. 2. Indehaveren af tilladelsen må ikke drive teaterforlagsvirksomhed i Danmark eller have økonomiske interesser i sådan virksomhed.

Stk. 3. Indehaveren af tilladelsen eller den antagne leder, jfr. § 3, skal personligt lede virksomheden.

§ 5. Tilladelsen bortfalder, hvis betingelserne i §§ 2—4 ikke længere er opfyldt.

§ 6. Ministeren for kulturelle anliggender kan i særlige tilfælde fravige de i §§ 2-4 nævnte betingelser.

Kapitel 2

Statsstøtte til teaterdrift

Fælles betingelser for støtte efter §§ 11-20

§ 7. Drives teatervirksomhed af en person, jfr. § 2, stk. 1, skal denne have de fornødne **teatermæssige** og administrative forudsætninger for at kunne lede sin virksomhed.

§ 8. Drives teatervirksomhed af et selskab, en forening eller en selvejende institution eller som en kommunal institution, skal selskabets, foreningens eller institutionens vedtægter være godkendt af ministeren for kulturelle anliggender.

Stk. 2. Selskabet, foreningen eller institutionen skal have det nødvendige økonomiske grundlag for sin teatervirksomhed.

Stk. 3. Lederen og de med hensyn til hans ledelse af teatervirksomheden trufne aftaler skal være godkendt af ministeren for kulturelle anliggender. Lederen skal have de fornødne teatermæssige og administrative forudsætninger. Ledes virksomheden af flere personer, skal disse tilsammen have sådanne forudsætninger.

§ 9. Den kunstneriske ledelse af teatervirksomheden skal varetages af den, der er indehaver af en personlig tilladelse, jfr. § 2, stk. 1, eller er antaget som leder, jfr. § 3. Der må ikke uden ministerens godkendelse gøres indskrænkninger i hans ret til frit og uafhængigt at træffe bestemmelse om repertoire, engagementer og øvrige kunstneriske spørgsmål.

§ 10. Den, der driver virksomheden, skal give ministeren for kulturelle anliggender enhver oplysning om teatervirksomhedens økonomi, som ministeren forlanger. Det samme gælder oplysninger, som er nødvendige for at bedømme, om betingelserne i §§ 7-9 er opfyldt.

Landsdelsscener

§ 11. Underskuddet ved driften af landsdelsscenerne i Århus, Odense og **Ålborg** dækkes med 50 pct. af staten og 50 pct. af vedkommende amtskommune. Underskuddet ved driften af Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene dækkes med 40 pct. af staten og 60 pct. af Københavns amtskommune og Københavns og Frederiksberg kommuner.

Stk. 2. Tilskuddet udbetales forskudsvis i henhold til de af amtsrådene, for den københavnske scenes vedkommende af Køben-

havns amtsråd og Københavns og Frederiksberg kommuner, godkendte budgetter for landsdelsscenevirksomheden i løbet af det regnskabsår, for hvilket det er beregnet, og reguleres endeligt efter regnskabsårets udløb på grundlag af det af amtsrådet, for den københavnske scenes vedkommende af Københavns amtsråd og Københavns og Frederiksberg kommuner, godkendte regnskab.

Stk. 3. Ud over det tilskud, der er nævnt i stk. 1, kan staten yde særlig støtte til en landsdelsscene til fremme af den eksperimenterende virksomhed eller særlige initiativer. Denne støtte kan normalt ikke ydes flere år i træk til samme landsdelsscene. Statsstøtten efter denne bestemmelse udgør 0,5 pct. af den bevilling, der i samme finansår ydes til Det Kongelige Teater.

§ 12. Landsdelsscenerne i Århus, Odense og Ålborg skal bidrage til at dække teaterbehovet i landsdelen ved opførelsen af et alsidigt repertoire, bestående af såvel ældre som nyere dramatiske værker med særlig hensyn tagen til værker af danske dramatikere. Når det er påkrævet af hensyn til dækning af landsdelens behov for musikdramatiske opførelser, skal landsdelsscenerne give plads for opera- og balletforestillinger, der gennemføres i samarbejde med andre teatre eller institutioner.

Stk. 2. Landsdelsscenerne skal søge deres opgaver løst ved indbyrdes samarbejde.

Stk. 3. Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene skal bidrage til at dække teaterbehovet i hovedstadsområdet ved opførelse af et alsidigt repertoire, afpasset efter de deltagende teatervirksomheders størrelse og beliggenhed, kunstnerisk holdning og det publikum, der særligt er knyttet til det enkelte teater. I repertoirevalget skal der tages hensyn til værker af danske dramatikere.

§ 13. Landsdelsscenerne drives som selskaber eller selvejende institutioner, hvis vedtægter foruden af ministeren for kulturelle anliggender, jfr. § 8, skal være godkendt af vedkommende amtsråd, for Den Storkøbenhavnske Landsdelsscenes vedkommende også af Københavns og Frederiksberg kommuner.

Stk. 2. En landsdelsscenes styrelse skal omfatte repræsentanter for vedkommende amtskommune og personligt valgte medlem-

mer. For Den Storkøbenhavnske Landsdelsscenens vedkommende indvælges også repræsentanter for Københavns og Frederiksberg kommuner.

Stk. 3. Stillingen som kunstnerisk leder af landsdelsscenerne i Århus, Odense og Ålborg besættes efter opslag. Styrelsen antager blandt ansøgerne lederen, som skal godkendes af ministeren for kulturelle anliggender, jfr. § 8, stk. 3.

Stk. 4. Ved hver af landelsscenerne i Århus, Odense og Ålborg nedsættes et virksomhedsnævn, bestående af ledelsen og repræsentanter for samtlige grupper af ansatte på teatret.

§ 13. a. Nærmere regler om Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender efter forhandling med Københavns amtsråd, Københavns og Frederiksberg kommuner.

Turnévirksomhed

§ 14. Det rejsende Landsteater er en selvstændig institution, bestående af et antal turnerende teatre, herunder Det danske Teater og Den jyske Opera. Det rejsende Landsteater skal bidrage til at dække behovet for teater- og musikdramatiske forestillinger i hele landet ved gennem de tilknyttede teatres forskellighed at repræsentere et alsidigt repertoire bestående af såvel ældre som nyere dramatiske værker med særlig hensyntagen til værker af danske dramatikere og komponister. Styrelsen beslutter efter indhentet udtalelse fra Teaterrådet, hvilke teatre der sammen med Det danske Teater og Den jyske Opera skal indgå i landsteatret. Disse teatre skal normalt være tilknyttet Det rejsende Landsteater for en 3-årig periode, men med adgang for styrelsen til at opsiges et teater med 1 års varsel. Styrelsen kan dog godkende, at et teater kun deltager i landsteatret med én forestilling. Styrelsens beslutning om, hvilke teatre, der skal indgå i landsteatret, skal godkendes af ministeren for kulturelle anliggender.

Stk. 2. Det rejsende Landsteaters vedtægter godkendes foruden af ministeren for kulturelle anliggender af Amtsrådsforeningen i Danmark.

Stk. 3. Institutionen ledes af en styrelse, der består af 24 medlemmer, hvoraf et flertal

repræsenterer amtskommunerne. De nærmere regler om styrelsens sammensætning og forretningsorden fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender.

Stk. 4. Det budgetterede underskud ved driften af Det rejsende Landsteater dækkes med 50 pct. af staten og 50 pct. af de amtskommuner, der ikke yder tilskud til landsdelsscenedrift. Til Den jyske Opera ydes de amtskommunale tilskud dog af samtlige amtskommuner. Når der i en amtskommune, der driver landsdelsscene, gøres brug af Det rejsende Landsteaters skuespilforestillinger, forhandles der mellem denne amtskommune og de øvrige amtskommuner om et særligt tilskud.

Stk. 5. Tilskuddet udbetales forskudsvis i henhold til det af styrelsen for Det rejsende Landsteater vedtagne og af ministeren for kulturelle anliggender godkendte budget i løbet af det regnskabsår, for hvilket det er beregnet. Tilskuddet beregnes endeligt efter regnskabsårets udløb på grundlag af det af styrelsen udarbejdede og af ministeren for kulturelle anliggender godkendte regnskab. Reguleringen finder kun sted inden for den tilskudsramme, der er fastsat i henhold til det vedtagne og godkendte budget.

Stk. 6. Ud over det tilskud, der er nævnt i stk. 4, kan der ydes særlig statsstøtte til

- a. en teatervirksomhed under Det rejsende Landsteater til eksperimenterende virksomhed eller særlige initiativer. Denne støtte kan normalt ikke ydes flere år i træk til den samme teatervirksomhed. Statsstøtten efter denne bestemmelse udgør 0,5 pct. af den bevilling, der i samme finansår ydes til Det kgl. Teater.
- b. dækning af rejseomkostninger for teatrene under Det rejsende Landsteater.

Stk. 7. Nærmere regler om Det rejsende Landsteater fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender efter forhandling med Amtsrådsforeningen i Danmark.

§ 15. Ud over støtte til det i § 14 nævnte Rejsende Landsteater kan der ydes statsstøtte til anden rejsende teatervirksomhed, herunder faste teatres turneer.

Stk. 2. Støtten ydes i form af tilskud eller garanti.

Børneteater og opsøgende teater

§ 16. Staten refunderer 50 pct. af kommunernes og amtskommunernes udgifter til driften af egnsteatre, der udøver virksomhed som børneteater og opsøgende teater.

Stk. 2. Statsrefusion af udgifter til det enkelte egnsteater ydes dog kun inden for et maksimum, der angives i en tekstanmærkning til finansloven.

Stk. 3. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter efter forhandling med Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen i Danmark og Københavns og Frederiksberg kommuner nærmere regler for refusionsordningen.

§ 16 a. Staten refunderer 50 pct. af de udgifter, som amtskommuner afholder gennem den i stk. 3 nævnte selvejende institution til støtte af rejsende teatre, der udøver virksomhed som børneteatre og opsøgende teatre.

Stk. 2. Statsrefusion af udgifter til det enkelte rejsende teater ydes dog kun inden for et maksimum, der angives i en tekstanmærkning til finansloven.

Stk. 3. Til administration af støtteordningen oprettes en selvejende institution, hvis vedtægter skal være godkendt af Amtsrådsforeningen i Danmark og ministeren for kulturelle anliggender.

Stk. 4. Institutionens styrelse består af højst 24 medlemmer, hvoraf over halvdelen repræsenterer amtskommunerne.

Stk. 5. Styrelsen træffer efter indhentet udtalelse fra Teaterrådet beslutning om anvendelse af den til rådighed værende bevilling.

Stk. 6. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter efter forhandling med Amtsrådsforeningen i Danmark nærmere regler om støtte- og refusionsordningen og administration af denne.

Stk. 7. Ud over de udgifter, som staten afholder i henhold til stk. 1, kan der ydes særlig statsstøtte til dækning af rejseudgifter for de teatre, der støttes af den selvejende institution.

§ 16 b. Kommuners og amtskommuners udgifter, der berettiger til refusion i henhold til § 16, beregnes på grundlag af budgetter, der er godkendt af vedkommende kommunalbestyrelser eller amtsråd. Refusion udbetales forskudsvis i løbet af teatersæsonen.

Stk. 2. Amtskommuners udgifter, der berettiger til refusion i henhold til § 16 a, beregnes på grundlag af et samlet budget for støtteordningen, som er godkendt af styrelsen. Refusionen udbetales forskudsvis i løbet af teatersæsonen.

Stk. 3. Endelig beregning af refusionen i henhold til § 16 og § 16 a finder sted på grundlag af regnskaber for teatervirksomhederne, der er godkendt af de i stk. 1 og 2 nævnte budgetgodkendende myndigheder.

§ 16 c. Der kan ydes statsstøtte til produktion af børneteater og opsøgende teater samt til teaterpædagogisk virksomhed. Til dette formål afsættes en bevilling svarende til 4 pct. af den bevilling, der i samme finansår ydes til Det kgl. Teater.

§ 16 d. Staten refunderer 50 pct. af kommunernes og amtskommunernes udgifter ved køb af forestillinger af børneteater og opsøgende teater.

§ 16 e., Ministeren for kulturelle anliggender nedsætter et udvalg for børneteater og opsøgende teater m.v. Udvalget består af 3 medlemmer, der udpeges efter indstilling af Børneteatersammenslutningen, Foreningen af små Teatre og Danmarks Teaterforeninger, hvis medlem repræsenterer forbrugerne.

Sik. 2. Vedtægter for udvalget godkendes af ministeren for kulturelle anliggender.

Stk. 3. Der ydes tilskud til udvalgets virksomhed.

Opera- og balletvirksomhed

§ 17. Der kan ydes statsstøtte til opera- og balletvirksomhed uden for Den jyske Opera.

Anden teatervirksomhed

§ 18. Der kan ydes støtte til teatervirksomhed, der ikke omfattes af bestemmelserne i §§ 11-17. Støtten ydes i form af tilskud eller garanti og kan omfatte en driftsperiode på indtil 1 år.

Stk. 2. Ved udgangen af hver driftsperiode samt ved teaterledelsens fratræden skal et revideret driftsregnskab indsendes til Teaterrådets godkendelse. Såfremt det godkendte regnskab over indtægter og udgifter viser overskud, skal dette med fradrag af det be-

løb, som rådet finder nødvendigt for teatrets fortsatte drift, anvendes til tilbagebetaling til statskassen af de i den omhandlede driftsperiode udbetalte tilskud.

§ 19. Der kan ydes støtte til enkeltstående projekter til udvikling af nye teaterformer eller anden eksperimenterende virksomhed.

Stk. 2. Sådan støtte kan tillige ydes til teatervirksomheder, der modtager støtte i henhold til §§ 15-18.

Stk. 3. Til det formål, der er nævnt i stk. 1, afsættes en bevilling på 2,5 pct. af den bevilling, der i samme finansår ydes til Det kgl. Teater.

Almindelig kulturformidlende virksomhed

§ 20. I den udstrækning, det er foreneligt med teaterdriften, kan teatrene i begrænset omfang påtage sig anden kulturformidlende virksomhed med støtte efter bestemmelserne i dette kapitel.

Kapitel 3

Statsstøtte til teaterbygninger og teknisk udstyr

§ 21. Til opførelse eller erhvervelse af bygninger til teaterformål og til arealerhvervelse i forbindelse hermed kan der mod sikkerhed i fast ejendom eller mod anden passende sikkerhed ydes lån, når opførelsen eller erhvervelsen sker til fordel for et selskab, en kommunal institution eller en selvejende institution, hvis vedtægter er godkendt af ministeren for kulturelle anliggender, og hvis formål er at drive bygningen bedst muligt som teater.

§ 22. Der kan ydes lån til indretning og forbedring af bestående bygninger eller lokaler, der anvendes til teaterformål.

Stk. 2. Lån ydes mod sikkerhed i vedkommende ejendom eller mod anden passende sikkerhed, og det kan stilles som betingelse for ydelse af lånene, at der på ejendommen lyses en servitut, hvorefter ejendommen helt eller i nærmere angivet omfang skal anvendes til teaterformål.

§ 23. Der kan mod sikkerhed ydes lån til anskaffelse og modernisering af teknisk udstyr.

Stk. 2. Der stilles midler til rådighed til anskaffelse af teknisk udstyr til udlån til rejssende teatre og mindre teatervirksomheder.

§ 24. Bestemmelserne i §§ 21-23 gælder ikke for landsdelsscenerne, men der kan til disse scener ydes rente- og afdragsfri lån til erhvervelse og opførelse af nybygninger, til bygningsudvidelser og til tekniske nyanlæg m.v.

§ 25. Nærmere regler om ydelse af lån efter reglerne i dette kapitel fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender.

Kapitel 4

Statsstøtte til amatørteatre

§ 26. Der kan ydes støtte til kunstnerisk arbejdende amatørsceners virksomhed og til amatørscenernes centrale organisationer. Til dette formål afsættes en bevilling svarende til 0,85 pct. af den bevilling, der i samme finansår ydes til Det kgl. Teater.

Kapitel 5

Støtte til publikumsarbejdet

§ 27. Staten og amtskommunerne yder tilskud til godkendte publikumsorganisationer til nedsættelse af billetpriserne i forbindelse med faste teaterabonnementer samt til organisationernes administration af sådanne ordninger. Teaterabonnement kan tegnes af enhver, der er tilmeldt et folkeregister i Danmark.

Stk. 2. Publikumsorganisationerne godkendes af amtsrådet. Nærmere regler om abonnementsordningerne efter stk. 1 og om publikumsorganisationernes godkendelse og virksomhed fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender efter forhandling med Amtsrådsforeningen i Danmark.

Stk. 3. Der kan ydes statstilskud til centrale organisationer af teaterpublikum.

Kapitel 6

Statsstøtte til særlige foranstaltninger

§ 28. Der kan ydes støtte til fremme af nutidig dansk dramatik.

§ 29. Der kan ydes støtte til fremme af teaterinteressen og til det internationale teatersamarbejde.

Kapitel 7

Teateruddannelse

§ 30. Der kan ydes tilskud til skoler og kurser, der tager sigte på teateruddannelse, herunder til landsdelsscenernes elevskoler for skuespillere, under forudsætning af, at de pågældende skolars og kursers lokaler, undervisningsplaner, lærerlønninger og budgetter er godkendt af ministeren for kulturelle anliggender.

Stk. 2. Der kan endvidere ydes tilskud til eksperimenterende virksomhed inden for teateruddannelse og -forskning.

§ 31. Der kan ydes stipendier til kunstnerisk og anden videreuddannelse inden for teatrets område.

Kapitel 8

Teaterrådet

§ 32. Ministeren for kulturelle anliggender nedsætter et teaterråd på 5 medlemmer. Medlemmerne beskikkes for en periode på 4 år. Medlemmerne må i funktionsperioden ikke være knyttet til noget teater eller beklæde teaterfaglige stillingsposter. Ministeren for kulturelle anliggender kan i særlige tilfælde fravige denne bestemmelse.

§ 33. Teaterrådet har til opgave at rådgive ministeriet i spørgsmål vedrørende teaterforhold. Rådet kan tillige bistå ved administrationen af de i loven omhandlede støtteordninger. Rådet skal herved tilstræbe, at en passende del af teaterstøtten anvendes til børneteaterformål. Rådet har den endelige administrative afgørelse med hensyn til fordelingen af støtte til de formål, der er nævnt i § 15, § 16 c, § 17, § 18, § 19, § 22, § 23 og § 31.

Stk. 2. Rådet skal følge teaterforholdene og have opmærksomheden rettet på, hvad der kan udvikle teatervirksomheden og fremme teaterinteressen. Om fornødent skal rådet fremsætte hertil sigtende forslag.

Stk. 3. Ministeren udfærdiger forretningsordenen for Teaterrådet.

Stk. 4. Til Teaterrådet knyttes et sekretariat.

Kapitel 9

Afgifter, straf og ikrafttræden m.v.

§ 34. § 7, stk. 3, litra d, i lov nr. 40 af 14. februar 1935 om Det kgl. Teater og om oprettelsen af en kulturel fond affattes således: »d. 10 pct. afgift af de mellem danske teaterledere og udenlandske repræsentanter for forfattere og komponister aftalte opførelseshonorarer dog således at afgiftssatsen fra finansåret 1987 aftrappes med 1 procentpoint pr. år. Afgiften tilbageholdes af den pågældende teaterleder og indbetales af denne til de af Ministeriet for kulturelle anliggender i henhold til § 8, stk. 1, autoriserede institutioner, hvorfra den overføres til Den Kulturelle Fond«.

§ 35. Ud over afgiften til Den Kulturelle Fond erlægges i det tilfælde, der er omtalt i § 34, 2 pct. af det aftalte opførelsesshonorar i afgift til de institutioner, der er autoriseret af ministeren for kulturelle anliggender.

§ 36. Den, der foranstalter offentlig opførelse af teaterforestillinger uden at være i besiddelse af den i henhold til denne lov fornødne tilladelse, straffes med bøde.

Stk. 2. For overtrædelser, der begås af aktieselskaber, andelsselskaber o.lign. kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

§ 37. Loven træder i kraft den 15. juni 1970. (Overgangsbestemmelser udeladt).

Stk. 2. Lov nr. 202 af 31. maj 1963 om teatre ophæves.

§ 38. Denne lov omfatter ikke Det kgl. Teaters forhold.

Stk. 2. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft i Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

§ 39. (Ophævet).

Lov nr. 591 af 19 december 1985 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§2

For støtte efter § 18, § 19, § 22, § 23 og § 31 i lov om teatervirksomhed har loven virk-

ning for bevillinger fra og med finansåret i lov om teatervirksomhed har loven virkning
1986. for bevillinger fra og med teatersæsonen

Stk. 2. For støtte efter § 15, § 16 c og § 17 1986-87.

Ministeriet for kulturelle anliggender, den 15. december 1986

H. P. CLAUSEN

/Birgit Skole

Bekendtgørelse om den landsdækkende teaterabonnementsordning

I medfør af § 27, stk. 2, i lov nr. 241 af 4. juni 1970 om teatervirksomhed som ændret ved lov nr. 411 af 13. juni 1973 og ved lov nr. 292 af 6. juni 1984 fastsættes efter forhandling med Amdsrådsforeningen i Danmark følgende:

Ordningens indhold

§ 1. De offentlige tilskud i henhold til abonnementsordningen ydes som

- billettilskud til nedbringelse af billetprisen,
- administrationstilskud til organisationer, der administrerer abonnements- og billetkøbsordningerne
- og brochuretilskud.

§ 2. Ved tegning af abonnement omfattende mindst 3 forestillinger ydes der et tilskud til abonnenten på 40 pct. af billetprisen.

Stk. 2. Ved køb af billetter til andre forestillinger, end de der indgår i det tegnede abonnement, ydes et tilskud til abonnenten på 25 pct. af billetprisen.

Stk. 3. Børn og unge under 25 år kan uden at tegne abonnement købe billetter med et tilskud på 50 pct.

Stk. 4. De i stk. 1-3 nævnte tilskud ydes i form af rabatter ved køb af billetterne.

Stk. 5. Det enkelte amtsråd kan beslutte, at tilskuddet ved køb af billetter i den dyreste prisgruppe for de i stk. 1, 2 og 3 nævnte tilskud for forestillinger, der opføres i amtet, begrænses til at udgøre henholdsvis 40 pct., 25 pct. og 50 pct. af billetprisen til den næst-dyreste prisgruppe.

Stk. 6. Reglerne om amtsråd i bekendtgørelsen finder tilsvarende anvendelse på Københavns og Frederiksberg kommuner.

§ 3. De i § 2, stk. 2 og 3 nævnte tilskudsordninger gælder for forestillinger, der indgår i en abonnementsrække.

Stk. 2. Amtsrådet kan herudover godkende, at tilskudsordningerne gælder for teaterforestillinger, der ikke indgår i en abonnementsrække.

§ 4. Administrationstilskuddet i henhold til §1 ydes pr. administreret billet med et af kulturministeriet årligt fastsat beløb.

§ 5. Brochuretilskuddet i henhold til § 1 ydes til dækning af udgifter til teaterbrochurer, herunder til eventuel amtsbrochure omfattende det samlede teatertilbud i amtet.

Stk. 2. Tilskuddet ydes med et af kulturministeriet årligt fastsat beløb.

§ 6. Tilskuddene i henhold til abonnementsordningen, jfr. § 1, ydes med halvdelen af staten og halvdelen af den amtskommune, hvori abonnenten/den unge har bopæl. For abonnenter og unge, som har bopæl i Københavns amt, Københavns og Frederiksberg kommuner, ydes det amtskommunale tilskud - vedrørende forestillinger opført på Den storkøbenhavnske Landsdelsscene og de stationære teatre i Storkøbenhavn - i fællesskab med indbyrdes fordeling efter aftale. Tilsvarende aftale kan indgås imellem andre amtskommuner.

Stk. 2. Til at varetage de opgaver, som Københavns amtskommune, Københavns og Frederiksberg kommuner løser i fællesskab etableres et teaterudvalg for Storkøbenhavn, bestående af repræsentanter for Københavns amtskommune, Københavns kommune og Frederiksberg kommune.

§ 7. Amtsrådet træffer gennem godkendelse af budgetter, jfr. § 15 beslutning om omfanget af udbuddet af forestillinger med offentlige tilskud i henhold til abonnementsordningen.

§ 8. Kulturministeriet og de berørte amtsråd kan aftale, at der fastsættes nærmere vilkår for optagelse af forestillinger i abonnementsordningen.

§ 9. Enhver, der er tilmeldt et folkeregister i Danmark, kan tegne abonnement, hvor abonnementet måtte være udbudt. Tilsvarende ydes rabatten i henhold til § 2, stk. 2 og stk. 3 til de forestillinger, der er omfattet af ordningerne, uden hensyn til om den pågældende har bopæl i den amtskommune, hvor forestillingen opføres.

Administration

§ 10. Administrationen af abonnementsordningen varetages af:

- teaterforeninger
- stationære teatre
- Teaterudvalget for Storkøbenhavn

Stk. 2. For så vidt teaterforeninger, stationære teatre og Teaterudvalget for Storkøbenhavn anvender en fælles entreprenør til varetagelse af billetsalget i henhold til abonnementsordningen, nedsætter Teaterudvalget for Storkøbenhavn et fællesudvalg med repræsentanter for de pågældende teaterforeninger, teatre og teaterudvalget samt for de amtskommuner og kommuner, der har særlig tilknytning til eller interesse i den billetformidling, der varetages af den fælles entreprenør. Fællesudvalgets opgave er forud for hver sæson at drøfte rammer og retningslinier for den eller de aftaler, der indgås med entreprenøren og eventuelt fremkomme med indstilling til de pågældende amtsråd om fælles rammer eller retningslinier herfor.

Stk. 3. Fællesudvalget kan iøvrigt drøfte alle spørgsmål af fælles interesse.

§ 11. Stationære teatre kan med vedkommende amtsråds godkendelse selv udbyde deres forestillinger gennem den landsdækkende teaterabonnementsordning.

§ 12. Administrationen af abonnements- og billetkøbsordningerne varetages i øvrigt af teaterforeningerne.

Stk. 2. En teaterforening er en forening, hvis medlemmer udgøres af teaterabonnenterne. Foreningen ledes af en bestyrelse, der vælges på den årlige generalforsamling. Samtlige medlemmer har valgtret og kan vælges til bestyrelsen. Teaterforeningen skal godkendes af vedkommende amtsråd som berettiget til at administrere abonnementsordningen. Såfremt der i en primærkommune ikke er oprettet en teaterforening, kan abonnementsordningen administreres af en primærkommunal teaterformidlende organisation.

§ 13. Hvert amtsråd nedsætter et udvalg til at varetage fælles opgaver vedrørende abonnementsordningens administration. Udvalget består af repræsentanter for de teaterforeninger og stationære teatre, der af amtsrådet er godkendt til at udbyde teaterforestillinger i henhold til abonnementsordningen. I det storkøbenhavnske område repræsenterer Teaterudvalget for Storkøbenhavn de stationære teatre i fællesudvalget. Udvalget kan suppleres med repræsentanter for amtskommunen, samt hvor der er tale om teateraktiviteter henover amtsgrænserne, med repræsentanter for de organisationer, der gennemfører disse aktiviteter.

Budgetter, regnskaber, udbetaling og revision

§ 14. Teaterforeninger og stationære teatre, der modtager tilskud i henhold til den landsdækkende teaterabonnementsordning samt Teaterudvalget for Storkøbenhavn, udarbejder budgetter og regnskaber vedrørende abonnementsordningen. Regnskabsåret er perioden 1. juli - 30. juni.

Stk. 2. Senest 1. april indsendes endeligt budget for det kommende regnskabsår og foreløbigt budget for det følgende år til amts-

rådets godkendelse. Revideret årsregnskab indsendes senest 1. oktober til amtsrådets godkendelse. Teaterforeningerne og de stationære teatre udenfor Storkøbenhavn indsender budgetter og regnskaber gennem det i § 13 nævnte udvalg.

Stk. 3. Stationære teatre i Storkøbenhavn indsender budget til Teaterudvalget for Storkøbenhavn senest 1. marts. Revideret årsregnskab indsendes til Teaterudvalget senest 15. september.

§ 15. Amtsrådene udarbejder på grundlag af de godkendte budgetter et samlet budget for abonnementsordningen i området, der indsendes til kulturministeriet senest 1. juli. Et tilsvarende samlet regnskab indsendes til

kulturministeriet senest 31. december.

§ 16. Udbetaling af tilskud sker forskudsvis på grundlag af de godkendte budgetter. Statens andel af tilskuddet udbetales til amtskommunerne og Teaterudvalget for Storkøbenhavn, der foretager den samlede udbetaling til tilskudsmodtagerne.

Stk. 2. Et eventuelt overskud skal med fradrag af det beløb, som amtsrådet anser for nødvendig til at videreføre driften, tilbagebetales til de tilskudsgivende myndigheder.

§ 17. Bekendtgørelse nr. 393 af 31. august 1979 om den landsdækkende teaterabonnementsordning ophæves.

Ministeriet for kulturelle anliggender, den 12. november 1985

MIMI STILLING JAKOBSEN

/ Bent Rasmussen

Journal nr. Bedes anført ved enhver henvendelse
 RLT.j.nr. 8-25-00
 HBJ/AL 339

Kulturministeriet

Udvalg vedr. teaterlovrevision
 Nybrogade 2
 1203 København K.

Det rejsende Landsteater

Landemærket 10

1118 København V
 1119 København K

Telefon

01 · 11 21 61

Dato 22 AUG. 1985

I skrivelse af 14. marts 1985 har kulturministeriets udvalg vedrørende teaterlovrevision anmodet Det rejsende Landsteater (RLT) om at komme med eventuelle kommentarer eller ændringsforslag til den nuværende teaterlov samt eventuelle oplysninger, som kan have betydning for udvalgets arbejde.

I den anledning skal RLT udtale følgende:

Ad bevillingsforhold.

Generelt vil RLT lægge vægt på, at en ny teaterlov kommer til at sikre en stadig udvikling af dansk teater.

Landsteatret er opmærksom på, at der ved fastsættelsen af den nuværende tilskudspolitik må tages hensyn til landets vanskelige økonomiske situation. Man har imidlertid samtidig haft som udgangspunkt, at en ny lov skal skabe de bedst mulige rammer for fremtidens teater.

RLT's væsentligste krav ved lovrevisionen er at få rettet op på den ulige fordeling af den offentlige støtte mellem turnéteaterområdet og landets øvrige teatervirksomhed.

Bl.a. på grund af det eksisterende loft over bevillingerne udgør produktionsstøtten til turnésektoren kun ca. 6% (jfr. finansloven 1985) af de samlede offentlige teaterbevillinger.

På længere sigt må dette område tilføres flere midler. En mere smidig "fremtidssikret" bevillingsprocedure inden for RLT vil kunne opnås ved dels at fjerne det i bekendtgørelsen om landsteatret fastsatte loft over den samlede tilskudspulje (jfr. nedenfor) dels at overlade det til institutionens styrelse at fastsætte tilskudsniveauet.

Teatergængere må sikres mere ensartede forhold i hele landet, således at publikum uden for landsdelsscenebyerne også tilgodeses med hensyn til et varieret repertoireudbud og gode spillesteder.

RLT mener fortsat, det skal være en fælles opgave for staten og amtskommunerne at støtte landsteatret med 50% hver.

Der må imidlertid tilvejebringes en fast betalingsordning for landsdelssceneamterne. I forbindelse hermed finder RLT, at landsdelssceneamternes støtte bør indgå som et tilskud til institutionens samlede drift, således at der bliver tale om en ensartet beregning af de amtskommunale bevillinger til henholdsvis Den Jyske Opera og landsteatrets øvrige virksomhed.

RLT finder, at der ved vurderingen af, hvilken bevilling der fremtidig skal stilles til rådighed for landsteatret først og fremmest skal tages hensyn til:

1. At der som nævnt må tilstræbes ligestilling mellem det rejssende og stationære teater.
2. At det er væsentligt dyrere at spille på turné end stationært.

Det ville være rimeligt, om landsteatret fik fuld kompensation for de merudgifter, der er forbundet med at turnere.

Udover rejseudgifter og merudgifter til personale m.v. drejer det sig om merudgifter i forbindelse med sygdom.

Turnéteatrenes specielle vilkår indebærer således en større sårbarhed i sygdomstilfælde. I den forbindelse kan det nævnes, at driftsunderskuddene for de i landsteatret deltagende teatre hovedsagelig skyldes merudgifter og mindreindtægter som følge af sygdom.

Med institutionens nuværende aktivitetsniveau skønnes merudgifterne til turnévirkksomhed at udgøre ca. 10 mill. kr. pr. sæson.

Ved fastsættelsen af den samlede tilskudsstørrelse må man også være opmærksom på, at turné medfører betydelig slitage på produktionsapparatet.

Meget af turnéteatrenes materiel er i dag helt nedslidt, og nyanskaffelser er der ikke råd til. Desuden stiller publikum stigende krav til teatrenes lyd og lys.

En ny lov må derfor garantere rimelige bevillinger til fornyelse af såvel transportmidler som teknisk udstyr.

3. At landsteatret med en uændret bevillingsramme (ca. 26,6 mill. kr. i 1985) i de kommende år ikke vil kunne opfylde sit formål.

Såfremt de 13 mill. kr. (i 1975-niveau), som ifølge bekendtgørelsen om landsteatret skal afsættes til institutionen, var blevet reguleret i overensstemmelse med den reelle pris- og lønudvikling ville den samlede pulje i dag have været på ca. 30 mill. kr.

Hertil kommer, at bevillingen er blevet betydeligt udhulet i de senere år, bl.a. som følge af

arbejds miljølovens bestemmelser om hviletid og fridøgn. Selv med en bevilget dispensation skønnes landsteatrets merudgifter ved overholdelse af denne lov at være ca. 2 mill. kr. pr. sæson,

merudgifter i forbindelse med nye overenskomster på omkring 2,5 mill. kr. pr. sæson

at en lang række udgifter, bl.a. til diæter og benzin er steget langt over de gennemsnitlige pris- og lønudgifter.

Såfremt RLT skal op på det samme aktivitetsniveau som forudsat ved institutionens oprettelse, mangler således i alt en regulering på ca. 9-10 mill. kr.

Som det fremgår af ovenstående, vil landsteatrets aktiviteter blive nedsat år for år, såfremt der ikke snarest tilvejebringes en øget støtte til institutionen.

Man finder det rimeligt, at landsteatret i det mindste opnår tilskud på linie med en stor landsdelsscene som **Århus**.

Ad deltagende teatre.

Landsteatret forestiller sig fortsat, at institutionen skal bestå af faste og løse medlemmer. Man har overvejet det ønskelige i, at de løse teatre altid optages for en længere periode af gangen, f.eks. mindst 3 år. Teatrene vil herved få en længere planlægningsperiode til at engagere skuespillere m.v.

Med henblik på at sikre fleksibiliteten inden for institutionen bør der afsættes yderligere midler til **turnéteatre** udenfor landsteatret (§ 15).

Selv om flere knyttes til støtteordningen i en længere periode, skal der dog også være mulighed for at yde tilskud til enkeltprojekter - til en slags gæstespil inden for ordningen.

Landsteatret vil stadig gerne bidrage til at dække behovet for teater- og musikdramatiske forestillinger ved at opføre et alsidigt repertoire, herunder opføre såvel teater og opera som danseforestillinger.

Dynamikken i formålsbestemmelsen i teaterlovens § 14, stk. 1 må

dog understreges, således at institutionen også kan dække fremtidige behov. Alle publikumsgrupper må tilgodeses, herunder de unge.

For at institutionen i praksis kan sammensætte et repertoire, som både med hensyn til forskellighed og omfang kan dække behovet i hele landet, må der imidlertid sikres en bevilling af en rimelig størrelse, jfr. ovenfor.

For at skabe en bedre udnyttelse af de danske teaterproduktioner kan landsteatret foreslå, at der i teaterloven gennemføres en mere fleksibel opdeling mellem de enkelte produktionsarter. Ved en smidiggørelse af "båsesystemet" vil man åbne mulighed for udvidelse af samarbejdet imellem de forskellige former for teater, mellem landsteatret og andre teatre.

Ad formidlingen af turnéteatre.

Ved lovrevisionen må der også tages hensyn til de fysiske rammer for det turnerende teater.

Mange af de eksisterende spillesteder er af en yderst ringe standard.

Af hensyn til publikum i de forskellige dele af landet og turnéteatrets fortsatte eksistens anser RLT det for nødvendigt, at stat, amts- og primærkommuner i fællesskab søger at gennemføre en forbedring af forholdene.

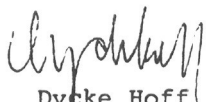
Der må fastsættes en spillestedspolitik, som kan sikre hele landet teatterum - sikre lokalefaciliteter, der er tilfredsstillende for både publikum og teatrenes personale. Der må afsættes beløb både til vedligeholdelse og forbedring af de eksisterende lokaler og til bygning af nye.

Landsteatret kan i forbindelse hermed foreslå, at der skabes lovhjemmel for en bygningskonsulenttjeneste til at rådgive kommuner og andre med hensyn til placering, indretning m.v. i forbindelse med fremtidige byggearbejder.

Med hensyn til teaterforeningernes fremtid må der snarest tilvejebringes en løsning på deres økonomiske problemer. Mange foreninger har som bekendt underskud ved hver eneste forestilling, og skabes der ikke større sikkerhed for deres virksomhed, kan købet af forestillinger forventes væsentligt reduceret i de kommende år.

For så vidt angår den fremtidige formidling kan RLT i øvrigt pege på det ønskelige i, at der åbnes mulighed for at optage kollektive abonnenter under den landsdækkende abonnementsordning samt at Det Kgl. Teaters forestillinger omfattes af abonnementsordningen.

P.S.V.

Dycke Hoff

/ Lone Christiansen

FORSLAG TIL REVISION AF TEATERLOVEN - FREMSAT AF BØRNETEATERSAMMENSLUTNINGEN/BTS
OG FORENINGEN AF SMÅ TEATRE/FAST

Indledende betragtninger

Børneteatersammenslutningen og Foreningen af Små Teatre havde oprindeligt ønsket at fremlægge et forslag til en samlet revision af hele teaterloven. Manglende tid og ressourcer har imidlertid gjort, at det forslag, vi her fremlægger, kun omfatter de dele af loven, der dækker BTS/FAST-området - dog med nødvendige afstikkere til andre dele af teaterlivet.

I forslaget har vi taget udgangspunkt i følgende grundprincipper, som vi mener bør være gældende for en lov, der skal regulere et så dynamisk og sprælsk område som Danmarks teaterliv.

1. Lovgivningen skal sikre det bestående dynamiske teaterliv ved at sørge for, at de enkelte teatre får mulighed for at producere og udvikle sig i overensstemmelse med deres kunstneriske ideer og ambitioner.
Det vil sige: tilvejebringe produktionstilskud, der gør det muligt for teatrene at producere på en kunstnerisk forsvarlig måde, og samtidig sikre en kontinuitet i det enkelte teaters repertoire og udvikling.
2. Lovgivningen skal sikre den stadige udvikling i teaterlivet ved at støtte nye initiativer og eksperimenter inden for alle dele af teaterlivet.
3. Heraf følger, at loven skal udformes og indrettes således, at den opfylder de enkelte producerende teatres behov for fleksibilitet og dynamik - og derved bliver en katalysator for nytænkning og udvikling af teaterlivet frem mod år 2000.
4. Lovgivningen skal desuden sikre, at der produceres teater for alle befolkningsgrupper i landet - og at alle får lige muligheder for at opleve teater, enten i deres egne omgivelser eller i teaterhuse.
5. For at fremme en teaterproduktion af høj kvalitet skal der inden for alle områder af teaterlivet sikres mulighed for såvel grund- og videreuddannelse som teaterforskning.

Vi har i forslaget taget udgangspunkt i det enkelte teaters behov og muligheder. Det er derfor, vi foreslår "båse-inddelingen" erstattet med et system, der ikke fastlåser det enkelte teater til en bestemt produktionsform eller publikumsgruppe.

Vi mener, at den ny teaterlov - i lighed med den gildende filmlov - skal sikre, at en fastsat procentdel (minimum 25%) af produktionstilskuddene anvendes til produktion af børneteater. Børns demokratiske ret til en rimelig andel af det samlede teaterudbud må efter vores mening styrkes ad lovgivningens vej.

Principielt mener BTS og FAST, at al støtte til produktion af teater er en statsopgave, bl.a. fordi statsskatten i modsætning til kommune- og amtsskat er progressiv og derfor ikke "vender den tunge ende nedad".

Da vi nok må se i øjnene, at dette synspunkt vil få vanskeligt ved at slå igennem i denne revision af teaterloven, bygger vores forslag på et andet demokratisk princip, nemlig at alle (dvs. staten, alle amter og alle kommuner) har en forpligtelse til at sikre produktion - og til en vis grad distribution - af teater til alle i Danmark.

§ DEN KOMMUNALE PULJE

Egnsteater og lokalteater

Alle kommuner i Danmark skal betale et beløb pr. indbygger til en kommunal pulje. Dette beløb fordobles af staten.

Til fordeling af midlerne i den kommunale pulje oprettes en styrelse, som består af 4 repræsentanter fra Kommunernes Landsforening, 1 repræsentant fra Danmarks Teaterforeninger, 1 repræsentant fra BTS/FAST-området, og 1 repræsentant for voksenturnéteaterområdet.

Teaterrådet (defineres nærmere) indstiller til denne styrelse.

Teaterrådet skal godkende oprettelsen af et egnsteater og et lokalteater i henhold til teaterloven.

Der afsættes en given procentdel af midlerne i den kommunale fond til efteruddannelse og eksperimenter.

Minimum 25% af midlerne anvendes til teater for børn og unge.

EGNSTEATER

Et egnsteater er et professionelt teater, der arbejder med udgangspunkt i en egn og dens befolkning.

Et egnsteater skal være et lokalt kulturelt kraftcenter, hvis virke f.eks. kan rumme:

- at producere forestillinger med udgangspunkt i egnens historie eller aktuelle begivenheder
- at producere forestillinger, der henvender sig specielt til egnens befolkning
- at samarbejde med egnens befolkning: amatørteater, foreninger etc. omkring teatervirksomhed og dramapædagogisk arbejde
- at yde dramapædagogisk hjælp til skoler, institutioner o.lign. og indgå i den kreative musiske udvikling af børn og voksne.

Et egnsteaters muligheder skal være mange, varierende fra egn til egn, fra teater til teater. I alle tilfælde må det være en selvfølge, at der er tale om et ønsket gensidigt samarbejde, ikke blot om forpligtelser.

Ønsker en eller flere kommuner at oprette et eller flere egnsteatre, kan kommunen/kommunerne maksimalt råde over det beløb, den/de er forpligtet til at indbetale til puljen, fordoblet af staten. Det står dog kommunen/kommunerne frit for at betale et ikke-refusionsberettiget beløb til et egnsteater oven i det maksimale refusionsberettigede beløb.

Et egnsteater råder over minimum 144 overenskomstregulerede lønmåned.
 (Begrebet lønmåned anvendes udelukkende til udregning af tilskudsstørrelse.)
 De 144 lønmåned kan typisk vare fordelt på et antal af 6 skuespillere,
 1 administrator, 1 instruktør, 1 dramatiker/dramaturg, 1 scenograf, 1 tek-
 niker, 1 ansvarlig for opsøgende virksomhed. - Hertil kommer et produktions-
 tilskud på 1/3 af lønsummen (jfr. Jørn Langsteds artikel i temanummer af
 Børneteateravisen nr. 38 om egnsteater). Beløbene pris- og lønreguleres i
 overensstemmelse med kommunale regler.

Et egnsteater råder over teaterlokaler, der vederlagsfrit stilles til rådigh-
 ed af kommunen/kommunerne.

En egnsteaterkontrakt oprettes for minimum 3 år. Repræsentanter for de be-
 vilgende myndigheder kan ikke placeres i en evt. bestyrelse for et egns-
 teater.

LOKALTEATER

Et lokalteater er et professionelt teater, som driver stationær og/eller
 opsøgende virksomhed fortrinsvis i et lokalområde.

Et lokalteater finansieres 100% af den kommunale pulje.

For et lokalteater er ikke givet nogen minimumsnorm. Dog er et lokalteaters
 lønninger overenskomstregulerede.

§ DET REJSENDE OG OPSØGENDE TEATER/DROT (for børn, unge og voksne)

(§§ 14, 16 a og 17 i den nugældende teaterlov)

Samtlige 14 amter i Danmark indbetaler et beløb udregnet efter en given faktor pr. indbygger i et amt. Staten fordobler dette beløb.

Minimum 25% af det samlede beløb på § .. skal anvendes til teater for børn og unge.

Det Rejsende og Opsøgende Teater består af et antal rejsende og opsøgende teatre, udvalgt af en styrelse bestående af 4 medlemmer udpeget af Amtsrådsforeningen, samt 1 medlem udpeget af Danmarks Teaterforeninger, 1 repræsentant for BTS/FAST-området og 1 repræsentant for voksenturnéteaterområdet.

DROT rummer ingen faste medlemmer. Teatre, der optages på § .., sikres støtte i minimum 3 år.

Alle teatre på § .. skal i repertoireplanlægningen tage særligt hensyn til dansk dramatik, herunder især den nyskrevne.

Der afsættes en given procentdel af midlerne på § .. til efteruddannelse og eksperimenter. Alle teatre på § .. kan søge penge til disse formål. Det bevilgede beløb udløses dog kun, hvis aktiviteterne gennemføres.

§ OPERA- OG BALLETHEATER/MUSIK- OG DANSETEATER (nugældende §§ 14, 16 a og 17)

Der skal ydes statsstøtte til opera- og balletvirksomhed til varetagelse af såvel et klassisk som moderne repertoire, både stationært og opsøgende. Teatrene udpeges af Teaterrådet, dels for 3 år, dels for 1 år ad gangen.

De støttede opera- og balletteatre skal i repertoireplanlægningen tage særligt hensyn til dansk forfattede, komponerede og koreograferede produktioner, herunder især de nyskrevne.

Minimum 25% af midlerne anvendes til musik- og danseater for børn og unge.

Der afsættes en given procentdel af midlerne på § .. til efteruddannelse og eksperimenter. Alle teatre på § .. kan søge penge til disse formål. Det bevilgede beløb udløses dog kun, hvis aktiviteterne gennemføres.

§ STATSSTØTTEDE TEATRE iøvrigt

(nugældende §§ 15, 16 c, 18 og 19)

Der skal ydes statsstøtte til rejsende og stationær teatervirksomhed, der ikke er omfattet af §§

Til denne §/disse §§ afsættes minimum ..X af midlerne til §§

Minimum 25* af det samlede beløb på § .. skal anvendes til teater for børn og unge.

50% af bevillingen skal bruges til teatre, der garanteres støtte i minimum 3 år. De resterende ~~50%~~ anvendes til teatervirksomhed, der støttes 1 år ad gangen samt til enkeltprojekter. Af disse 50% skal halvdelen kunne søges løbende.

Der afsættes en given procentdel af midlerne på § .. til efteruddannelse og eksperimenter.

§ ..

(nugældende § 16 d)

Staten refunderer 50% af udgifterne til køb af teater for børn og unge afholdt af kommuner, amtskommuner, anerkendte publikumsorganisationer, stats- og fri-skoler, høj- og efterskoler, fagforeninger m.fl.

§ ..

(nugældende § 16 e)

Ministeren for kulturelle anliggender nedsætter et udvalg for børneteater og opsøgende teater m.v. Udvalget består af 3 medlemmer, der udpeges efter indstilling af Børneteatersammenslutningen, Foreningen af Små Teatre og Danmarks Teaterforeninger, hvis medlem repræsenterer brugerne.

Der afsættes ..% af midlerne på §§ til udvalgets arbejde og til udvalgets sekretariat TEATERCENTRUM. Støtten skal sikre, at TEATERCENTRUM kan fungere som informations- og servicekontor for såvel brugere som teatre.

§ STATSSTØTTE TIL AMATØRTEATRE

(nugældende § 26)

Statsstøtte til amatørteatre bibeholdes på teatericven.

Tilføjelse: Der kan ydes støtte til teaterpædagogisk virksomhed,

(tidligere placeret på § 16 c)

§ STATSSTØTTE TIL DET KONGELIGE TEATER

Statsstøtte til Det kongelige Teater optages på teaterloven.

STATSSTØTTE TIL SÆRLIGE FORANSTALTNINGER

(nugældende § 28 og § 29)

§ Der skal ydes støtte til fremme af ny dansk dramatik, svarende til ..X af midlerne på §§

- f.eks. til ansættelse af dramatikere på teatre, der ikke får tilstrækkelig støtte til sådanne ansættelser
- f.eks. til samarbejde med nye publikumsorganisationer
- f.eks. til udvikling af nye teaterformer med udgangspunkt i dramatikerens arbejde.

§ Der afsættes ..% af midlerne på §§ til fremme af teaterinteressen, gæstespil og internationalt samarbejde.

TEATERUDDANNELSE

Der skal sikres uddannelse og efteruddannelse for samtlige faggrupper på teaterområdet, herunder for teknikere, dramatikere og dansere.

De eksisterende teaterskoler skal tilbyde efteruddannelse for alle områdets faggrupper.

Der kan desuden ydes støtte til at et fast ensemble modtager støtte til en samlet videreuddannelse i op til ét år i ind- eller udland.

Teater for børn og unge skal indgå som en selvstændig del af alle uddannelsesforløb.

BILLETKØBSORDNINGER

Der er ingen tvivl om, at indførelsen af Den landsdækkende abonnementsordning og ARTE-systemet har bevirket en kraftig opblomstring af teaterinteressen.

Dog forekommer den kritik, der til tider har været fremført mod ordningen, berettiget - nemlig, at der i repertoire-lægningen på de enkelte (stationære) scener ofte skeles mere til, hvordan man får solgt så mange ARTE-billetter som muligt (og derved får øget sit tilskud) end **til** egentlige kunstneriske kriterier for valget af forestillinger.

For det rejsende teaters vedkommende er det ofte påpeget, at turné-omkostningernes omfang efterhånden har gjort forestillingerne så dyre, at teaterforeningerne ikke har råd til at købe dem.

Nu, da teaterinteressen er vakt, kunne der derfor være fornuft i at overveje, om de midler, der anvendes til billetkøbsordningen i stedet kunne kanaliseres over i produktionsleddet.

Fordelen for de turnerende teatre ville være, at man fik flere omkostninger dækket af et større tilskud. Det ville igen betyde en rimeligere forestillingspris, og det ville komme teaterforeningerne til gode.

Ved køb af abonnement på f.eks. 3 forestillinger kunne man bibeholde en form for rabat. Da den almindelige billetpris imidlertid ville kunne placeres på et rimeligt niveau, når forestillingspriserne blev lavere, behøvede denne rabat ikke være stor.

Tilskud til teaterforeningernes køb af forestillinger gives - som allerede foreslået af Danmarks Teaterforeninger - med en fast sum pr. opført forestilling. Herved vil man tilskynde teaterforeningerne til at købe forestillinger, der ikke på forhånd er sikre kasse-successer.

Vi er sikre på, at alle mener, det er vigtigt at få folk i teatret - hvis teatret har noget vigtigt at sige folk. Men vi mener osse, det er tid at overveje, om de gældende billetkøbsordninger ikke snarere har skabt et 'de-røde-lygters-tyranni'. Og at der herfra ikke er nogen farbar vej for fremtidens teater.

ØKONOMI - "I STORE SLAG"

TEMA : BØRNETEATER

2 forestillinger pr. barn pr. år

Danmarks befolkningstal pr. 1.1.1986	5.116.273
--------------------------------------	-----------

Antal børn og unge 0 - 19 år	1.320.531
------------------------------	-----------

svarende til 25,81% af befolkningen

(Kilde: Statistisk årbog 1986, tabel 24)

Gennemsnitligt tilskueralantal pr. forestilling

(antal forestillinger på statsstøttede teatre 1984 - 85)

under 6 år	1.032
------------	-------

06 - 10 år	1.936
------------	-------

11 - 13 år	765
------------	-----

ungdom	782
---------------	------------

laik	4.515
------	-------

Antal tilskuere til børneteater	568.000
---------------------------------	---------

svarende til 125 tilskuere pr. forestilling

(Kilde: Statistiske efterretninger 1986:5, tabel 5+6)

1 forestilling pr. barn pr. år	10.564 forestil=
--------------------------------	------------------

2 forestillinger pr. barn pr. år	21.128 linger ialt
----------------------------------	--------------------

Med Skifteholdet og Artibus som udgangspunkt - begge teatre følger overenskomster m.v., som bør vare gældende for alle - blir den gennemsnitlige pris på en forestilling kr. 21.600.

Løn månedforbrug for ca. 2,16 mio. kr. til ca. 100 spillede forestillinger.

Tilskudsbehov til produktion:

21.128 forestilinger à kr. 21.600	kr. 456.364.800
-----------------------------------	-----------------

svarende til kr. 89,- pr. indbygger til BØRNETEATER

Nuværende bevillingsfordeling mellem

STAT (S), AMTSKOMMUNER (A), PRIMÆRSKOMMUNER (K):

S = 71% A = 21% K = 8%

Vores forslag om større kommunale bevillinger kunne give fordelingen:

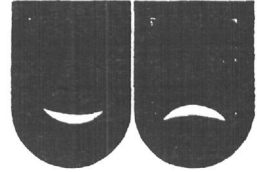
S = 65% A = 20% K = 15%

Med totalsummen kr. 456.364.800 ville det give nedenstående beløb:

296,6 mio	91,3 mio	68,5 mio
-----------	----------	----------

Landsorganisationen
DANMARKS TEATERFORENINGER

Frederiksborggade 20, 3. m.f.
1360 København K
Telefon (01) 15 42 48
Giro 6 14 40 20

Udgangspunktet for Danmarks Teaterforeningers synspunkter er et ønske om en mere ligelig fordeling af de offentlige midler, der anvendes til teater i Danmark, således at teatertilbuddet mere ligeligt kommer alle til gode, uanset hvor i landet man bor,,

Den nuværende skævdeling er ofte og grundigt dokumenteret. F.eks. kan det anslås, at ca. 85% af de lovbundne tilskud primært kommer de ca. 35% af befolkningen til gode, der bor i de fire landsdelsscenebyer, mens de øvrige ca. 65% af befolkningen tilgodeses med ca. 15% af tilskuddene.

Det kan endvidere anslås, at mens der i de fire landsdelsscenebyer i en sæson udbydes ca. 1.500.000 billetter, så udbydes der over resten af landet ca. 500.000 billetter (tallene gælder kun voksneater). Endeligt kan det nævnes, at en rapport fra 1981 opgør Det rejsende Landsteaters efterslæb til godt 7 mill, kr., ligesom det anslås, at teaterforeningerne på daværende tidspunkt måtte modtage små 7 mill, kr. i ikke-lovbundne først og fremmest primærkommunale tilskud for at kunne fortsætte som arrangører af teaterforestillinger.

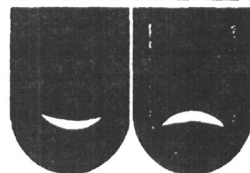
En ændring af disse forhold må efter Danmarks Teaterforeningers opfattelse være et primært mål for den kommende lovrevision. Men herudover er det endvidere Danmarks Teaterforeningers opfattelse (jf. D.T.s Teaterpolitiske handlingsprogram, vedtaget på generalforsamlingen 1984), at det vil være gavnligt for teaterlivet i Danmark, såfremt man kunne nedbryde det lovgivningsmæssige skel mellem forskellige teaterformer, et skel der synes begrundet i alt andet end kunstnerisk argumentation.

Ud fra en strukturel betragtning kan man efter vor opfattelse skelne mellem institutionsteatre og frie teatre.

Vedr. institutionsteatre kan man efter vor opfattelse skelne mellem de teatre, der som formål har at betjene hele landets befolkning, og de teatre, der er knyttet til en bestemt mindre del af Danmark.

Som "Centrale Teatre" (dvs betjenende hele Danmarks befolkning) foreslås

- 1) Det kongelige Teater
- 2) Det rejsende Landsteater.

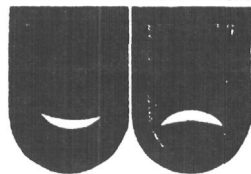
Ved at medregne Det kgl. Teater som "centralt teater" understreges Det kgl. Teaters forpligtelse til via turneer at tilgodese hele landets befolkning, også meget gerne med børneteater.

Det rejsende Landsteater forestiller vi os organiseret i en noget anden form end den eksisterende. For at nedbryde skellet mellem voksenteater, børneteater, eksperimenterende teater m.m. bør Det rejsende Landsteater omfatte alle former for teater, der som formål har at turnere. De i Landsteatret optagne teatre bør ikke nødvendigvis koncentrere sig om produktion af f.eks. voksen- eller børneteaterforestillinger, men bør frit kunne tilrettelægge deres repertoire og vælge deres genrer og målgrupper ud fra mere kunstneriske, ideelle overvejelser, end de nuværende paragfracfindelinger giver mulighed for.

En konsekvens af ovenstående er, at Det rejsende Landsteater styrelse ændres, og at Det rejsende Børne og Opsøgende Teater afskaffes. Da målgruppen for Det rejsende Landsteater (som for Det kgl. Teater) er hele landets befolkning, foreslår vi, at "centrale teatre" produktion og administration finansieres med 100% af staten.

Den decentralisering, som styrelserne for DrL og RBOT er udtryk for, ser vi som noget positivt, men vi mener, at denne decentralisering ikke bør give sig udtryk i en medindflydelse på, hvilke teatre der bør optages i Det rejsende Landsteater. Decentraliseringen, forstået som det enkelte amts indflydelse på det lokale teaterudbud, bør i stedet give sig udtryk i, at finansieringen af abonnementsordningens billet- og administrationstilskud gøres til en amtskommunal opgave. På denne måde sikres, at amternes udgift til "centrale teatre" bliver direkte afhængig af mængden af udbudt teater. Intet amt kan efter denne model nyde godt af Det rejsende Landsteaters forestillinger uden at betale. Denne finansieringsmodel bør derfor føre til en øget interesse for det lokale teaterliv.

Det rejsende Landsteater foreslås ledet af en styrelse. Det er efter vor opfattelse vigtigt, at der i en sådan styrelse kommer et vægtigt element af brugerinteresser samt en uafhængig teatereksptise. En mulig styrelse kunne derfor bestå af Teaterrådet samt repræsentanter

for amternes teaterfællesudvalg og DANMARKS TEATERFORENINGER:

Såfremt man ønsker at sikre specielt; børneteateret, kunne det pålægges styrelsen for det kommende Landsteater, at en vis % af tilskuddet el. en vis % af forestillingerne skulle være specielt henvendt til børn, ligesom man kunne opretholde Udvalget for Børne og Opsøgende Teater (teaterlovens § 16 e).

Som den anden gruppe af institutionsteatre ser vi de "decentrale teatre", hvor vi skelner mellem

- 1) landsdelsscenerne
- 2) regionsteatre
- 3) egnsteatre

Vedr. landsdelsscenerne ønsker vi dem opretholdt i den nuværende form, idet vi dog gerne så den turnerende virksomhed i eget amt, som f.eks. Ålborg og Odense Teater driver, yderligere udviklet.

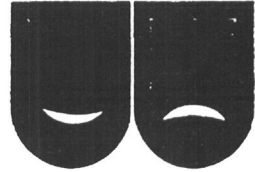
Regionsteatre vil blive en nyskabelse inden for dansk teater. Hensigten med dem er en yderligere decentralisering af dansk teater, en styrkelse af kontakten mellem publikum og producent/skuespillere og en udvikling af emsembletanken inden for dansk teater.

I betragtning af Danmarks geografi mener vi, det vil være realistisk at forestille sig 4 regionsteatre (3 i Jylland, 1 på Sjælland), der dels skal producere stationære forestillinger, dels turnere i regionen. F.eks. kunne regionsteatret producere 3 årlige forestillinger, der hver spilledes stationært ca. 20 gange, hvorefter de turnerede regionalt ca. 20 gange. I turneperiode kunne regionsteatret benyttes af Det rejsende Landsteater.

For at sikre emsembletanken bør regionsteatrets personale være ansat på 3-årskontrakter.

Mens Regionsteatret gøres til en "minilandsdelsscene" med bl.a. alsidighedsforpligtelser, bør egnsteatertanken fastholdes i dens nuværende form. D.V.S. være en frivillig amts- eller pr i nær kommunal opgave, udsprunget af lokale ønsker og behov, hvor regionsteatret er en forpligtelse.

Da "decentrale teatre" alle tilgodeser et mindre område af landet,

bør finansieringen deles med 50% af staten og 50% af amter/primærkommuner, når det gælder produktionstilskud, mens abonnementsordningens udgifter til billettilskud finansieres af amtet ligesom ved de "centrale teatre".

Udover de centrale og decentrale teatre (der svarer til den nuværende teaterlovs § 11,12,13,14,16 og 17) er det særdeles vigtigt, at der gives mulighed for nyskabelser inden for dansk teater, der ikke har som primært formål at udvikle sig som institutionsteatre. Teaterlovens § 15, 18 og 19 tænkes erstattet af en § om "frie teatre", hvad enten deres forestillinger er produceret til turne eller stationær opførelse.

De "frie teatres" primære formål er at sikre en stadig vækst, forandring og udskiftning af det samlede teaterbillede.

Støtten til "de frie teatre" finansieres af staten og administreres af Teaterrådet.

En mere ligelig fordeling af de offentlige ressourcer mellem landets forskellige områder sikres dog ikke ved ovenstående forslag til en fornyet struktur, selv ikke når tilskuddene til det kommende Rejsende Landsteater forøges kraftigt og regionsteatrene er etableret.

En væsentlig forudsætning for, at der kan sikres ligelige teateroplevelsesmuligheder over hele landet, er, at der over hele landet skabes teaterrum, der giver nuligheder for at opføre teater af tilstrækkelig kvalitet, og som giver rimelige publikumsfaciliteter.

Da Teaterlovens kap. 3 ikke sondrer mellem statsstøtte til producenter og teaterbygninger, har det konsekvens haft, at næsten al støtte er gået til teknisk udstyr til producenterne. Årsagen er naturligvis helt utilstrækkelige bevillinger, men Danmarks Teaterforeninger ønsker en opdeling af støtten i

- a) tilskud til teknisk udstyr til producenter
- b) tilskud til teaterbygninger, nybygning og modernisering (herunder sikkerhedsforhold), der ikke kan afholdes over teaterforeningernes drift.

I det teaterpolitiske handlingsprogram har vi foreslået 1.500.000 pr.

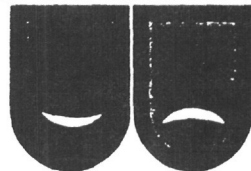
år over en femårig periode som rente- og afdragsfri lån til vedligeholdelse og modernisering af etablerede spillesteder, og 5.000.000 pr. år som rente- og afdragsfrie lån til udbygning af etablerede spillesteder, idet det forudsættes, at amt/primærkommune bidrager med beløb svarende til statsstøtten.

Specielt vedrørende teaterforeningernes forhold vil vi gerne pege på to områder:

Abonnementsordningen angribes ofte for dens konserverende virkning og specielt for ikke at tilgodese de unges teatermæssige interesser. Vedr. en evt. konserverende virkning vil det helt afhænge af, hvorledes abonnementsordningen administreres. Mange teaterforeninger landet over har gennem mange år praktiseret et frit valg, hvor det altså ikke primært er teaterforeningen, der vælger for publikum, ligesom der i øvrigt også kan argumenteres for, at publikum vælger mere traditionelt end teaterforeningens bestyrelse, når den fastlægger en serie. Vedr. de unges mere spontane teaterinteresse tilgodeser abonnementsordningen den ved, at der gives 50% rabat til unge under 25 år.

Det er Danmarks Teaterforeningers opfattelse, at abonnementsordningen imidlertid uanset evt. svagheder (bl.a. manglende pensionistrabatter) er en uomgængelig forudsætning for provinsens teaterliv. Hvor et stationært teater evt. vil være i stand til at komme i kontakt med publikum i kraft af forestillingens kvalitet, skal provinsens publikum sidde i salen, når tæppet går. Næste dag spilles forestillingen et andet sted

Det andet område, vi vil pege på, er teaterforeningernes økonomi. Som tidligere nævnt, er der dokumenteret, at teaterforeningerne omkring 1980 manglede ca. 7 mill. kr. Teaterforeningernes økonomiske problemer skyldes primært misforholdet mellem forestillingspriserne og de lokale spillesteders indtægtsmuligheder. Trods belægningsprocenter, der i følge Danmarks Teaterforeningers årlige Rapporter ligger omkring 90, er det de fleste steder umuligt at skabe en forsvarlig økonomi. Og selv om det oftest er de traditionelle forestillinger, der er de dyreste, kan det absolut ikke afvises, at denne trængte økonomiske situation tvinger

en række teaterforeninger til at føre en mere forsigtig repertoire-politik end ønskeligt.

Danmarks Teaterforeninger har tidligere fremsendt en løsning på dette problem, byggende på at tilskuddet ikke blev givet pr. solgt billet ("de røde lygters tyranni") men som fast tilskud pr. spilleaften, hvilket dels især ville komme de mindre spillesteder til gode, dels ville gøre det mindre risikabelt at spille et mindre traditionelt repertoire. Såfremt man ikke ønsker at fjerne tilskyndelsen til et maksimalt salg, kunne man kombinere det faste tilskud med billettilskud til f.eks. salget over 80% belægning.

Danmarks Teaterforeninger mener stadig, at en sådan tilskudsform på mange måder ville være at foretrække frem for et egentlig billettilskud, men vi har også forståelse for, at det kan være vanskeligt at skabe forskellige tilskudsformer til henholdsvis landsdelssceners og provinsens afvikling af teater.

Vi forestiller os derfor teaterforeningernes økonomiske problemer løst ved en kraftig nedsættelse af forestillingspriserne (en evt. forhøjelse af billetpriserne kan ikke løse problemet. Dels er der store indtægtsmæssige forskelle mellem landets forskellige egne, dels kan man ikke tage de samme billetpriser i en gymnastiksal som i et københavnsk teaterum).

Den nye udgave af Det rejsende Landsteater, der jo bliver en udvidet sammenlægning af det nuværende Landsteater samt Det Rejsende Børne og Opsøgende Teater, bør bevillingsmæssigt mindst ligestilles med f.eks. Aarhus Teater, hvortil kommer bevillinger begrundet i ekstra turneudgifter (+ trunebesparelser til f.eks. husleje), der p.t. er opgjort alene for DrL til 8,3 mill.

Disse forhøjede bevillinger skal bl.a. bruges til en mærkbar reduktion af forestillingspriserne.

Endvidere bør teaterforeningernes administrationsomkostninger dækkes af amtet efter godkendt budget, således at at teaterforeningerne med en rimelig belægningsprocent skal kunne hvile i sig selv økonomisk.

Som anerkendt administrator af bil letkøbsordningen bør teaterforeningerne igen have mulighed for direkte refusion på 50% ved køb af børne- og opsøgende teater. Primærkommunens og amtets refusion på 50% ved køb af børne- og opsøgende teater samt ved støtte til egnsteater bibeholdes.

Fortegnelse over betænkninger m.v., som er indgået i grundlaget for teaterlovrevisionsudvalget overvejeiser.

Redegørelse af oktober 1981 afgivet af "Arbejdsgruppen vedr. revision af teaterloven".

Betænkning nr. 872 "Det Kongelige Teater - en fremtid som hele landets teater" afgivet i 1979 af udvalget om Det Kongelige Teaters målsætning.

Betænkning nr. 890 om "Børneteater og opsøgende teater" afgivet i 1979 af det kulturministerielle udvalg for børneteater og opsøgende teater.

Rapport af november 1981 om teaterforeningernes økonomiske situation.

Rapport af januar 1981 til kulturministeren om amatørteater-virksomhed.

"Rampelyset nr. 163", 1984 - temanummer om lokalspil i Danmark.

Betænkning nr. 402 om oprettelse af et teaterakademi (1965).

Betænkning nr. 849 om teateruddannelserne i Danmark afgivet i 1978 af et i 1976 nedsat arbejdsudvalg vedrørende teateruddannelserne.

Resumé, Rapport nr. 4, 1984 "En fremtidig ungdomspolitik" - afsluttende betænkning fra Regeringens Ungdomsudvalg.

Betænkning nr. 1029 om dansk mediepolitik afgivet af Mediekommissionen, 1985.

Betænkning nr. 1106 om kultureksport afgivet af Kultureksportudvalget, 1987.

Fortegnelse over de væsentligste ikke-optrykte forslag, redegørelser my. modtaget under udvalgets arbejde:

Forslag af 20. februar 1985 fra Teaterteknikerforbundet vedrørende teatermaleruddannelse.

Dansk Amatør Teater Samvirkes synspunkter på en nuværende teaterlov og ønsker for en kommende teaterlov (1985).

Skrivelse af 30. maj 1985 fra Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater med kommentarer og forslag til ændringer af teater loven.

Skrivelse af 29. juni 1985 fra Foreningen af jyske Teaterejere vedrørende teaterbygningssituationen.

Redegørelse og forslag af 2. august 1985 afgivet af Danske Dramatikers Forbund vedrørende dramatikernes uddannelsessituation.

Dansk Teaterlederers Fællesråds forslag af 21. august 1985 til en ny teaterlov.

Skrivelse af 3. september 1985 fra Landsdelsscenerne vedrørende ønsker til en ny teaterlov.

Skrivelse af 27. februar 1986 fra Operaens Venner vedrørende Det Kongelige Teaters ledelsesstruktur.

Kommentarer og forslag af 12. marts 1986 fra Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene.

Bemærkninger af 11. august 1986 fra Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene vedrørende chefsættelser og vedrørende samdrift.

Oplæg af 16. september 1986 fra Dansk Skuespillerforbund vedrørende en basisuddannelse for dansere.

Redegørelse af 9. oktober 1986 fra Det Danske Teater vedrørende teatrets vilkår og muligheder.

Redegørelse af 14. oktober 1986 for Odin Teatrets/Nordisk Teaterlaboratoriums aktiviteter.

Redegørelse af 19. oktober 1986 fra Danmarks Show- og Teaterskole vedrørende skolens uddannelsesprogram.

Forslag af 22. oktober 1986 fra Teaterteknikerforbundet til en teatertekniker-g runduddannelse.

Skrivelse af 6. november 1986 fra John Andreasen med ønsker og forslag til en ny teaterlov.

Forslag af 18. november 1986 fra Magistratens 4. afd. - Den Kulturelle Forvaltning, Århus, om etablering af en danseteater-virksomhed med hjemsted i Århus.

Forslag af 10. december 1986 fra Foreningen Ny Dans til danseuddannelse i Danmark.

Tukak-Teatrets redegørelse af december 1986 vedrørende teatrets uddannelsesaktiviteter mv.

Nogle tanker omkring en teaterlovrevision af Erling Larsen, Café-Teatret, 7. februar 1987.

Redegørelse af marts 1987 fra Sammenslutningen af Danske Scenografer vedrørende uddannelse af scenografer.

Redegørelse af 10. marts 1987 fra Teater 87 (v/ Claus Lynge) vedrørende tidsskriftssituationen.

Skitse af 19. marts 1987 til en 3-årig dukketeateruddannelse udarbejdet af John Andreasen.

Oplæg af 23. marts 1987 til 3-årig teateruddannelse fremsat af Birgit Skou og John Andreasen.

Forslag af 18. april 1987 til en dramaturguddannelse udarbejdet af skuespilleren Hans Bay, professor Kela Kvarn, lektor Jørn Langsted og dramaturg Kirsten Bonnén Rask.

Redegørelse af maj 1987 ved Per Moth vedrørende Theatre Traffics virksomhed.

Notat af 7. maj 1987 fra Københavns Internationale Teater vedrørende KIT's virksomhed.

Teaterudvalget for Storkøbenhavns notat af maj 1987 vedrørende Danmarks Teaterforeningers synspunkter omkring fordelingen af offentlige midler til drift af teater i Danmark.

"Odense - en teaterby?" - en rapport om Odenses teatre i 80'erne af Lars Seeberg (1986).

Forslag af 2. juli 1987 fra Udvalget for Børneteater og opsøgende teater (UBOT) om finansieringen af UBOT's virksomhed.

Forslag af juli 1987 fra Danske Dramatikers Forbund om en styrkelse af dansk dramatik.

Kommentarer af 12. august 1987 fra Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene vedrørende finansieringen af Landsdelsscenen.

Skrivelse af 11. november 1987 fra Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene om Roskilde og Frederiksborg amter som bidragydere til Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene.

Teatertal

I dette bilag fremlægges et talmæssigt materiale om dansk teater. Det præsenteres i tabeller og oversigter, som er opstillet i en rækkefølge, der svarer til betænkningens disposition. En del af oplysningerne er hentet fra finanslove, statsregnskaber, amts- og primærkommunale regnskabsoversigter samt de enkelte teaterinstitutioners regnskaber og beretninger. Andet materiale er overtaget fra Danmarks Statistiks undersøgelser, som er publiceret dels i Dansk Kulturstatistik 1970-85 (København 1987), dels i Statistiske Efterretninger (serien Uddannelse og Kultur), idet Danmarks Statistik med virkning fra teatersæson 1980/81 har indhentet oplysninger fra de teatre, der modtager økonomisk støtte fra staten.

Danmark er formentlig et af de lande i verden, der har den mest udførlige offentlige kultur- og teaterstatistik.

Alligevel - eller måske netop derfor - er det vigtigt at have opmærksomheden henledt på de forbehold som de enkelte tabeller og oversigter er forsynet med. Nedenfor er omtalt nogle af de mere generelle forhold, der skal tages i betragtning ved læsningen af materialet.

1. I en skildring af en given bevillings udvikling kan forudsætningerne være ændret undervejs.

Eks.: Ofte angives det offentliges kulturudgifter som en andel af de samlede statsudgifter.

Man kan fx konstatere, at Kulturministeriets udgifter i et år (1983) udgør 1,0 pct. af statens samlede udgifter, medens andelen det følgende år kun er på 0,8 pct.

En forklaring kunne være, at statens udgifter til et bestemt formål var steget, således at et konstant beløb til kultur kom til at udgøre en forholdsmæssig mindre andel. Det er imidlertid ikke tilfældet her, idet de samlede statsudgifter næsten ikke har ændret sig.

Forklaringen ligger i, at en lovændring i 1983 medførte, at statsstøtten til folkebibliotekerne, som Kulturministeriet

hidtil havde ydet, pr. 1. januar 1984 blev indregnet i de bloktilskud, som kommunerne modtager fra staten.

Eks.: Nettobevillingen til Det Kongelige Teater var i 1986 på 191,0 mio. kr. (statsregnskabet). For finansloven 1987 er nettotallet 216,5 mio. kr. Der er imidlertid ikke tale om en klækkelig merbevilling. Ved Det Kongelige Teaters overgang til statsvirksomhed i 1987 indgår nu forrentningen af egne aktiver som en driftsudgift på 28,2 mio. kr., ligesom anlægsudgifter på 4,0 mio. kr. indgår i teatrets netto budget. Den nettobevilling for 1987, der skal sammenlignes med, er således 184,3 mio. kr.

2. Manglende oplysninger.

De oplysninger, som Danmarks Statistik modtager fra teatrene, kan være mangelfulde.

I en række tilfælde er tilskuerantallet således ikke angivet. I fodnote til tabellerne i teaterstatistikken gør Danmarks Statistik omhyggeligt rede for, hvor mange forestillinger, der har uoplyst tilskuerantal; men der er ikke forsøgt nogen korrektion i forhold til de manglende oplysninger, når fx offentlige tilskud pr. tilskuer regnes ud.

De manglende oplysninger om tilskuerantallet vedrører hovedsagelig turnéområdet.

3. Manglende overensstemmelse mellem forskellige kilder vedrørende samme forhold.

I visse tilfælde kan man opleve, at der er uoverensstemmelse mellem Danmarks Statistiks oplysninger om et teater (som stammer fra teatret selv) og det pågældende teaters regnskab og/eller årsberetning.

Der vil her ofte være tale om Det Kongelige Teater og teatre inden for Det Rejsende Landsteater. Som regel optræder uoverensstemmelsen, fordi samarbejdsproduktionen mellem teatre registreres flere steder.

Andre gange kan der være tale om et teater, der støttes over flere lovbestemmelser - fx som både egnsteater og RBOT teater. I en oversigt over egnsteatre vil et sådant teater naturligvis være med, medens det i en samlet oversigt over alle teatre måske

vil være placeret som RBOT-teater. Sammenlign bemærkningen til tabel 5.2.

4. En lokal bevilling udløser ikke altid statslig refusion i det samme år, den er givet.

I de tilskudsordninger, som er baseret på, at en amts- eller primærkommunal bevilling til teaterformål (egnsteatre eller køb af børneteaterforestillinger mv.) udløser en statslig refusion, indsender den kommunale myndighed en opgørelse til Kulturministeriet, hvorefter refusionen udbetales.

Da det er afhængigt af ordningens karakter, om udbetalinger finder sted a conto eller efter indsendt refusionsopgørelse, afspejler bevillingen i statsregnskabet ikke nødvendigvis et tilsvarende aktivitetsniveau i det pågældende år.

Eks.: Af tabel 5.1 ses statens udgifter til egnsteatre. For 1986 blev udbetalt 22,1 mio. kr.

Tabel 5.3 viser, at egnsteatrene i 1986 i alt modtog 39,6 mio. kr. i offentlig støtte. Statens andel udgør 50 pct. det vil sige 19,8 mio. kr., der som hovedregel udbetales kvartalsvis.

I 1986 har staten således udbetalt både noget af 1985's og 1986's refusion.

5. Kommunernes kontering.

Når kommunerne bogfører udgifter, sker det på bestemte konti afhængig af udgifternes karakter.

Kommunerne har fælles kontoramme, hvilket bl.a. betyder, at det er muligt for Danmarks Statistik på grundlag af samtlige kommuners regnskaber at udarbejde oversigter over kommuners udgifter til kulturformål, herunder teaterformål.

Fælles kontoplan giver imidlertid ingen garanti for, at samtlige en kommunes udgifter til fx teaterformål nu også bliver placeret under teater.

En udgift til køb af en opsøgende teaterforestilling kan således konteres under skole, bibliotek, institutioner eller eventuelt Kulturelt Samråd - alt efter hvem, der arrangerer forestillingen; hvorimod den opnåede statsrefusion måske konteres ét bestemt sted.

Eks.: Af tabel 1.4 ses, Bornholm - amtet og *orimærkommunerne* i alt - har en negativ nettoudgift til teaterformål, således skulle den modtagne statsrefusion langt overstige amtet og kommunernes egne udgifter. Dette er jo ikke tilfældet; men forklaringen kunne være af konteringsmæssig karakter, jf. ovenstående.

Lignende gør sig gældende for den underskudsdækning, som teaterforeningerne i Århus amt modtager fra amtskommunen.

Tilskuddet - er efter det oplyste på 0,6 mio. kr., men denne udgift fremgår ikke af de oversigter, som Amtsrådsforeningen har opstillet på grundlag af amtskommunernes regnskabsudgifter til teaterformål.

Eventuelle henvendelser vedrørende materialet i "Teatertal" kan rettes til Kultur- og Kommunikationsministeriet.

Oversigt over tabeller,

Tabel 1,1,	Kulturministeriets budget 1987,
Tabel 1.2,	Kulturministeriets nettodriftsudgifter til teaterformål.
Tabel 1,3.	Kommunernes (både amts- og primærkommuner) driftsudgifter til kulturformål.
Tabel 1,4.	Kommunale (amts- og primærkommunale) udgifter til teaterformål (netto) 1986
Tabel 1,5.	Den kommunale teaterstøtte i forhold til udskrivningsgrundlag og amts- og primærkommunal skat 1986.
Tabel 1.6.	Beregning af de ikke-lovrelaterede kommunale (både amts- og primærkommunale) driftsudgifter til teaterformål 1986.
Tabel 1,7.	Støtte til teaterformål 1987. På baggrund af finanslov 1987 og teaterlovens byrdefordeling.
Tabel 1.8,	Støtte til teaterformål. På baggrund af finanslov 1987. Fordelt på baggrund af budgetgodkendende myndighed.
Tabel 1.9.	Kommunernes "forbrug" af statstilskud til teaterformål (excl. Det Kongelige Teater, uddannelser o. lign.)
Tabel 2.1.	Virksomheden ved de statsstøttede teatre fra sæson 1980/81 til sæson 1985/86.
Tabel 2.2.	Billetpriserne.
Tabel 3.1.	Det Kongelige Teater. Oversigt over udviklingen i aktivitet og ressourceforbrug.
Tabel 3.2.	Det Kongelige Teater. Billetsalgets fordeling på salgsformen 1986.
Tabel 3.3.	Det Kongelige Teater. Billetprisernes udvikling. Gamle scene.
Tabel 4.1.	Landsdelsscenerne. Den bevillingsmæssige udvikling (underskudsdekning).

- Tabel 4.2. Billetsalget ved landsdelsscenerne i sæson 1985/86 fordelt på salgsformer.
- Tabel 4.3. Beregning af provinslandsdelsscenernes egen udgift i forbindelse med den landsdækkende abonnementsordning 1985/86.
- Tabel 4.4. Landsdelsscenernes aktivitetsniveau på egne scener.
- Tabel 4.5. Tilskudsgrundlaget for de enkelte teatre under Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene 1978/79 til 1986/87.
- Tabel 4.6. Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene. Underskuds-dækning og abonnementsudgifter 1985/86.
- Tabel 5.1. Realudviklingen i Det Rejsende Landsteaters bevillinger 1977/87.
- Tabel 5.2. Amtskommuners tilskud til Det Rejsende Landsteater 1986/87 sammenholdt med de pågældende amters forestillingsforbrug i 1985/86 og 1986/87.
- Tabel 5.3. Landsdelssceneamternes forbrug af Det Rejsende Landsteaters forestillinger ud over Den Jyske Opera 1981/82 - 1985/86.
- Tabel 5.4. Teaterforeningernes virksomhed fordelt på amter 1980/81 - 1985/86.
- Tabel 5.5. Fordeling af teaterforeningernes billetsalg (voksenteater).
- Tabel 5.6. Udviklingen i teaterforeningernes billetpriser sammenholdt med udviklingen i Det Rejsende Landsteaters forestillingspriser 1980/81 - 87/88.
- Tabel 5.7. Egnsteatrenes virksomhed 1980/81 til 1985/86.
- Tabel 5.8. Teaterforeningernes repertoire 1984/85.
- Tabel 5.9. Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater.
- Tabel 5.10. Amtskommunernes tilskud til Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater (RBOT) 1985/86 og 1986/87 sammenholdt med de pågældende amters forestillingsforbrug.

Tabel 6.1.	Statens udgifter til egnsteater 1980-1988.
Tabel 6.2.	Den geografiske fordeling af egnsteatre.
Tabel 6.3.	Egnsteatrenes virksomhed 1980/81 til 1985/86.
Tabel 7.1.	Bevillinger til børneteater og opsøgende teater på baggrund af teaterloven.
Tabel 7.2.	Statens udgifter til refusion af kommuners udgifter til køb af forestillinger med børneteater og opsøgende teater. (Teaterlovens § 16 d).
Tabel 7.3.	Den geografiske fordeling af tilskuddet i henhold til § 16 d (køb af børneteater og opsøgende teater) 1986. Statens andel (vedrører hovedsagelig forestillinger afholdt i 1985).
Tabel 7.4.	Børneteater, antal produktioner, opførelser og tilskuere.
Tabel 8.1.	Fordeling af bevillingen i henhold til teaterlovens § 18 samt - efter 1985 - § 19.
Tabel 9.1.	Antal billetter solgt med tilskud fra den landsdækkende abonnementsordning samt statens udgifter hertil. Sæson 1985/86.
Tabel 9.2.	Billetsalgets fordeling inden for den landsdækkende abonnementsordning sæson 1985/86.
Tabel 10.1.	Opførelser af dansk dramatik på de statsstøttede teatre.
Tabel 11.1.	Amatørteatre tilsluttet Dansk Amatør Teater Samvirke.
Tabel 12.1.	Det offentliges udgifter til teaterskolerne.
Tabel 12.2.	Oversigt over antallet af skuespiller-, scenograf- og instruktørelever ved Statens Teaterskole og skuespillerskolerne ved Aarhus Teater og Odense Teater.
Tabel 13.1.	Statslån til bygninger, biler og teknisk udstyr 1981/82 - 1987/88. (Teaterlovens kapitel 3).
Tabel 14.1.	Den voksne befolknings teateraktivitet.

- Tabel 14.2. "Gennemsnits-teaterpublikumets" sammensætning (1982).
- Tabel 14.3. Barrierer for teatergang (1982).
- Tabel 14.4. Befolkningens deltagelse i teateraktiviteter 1981-1986. Dansk MålGruppe Index.
- Tabel 14.5. De 9-12 åriges teatervaner (1977-78).
- Tabel 15.1. Nuværende fordeling af udgifterne.
- Tabel 15.2. Nuværende fordeling af udgifterne på amtskommuner og Københavns og Frederiksberg kommuner.
- Tabel 15.3. Oversigt over den ændrede byrdefordeling ved den model, som udvalget foreslår.
- Tabel 15.4. Fordeling af amtskommunernes og Københavns og Frederiksberg kommuners udgifter efter den ændrede byrdefordeling og udvidelsen af den landsdækkende abonnementsordning.
- Tabel 15.5. Beregning af de økonomiske konsekvenser for Hovedstadsområdet ved en udvidelse af det amtsslige grundlag for tilskuddet til Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene.

Tabel 1.1*Kulturministeriets budget 1987*

Excl. anlægsudgifter, udlån (bortset fra udlån til teater og filmformål), ejendomserhvervelser og kapitalindtægter.

	mio. kr.	%
Centraladministration.	106	6
Biblioteker og arkiver.	483	29
Museer.	260	16
Uddannelse (excl. teater).	217	13
Teater.	397	24
<i>heraf Det Kongelige Teater 216*)</i>		
Teaterloven og		
Statens Teaterskole	178	
Lån	3	
Internationalt samarbejde.	15	1
Film.	116	7
heraf drift	66	
produktionslån	50	
Musik.	76	4
I alt	1.670	100

Kilde: Finansloven 1987

*) incl. afskrivninger og forrentning på 32 mio. kr.

Tabel 1.2

Kulturministeriets nettodriftsudgifter til teaterformål
(Angivet i 1.000 kr.)

Finansår	Netto- drifts- udgifter i alt	Det kgl. Teater og Kapel	Udgifter i alt	Tilskud ifølge teaterloven							Statens Tea- ter- skole	
				Landsdels- scener § 11	Egnsteatre § 16	Turnerende teatre §§ 14-15	Heraf til		Anden teatervirk- somhed § 18	Billetkøbs- ordninger, publikumsor- ganisationer § 27		Teater- uddannelse § 30
							Opera- og balletvirk- somhed § 17	Teater for børn og unge § 16				
1970/71	81.556	52.629	27.264	9.004	—	4.419	2.399	2.383	4.369	2.707	1.048	1.663
1971/72	92.112	60.906	29.363	9.889	—	4.843	2.183	2.217	5.097	2.495	1.410	1.843
1972/73	103.490	69.019	32.124	11.651	—	4.937	2.142	2.471	6.161	1.982	1.564	2.347
1973/74	115.160	75.877	36.389	13.600	—	5.150	2.185	2.470	6.868	2.979	1.758	2.894
1974/75	134.948	92.669	38.930	14.600	—	5.611	2.318	2.748	7.506	2.848	1.843	3.349
1975/76	158.187	103.297	51.256	19.008	—	5.800	2.421	3.345	4.939	11.504	2.376	3.634
1976/77	158.185	94.007	59.909	26.171	—	5.399	2.839	5.781	4.269	13.228	2.479	4.269
1977/78	170.753	101.574	64.777	30.886	—	8.255	875	7.365	1.465	10.675	3.205	4.402
(1978*)	133.509	79.467	50.798	25.280	—	6.224	553	5.829	1.285	7.700	2.337	3.244
1979	193.859	111.980	76.819	40.764	—	8.790	627	10.434	1.449	7.989	3.554	5.060
1980	218.202	123.587	87.967	44.903	4.959	10.115	945	9.022	2.137	8.592	3.610	6.648
1981	252.058	135.489	109.556	51.389	10.904	11.120	797	13.140	2.694	11.697	4.066	7.013
1982	300.631	160.777	132.461	59.768	13.167	13.599	1.021	16.124	2.041	18.113	4.304	7.393
1983	329.730	178.035	144.222	65.979	13.085	13.613	1.047	15.091	2.999	23.185	4.881	7.473
1984	332.036	178.003	145.158	62.070	16.800	13.504	1.575	16.736	3.084	21.115	5.127	8.875
1985	375.393	203.983	160.789	64.507	17.262	16.155	1.559	20.000	2.952	20.780	5.444	10.621
1986	370.363	190.997	169.697	68.035	22.054	16.634	1.520	20.362	2.793	21.191	5.903	9.670

*) 1. april — 31. december.

Kilde: Statsregnskaberne/Dansk Kulturstatistik 1970 — 1985, tabel 9.1.

Note: Opmærksomheden henledes på, at kolonnen 4—11 ikke tilsammen giver »udgifter i alt« i kolonne 3; idet oversigten bl.a. ikke indeholder udgifterne til § 16 d og fra 1985 — til § 19.

Tabel 1.3

Kommunernes (både amts- og primærkommuner) driftsudgifter til kulturformål.
(Angivet i mill. kr.)

	Museer		Biografer		Teatre		Musikarrangementer		Andre kulturelle opgaver		Kulturel virksomhed i alt	
	Bruttoudgift	Nettoudgift	Bruttoudgift	Nettoudgift	Bruttoudgift	Nettoudgift	Bruttoudgift	Nettoudgift	Bruttoudgift	Nettoudgift	Bruttoudgift	Nettoudgift
1977	56	47	21	3	54	50	44	33	95	87	270	220
1978	70	56	23	5	86	79	58	44	104	94	341	278
1979	84	71	30	7	97	91	79	60	120	109	410	338
1980	99	82	30	9	115	102	95	84	128	115	467	379
1981	113	93	31	9	128	112	112	84	149	131	533	429
1982	130	108	32	10	158	138	141	105	182	162	643	523
1983	140	116	33	10	164	141	157	115	197	170	691	552
1984	156	128	31	10	166	139	173	126	233	186	759	589
1985	175	143	32	13	181	152	191	139	259	215	838	662

Kilde: Dansk Kulturstatistik 1970 — 1985. Tabel 2.14

Tabel 1.4

Kommunale (amts- og primærkommunale) udgifter til teaterformål (netto) 1986.

AMT	Befolkning pr. 1/1-1986 1.000 indb.	Amts- kommunalt tilskud ¹ 1.000 kr.	Amts- kommunalt tilskud kr. pr. indb.	Primær- kommunalt tilskud ² 1.000 kr.	Primær- kommunalt tilskud kr. pr. indb.	Tilskud i alt 1.000 kr.	Tilskud ialt kr. pr. indb.
Københavns kommune ..	473	-	-	23.520	50	23.520	50
Frederiksberg kommune . 8 8		-	-	3.920	45	3.920	45
København	609	25.117	41	7.365	12	32.482	53
Frederiksborg.	337	4.277	13	368	1	4.645	14
Roskilde.	212	3.057	14	239	1	3.296	16
Vestsjælland.	281	2.686	10	261	1	2.947	10
Storstrøm.	257	2.675	10	567	2	3.242	13
Bornholm.	47	820	17	-4-36*	-r-1	784	17
Fyn.	455	14.046	31	3.134	7	17.180	38
Sønderjylland.	249	2.277	9	774	3	3.051	12
Ribe.	216	2.226	10	398	2	2.624	12
Vejle.	328	2.491	8	1.085	3	3.576	11
Ringkøbing.	265	2.627	10	2.970	11	5.597	21
Århus.	585	24.760	42	6.166	11	30.926	53
Viborg.	231	2.175	9	1.348	6	3.523	15
Nordjylland.	483	13.078	27	1.775	4	14.853	31
lait/gennemsnit	5.116	102.312	22	53.854	11	156.166	31

Kilder: ¹ Amtsrådsforeningen i Danmark med korrektion fra Århus Amtskommune

² Danmarks Statistik. De kommunale regnskaber.

Noter: * Det negative beløb for primærkommuner i Bornholms Amt beror formentlig på, at refusioner (måske i forb. med Børneteaterfestivalen i 1984) er registreret i andre regnskabsår eller på andre konti end de udgifter, der har udløst dem.

Tabel 1.5

Den kommunale teaterstøtte i forhold til udskrivningsgrundlag og amts- og primærkommunal skat 1986.

AMT	Beregnet udskrivnings- grundlag mio. kr. ¹	Amts- og pri- mærkommunal udskrivnings- pct. ²	Amts- og pri- mærkommunal skat mio. kr.	Teaterstøtte jf. tabel 1.4 1.000 kr.	Teaterstøtte i forhold til udskrivnings- grundlag ‰	Teaterstøtte i forhold til amts- og pri- mærkommunal skat ‰
Københavns kommune ..	27.808	28,9	8.037	23.520	0,8	2,9
Frederiksberg kommune .	6.761	25,9	1.751	3.920	0,6	2,2
København.	45.861	27,1	12.428	32.482	0,7	2,6
Frederiksborg.	22.528	26,6	5.992	4.645	0,2	0,8
Roskilde.	13.233	26,4	3.494	3.296	0,2	0,9
Vestsjælland.	14.259	28,2	4.021	2.947	0,2	0,7
Storstrøm.	12.729	27,4	3.488	3.242	0,3	0,9
Bornholm.	2.195	26,8	588	784	0,4	1,3
Fyn	22.545	27,5	6.200	17.180	0,8	2,8
Sønderjylland.	12.027	26,5	3.187	3.051	0,3	1,0
Ribe.	10.872	26,8	2.914	2.624	0,2	0,9
Vejle.	16.565	26,9	4.456	3.576	0,2	0,8
Ringkøbing.	13.115	26,1	3.423	5.597	0,4	1,6
Århus.	30.384	27,9	8.477	30.926	1,0	3,6
Viborg.	10.689	27,8	2.972	3.523	0,3	1,2
Nordjylland.	23.359	27,2	6.354	14.853	0,6	2,3
I alt/gennemsnit	284.929	27,3	77.785	156.166	0,5	2,0

Kilde: 1. Kommunal Aarbog 1986. 2. Statistik Årbog 1987 (Tabel 384).

Tabel 1.6

Beregning af de ikke-lovrelaterede kommunale (både amts- og primærkommunale) driftsudgifter til teaterformål 1986.

Kommunernes driftsudgifter til teater formål ¹	156,2 mio. kr.
÷ beregnede amtskommunale lovrelaterede tilskud ²	115,2 mio. kr.
÷ beregnede primærkommunale lovrelaterede tilskud ²	24,5 mio. kr.
Rest: ikke-lovrelaterede amts- og primærkommunale tilskud.	16,5 mio. kr.

Kilde: ¹ Se tabel 14

² Beregnet på baggrund af finansloven 1986. Københavns og Frederiksberg kommuner er placeret på amtsniveau for så vidt angår udgifterne til landsdelsscene og abonnementsordning. Beregningsmetoden fremgår af tabel 17.

Af de ca. 16,5 mio. kr. anvendes ca. 6,7 mio. kr. til teaterforeningerne (ca. 5,0 mio. kr. fra primærkommunerne og ca. 1,7 mio. kr. fra amtskommunerne). Øvrige formål er bl.a. amatørteater.

Tabel 1.7

Støtte til teaterformål 1987. På baggrund af finanslov 1987 og teaterlovens byrdefordeling.

Område	evt. § i nuv. teaterlov	STATEN		AMTS- KOMMUNERNE		Kommunernes KOMMUNERNE			
		mio. kr.	%	mio. kr.	%	mio. kr.	%	mio. kr.	%
Det Kgl. Teater (excl. afskrivninger og forrentning).		184,2	50,4	—	-	-	-	184,2	36,1
Landsdelsscenerne i provinserne	§11	45,6	12,5	45,6	38,2	- *	- *	91,2	17,9
Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene.	§11	22,3	6,1	33,5	28,2	-	-	55,8	10,9
Det Rejsende Landsteater.	§14	16,0**	4,4	13,9**	11,6	-	-	29,9**	5,8
Egnsteatre.	§16	18,9	5,2	1,2	1,0	17,7	67,6	37,8	7,4
Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater.	§ 16a	4,7	1,3	3,9	3,3	-	-	8,6	1,7
Øvrig teaterproduktion	§§15-16c-17-18-19-11,3	19,1	5,2	-	-	-	-	19,1	3,7
Amatørteater.	§26	1,6	0,4	-	-	-	-	1,6	0,3
Billetkøbsordninger og publikums-organisationer..	§27	21,1	5,8	19,5	16,3	- *	— *	40,6	7,9
Forestillingskøb. Børneteater og opsøgende teater ..	§ 16 d	9,0	2,5	0,5	0,4	8,5	32,4	18,0	3,5
Diverse: Teaterrådet m.v....	§§ 28-29-32	2,6	0,7					2,6	0,5
Uddannelse: Statens Teaterskole samt §§ 30-31....	§§30-31	16,8	4,6	1,4	1,2	-	-	18,2	3,6
Lån	Kap. 3	3,3	0,9	-	-	-	-	3,3	0,7
Ialt		365,1	100,0	119,5	100,0	26,2	100,0	510,9	100,0
Andel af samlede bevilinger		71,5%		23,4%		5,1%		100%	

Kilde: Beregnet på baggrund af finanslov 1987 og teaterlovens byrdefordeling.

Noter: * København og Frederiksberg kommuner er placeret på amtskommuneniveau for så vidt angår tilskud til Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene og den landsdækkende abonnementsordning.

** Bevillingen til Det Rejsende Landsteater er excl. den særskilte puljetildeling i 1987 til delvis imødegåelse af de økonomiske konsekvenser af 1987-overenskomsterne. Beløbet udgjorde 543.000 kr. fra staten og 543.000 kr. fra amtskommunerne.

Opmærksomheden henledes på, at oversigten alene omfatter de teaterlovsbestemte bidrag.

Tabel 18

Støtte til teaterformål. På baggrund af finanslov 1987. Fordelt på baggrund af budgetgodkendende myndighed.

Område	evt. § i nuv. teaterlov	STATEN		AMTS- KOMMUNERNE		PRIMÆR- KOMMUNERNE		mio. kr.	%
		mio. kr.	%	mio. kr.	%	mio. kr.	%		
Det Kgl. Teater (excl. afskrivninger og forrentning)		184,2	73,7	-	-	-	-	184,2	36,1
Landsdelsscenerne i provinsen	§ 11	-	-	91,2	43,7	-	-	91,2	17,9
Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene	§ 11			55,8	26,7	-	-	55,8	10,9
Det Rejsende Landsteater	§ 14	16,0	6,4	13,9	6,7	-	-	29,9	5,8
Egnsteatre	§ 16		-	2,4	1,1	35,4	67,6	37,8	7,4
Det Rejsende Børneteater og Ops. Teater	§ 16a	4,7	1,9	3,9	1,9	-	-	8,6	1,7
Øvrig teaterproduktion	§§ 15-16c-17-18-19-11,3	19,1	7,7	-	-	-	-	19,1	3,7
Amatørteater	§ 26	1,6	0,6	-	-	-	-	1,6	0,3
Billetkøbsordninger og publikums-organisationer		1,6	0,6	39,0	18,7	-	-	40,6	7,9
Forestillingskøb. Børneteater og opsøgende teater	§ 16 d	-	-	1,0	0,5	17,0	32,4	18,0	3,5
Diverse: Teaterrådet m.v.	§§ 28-29-32	2,6	1,1	-	-	-	-	2,6	0,5
Uddannelse: Statens Teaterskole samt	§§ 30-31	16,8	6,7	1,4	0,7	-	-	18,2	3,6
Lån	Kap. 3	3,3	1,3	-	-	-	-	3,3	0,7
I alt		249,9	100,0	208,6	100,0	52,4	100,0	510,9	100,0
Andel af samlede bevilinger		48,9%		40,8%		10,3%		100%	

* København og Frederiksbergs kommuner er placeret på amtskommuneniveau for så vidt angår tilskud til Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene og den landsdækkende abonnementsordning.

Tabel 1.9

Kommunernes »forbrug« af statstilskud til teaterformål (excl. Det Kongelige Teater, uddannelser o.lign.) 1986

AMT (amtskommunen og primærkommunerne i amtet)	Befolk- ning ¹ 1.000 indb.	Lokal- tilskud ² kr. pr. indb.	Lands- tilskud ³	Statstilskud					Stats- tilskud kr. pr. indb.	
				DRL ⁴	RBOT ⁵	I Egns- t ⁶ r ⁸	166 ⁷	77 Abn. ⁸		I alt
Københavns kommune . . .	473	50	9.389	78	292	3.195	533	4.086	17.573	37
Frederiksberg kommune . .	88	45	1.565	-	292	327	83	681	2.948	34
København	609	53	10.953	2.343	1.049	4.857	1.539	4.767	25.508	42
Frederiksborg	337	14	-	625	515	0	1.048	1.432	3.620	11
Roskilde	212	16	-	375	181	0	384	1.315	2.255	11
Vestsjælland	281	10	-	1.312	240	700	688	848	3.788	13
Storstrøm	257	13	-	718	230	408	445	675	2.476	10
Bornholm	47	17	-	203	0	0	87	67	357	8
Fyn	455	38	13.850	1.499	505	1.645	701	673	18.873	41
Sønderjylland	249	12	-	1.062	147	686	428	538	2.861	11
Ribe	216	12	-	1.046	181	0	404	645	2.276	11
Vejle	328	11	-	1.390	343	0	508	673	2.914	9
Ringkøbing	265	21	-	937	93	2.287	468	755	4.540	17
Århus	585	53	21.300	1.484	392	4.215	1.130	763	29.284	50
Viborg	231	15	-	1.390	118	0	239	576	2.323	10
Nordjylland	483	31	11.370	937	216	1.472	429	697	15.121	31
I alt	5.116	31	68.427	15.399	4.794	19.792	9.114	19.192	136.718	27

Noter: ¹ Befolkningstal pr. 1/1-1986

² Jf. tabel 1.4

³ Beregnet som halvdelen af summen af statens udgifter i 1985/86 og 1986/87. Jf. tabel 4.1. For provinslandsdels-scenerne incl. udgift til abonnementsordning.

⁴ Det samlede statsstikskud til DRL for 1986 — ifølge statsregnskabet 15,6 mio. kr. — er fordelt på amter i forhold til hvor mange forestillinger, der har været opført i det pågældende område i sæson 1986/87 (jf. tabel 5.2).

⁵ Det samlede forestillingskil til RBOT for 1986 — ifølge statsregnskabet 4,9 mio. kr. — er fordelt på amter i forhold til hvor mange forestillinger, der har været opført i det pågældende område i sæson 1986/87 (jf. tabel 5.10).

Fordelingen mellem forestillingsforbruget for Københavns og Frederiksberg kommuner er foretaget skønsmæssigt med halvdelen til hver.

Da enkelte forestillinger har uoplyst forestillingssted passer kolonnens sumtal ikke præcist med den faktiske bevilling.

⁶ Jf. tabel 6.2, hvoraf fremgår det samlede tilskud (stat og kommuner) til egnsteater i 1986.

⁷ Jf. 7.3. Statens udgift til refusion af kommunernes udgift til køb af børneteater og opsøgende teater. 1986.

⁸ Jf. tabel 9.1. Statens udgifter til den landsdækkende abonnementsordning 1985/86. Statens udgift til abonnementsordningen ved Odense Teater, Aarhus Teater og Aalborg Teater er placeret som del af teatrenes bevillinger under landsdelsscener, (jf. note 3).

Tabel 2.1

Virksomheden ved de statsstøttede teatre fra sæson 1980-81 til sæson 1985-86.

	Det kongelige Teater	Landsdelsscenerne			Det rejsende Lands-teater	Egns-teatre	Det rejsende Børne-teater	Teatre med støtte efter §15, §16 c, §17 og §18	Statsstøttede teatre ialt
		I alt	Storkisben-havn	Provin-sen					
Antal produktioner									
Sæson 1980-81.	48	72	38	34	17	91	26	42	296
Sæson 1981-82.	53	74	40	34	20	86	32	53	318
Sæson 1982-83.	46	80	41	39	20	104	37	49	336
Sæson 1983-84.	45	72	37	35	18	72	50	49	306
Sæson 1984-85.	55	75	38	37	16	88	48	67	349
Sæson 1985-86.	53	71	36	35	22	105	44	56	351
Antal forestillinger									
Sæson 1980-81.	786	3.456	2.234	1.222	649	3.790	1.077	1.457	11.215
Sæson 1981-82.	805	3.391	2.261	1.130	712	3.733	1.376	1.977	11.994
Sæson 1982-83.	611	3.149	1.906	1.243	741	3.577	1.344	1.474	10.896
Sæson 1983-84.	610	2.903	1.778	1.125	840	2.893	1.417	1.064	9.727
Sæson 1984-85.	697	2.956	1.840	1.116	819	2.943	1.452	1.892	10.759
Sæson 1985-86.	621	2.784	1.699	1.085	958	3.405	1.439	1.110	10.317
Antal tilskuere (1 000)									
Sæson 1980-81.	521	1.203	801	402	270	418	141	153	2.706 ¹
Sæson 1981-82.	494	1.274	914	360	281	430	214	254	2.947 ²
Sæson 1982-83.	421	1.152	801	351	327	461	213	150	2.724 ³
Sæson 1983-84.	351	1.127	756	371	371	374	196	103	2.522 ⁴
Sæson 1984-85.	395	1.097	727	370	367	445	227	239	2.770 ⁵
Sæson 1985-86.	379	995	676	319	368	479	226	136	2.583 ⁶

Noter: ¹ Tilskuerantallet er uoplyst ved 599 forestillinger.

² Tilskuerantallet er uoplyst ved 574 forestillinger.

³ Tilskuerantallet er uoplyst ved 336 forestillinger.

* Tilskuerantallet er uoplyst ved 337 forestillinger.

⁵ Tilskuerantallet er uoplyst ved 67 forestillinger.

⁶ Tilskuerantallet er uoplyst ved 114 forestillinger.

Kilde: Danmarks Statistik. Teaterstatistikken 1987:4 Tabel 2.

Tabel 2.2*Billetpriserne*

Udviklingen af billetpriserne i den dyreste billetkategori for Det Kongelige Teater, landsdelsscenerne og teaterforeningerne (gennemsnit).

	81/82 kr	82/83 kr	83/84 kr	84/85 kr	85/86 kr	86/87 kr	87/88 kr
Det Kongelige Teater.	.70	80/90	90/100	110	125	150	150
Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene.	.71	80	87	100	105	112	125 ¹
Odense Teater.	.54	63	70	75	82	82	90
Aarhus Teater.	.54	66	70	80	85	90	90 ²
Aalborg Teater.	.54	59	69	79	82	86	90
Teaterforeninger (gennemsnit).	.63	70	75	80	100	100	100

Kilde: De enkelte landsdelssceners budgetter samt oplysninger fra Danmarks Teaterforeninger og Amtsrådsforeningen i Danmark.

Noter ¹⁾ Visse teatre under Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene har dog forhøjede priser fredage og lørdage. Visse forestillinger — musicals o.a. — har ligeledes forhøjede billetpriser.

²⁾ Musical i 1987/88 har dog forhøjet billetpris.

Tabel 3.1*Det Kongelige Teater. Oversigt over udviklingen i aktivitet og ressourceforbrug.*

	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
I. Produktion										
1. Antal opførte værker										
skuespil	19	18	17	16	17	18	18	18	18	18
opera	14	9	11	15	17	12	12	12	12	12
ballet	28	26	18	21	22	25	20	20	20	20
Total	61	53	46	52	56	55	50	50	50	50
2. Antal forestillinger										
skuespil	458	383	511	541	510	329	394	394	394	394
opera	111	67	85	93	111	113	113	113	113	113
ballet	144	81	99	83	139	134	134	134	134	134
kapel	20	23	17	26	11	19	9	9	9	9
Total**	732	553	712	743	771	595	650	650	650	650
3. Antal belagte pladser (1.000)	445	354	410	437	499	449	457	457	457	457
4. Sædebelægningsprocent	85	83	85	79	80	83	82	82	82	82
5. Antal balletelever	56	55	56	55	55	55	55	55	55	55
II. Ressourceforbrug										
1. Bruttoudg. mio. kr.	248,9	222,9	221,7	229,2	227,5	254,7	274,3	271,9	269,9	267,9
2. Indtægter mio. kr.	31,7	20,9	28,5	32,5	36,5	42,2	42,8	41,9	41,3	40,6
3. Nettoudg. mio. kr.	217,2	202,0	193,2	196,7	191,0	212,5	231,5	230,0	228,6	227,3
4. Personaleværk	734,0	725,0	714,8	809,1	826,2	811,4	811,4	811,4	811,4	811,4
III. Produktivitet										
1. Nettoudg. pr. prod, i 1.000 kr.	3.561	3.811	4.200	3.783	3.411	3.864	4.630	4.600	4.572	4.546
2. Nettoudg. pr. opfør, i 1.000 kr.	296	365	271	265	248	357	356	354	352	350
3. Nettoudg. pr. belagt plads i kr.	489	571	471	450	383	473	507	503	500	497
** heraf turnéforestillinger	112	34	154	189	158	90	100	100	100	100

Bemærkninger: Ombygningsperiode i sæsonerne i 1983-84, 1984-85 og 1985-86. Som følge af teatrets overgang til statsvirksomhed fra og med 1987 indeholder udgifterne beløb til forrentning og afskrivning og indtægterne en kapitalpost for afskrivning.

Budgetteringsgrundlaget for billetsalget er en værdibelægningsprocent på 60. Det er herunder forudsat, at der ydes teatrets abonnenter en rabat på ca. 10 pct.

Teatrets ordinære løssalgspriser:

Gamle Scene: Gruppe A 150 kr.
 Gruppe B 120 kr.
 Gruppe C 70 kr.
 Gruppe D 40 kr.
 Gruppe E 30 kr.

Nye Scene: Gruppe A 130 kr.
 Gruppe B 100 kr.
 Gruppe C 70 kr.
 Gruppe D 30 kr.
 Gruppe E 20 kr.

Kilde: Finanslov 1988.

Note: På grund af forskellige opgørelsesmetoder er tallene i tabellerne 2.1 og 3.1 ikke indbyrdes sammenlignelige.

Tabel 3.2

Det Kongelige Teater. Billetsalgets fordeling på salgsformer 1986.

Salgsform	antal	%	beløb 1.000 kr.	%
Løssalg.	168.164	43	12.456	50
Ungdom (50% rabat) .	5.959	1	194	1
Pensionist (50% rabat)	6.188	2	127	1
DSB.	594	0	39	0
Fribilletter.	8.962	2	-	-
Gallerikort.	6.819	2	176	1
Reduceret pris.	37.640	10	677	3
ARTE-abn.	32.936	9	2.283	9
Eget abn.	118.569	31	8.724	35
I alt	385.831	100	24.676*	100

Kilde: Det Kongelige Teater

Note: * Dette beløb stemmer ikke umiddelbart overens med indtægten som anført i statsregnskabet, hvor der også indgår indtægter ved salg af turnéforestillinger.

Tabel 3.3

Det Kongelige Teater. Billetpriernes udvikling. Gamle scene.

Priskategori	77/78	78/79	79/80	80/81	81/82	82/83*	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88
A.	43	45	50	56	70	80/90*	90/100*	110	125	150	150
B.	35	36	38	46	60	65/70*	70/80*	90	100	120	120
C.	25	25	28	30	35	40/45*	45	50	70	70	70
D.	13	13	16	20	20	25/30*	30	35	30	40	40

Kilde: Det Kongelige Teater.

Note: * Billetpriernerne ændredes i løbet af sæsonen.

Tabel 4.1*Landsdelsscenerne. Den bevillingsmæssige udvikling (underskudsdækning)*

	80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88*
	mio. kr.	mio. kr.	mio. kr.	mio. kr.	mio. kr.	mio. kr.	mio. kr.	mio. kr.
Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene.	30,9	36,6	41,4	49,1	48,2	52,1	57,5	59,3
Odense Teater.	17,6	21,2	23,6	23,6	26,3	25,7	29,7	27,9
Aarhus Teater.	34,4	39,4	43,3	36,9	39,0	40,9	44,2	43,7
Aalborg Teater.	16,8	23,2	23,2	22,4	21,7	22,7	22,8	24,1

Kilder: De enkelte landsdelssceners regnskaber

Noter: For Odense Teater, Aarhus Teater og Aalborg Teater er underskudsdækningen ind. teatrenes udgifter i medfør af den landsdækkende abonnementsordning. Tilskud til landsdelsscenerne i provinsen kan således ikke umiddelbart sammenlignes med tilskuddet til Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene, jf. tabel 4.3.

*) Budgetal

Tabel 4.2*Billetsalget ved landsdelsscenerne i sæson 1985/86 fordelt på salgsformer*

	Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene ¹		Odense Teater ²		Aarhus Teater ³		Aalborg Teater*	
	Antal		Antal		Antal		Antal	
	1000	%	1000	%	1000	%	1000	%
Løssalg ord. pris.	65	10	6	7	9	7	4	5
Abonnement	367	54	46	55	68	50	64	78
Ungdomsrabat	94	14	12	15	19	14	5	6
Rabatkupon.	34	5	4	4	8	6	1*	1
Grupperabat	41	6	6	7	1		2	3
Øvrige rabatkort	42	6	1	2	j ² 4	18	3	3
Fribilletter.	35	5	8	10	7	5	3	4
I alt	678	100	83	100	135	100	82	100

Kilde: 1 : Regnskabsoplysninger. 2: Oplyst af Odense Teater (excl. skolescene: 11.000 billetter, men incl. gæstespil på Odense Teater). 3: Regnskabsoplysninger. 4: Oplyst af Aalborg Teater (excl. skolescene: 22.000 billetter og teatrets egne gæstespil i amtet)

*) Anslået andel

Tabel 4.3*Beregning af provinslandsdelsscenernes egen udgift i forbindelse med den landsdækkende abonnementsordning 1985/86*

	Antal billetter i abn. ordning 1.000 stk.	Værdi af administrationsomkostninger 1.000 kr.	Abonnementsrabat 1.000 kr.	Værdi af egen finansiering af abn. ord i alt 1.000 kr.
Aarhus Teater.	94,4	444	2.650	3.094
Odense Teater.	61,7	290	1.552	1.842
Aalborg Teater.	69,7	328	1.500	1.832
I alt	225,9	1.062	5.702	6.768

Abonnementsordningen omfatter abonnement, ungdomsrabat og rabatkuponer

Kilde: 1: Værdien af administrationsomkostningerne er beregnet på baggrund af ordningens administrationstilskud på 4,70 kr. pr. billet. 2: Oplysningerne om værdien af den givne rabat i henhold til den landsdækkende abonnementsordning fremgår for Aarhus Teater af regnskabet. For Odense Teater og Aalborg Teater er beløbene oplyst af teaterne.

Tabel 4.4

Landsdelsscenernes aktivitetsniveau på egne scener

Sæson	Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene				Aarhus Teater				Odense Teater				Aalborg Teater			
	Antal scener	Antal opførte produktioner	Antal forestillinger	Antal solgte billetter (i 1.000)	Antal opførte produktioner	Antal forestillinger	Antal solgte billetter (i 1.000)	Antal opførte produktioner	Antal forestillinger	Antal solgte billetter (i 1.000)	Antal opførte produktioner	Antal forestillinger	Antal solgte billetter (i 1.000)	Antal opførte produktioner	Antal forestillinger	Antal solgte billetter (i 1.000)
1970-71	...	—	—	—	11	232	117	13	383	110	9	291	96			
1971/72	...	—	—	—	11	324	102	14	443	110	10	275	87			
1972/73	...	—	—	—	11	342	103	15	389	93	9	280	78			
1973/74	...	—	—	—	16	518	139	18	419	99	10	281	83			
1974/75	...	—	—	—	16	569	156	14	452	138	11	395	119			
1975/76	...	9	27	1.634	689	591	159	14	497	132	13	413	129			
1976/77	...	9	27	1.620	646	569	186	15	382	73	10	378	121			
1977/78	...	10	31	1.657	476	575	215	11	316	103	12	416	125			
1978-79	...	13	39	2.218	813	490	191	11	337	92	11	361	118			
1979-80	...	13	41	2.355	762	501	194	12	377	87	11	328	106			
1980-81	...	13	38	2.234	764	470	168	11	358	98	10	362	121			
1981-82	...	13	40	2.261	864	355	144	11	339	80	12	407	122			
1982-83	...	13	41	1.906	757	397	114	14	356	84	12	440	120			
1983-84	...	13	37	1.778	731	389	134	12	329	94	11	384	116			
1984-85	...	13	38	1.840	687	384	135	13	345	91	12	350	109			
1985-86	...	12*	36	1.699	641	360	115	13	317	77	10	365	104			

Kilde: Sæson 1970-71 — 1979-80: Oplysninger fra de enkelte landsdelsscener; fra og med sæson 1980-81 Danmarks Statistiks vedrørende statsstøttede teatre. (Dansk Kulturstatistik 1970-1985 tabel 9.4)

Noter: Omfatter alene landsdelsscenernes forestillinger på egne faste scener.
Excl. Nørrebro Teater, der var lukket p.g.a. ombygning.

Tabel 4.5

Driftstilskuddet til de enkelte teatre under Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene 1978/79 til 1986/87
(alle beløb i 1.000 kr.)

	1978/79	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87
Det Ny Teater.	3.663	3.775	3.116	3.031	5.241	5.330	4.330	2.181	4.967
Folketeatret og Hippodromen.	5.578	5.446	3.932	4.799	3.959	5.184	7.043	9.122	8.822
Det Ny Scala/ Nørrebro Teater.	4.004	4.575	3.758	4.863	4.421	5.609	5.817	3.754 ¹	5.763 ⁵
Gladsaxe Teater.	6.172	6.204	5.543	6.471	7.137	7.037	7.708	7.483 ²	10.284
Allé scenen/ Betty Nansen Teatret.	2.582	4.187	3.705	2.740	3.005	4.109	4.412	4.205	4.537
ABC-Teatret.	+1.357	345	27	592	568	850	285	988	33
Aveny Teatret.	+ 703	1.054	1.398	1.901	4.931	5.087	4.930	5.371	5.074
Bristol Music Center.	1.146	1.146	1.268	1.336				-	-
Fiolteatret.	1.829	1.857	2.057	2.329	2.638	3.079	2.658	2.700	2.092
Strøghus Teatret/ Rialto Teatret.	1.712	1.785	2.562	3.007	2.848	3.211	2.385	2.750	4.000
Riddersalen.	881	1.000	1.294	1.405	1.499	1.188	1.835	1.745	1.688
Amagerscenen.	861	1.291	1.048	2.598	2.657	2.027	2.528	1.954	2.086
Fællesudgifter/Sekretariat ..	1.124	1.436	1.202	1.509	2.455	5.374	4.234	4.899	6.562
Hensættelser i forbindelse med ombygning samt asbestudgifter.	-	-	-	-	-	-	-	4.912 ³	1.563 ⁴
Driftstilskud	27.480	34.104	30.911	36.580	41.367	49.085	48.165	52.064	57.471

Kilde: Regnskaber for Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene

Noter: ¹⁾ Nørrebro Teater var lukket i sæson 1985/86 p.g.a. ombygning. Beløbet vedrører næsten udelukkende basisomkostninger.

²⁾ Gladsaxe Teater måtte aflyse en produktion i sæson 1985/86 som følge af asbestforekomst i loftet.

³⁾ Omfatter ombygning af Nørrebro Teater (3.138.000 kr.) og omkostninger vedr. asbestloft på Gladsaxe Teater (1.774.000 kr.).

⁴⁾ Omfatter ombygning af Nørrebro Teater (netto 1.333.000 kr.) og merudgift ved køb af Folketeatret (230.000 kr.).

⁵⁾ Ombygningen af Nørrebro Teater varede indtil udgangen af 1986.

Bemærk: Excl. anlægstilskud indtil 1/1-1986, hvorefter dette er indbefattet i Fællesudgifter/Sekretariat.

Tabel 4.6

Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene. Underskudsdekning og abonnementsudgifter 1985/86.

Tilskudsgrundlaget for de tre provinslandsdels-scener og for Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene kan ikke umiddelbart sammenlignes, da udgiften til rabat og administration i henhold til den landsdækkende abonnementsordning er indbefattet i driftsbudgetterne for landsdelsscenerne i Odense, Århus og Aalborg.

I tabellen nedenfor er underskudsdekningen for de enkelte teatre under Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene sammenholdt med en beregning af udgiften til abonnementsordningen for de pågældende teatre.

Administrationstilskuddet er placeret som et samlet beløb for hele landsdelsscenen.

Teatre	Underskudsdekning		Abn. ordning		Total	
	1.000 kr.	%	1.000 kr.	%	1.000 kr.	%
Det Ny Teater.	2.181	33	4.367	67	6.548	100
Folketeatret/Hippodromen	9.122	78	2.568	22	11.690	100
Nørrebro Teater ¹	3.754	100			3.754	100
Gladsaxe Teater ²	7.483	89	966	11	8.449	100
Betty Nansen Teatret	4.205	75	1.377	25	5.582	100
ABC teatret	.988	30	2.313	70	3.301	100
Aveny Teatret	5.371	83	1.112	17	6.483	100
Fiolteatret	2.700	82	573	18	3.273	100
Rialto Teatret	2.750	79	723	21	3.473	100
Riddersalen	1.745	93	124	7	1.869	100
Amagerscenen	1.954	41	2.781	59	4.735	100
Fællesudgifter/Sekretariat ³	4.899	-	-	-	4.899	-
Administrationstilskud ⁴	-	-	2.328	-	2.328	-
Subtotal	47.152	71	19.232	29	66.384	100
Hensættelser, asbestudg. mv.	4.912	100	—	—	4.912	100
Ialt	52.064	73	19.232	27	71.296	100

Kilde: Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene og ARTE.

Noter: ¹ Nørrebro Teater var lukket p.g.a ombygning.

² Gladsaxe Teater måtte aflyse en produktion p.g.a. asbestloft.

³ Væsentlige fællesudgifter er reklame (2,9 mio. kr.), gager og diæter til sekretariat og styrelse (1,1 mio. kr.).

⁴ Administrationstilskuddet i henhold til den landsdækkende abonnementsordning udgjorde i 1985/86 4,70 kr. pr. administreret billet. Inden for ordningen blev solgt 495.221 billetter (excl. 41.284 grupperabatbilletter, som ikke udløser administrationstilskud i henhold til den landsdækkende abonnementsordning).

Tabel 5.1*Realudviklingen i Det Rejsende Landsteaters bevillinger 1977—87.*

Tilskud	1977	1973	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987
Samlet bevilling, amtskommunerne og kulturministeriet (mio. kr.).	13,8	14,7	16,6	19,6	20,6	21,0	24,7	30,1	28,4	29,2	29,8
Heraf ekstrabevillinger (mio. kr.)	—	—	1,3	1,0	0,9	—	1,1	4,0	—	—	—
Årlig pris- og lønstigning i %..	17,2	8,2	5,5	7,5	9,7	11,6	8,4	5,2	5,0	2,8	3,1
Bevilling fremskrevet efter årlig prisregulering (årets priser, mio. kr.).	15,2	16,5	17,4	18,7	20,5	22,9	24,8	26,1	27,4	28,2	29,0
Realværdi af samlede bevillinger (1975-niveau = 100%).	91	89	96	105	101	92	99	115	104	104	103
Opsamlet afvigelse på samlede bevillinger (1986-priser, mio. kr.)	2,66	5,66	6,93	5,59	5,43	7,80	7,97	3,64	2,57	1,58	0,82

Kilde: Det Rejsende Landsteater 10 år. Amtrådsforeningen 1987.

Tabel 5.2*Amtskommunernes tilskud til Det Rejsende Landsteater 1986/87 sammenholdt med de pågældende amters forestillingsforbrug i 1985/86 og 1986/87.*

Tilskud 1986/87		Amtskommuner	Forbrug af forestillinger			
1.000 kr.	%		1985/86		1986/87	
			antal	%	antal	%
797	5,8	København	124	16,0	117	15,0
1.542	11,2	Frederiksborg	36	4,6	31	4,0
965	7,0	Roskilde	17	2,2	19	2,4
1.283	9,3	Vestsjælland	66	8,5	65	8,4
1.178	8,5	Storstrøm	61 ³	7,9	36	4,6
216	1,6	Bornholm	8	1,0	10	1,3
567	4,1	Fyn	66	8,5	75	9,6
1.144	8,3	Sønderjylland	48	6,2	53	6,8
989	7,2	Ribe	47	6,0	52	6,7
1.501	10,9	Vejle	59	7,6	69	8,9
1.214	8,8	Ringkøbing	56	7,2	47	6,0
734	5,3	Århus	59	7,6	74	9,5
1.058	7,7	Viborg	64	8,2	69	8,9
599	4,3	Nordjylland	43	5,5	47	6,0
-	-	Andre	23 ¹	3,0	14 ²	1,8
13.787	100		777 ³	100,0	778	99,9

Kilde: Det Rejsende Landsteater

Noter: ¹ Heraf 6 opførelser (~ 0,8%) i Københavns kommune.² Heraf 4 opførelser (~ 0,5%) i Københavns kommune.³ Excl. Det Danske Teaters produktion af Gøngehøvdingen, som opførtes 153 gange i Storstrøms Amt. Denne produktion var finansieret af særlige midler.

Tabel 5.3

Landsdelssceneamternes forbrug af Det Rejsende Landsteaters forestillinger ud over Den Jyske Opera 1981/82 - 1985/86.

	1981/82		1982/83		1983/84		1984/85		1985/86	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
København ¹	158	19,4	131	18,4	116	14,0	152	17,9	123	17,6
Fyn	65	8,0	64	9,0	73	8,8	73	8,6	56	8,0
Århus	73	9,0	77	10,8	76	9,2	65	7,7	36	5,1
Nordjylland	44	5,4	38	5,3	51	6,2	46	5,4	38	5,4
lait	340	41,8	310	43,5	316	38,2	336	39,61	253	36,1
Øvrige amter	474	58,2	403	56,5	510	61,8	512	60,4	447	63,9
Total	814	100	713	100	826	100	848	100	700	100

Kilde: Det Rejsende Landsteater.

Note: ¹ Incl. Københavns kommune.

Tabel 5.4

Teaterforeningernes virksomhed fordelt på amter 1980/81— 1985/86.

Amt	Antal teaterforeninger	Voksenteater Antal opførelser						Voksenteater antal solgte billetter (1000)						
		1984/85	80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86
København	11	-	-	134	152	139	133	47	48	40	45	40	42	
Frederiksborg	5	-	-	50	62	55	47	19	17	21	25	20	20	
Roskilde	5	-	-	26	29	28	30	10	8	10	10	10	10	
Vestsjælland	7	-	-	77	74	79	94	36	33	33	34	36	40	
Storstrøm	8	-	-	127	92	123	124	34	39	50	35	39	36	
Bornholm	1	-	-	13	15	14	15	4	3	2	3	3	3	
Fyn	3	-	-	63	60	64	62	24	24	25	25	26	26	
Sønderjylland	8	-	-	57	57	59	63	23	25	25	28	29	31	
Ribe	6	-	-	77	86	71	81	12	15	29	37	32	35	
Vejle	5	-	-	98	85	97	104	28	30	35	34	35	40	
Ringkøbing	5	-	-	111	109	94	103	40	43	43	41	34	46	
Århus	7	-	-	47	43	50	54	18	19	20	18	20	21	
Viborg	5	-	-	68	73	78	84	22	21	26	26	28	28	
Nordjylland	8	-	-	82	83	93	91	30	24	34	37	37	32	
Ialt		919	909	1030	1020	1044	1085	344	349	393	399	389	411	

Kilde: Danmarks Statistik

Note: Danmarks Teaterforeninger har lignende oplysninger i de årlige rapporter. Der er imidlertid mindre uoverensstemmelser mellem tallene fra Danmarks Statistik og tallene fra Danmarks Teaterforeninger. P.g.a. afrundinger kan det forekomme, at sumtal ikke passer præcist.

Tabel 5.5*Fordeling af teaterforeningernes billet salg (voksenteater)*

	1980/81		1981/82		1982/83		1983/84		1984/85		1985/86	
	bill.	%	bill.	%	bill.	%	bill.	%	bill.	%	bill.	%
Abonnement	278.599	81	294.585	85	327.601	83	331.678	83	316.882	82	334.380	82
Løssalg	28.747	8	20.349	6	20.125	5	23.177	6	21.092	6	21.991	5
Rabatkupon	16.986	5	12.675	3	19.709	5	19.752	5	20.154	5	19.587	5
Ungdomsrabat	19.655	6	21.175	6	26.260	7	24.012	6	28.285	7	34.681	8
I alt	343.987	100	348.784	100	393.695	100	398.619	100	386.413	100	410.639	100

Kilde: Danmarks Teaterforeninger, rapport 81, 82, 83, 84, 85 og 86

Tabel 5.6*Udviklingen i teaterforeningernes billetpriser sammenholdt med udviklingen i Det Rejsende Landsteaters forestillingspriser 1980/81—87/88.*

		80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88
Gennemsnitlige	A:	.58	63	70	75	80	100	100	100
billetpris	B:	.45	50	55	60	65	80	80	80
(incl.moms)	C:	.35	38	40	45	48	60	60	60
	D:	.25	25	28	32	35	40	40	40
Adm.tilskud pr. billet		5,15	5,45	5,75	4,15	4,50	4,70	4,85	5,15

Teaterforening I 300 pladser - 90% belægning: A:135 pi., B:100 pi., C:35 pi.

(A) Billetindtægt + adm.-tilskud excl.moms. (1.000 kr.)	.12,5	13,6	15,0	15,6	16,8	20,6	20,7	20,7
(B) Stor DDT-forestill. ÷ rabat excl.moms (1.000 kr.)	.16,0	17,6	18,4	20,0	21,6	24,0	26,4	27,2
Egendækning - (A) i % af (B). . .	78%	77%	82%	78%	78%	86%	78%	76%

Teaterforening II - 400 pladser - 85% belægning: A:170 pi., B:120 pi., C:50 pi.

(A) Billetindtægt + adm.-tilskud excl.moms (1.000 kr.)	.15,7	17,1	18,8	19,6	21,0	25,9	25,9	26,0
(B) Stor DDT-forestill. ÷ rabat excl.moms (1.000 kr.)	.18,0	19,8	20,7	22,5	24,3	27,0	29,7	30,6
Egendækning (A) i % af (B). . .	87%	86%	91%	87%	86%	96%	87%	85%

Teaterforening III - 525 pladser - 80% belægning: A:200 pi., B:140 pi., C:50 pi., D:30 pi.

(A) Billetindtægt + adm.-tilskud excl.moms (1.000 kr.)	.18,9	20,5	22,5	23,4	25,3	31,0	31,1	31,2
(B) Stor DDT-forestilling excl. moms (1.000 kr.)	.20,0	22,0	23,0	25,0	27,0	30,0	33,0	34,0
Egendækning (A) i % af (B). . .	95%	93%	98%	94%	94%	103%	94%	92%

Teaterforening IV - 650 pladser - 75% belægning: A:230 pi., B:150 pi., C:70 pi., D:40 pi.

(A) Billetindtægt + adm.-tilskud excl.moms (1.000 kr.)	.21,8	24,0	26,0	27,2	29,2	35,7	35,8	36,0
(B) Stor DDT - forestilling excl. moms (1.000 kr.)	.20,0	22,0	23,0	25,0	27,0	30,0	33,0	34,0
Egendækning (A) i % af (B). . .	109%	109%	113%	109%	108%	119%	108%	106%

Note: Opmærksomheden henledes på, at der er regnet med lavere belægningsprocent for større teatersale.

Tabel 5.8

Teaterforeningernes repertoire 1984/85.

Dansk/udenlandsk

	opførelser i alt		heraf			
	antal	%	børneteater			voksenteater
			antal	vandret %	lodret %	antal
Dansk	804	53	363	45	75	441
Udenlandsk	703	47	118	17	25	585
I alt	1.507	100	481	32	100	1.026

	solgte billetter i alt		heraf			
	antal 1.000	%	børneteater			voksenteater
			antal 1.000	vandret %	lodret %	antal 1.000
Dansk	201	45	43	21	64	158
Udenlandsk	246	55	24	10	36	222
I alt	447	100	67	15	100	380

Genrer (kun voksenteater)

	opførelser i alt		heraf			
	antal	%	dansk			udenlandsk
			antal	vandret %	lodret %	antal
Ballet/dans	12	1	12	100	3	—
Opera/syngespil ...	14	1	—	—	—	14
Operette/musical ..	86	9	5	6	1	81
Skuespil	896	87	406	45	92	490
Revy/cabaret	15	2	15	100	3	—
Andet	3	0	3	100	1	—
I alt voksenteater ..	1.026	100	441	43	100	585

	solgte billetter i alt		heraf			
	antal 1.000	%	danske			udenlandske
			antal 1.000	vandret %	lodret %	antal 1.000
Ballet/dans	4	1	4	100	3	—
Opera/syngespil ...	9	2	—	—	—	9
Operette/musical ..	38	10	2	5	1	36
Skuespil	326	86	149	46	94	177
Revy/cabaret	2	1	2	100	1	—
Andet	1	0	1	100	1	—
I alt voksenteater ..	380	100	158	42	100	222

Kilde: Danmarks Statistiks teaterstatistik.

Note: 71 opførelser med 13.000 solgte billetter havde uoplyst nationalitet. Børneteater omfatter teater for aldersgruppen til og med 13 år.

Tabel 5.9

*Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater
Deltagende amtsråd i ordningen.*

	80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88
København	x	x	x	x	x	x	x	x
Frederiksborg	x	x	x	x	x	x	x	x
Roskilde	x	x	x	x	x	x	x	x
Vestsjælland	x	x	x	x	x	x	x	x
Storstrøm	x	x	x	x	x	x	x	x
Bornholm	÷	÷	1/2	x	x	x	x	x
Fyn	x	x	x	x	x	x	x	x
Sønderjylland	÷	x	x	x	x	x	x	x
Ribe	x	x	x	x	x	x	x	x
Vejle	x	x	x	x	÷	÷	1/2	x
Ringkøbing	÷	÷	x	x	x	x	÷	÷
Århus	x	x	x	x	x	x	x	x
Viborg	÷	÷	÷	x	x	x	x	x
Nordjylland	÷	x	x	x	x	x	x	x
I alt	9	11	12½	14	13	13	12½	13

½ = Indtrådt/udtrådt af RBOT pr. 1/1 i den pågældende sæson.

Kilde: Regnskaber fra RBOT

Tabel 5.10

Amtskommunernes tilskud til Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater (RBOT) 1985/86 og 1986/87 sammenholdt med de pågældende amters forestillingsforbrug.

Tilskud				Forbrug af forestillinger				
1985/86		1986/87		1985/86		1986/87		
1.000 kr.	%	1.000 kr.	%	antal	%	antal	%	
607	14,6	629	14,8	København	237	18,8	298	21,4
329	7,9	345	8,1	Frederiksborg	146	11,6	147	10,5
205	4,9	216	5,1	Roskilde	55	4,4	52	3,7
274	6,6	287	6,8	Vestsjælland	121	9,6	68	4,9
254	6,1	264	6,2	Storstrøm	85	6,8	65	4,7
47	1,1	48	1,1	Bornholm	13	1,0	0	0,0
448	10,8	467	11,0	Fyn	112	8,9	143	10,3
246	5,9	257	6,1	Sønderjylland	50	4,0	42	3,0
212	5,1	223	5,3	Ribe	4,5	3,6	51	3,7
—	—	172	4,0	Vejle	66	5,2	97	7,0
261	6,3	—	—	Ringkøbing	34	2,7	27	1,9
573	13,8	599	14,1	Århus	100	7,9	111	8,0
227	5,5	237	5,6	Viborg	22	1,7	34	2,4
475	11,4	495	11,7	Nordjylland	18	1,4	62	4,4
—	—	—	—	Andre	155 ¹	12,3	197 ²	14,1
4.158	100,0	4.239	99,9	I alt	1.259	100,0	1.394	100,0

Kilde: Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater

Noter: 1) heraf 115 (~ 9,1 %) i Københavns og Frederiksberg kommuner

2) heraf 166 (~ 11,9 %) i Københavns og Frederiksberg kommuner

Tabel 6.1

Statens udgifter til egnsteater 1980 — 1988

finansår	statens udgifter mio.kr.
1980	5,0
1981	10,9
1982	13,2
1983	13,1
1984	16,8
1985	17,3
1986	22,1
1987 (budget)	18,9
1988 (budget)	21,7

Kilde: Statsregnskabet 1980 — 1986 og finanslovene 1987 og 1988

Statens refusion i henhold til teaterlovens § 16 ydes med 50% af de kommunale udgifter til det enkelte egnsteater inden for et maksimum, som hvert år fastsættes på finansloven. For 1988 er det maksimale beløb, hvoraf staten yder 50% refusion, på 3.480.000 kr.

Bemærk: Oversigten viser den af staten udbetalte (for 1987 og 1988: budgetterede) refusion. Dette beløb afspejler — jvr. indledningen til teatertallene — ikke nødvendigvis et tilsvarende aktivitetsniveau.

Tabel 6.2

Den geografiske fordeling af egnsteatre

Antal registrerede egnsteatre 1980/81 — 1986/87 samt bevilget tilskud i alt (stat og kommuner) 1986

Amt	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87	Bevilling 1986 1.000 kr.
Københavns kommune	5	5	5	5	5	5	5	6.390
Frederiksberg kommune ...	1	1	1	1	1	1	1	654
København	5	6	6	7	7	7	6	9.714
Frederiksborg	0	1	1	1	0	0	1*	0
Roskilde	1	1	1	0	0	0	0	0
Vestsjælland	0	0	0	1	1	1	1	1.400
Storstrøm	1	1	1	1	1	1	1	816
Bornholm	0	0	0	0	0	0	0	0
Fyn	1	1	2	2	2	3	3	3.290
Sønderjylland	1	1	1	1	1	1	1	1.372
Ribe	0	0	0	0	0	0	0	0
Vejle	0	0	0	0	0	0	0	0
Ringkøbing	4	4	4	3	4	4	4	4.574
Århus	3	3	3	3	5	5	5	8.430
Viborg	0	0	0	0	0	0	0**	0
Nordjylland	1	1	1	2	2	2	2	2.944
.....	23	25	26	27	29	30	30	39.584

Kilde: Materiale i Kulturministeriet

*) Dueslaget blev egnsteater pr. 1/1-1987

**) Morsø kommune og Viborg amtskommune har siden 1986/87 reserveret en bevilling på ca. 700.000 kr. årligt til oprettelse af egnsteatret »Limfjordsteatret«. Teatret er imidlertid endnu ikke etableret, da Kulturministeriet ikke har kunnet godkende vedtægter for en selvejende institution uden den af fondslovgivningen krævede egenkapital.

Bemærk at en teatervirksomhed her er registreret som egnsteater, hvis den modtager tilskud fra en kommune (primærkommune eller amtskommune), og staten i henhold til teaterlovens § 16 refunderer 50% af dette tilskud. Således betyder fx Svendborg kommunes støtte på 90.000 kr. i sæson 1986/87 til Baggård Teatret, at dette teater — der modtager sit overvejende tilskud på 1,3 mio.kr. fra Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater — også registreres som egnsteater.

Tabel 6.3

Egnsteatrenes virksomhed 1980/81 til 1985/86

Sæson	Teatre			Samlet virksomhed				Heraf børneteater		
	Oplysende teatre		Antal opførte produktioner		Antal forestillinger		Antal tilskuere		Antal opførte produktioner	
	Antal teatre i alt	Antal teatre i alt	Heraf med egen fast scene	I alt	Heraf danske	I alt	Heraf på egen fast scene	I alt (i 1.000)	Heraf på egen fast scene (i 1.000)	Antal opførte produktioner
1) 1980-81	24	22	16	91	75	3.790	1.599	418	179	64
2) 1981-82	24	21	17	86	74	3.733	1.787	430	212	61
3) 1982-83	25	23	19	104	87	3.577	2.019	461	279	60
4) 1983-84	19	19	16	72	60	2.893	1.754	374	232	43
5) 1984-85	23	22	18	88	66	2.943	1.441	445	217	43
6) 1985-86	27	27	23	105	86	3.405	1.956	479	275	57
										(i 1.000)

Kilde: Danmarks Statistiks statistik vedrørende statsstøttede teatre.

Note: 1) Tilskuerantallet uoplyst ved 363 opførelser

2) Tilskuerantallet uoplyst ved 253 opførelser

3) Tilskuerantallet uoplyst ved 80 opførelser

4) Tilskuerantallet uoplyst ved 49 opførelser

5) Tilskuerantallet uoplyst ved 7 opførelser

6) Tilskuerantallet uoplyst ved 44 opførelser

Bemærk at der er uoverensstemmelse mellem det af Danmarks Statistik anførte antal egnsteatre og det i tabel 6.2 opgjorte.

Det skyldes, at Danmarks Statistik kun registrerer en teatervirksomhed som egnsteater, hvis dens væsentligste offentlige tilskud gives som egnsteaterstøtte, jfr. bemærkningen til tabel 6.2.

Tabel 7.1

Bevillinger til børneteater og opsøgende teater på baggrund af teaterloven.

Finansår	Fordeling efter lovbestemmelser			I ALT	Fordeling efter tilskudsyder	
	§ 16 c* mio. kr.	RBOT mio. kr.	egnsteater (§16) mio. kr.		staten mio. kr.	kommunerne mio. kr.
1971/72	2,2	—	—	2,2	2,2	—
1972/73	2,5	—	—	2,5	2,5	—
1973/74	2,5	—	—	2,5	2,5	—
1974/75	2,7	—	—	2,7	2,7	—
1975/76	3,3	—	—	3,3	3,3	—
1976/77	5,4	—	—	5,4	5,4	—
1977/78	6,3	—	—	6,3	6,3	—
1978**	6,9	—	—	6,9	6,9	—
1979	8,5	—	—	8,5	8,5	—
1980	4,7	3,6	10,0	18,3	11,5	6,8
1981	4,1	5,7	21,8	31,6	17,9	13,7
1982	4,8	6,6	26,3	37,7	21,3	16,4
1983	5,0	8,1	26,2	39,3	22,2	17,1
1984	5,4	8,1	33,6	47,1	26,3	20,8
1985	6,6	9,1	34,5	50,2	28,8	21,4
1986	6,4	9,0	44,2	59,6	33,3	26,3
1987***	7,3	8,8	37,8	55,9	31,1	24,8
1988***	8,2	9,3	43,7	61,2	34,9	26,3

Kilde: Statsregnskaberne og finanslovene for 1987 og 1988.

* Den direkte statsstøtte til børneteater — og til opsøgende teater med ændringen af teaterloven i 1976 — blev til og med 1979 givet over teaterlovens § 16. I perioden 1976 — 1979 blev der foruden den direkte statsstøtte til produktion af børneteater og opsøgende teater også givet en refusion til kommunerne på 25% af deres udgifter til børneteater og opsøgende teaterformål.

Denne kommunale udgift fremtræder ikke af finanslovene/statsregnskabet og er derfor ikke med i ovenstående oversigt. Med teaterlovsændringen i 1979, der fik virkning pr. 1/1-1980, opstod den nuværende § 16 c.

** Finansåret 1978, der var på 9 måneder, er her opregnet til 12-måneders niveau.

*** Budgettal (finanslov).

Tabel 7.2

Statens udgifter til refusion af kommuners udgifter til køb af forestillinger med børneteater og opsøgende teater (Teaterlovens § 16 d)

Finansår	statens andel mio. kr.
1980	2,5
1981	6,1
1982	8,0
1983	6,0
1984	7,2
1985	8,5
1986	9,1
1987*	9,0
1988*	9,5

Kilde: Statsregnskaberne. For 1987 og 1988 finanslovene.

Oversigten afspejler ikke et direkte tilsvarende aktivitetsniveau i de pågældende år, jvr. indledningen til teatertal pkt. 4.

Note: * Budgettal

Tabel 7.3

Den geografiske fordeling af tilskuddet i henhold til § 16 d (køb af børneteater og opsøgende teater). 1986. Statens andel. (Vedrører hovedsagelig forestillinger afholdt i 1985).

Område	Tilskud 1.000 kr.	kr. pr. indb.
Københavns kommune	533	1,12
Frederiksberg kommune	83	0,94
Københavns amt	1.539	2,52
Frederiksberg amt	1.048	3,10
Roskilde amt	384	1,81
Vestsjællands amt	688	2,44
Storstrøms amt	445	1,73
Bornholms amt	87	1,85
Fyns amt	701	1,54
Sønderjyllands amt	428	1,71
Ribe amt	404	1,87
Vejle amt	508	1,54
Ringkøbing amt	468	1,76
Århus amt	1.130	1,93
Viborg amt	239	1,03
Nordjyllands amt	429	0,88
I alt	9.115	1,78

Kilde: Statsregnskabet/materiale i Kulturministeriet.

Tabel 7.4*Børneteater, antal produktioner, opførelser og tilskuere.**Antal produktioner samt heraf antal premierer i sæsonen.*

	1980/81 heraf prem.		1981/82 heraf prem.		1982/83 heraf prem.		1983/84 heraf prem.		1984/85 heraf prem.		1985/86 heraf prem.	
Egnsteater ...	64	38	61	43	60	41	43	33	43	30	57	39
RBOT	26	18	32	22	37	25	50	32	48	24	44	25
Øvrige*	17	10	17	11	8	4	4	4	18	7	13	4
I alt	107	66	110	76	105	70	97	69	109	61	114	68

Antal opførelser

	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
Egnsteater	3.242	3.219	2.576	2.298	1.984	2.345
RBOT	1.077	1.376	1.344	1.417	1.452	1.439
Øvrige*	980	1.082	447	200	890	370
I alt	5.299	5.677	4.367	3.915	4.326	4.154

Antal tilskuere (1.000)

	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
Egnsteater	379	369	319	278	254	312
RBOT	141	214	213	196	227	226
Øvrige*	116	175	42	11	105	49
I alt	636	758	574	485	586	587

Kilde: Danmarks Statistiks teaterstatistik.

Note: Børneteater er i Danmarks Statistiks undersøgelse defineret som teaterforestillinger, der henvender sig til børnepublikum på til og med 13 år. For RBOT er alle produktioner dog registreret som børneteater.

* Kategorien »øvrige« omfatter børneteater produceret af teatre med støtte over teaterlovens §§ 15, 16c, 17 og 18.

Det skal bemærkes, at tilskuerantallet er uoplyst for en del af opførelserne.

Tabel 8.1*Fordeling af bevillingen i henhold til teaterlovens § 18 samt — efter 1985 — § 19.*

	1978/79	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87	1987/88
Stationære teatre	1.345	1.340	1.400	1.660	1.875	2.125	1.100	2.150	2.050	2.150
Enkeltprojekter	300	325	467	375	300	534	1.806	881	1.109	1.015
I alt § 18	1.645	1.665	1.867	2.035	1.175	2.659	2.906	3.031	3.159	3.165
Eksperimenterende enkeltprojekter — § 19	—	—	—	—	—	—	—	4.158	4.280	4.605
Total	1.645	1.665	1.867	2.035	1.175	2.659	2.906	7.189	7.439	7.770

Kilde: Teaterrådets indstillinger/konklusioner.

Note: Det har ikke været muligt at tage hensyn til, om beløbene har været anvendt, som det fremgår af Teaterrådets indstillinger/bevillingstilsagn.

Tabel 9.1

Antal billetter solgt med tilskud fra den landsdækkende abonnementsordning samt statens udgifter hertil. Sæson 1985/86.

Kundens bopælsamt	Antal billetter 1.000	Stats- tilskud i alt	Stats- tilskud kr. pr. indb.
		1.000 kr.	
Storkøbenhavn	534	9.535	8
Frederiksborg	79	1.432	4
Roskilde	71	1.315	6
Vestsjælland	51	848	3
Storstrøm	41	675	3
Bornholm	4	67	1
Fyn	42	673	1
[Odense Teater]	[62]	[921]	
[Fyn incl. Odense Teater]	[104]	[1.594]	[3]
Sønderjylland	29	538	2
Ribe	36	645	3
Vejle	47	673	2
Ringkøbing	49	755	3
Århus	41	763	1
[Århus Teater]	[94]	[1.547]	
[Århus incl. Aarhus Teater]	[135]	[2.310]	[4]
Viborg	35	576	2
Nordjylland	39	697	1
[Aalborg Teater]	68	916	
[Nordjylland incl. Aalborg Teater]	[107]	[1.513]	[3]
I alt	1.139	19.192	4
Provinslandsdels-scenerne	263	3.384	
Total incl. provinslands- dels-scenerne	1.402	22.576	4

Kilde: Materiale i Kulturministeriet, Arte og Danmarks Teaterforeninger.

Tabel 9.2

Billetsalgets fordeling inden for den landsdækkende abonnementsordning sæson 1985/86.

Forestillingssted	antal billetter 1.000
Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene	495
Storkøbenhavn i øvrigt	141
Landsdelsscenerne i provinsen	263
Teaterforeninger	408
Øvrige (f.eks. egnsteatre)*	95
I alt	1.402

Kilde: Se tabel 9.1

Note: * Kategorien øvrige er beregnet som en difference.

Tabel 10.1*Opførelser af dansk dramatik på de statsstøttede teatre*

Skuespil (kun voksneater)

Antal produktioner	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
I alt	114	121	146	136	157	138
Udl.	62(54%)	81(67%)	80(55%)	85(63%)	85(54%)	67(49%)
Dansk	52(46%)	40(33%)	66(45%)	51(37%)	72(46%)	71(51%)
— heraf skrevet 1970 .	39(34%)	32(26%)	53(36%)	41(30%)	57(36%)	62(45%)
— heraf uprem.	27(24%)	25(21%)	33(23%)	28(21%)	37(24%)	42(30%)

Antal opførelser	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
I alt	4.432	4.476	5.008	4.664	5.156	4.534
Udl.	2.595(59%)	3.178(71%)	2.711(54%)	3.062(66%)	2.927(57%)	2.432(54%)
Dansk	1.837(41%)	1.298(29%)	2.297(46%)	1.602(34%)	2.229(43%)	2.102(46%)

Antal tilskuere	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86
(i 1.0000)						
I alt	1421	1.355	1.504	1.472	1.532	1.259
Udl.	933(66%)	1.063(78%)	867(58%)	1.068(73%)	979(64%)	822(65%)
Dansk	488(34%)	292(22%)	637(42%)	404(27%)	553(36%)	437(35%)

Kilde: Danmarks Statistiks teaterstatistik

Note: Tilskuerantal er uoplyst ved en del opførelser

Tabel 11.1

Amatørteatre tilsluttet Dansk Amatør Teater Samvirke

	Antal produktioner	Amatør-scener	Foreninger og klubber	Seminarer, højskoler etc.	Beregnet medlems-tal i alt	Tilskud				DATS i alt
						Kulturministeriet		Undervisningsministeriet		
						Alment	Andet	Kursus	Konsulentløn	
1.000 kr.										
1970	446	89	59	125	8.322	300	15	140	77	532
1971	565	108	81	160	10.394	310	6	150	99	565
1972	624	137	57	156	10.773	389	17	152	167	725
1973	688	134	96	160	12.276	384	14	152	167	717
1974	686	146	85	163	12.449	383	13	152	202	750
1975	757	166	94	165	13.331	489	72	165	264	990
1976	849	189	121	161	15.048	510	64	191	287	1.052
1977	913	203	113	172	15.693	450	72	164	204	890
1978	1.005	223	133	334	18.807	615	247	137	249	1.248
1979')	1.230	234	161	386	35.268	630	184	200	264	1.278
1980	1.381	257	212	398	38.616	678	181	210	293	1.362
1981	1.570	292	217	408	37.652	750	198	229	306	1.483
1982	1.739	322	246	429	42.527	800	224	211	337	1.572
1983	1.765	335	250	434	44.084	890	232	220	386	1.728
1984	1.810	367	280	457	54.353	973	217	280	383	1.853
1985	1.875	410	322	527	55.470	1.414	246	336	377	2.492*
1986	1.860	427	394	563	56.506	1.455	266	313	388	2.438**

Kilde: Dansk Amatør Teater Samvirke (DATS).

Anm. Tilskudsbeløb vedrører finansår (1977 1. april-31. december og herefter kalenderår).

1) Fra og med 1979 anvendes et nyt indberetningskema, som giver mere præcise oplysninger om scenernes medlemstal og aktiviteter.

* total er incl. projektbevillinger fra Undervisningsministeriet på 119.000 kr.

** total er incl. projektbevillinger fra Undervisningsministeriet på 16.000 kr.

Tabel 12.1*Det offentliges udgifter til teaterskolerne***Statens teaterskole**

regnskabsår	udgift 1.000 kr.
1982	7.343
1983	7.473
1984	8.875
1985	10.621
1986	9.671
1987*	10.550
1988*	12.702
1989*	13.800

Kilde: Statsregnskaberne/finanslov

Note: * budgettal

Skuespillerskolerne ved Odense teater og ved Århus teater

regnskabsår	Skuespillerskolen ved Århus Teater Udgift 1.000 kr.	Skuespillerskolen ved Odense Teater Udgift 1.000 kr.
1982/83	2.163	2.020
1983/84	2.219	2.070
1984/85	2.363	2.178
1985/86	2.410	2.646
1986/87	2.502	2.740
1987/88*	2.534	2.908
1988/89*	3.565	

Kilde: Skuespillerskolernes regnskaber/budgetter

Note: * budgettal

Af den anførte udgift dækker staten 75%. Århus amt
og Fyns amt dækker hver de resterende 25%.

Tabel 12.2

Oversigt over antallet af skuespiller-, scenograf- og instruktørelever ved Statens Teaterskole og skuespillerskolerne ved Aarhus Teater og Odense Teater.

Århus	81/82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
Skuespillerelever										
Antal stud.	18	18	18	18	18	18	24	24	24	24
Antal stud. optaget	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Antal stud. færdig udd.	6	6	6	6	6	6	0	6	6	6
Odense										
Skuespillerelever										
Antal stud.	19	21	21	21	21	21	28	28	28	28
Antal stud. optaget	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Antal stud. færdig udd.	5	7	7	7	7	7	0	7	7	7
Statens Teaterskole										
Skuespillerelever										
Antal stud.	29	28	27	29	30	30	30	40	40	40
Antal stud. optaget	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Antal færdig udd	9	9	10	8	9	10	10	—	10	10
Statens Teaterskole										
Scenograf elever										
Antal stud.	6	5	7	7	6	6	6	6	7	8
Antal stud. optaget	2	1	2	2	1	1	2	2	2	2
Antal stud. færdig udd	1	2	0	2	2	1	1	2	1	1
Statens Teaterskole										
Instruktør elever										
Antal stud.	9	7	5	6	6	6	6	6	7	8
Antal stud. optaget	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2
Antal stud. færdig udd	1	2	4	1	1	1	2	2	1	1

Kilde: Oplysninger i Kulturministeriet pr. 1/12-1987.

Tabel 13.1*Statslån til bygninger, biler og teknisk udstyr 1981/82 — 1987/88. (Teaterlovens kapitel 3)*

Sæson	Bygninger	Biler	Teknisk udstyr	DSL	Reserve	I alt
1981/82	602.000	701.000	622.000	775.000	250.000	2.950.000
1982/83	1.030.000	815.000	455.000	775.000	—	3.075.000
1983/84	1.467.000	995.000	838.000	900.000	—	4.200.000
1984/85	1.942.000	1.075.000	500.000	990.000	22.600	4.529.600
1985/86	725.000	1.185.000	1.306.000	*)	—	3.216.000
1986/87	985.000	1.255.000	835.700	*)	211.200	3.286.900
1987/88	1.335.000	1.071.000	725.500	*)	161.100**	3.292.600

Kilde: Teaterrådets indstillinger 1981/82 — 1987/88

*) Fra 1/1 1986 er det beløb, som tidligere blev givet til Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene som rente- og afdragsfrit statslån til teknisk udstyr mv., overflyttet til Den Storkøbenhavnske Landsdelsscenes driftsbevilling.

**) I Teaterrådets indstilling for 1987/88 er anført 136.100 kr.

Bemærk at kategoriseringen af bevillingsformålene indtil og med sæson 1985/86 ikke fremgår tydeligt af Teaterrådets indstilling, hvorfor det i visse tilfælde beror på et skøn, om en bevilling vedrører bygningsformål eller teknisk udstyr.

Tabel 14.1

Den voksne befolknings teateraktivitet

Hvornår var De sidst i teatret?											Er medlem af teaterabonnements-ordning/-forening el.lign.	
	1—7 dage siden	1—4 uger siden	1—6 måneder siden	Har været i teatret i denne sæson		7—12 måneder siden	Mere end 1 år siden	Går aldrig i teatret	Husker ikke/ved ikke			
Andel pr. 100 i hver gruppe/år	1982	1982	1982	1975:1982		1982	1982	1982	1982	1975:1982		
pct.												
A. Køn												
Mænd	1	3	8	15	12	7	29	51	1	5	6	
Kvinder	2	5	14	18	21	8	28	42	1	7	10	
B. Alder												
16-19 år	1	5	18	16	24	8	33	35	—	5	5	
20-29 år	1	3	12	19	16	8	35	40	1	4	5	
30-39 år	1	4	12	21	17	9	34	39	1	6	8	
40-49 år	2	6	16	17	24	9	27	39	1	9	14	
50-59 år	2	7	8	15	17	6	24	50	1	7	11	
60-69 år	2	1	8	14	11	7	22	58	2	5	6	
70 år og derover	1	3	5	8	9	4	21	64	2	3	6	
C. Stilling												
Selvstændig landmand ..	—	—	2	10	2	4	18	74	3	3	—	
Selvstændig i øvrigt	3	6	8	18	17	11	29	42	1	6	8	
Medhjælpende ægtefælle	2	3	16	8	21	8	29	42	—	7	11	
Arbejder, faglært	—	2	7	11	9	7	31	51	2	2	6	
Arbejder, ufaglært	1	1	6	7	8	5	26	61	—	2	4	
Funktionær, tjenestemand	3	7	16	26	26	10	37	27	1	10	14	
Studerende	2	10	27	37	39	11	32	17	2	8	3	
Pensionist	1	2	6	9	9	4	19	65	2	4	4	
Husmor	2	3	10	15	15	7	26	50	1	5	9	
Arbejdsløs	—	1	6	11	7	8	27	58	—	4	3	
D. Skoleuddannelse												
Går i skole	2	8	33	27	43	11	31	15	—	7	13	
7 års skolegang	1	2	6	9	9	5	20	65	2	3	5	
8 års skolegang	—	4	11	12	15	6	37	43	—	5	9	
9-10 års skolegang	1	3	11	19	15	7	38	39	1	8	9	
Real-/præliminæreksamen	3	7	18	29	28	10	34	28	1	12	14	
Stuentereksamen/HF	3	9	22	39	34	18	34	13	1	10	10	
E. Bymæssighedsgruppe												
Hovedstaden	3	9	16	28	28	10	32	29	1	11	11	
Hovedstadens forstæder	2	7	20	29	29	15	32	22	1	12	14	
Større byer	1	3	10	13	14	5	28	52	—	4	8	
Mindre byer	1	2	10	13	13	9	29	46	2	5	7	
Bymæssig bebyggelse ..	1	2	5	9	8	4	25	60	3	3	4	
Landdistrikter	1	1	6	9	8	6	26	59	1	2	4	
F. Alle												
.....	2	4	11	16	17	7	28	46	1	6	8	

Kilde: Dansk Kulturstatistik 1970-85. Tabel 16.1. (Socialforskningsinstituttets fritidsundersøgelse (januar 1975) og Danmarks Statistiks undersøgelse af den voksne befolknings deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter (januar 1982).

Note: Da undersøgelserne er foretaget i januar måned — dvs. midt i en teatersæson — får man teaterfrekvensen på en 12 måneders periode ved at (1982-tallene) addere op: $2 + 4 + 11 + 7 = 24\%$.

Tabel 14.2

» Gennemsnit-teaterpublikummets« sammensætning
(1982)

Andelen, der har været i teatret »i denne sæson«,
fordeling inden for grupperinger.

Har været i teatret i denne sæson	pct.
A. Køn	
Mænd.	38
Kvinder.	62
	100
B. Alder	
16-19 år.	12
20-29 år.	18
30-39 år.	20
40-49 år.	21
50-59 år.	15
60-69 år.	8
70 år og derover.	7
	100
C. Stilling	
Selvstændig landmand.	—
Selvstændig i øvrigt.	7
Medhjælpende ægtefælle.	—
Arbejder, faglært.	4
Arbejder, ufaglært.	5
Funktionær, tjenestemand.	45
Studerende.	17
Pensionist.	10
Husmor.	6
Arbejdsløs.	3
	100
D. Skoleuddannelse	
Går i skole.	8
7 års skolegang.	22
8 års skolegang.	6
9-10 års skolegang.	20
Real-/præliminæreksamen.	23
Studentereksamen/HF.	19
	100
E. Bymæssighedsgruppe	
Hovedstaden.	24
Hovedstadens forstæder.	25
Større byer.	25
Mindre byer.	11
Bymæssig bebyggelse.	7
Landdistrikter.	8
	100
F. Alle.	100

Kilde: Dansk Kulturstatistik 1970-85. Tabel 16.1. (Danmarks
Statistik's undersøgelse af den voksne befolknings
deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter. Januar 1982).

Tabel 14.3

Barrierer for teatergang (1982)

	Har været i teatret i denne sæson	Væsentligste grund til Ikke at have været i teatret i denne sæson									Ved ikke/uoplyst
		Inter-esser ikke	For besværligt/for sent	Afstand/transportproblemer	Svært at få port-billetter/er ofte udsolgt	For dyrt	Kan vanskeligt komme hjemmefra	Ingen tid	Andet		
Andel pr. 100 i hver gruppe											
A. Køn											
Mænd.	12	39	6	7	1	7	5	10	11	2	
Kvinder.	21	22	8	10	1	8	7	8	13	2	
B. Alder											
16-19 år.	2 4		4	4	4	6	1	6	-	7 4 4	
20-29 år.	16	36	4	9	0	5	6	12	10	2	
30-39 år.	17	31	3	6	2	5	11	14	9	2	
40-49 år.	24	27	7	10	0	5	6	9	11	1	
50-59 år.	17	29	8	7	1	7	3	13	13	2	
60-69 år.	11	28	10	10	1	14	5	3	16	2	
70 år og derover.	9	23	16	11	-	11	5	1	21	3	
C. Stilling											
Selvstændig landmand_____	2	46	15	7	-	2	5	17	4	2	
Selvstændig i øvrigt.	17	30	4	6	-	5	7	19	10	2	
Medhjælpende ægtefælle.. . . .	21	12	3	11	-	4	13	25	9	2	
Arbejder, faglært.	9	52	4	8	1	4	3	8	9	2	
Arbejder, ufaglært.	8	46	6	9	1	8	2	8	10	2	
Funktionær, tjenestemand.	26	21	4	9	1	5	10	13	10	1	
Studerende.	39	16	1	3	-	10	-	21	9	1	
Pensionist.	9	27	13	10	0	12	5	1	20	3	
Husmor.	15	28	10	9	3	10	8	4	12	1	
Arbejdsløs.	7	4 2		6	7	-	8	3	8 1 3	6	
D. Skoleuddannelse											
Går i skole.	43	31	5	7	3	1		5		5	
7 års skolegang.	9	35	10	9	1	10	5	6	13	2	
8 års skolegang.	15	36	4	6	1	5	5	11	16	1	
9-10 års skolegang.	15	37	4	9	1	7	6	11	7	3	
Real-/præliminæreksamen.	28	21	4	7	1	3	9	11	14	2	
Studentereksamen/HF_____	34	10	7	8	1	4	5	16	15	-	
E. Bymæssighedsgrupper											
Hovedstaden.	28	19	6	1	1	6	7	12	18	2	
Hovedstadens forstæder.	29	21	9	4	2	5	9	10	10	1	
Større byer.	14	35	7	6	1	8	5	8	14	2	
Mindre byer.	13	29	7	11	1	9	4	10	13	3	
Bymæssig bebyggelse_____	8	33	7	17	0	10	7	8	8	2	
Landdistrikter.	8	41	7	14	-	6	5	9	9	1	
F. Alle.	17	30	7	9	1	7	6	9	12	2	

Kilde: Dansk Kulturstatistik 1970-85. Tabel 16.1 (Danmarks Statistiks undersøgelse af den voksne befolknings deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter. Januar 1982).

Tabel 14.4

Befolkningens deltagelse i teateraktiviteter 1981 — 1986. Dansk MålGruppe Index.

Dansk Media Komite foretager markedsundersøgelser af mediaforbrug ved interviews og spørgeskemaundersøgelser af en målgruppe, der er repræsentativ for den danske befolkning på 13 år og derover. Målgruppens meninger, gøremål og **interesser** er kortlagt i Dansk MålGruppe Index, hvorfra nedenstående oplysninger om teateradfærd stammer.

Har inden for det sidste år været i teatret:

1981 - 36%
1982 - 30%
1983 - 29%

Fra 1984 blev spurgt anderledes:

Går i teatret	1 el. flere gange om ugen	1-3 gange om måneden	2-5 gange i.f. halvt år	Højest 1 gang hvert halve år	Aldrig	Total procent
1984	.0	3	13	28	55	100
1985	.0	3	13	27	57	100
1986	.0	2	13	27	58	100

Kilde: Dansk Media Index

Tabel 14.5

De 9 - 12-åriges teatervaner (1977-78)

Undersøgelsen »Kulturens børn« over de 9 - 12-åriges fritidsvaner i 1977-78 viste, at blandt de 9 - 12-årige

1) så 35% teater 3 eller flere gange årligt
og

2) 51% så teater 1-2 gange årligt.

Kilde: Jette Forchhammer og Jan Helmer-Pedersen: Kulturens børn. København 1980.

Tabel 15.1*Nuværende fordeling af udgifterne.*

Beregning af de økonomiske konsekvenser vedrørende ændringen i byrdefordelingen for så vidt landsdelsscener, rejsende teater og den landsdækkende abonnementsordning samt abonnementsordningens udvidelse til også at omfatte Det Kongelige Teater.

Alle beløb i mio. kr.	Staten	Amt/Komm.	I alt
Landsdelsscenerne i provinsen ¹	45,6	45,6	91,2
(heraf værdi af abonnementsordning).	(3,4)	(3,4)	(6,7)
Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene ² ...	22,3	33,5	55,8
Det Rejsende Landsteater ³	15,9	13,9	29,8
RBOT ⁴	5,3	4,5	9,8
Den landsdækkende abonnementsordning ⁵ .	19,2	19,2	38,4
Subtotal	108,3	116,7	225,0
Det Kongelige Teater ⁶	184,2		184,2
I alt	292,5	116,7	409,2

Noter: ¹ Finanslov 1987. Værdi af abon. ordning, jvr. tabel 4.3 (1985/86)

² Finanslov 1987.

³ Finanslov 1987. for staten incl. §§ 16,6a og 6b, i alt 2,0 mio. kr.

⁴ I 1987 indgår 13 amtsråd med en samlet betaling på 4,5 mio. kr. For staten incl. § 16a stk. 7 (0,8 mio. kr.).

⁵ På baggrund af regnskabstal for 1985/86. Omfatter kun lovpligtige udgifter til abonnements-, ungdoms- og kupon-rabat samt administrations- og brochuretilskud.

⁶ Finanslov 1987. Nettotal + forrentning og anlægsudgifter.

NB! p.g.a. afrundinger kan det forekomme at sumtal ikke passer præcist.

Tabel 15.2

Nuværende fordeling af udgifterne på amtskommuner og Københavns og Frederiksberg kommuner.

Amtskommuner	Landsdels scener	DRL	RBOT	Abn. ordning	I alt	kr. pr. indb.
	mio.kr	mio.kr	mio.kr	mio.kr	mio.kr	
København og Frederiksberg kommune	16,7	—	—	4,5	21,2	38
København	16,8	0,8	0,6	5,0	23,2	38
Frederiksborg	—	1,6	0,4	1,4	3,4	10
Roskilde	—	1,0	0,2	1,3	2,5	12
Vestsjælland	—	1,3	0,3	0,8	2,4	9
Storstrøm	—	1,2	0,3	0,7	2,2	9
Bornholm	—	0,2	0,1	0,1	0,4	9
Fyn	13,6	0,6	0,5	0,7	15,4	34
Sønderjylland	—	1,1	0,3	0,5	1,9	8
Ribe	—	1,0	0,2	0,6	1,8	8
Vejle	—	1,5	0,3	0,7	2,5	8
Ringkøbing	—	1,2	-	0,8	2,0	8
Århus	20,6	0,7	0,6	0,8	22,7	39
Viborg	—	1,1	0,2	0,6	1,9	8
Nordjylland	11,4	0,6	0,5	0,7	13,2	27
I alt	79,1	13,9	<u>4,5</u>	<u>19,2</u>	<u>116,7</u>	

Udvalgets forslag

Udvalgets forslag til en ændret byrdefordeling mellem de tilskudsgivende myndigheder, indebærer en model hvorefter

- 1) **statstilskuddet til Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene forsøges**, således at udgiften til dækning af underskuddet fordeles mellem kommuner/amt og staten med 50% til hver baseret på det nuværende kommunale/amtslige tilskud. (Statens merudgift 11,2 mio. kr.).
- 2) **byrdefordelingen mellem staten og amtskommunerne ændres** således, at staten afholder alle udgifter til produktion og drift af rejsende teater, mens amtskommunerne finansierer abonnementsordningen alene.
- 3) **abonnementsordningen ændres** således, at Det Kongelige Teater omfattes af ordningen. Udgiften hertil anslås til ca. 10,6 mio. kr. (baseret på 450.000 benyttede billetter, hvoraf 53% sælges i abonnementsordningen, 5% med ungdomsrabat og 5% med rabatkuponner). Herved skal Det Kongelige Teater ikke længere selv afholde udgifter til egen abonnementsordning. Besparelserne herved anslås til ca. 2,3 mio. kr.
- 4) **den udgift, som amtskommunerne tidligere har haft til Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater (RBOT) afsættes til børneteaterformål.**

Tabel 15.3

Oversigt over den ændrede byrdefordeling ved den model, som udvalget foreslår.

Alle beløb i mio. kr.	Staten	Amt/Komm.	I alt
Landsdelsscenerne i provinsen (excl. værdi af udgift til abonnementsordning, jvr. nedenfor)*	42,2	42,2	84,4
Den Storkøbenhavnsk Landsdelsscene.	33,5 (+ 11,2)	33,5	67,0 (+ 11,2)
Produktionsstøtte til rejsende teater (tidl. DRL og RBOT).	39,6 (+ 18,4)	- (+ 18,4)	39,6
Abonnementsordning.	- (+ 22,6)	55,8 (+ 33,2)	55,8 (+ 10,6)
heraf provinslandsdelsscener.	(÷ 3,4)	(6,8) (+ 3,4)	
Det Kongelige Teater.		(10,6) (+ 10,6)	
Øvrige ordning.	(÷ 19,2)	(38,4) (+19,2)	
Børneteaterformål.	-	4,5 (+ 4,5)	4,5 (+ 4,5)
Subtotal.	115,3 (+ 7,0)	136,0 (+ 19,3)	251,3 (+ 26,3)
Det Kongelige Teater.	181,9 (+ 2,3)	-	181,9 (+ 2,3)
I alt.	297,2 (+ 4,7)	136,0 (+ 19,3)	433,2 (+ 24,0)

Opmærksomheden henledes på, at beregningen alene er foretaget på baggrund af udvalgets forslag om en ændret byrdefordeling og omfatter således ikke den forøgelse af statstilskuddet til rejsende teater m.v. som udvalget i øvrigt foreslår.

Det bemærkes endvidere, at udgiften til abonnementsordningen ved provinslandsdelsscenerne siden 1986/87, jf. Bekendtgørelse om den landsdækkende abonnementsordning, burde være indgået i amternes finansiering af ordningen. Udgiften hertil — jf. oversigten over den nuværende fordeling af udgifterne — udgør i alt 6,7 mio. kr.

Tabel 15.4

Fordeling af amtskommunernes og København og Frederiksborg kommuners udgifter efter den ændrede byrdefordeling og udvidelsen af den landsdækkende abonnementsordning.

Amtskommuner	Lands- dels- scener	Nuv. abn. ordn.	Abn. prov. landssc.	Abn. DKT	Børne- teat. abn.	I alt (ænd- ring)	Kr. pr. indb. (ænd- ring)
	mio.kr.	mio.kr.	mio.kr.	mio.kr.	mio.kr.	mio.kr.	
Københavns/Frederiksberg kommuner.	16,7	9,0	-	4,3	-	30,0 (+ 8,8)	53 (+ 15)
København.	16,8	10,0	-	4,3	0,6	31,7 (+ 8,5)	52 (+ 14)
Frederiksborg.	-	2,8	-	1,0	0,4	4,2 (+ 0,8)	12 (+ 2)
Roskilde.	-	2,6	-	1,0	0,2	3,8 (+ 1,3)	18 (+ 6)
Vestsjælland.	-	1,6	-	-	0,3	1,9 (÷ 0,5)	7 (÷ 2)
Storstrøm.	-	1,4	-	-	0,3	1,7 (+ 0,5)	7 (÷ 2)
Bornholm.	-	0,2	-	-	0,1	0,3 (÷ 0,1)	6 (÷ 3)
Fyn.	12,7	1,4	1,8	-	0,5	16,4 (+ 1,0)	36 (+ 2)
Sønderjylland.	-	1,0	-	-	0,3	1,3 (÷ 0,6)	5 (-=3)
Ribe.	-	1,2	-	-	0,2	1,4 (÷ 0,4)	6 (+ 2)
Vejle.	-	1,4	-	-	0,3	1,7 (+ 0,8)	5 (+ 3)
Ringkøbing.	-	1,6	-	-	(-)	1,6 (+ 0,4)	6 (+ 2)
Århus.	19,0	1,6	3,1	-	0,6	24,3 (+ 1,7)	42 (+ 3)
Viborg.	-	1,2	-	-	0,2	1,4 (+ 0,5)	6 (+ 2)
Nordjylland.	10,5	1,4	1,8	-	0,5	14,2 (+ 1,0)	29 (+ 2)
I alt	75,7	38,4	6,7	10,6	4,5	135,9 (+ 19,3)	

Tabel 15.5

Beregning af de økonomiske konsekvenser for Hovedstadsområdet ved en udvidelse af det amtslige grundlag for tilskuddet til Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene.

Publikum fra Frederiksborg og Roskilde amter benytter i høj grad de storkøbenhavnske teatertilbud. På baggrund af oplysninger om fordelingen af de billetter der sælges i henhold til den landsdækkende abonnementsordning kan man antage, at publikum til Den Storkøbenhavnske Landsdelsscenes forestillinger består af 82% fra Storkøbenhavn (Københavns og Frederiksberg kommuner, Københavns amt), 9% fra Frederiksborg amt og 9% fra Roskilde amt.

Herefter er opstillet nedenstående skitse til finansieringsplan for Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene, hvor Frederiksborg og Roskilde amtskommuner inddrages som tilskudsyder i forhold til fordelingen af publikum.

Københavns og Frederiksberg kommuner samt Københavns Amt	82% af 33,5 mio.	27,5 mio. kr.
Frederiksborg amtskommune	9% af 33,5 mio.	.3,0 mio. kr.
Roskilde amtskommune	9% af 33,5 mio.	.3,0 mio. kr.
I alt kommunernes tilskud		33,5 mio. kr.

Overført på oplysningerne fra tabel 15.4 giver det nedenstående fordeling af udgifterne på de involverede amter og kommuner:

Amtskommuner	Landsdels-scener	Nuv. abn. ordn.	Abn. prov. landssc.	Abn. DKT	Børne-teat. abn.	I alt (ændring)	Kr. pr. indb. (ændring)
	mio.kr.	mio.kr.	mio.kr.	mio.kr.	mio.kr.	mio.kr.	
Københavns/Frederiksberg kommuner.	.13,7	9,0	-	4,3	-	27,0 (+ 5,8)	48 (+ 10)
København	.13,8	10,0	-	4,3	0,6	28,7 (+ 5,5)	47 (+ 9)
Frederiksborg.	.3,0	2,8	-	1,0	0,4	7,2 (+ 3,8)	21 (+ 11)
Roskilde.	<u>.3,0</u>	<u>2,6</u>	-	<u>1,0</u>	<u>0,2</u>	<u>6,8 (+4,3)</u>	<u>32 (+ 20)</u>

Det skal understreges, at beregningerne i dette afsnit ikke har taget hensyn til de ikke-lovbestemte tilskud (til f.eks. teaterforeninger, amatørteater mv.), som amtskommunerne afholder.